

Pr. DAN BĂDULESCU

ORTODOXIE ȘI EREZIE

Studii și articole 1993-2003

Ediție electronică

APOLOGETICUM
2005

Volumul poate fi distribuit liber pentru uz personal.

Această lucrare este destinată tuturor iubitorilor de spiritualitate creștină ortodoxă. Ea poate fi utilizată, copiată și distribuită LIBER cu menționarea sursei.

Culegere: Pr. Dan Bădulescu

Corectură și tehnoredactare : Apologeticum

Digitalizare pdf : Apologeticum

Notă. Am avut la dispoziție doar textul găsit în arhiva www.resurse-ortodoxe.ro

CUPRINS

1. România, Noul Iov (1993)	5
2. Și noi să ne rugăm pentru poporul român (1994)	8
3. Un eșec pedagogic: Școala Waldorf (1997)	
4. Mărturisirile Fericitului Augustin – zidire sufletească pentru sufletele tinere din zilele noastre (1999)	
5. New age – o pseudo-religie (2000)	
6. Viața duhovnicească a preotului după tratatul „Despre preoție” al Sf. Ioan Gură de aur (2001)	
7. Începuturile religiei și magiei (2002)	
8. M.I.S.A. (Mișcarea de Integrare Spirituală în Absolut) <i>O manifestare a magiei erotice în perioada contemporană</i> (2003)	
9. Raelienii, sectă cu pretenții științifice, o evaluare ortodoxă (2003)	
10. Poziția editurii „Eonul dogmatic” față de Creștinismul ortodox (2003)	

ROMÂNIA, NOUL IOV¹

Timpuri de grele încercări.

După căderea comunismului sentimentele de deprimare și deznădejde sunt inundate de șuvoaie de umor „mizerabilist” - opiul necesar supraviețuirii. Prognozele triste refuzate chiar și de cei mai pesimiști se pare că se adevăresc. Nici măcar după 10 ani nu vom deveni o parte demnă a Europei, nu ne vom ocupa locul dorit între civilizațiile lumii. Tonul mohorât este acoperit de o ciudată bună dispoziție ce acoperă ca o turlă falsă, o bisericuță proiectată din sărăcie, cu acoperișul scund și plat. Cuvântul trist ce exprimă adevărul este justificat în mare măsură de realitățile de zi cu zi din țară: inflație galopantă, paralizarea economiei, înflorirea delicvenței de toate calibrele, corupție, incompetență, haos politic și economic. Desigur că s-au făcut analize pertinente, s-au dezvoltat curajos culise și intrigi diabolice ale masoneriei, ale marii finanțe evreiești, ale KGB-ului, revizionismului maghiar, CIA etc. Caracteristicul nostru „haz de necaz” este proiectat a juca rolul unui autovaccin, sau a însoți ca o peliculă dulce amarele pilule pe care trebuie să le înghițim.

Călăuze în restriște să ne fie însă cele duhovnicești, decelarea situației pentru a ajunge la o lămurire, chiar după model modern - analiza sufletească, sau postmodern – deconstrucția, să ne fie întărite cu duh ortodox.

Dacă ne întoarcem în trecut vedem că țara noastră asemeni occidentului de astăzi, timp de cel puțin 1000 de ani a fost o țară de imigrație, o țară bogată și liberă, „democrată”, lăsând loc oricui să poposească și să sălășluiască pașnic. Aici și-au găsit adăpost imigranți de toate categoriile: păgâni ca goți, avari, huni, gepizi, slavi, apoi coloniști secui, sași, șvabi, emigranți din Balcani, ortodocși persecutați de turci, iar mai târziu, după 1700 fanarioți, evrei și țigani în număr tot mai mare.

Cu încredința sfântului și dreptului Iov care s-a născut drept credincios, și cu frica lui Dumnezeu, putem spune că și noi ne-am născut asemenea. Similitudinile le-am găsi apoi cu ușurință: satana cere Domnului permisiunea de a-l încerca pe Iov – pe drept credinciosii români, ca aceștia loviți fiind să se lepede și să hulească pe Dumnezeu. De aceea am fost ocupați de unguri și de turci mai multe sute de ani pierzându-ne independența politică și economică, dar am stat neclintiți în credința strămoșească, rămânând în esență ortodocși, apostaziile fiind doar niște excepții.

Despre Iov cel din Biblie aflăm că avea 7000 de oi, 3000 de cămile, 500 perechi de boi, 500 de asini. Munții românilor aur poartă, dar nu numai aceștia vin în discuție. Un „recensământ” asemănător răbdătorului Iov îl putem găsi prin istoria noastră atunci când se amintea despre tatăl Sfântului Constantin Brâncoveanu care avea 12 000 de iepe, 30 000 de oi, 4000 de boi, 1000 de bivoli, 4000 de porci; invidia celor din jur este ușor de imaginat. Tăria și cumplitul martiriu al lui Iov Brâncoveanu au dat peste veacuri demnități noi generațiilor de azi. Sărmanul, drept credinciosul Iov, ne-a fost călăuză neștiută în sufletul neamului.

Satana perseverând, în veac nemulțumit, ca și cum ar fi spus: „Lasă-mă să le atac credința și Biserica, atunci cu siguranță se vor sminti și vor ajunge hulitori de Dumnezeu.” ...

---

¹ Apărut în „*Vestitorul Ortodoxiei*” anul V, nr. 104, 1 nov. 1993

pare că ar fi auzit răspunsul din capitolul II, 6: „Îl dau în puterea ta. Numai nu te atinge de viața lui.”

Și iată lucrarea diavolului începând acum 150 de ani prin infiltrarea din Apusul otrăvit a ideilor masonice, „revoluționare”, „democratice”, „libertate, egalitate, fraternitate”, sub care se ascundeau săgețile aducătoare de moarte sufletească. Idei progresiste în aparență, cel mai înalt spirit social-ideologic la vremea aceea, au dus în eroare pe mulți intelectuali care, în mod inconștient, deschideau porțile socialismului la început de veac XX. Lovitura de grație s-a dat, cum știm, în 1944 dar era fructul deja otrăvit al acestei mandragore, materialismul de stânga importat din apus, via U.R.S.S.

Oroarea care a urmat este iarăși binecunoscută. Țara e dată pe mâna unor indivizi fără de Dumnezeu și fără de neam care introduc fățiș prigoana ateist-comunistă. Aceștia erau slujitorii lui Baal, demonul dictaturilor de orice fel. Am trăit apoi cumplita domnie a celui ce s-a dorit a fi urmaș al marilor voievozi, dar fără de Dumnezeu fiind, și nebunește prigonind Biserica, l-a slujit pe Baal aducând asupra țării urgie de inundații, cutremure, sărăcie, emigrație. Nu este oare aceasta starea lui Iov? Răbdător în necaz, cotind printre spinii școlilor de import, sau chiar rănindu-și inima cu frumusețea străină a himerelor, neamul românesc a stat în răscruce. În decembrie 1989 un tiran este răsturnat de pe tron. Urmează însă alt păcat strigător la cer: întinarea zilei de Crăciun prin execuția nefirească a celor ce s-ar fi putut numi Ahab și Izabela. Baal este pentru un moment învins, dar cel ce își face perfid apariția pe locul rămas gol este Mamona, demonul banului care ne flutură iluziile capitalismului, economiei de piață, aducând de fapt haosul și hoția, vițelul de aur pe care nu avem posibilitatea să-l hrănim, nici măcar cu spiritul lui Ilf sau al lui Petrov.

Azi bietul Iov român se zbate cum știm în brațele mizeriei și desigur se tânguie și se întreabă de ce atâta urgie pe capul său. Iar altora le merge de minune îmbogățindu-se peste noapte și răsându-și de noul Iov. Unii dintre aceștia, până mai ieri „culegeau ierburi de prin mărăcini și pâinea lor era rădăcina de ienupăr. Erau goniți din mijlocul oamenilor și după ei lumea urla ca după niște hoți. Drept aceea au ajuns să se aciuiască pe marginea șuvoaielor, prin găurile pământului și prin văgăunile stâncilor. Zbiară prin hățșuri, stau grămadă pe sub scaieți. Neam de oameni ticăloși, neam de oameni fără nume, ei erau gunoaiile pe care le arunci din țară. Și astăzi iată că sunt cântecul lor, am ajuns basmul lor... și pentru obrazul meu n-au făcut economie cu scuipatul lor. Cel ce și-a deznodat ștreangul robiei (oare a știut bardul de la Mircești...) asuprește și tot așa cel ce și-a scos zăbala din gură. În dreapta mea se ridică martori potrivnici mie, în cursa lor au prins picioarele mele și și-au croit drumuri împotriva-mi.” (Iov XXX, 4-12) Ce poate fi mai umilitor? „Dumnezeu mă dă pe mâna unui păgân, el mă aruncă pradă celor răi” (Iov XVI, 11) „Și cu toate acestea în mâinile mele nu este nici o silnicie și rugăciunea mea este curată” (Iov XVI, 17). Vai, silnicia în mâinile noastre am vestit-o Domnului, și ne îngrijim pentru păcatul nostru, ca David.

Și iată: mulți români a căror credință s-a împutinat se întreabă: „Dacă noi suntem așa de drept credincioși, de ce ne merge așa de rău în timp ce americanii, occidentalii, arabii și japonezii o duc îmbelșugat?” Răspunsul îl aflăm tot la Iov, XII, 6: „Foarte liniștite stau și sunt corturile jefuitorilor și cei ce mânia pe Dumnezeu sunt plini de încredere, ca unii care au făcut din pumnul lor un dumnezeu.” Și mai departe: „Pentru ce ticăloșii au viața, ajung la adânci bătrânețe și sporesc în putere? Urmașii lor se ridică voinic în fața lor și odraslele lor dăinuiesc sub ochii lor. Casele lor stau nevătămate, fără teamă și varga lui Dumnezeu nu stă deasupra lor... Ei cântă din tobă și din harfă și se desfată la sunetele flautului... Și tocmai ei ziceau lui Dumnezeu: „În lături de la noi! Nu vrem deloc să cunoaștem căile Tale!” (Iov XXI, 7-14). Așa cugeta Iov în necazul său, așa cugetă și astăzi mulți.

Cuvintele Bibliei depășesc însă granițele timpului și spațiului. De aceea momente ale Vechiului Testament pot fi aplicate cu atâta ușurință situației noastre actuale.

Analizele social economice devin total deficitare când nu vor să țină seama de realitățile duhovnicești și par a se ocupa de fleacuri și interese meschine. Aceia dintre noi care vor să contribuie și la mântuirea națională vor vedea deșertăciunea tuturor ideologiilor fără de miez ortodox, ce par a copia în cel mai bun caz genialele piese ale lui Caragiale. Aceste „vorbe lungi, sărăcia omului”, ce vor „progresul cu orice preț”, au fost odată pentru totdeauna ținute de nenea Iancu la adevărata lor valoare. Ce sunt ele altceva decât niște efemere momente...

O altă soluție a veacului acestuia este refugiul în cultura umanistă, sau într-o calofilie dezosată a unei intelectualități ce nu renunță ușor la valorile secularizate. Aceștia continuă glorios mentalitatea iluminismului ateist, a unei gândiri importate din apus pe la 1848. Noii anticomuniști a la Coriolan Drăgănescu, se sprijină pe indiferentismul religios sau cel mult pe o oarecare atitudine deistă care nu e decât dușmanul lui Dumnezeu, al Bisericii și a neamului nostru ortodox. Neamul românesc s-a născut ortodox, așa a rezistat în fața hunilor, a turcilor, a tătarilor, ungarilor, austriecilor, polonezilor, și mai nou a fasciștilor și bolșevicilor. Pe cel pe care-l iubește Domnul, îl încearcă. Atunci când străbunii s-au închinat idolilor străini (umanism, reformă, iluminism, feudalism, capitalism, democrație burgheză, naționalism, fascism, comunism, revoluție, iar acum economie de piață) am avut noi o scurtă perioadă de euforie după care ne-am dat seama că ne-am depărtat de Dumnezeu și de iubirea Lui. Români fiind și cumva isteți de felul nostru, nu putem fi păcăliți multă vreme. **Mulți își dau seama de ce hram poartă corifeii globalizării, euro-atlantizării sau europenizării, termeni manipulați după studii serioase.** Spre deosebire de Faust-ul german, Dănilă Prepeleac aplică proverbul „fă-te frate cu dracu’ până treci lacu’...” sau altfel spus, încearcă să-l păcălească într-o târguială provizorie în care să-și păstreze sufletul după ce și-a văzut interesul. Cât de ineficientă este această mentalitate! Nimic bun nu poate veni de la satana, ci numai de la Domnul. Uităm că El știe foamea fiecăruia și are grijă și de păsările cerului. Atitudinea cu care trecem de aceste greutăți uluitoare nu poate fi numai una de hedonistă zeflema.

Urmarea celor trei tineri este și urmarea lui Hristos. Strânsoarea economică nu se rezolvă în final cu ajutorul zeului ban. Să ne strângem în biserica străbună ortodoxă, *participând*. Decelând situația tragică, să cerem ceea ce trebuie, și toate celelalte se vor da nouă. Abordarea social-culturală fără adevărata dăruire nu va dăinui. Ce ne va uni oare? Vreun partid, front, alianță politică, bunăstarea materială, arta? Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciuni. Hristos este singurul numitor comun. Părtășia cu Sfânta Liturghie face să se țină în mintea noastră o sintagmă: „Pe noi înșine și unii pe alții, și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.” Răspunsul îl cunoaștem, să nu pregetăm a-l înfăptui, doar această experiență merită!

ȘI NOI SĂ NE RUGĂM PENTRU POPORUL ROMÂN²

Cuvintele Sfintei Scripturi fiind inspirate de Duhul Sfânt depășesc granițele timpului și spațiului actual, tridimensional și istoric, plasându-se în eternitatea eshatonului. De aceea momente ale Vechiului Testament ca de exemplu cel cu Iov sau cel cu cei trei tineri din cuptor pot constitui cu ușurință modele de analogie cu situația noastră (a românilor) actuală. După 4 ani de la revoluția din decembrie '89, situația se prezintă așa cum o cunoaștem, departe de visele pe care și le făceau cei tineri și mai puțin tineri, cei de acasă și cei de peste hotare.

Nu vom intra, pentru economia articolului în detaliile istoriei cu cei trei tineri, cei ce nu o cunosc încă o pot găsi în Sfânta Scriptură la proorocul Daniel. În treacăt fie spus, nădăjduim că la ora asta nici o familie de român demnă de acest nume nu duce lipsă în casă de Cartea Cărților, pe lângă care se cuvine a nu lipsi cărticica de rugăciuni, Psaltirea și dacă e posibil și Ceaslovul. Ele nu constituie un lux, nici ca preț, iar analfabetismul biblic reprezintă o țară veche care ar trebui vindecată imediat pentru cei ce au studii medii dacă nu chiar superioare. Am ales cu bună știință pe cei trei tineri, întrucât este o situație tipică a exilului, cei trei fiind evrei aflați în robia babiloneană. (Anania, Misael și Azaria)

Sursa de inspirație pentru rândurile de față este Cântarea a 7-a a Canonului Utreniei din Postul Mare și se găsește tipărită la sfârșitul Psaltirii sub numele de Cântările lui Moise:

„1. Binecuvântat ești, Doamne Dumnezeu părinților noștri, și laudat și preamărit este numele Tău în veci.

2. Că drept ești Tu în toate câte ne-ai făcut nouă.

3. Și toate lucrurile Tale sunt adevărate, și drepte căile Tale, și toate judecățile Tale adevărate.

4. Tu ai dat hotărâri drepte în toate relele ce ai făcut să vină asupra noastră și asupra celei sfinte a părinților noștri, Ierusalimul;

5. Că în adevăr și dreptate ai adus acestea peste noi din pricina păcatelor noastre;

6. Că am greșit și fărădelege am făcut, îndepărtându-ne de la Tine.

.....
9. Tu ne-ai dat în mâinile vrăjmașilor noștri, oameni fără lege și cei mai răi dintre nelegiuți, unui rege nedrept, cel mai rău care este pe pământ.

.....
13. Căci, Doamne, ne-am împușinat mai mult decât toate popoarele, și suntem umiliți astăzi în tot pământul, pentru păcatele noastre.

.....
15. Ci cu suflet zdrobit și cu duh umilit să fim primiți de Tine.

.....
17. Și acum urmărm Ție cu toată inima, și ne temem de tine, și căutăm fața Ta.

18. Să nu ne rușinezi pe noi ci fă cu noi după mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale.

.....
19. Izbăvește-ne pe noi cu puterea minunilor Tale și dă slavă numelui Tău Doamne!

20. Să se rușineze toți cei ce fac rău robilor Tăi; să se rușineze de toată puterea Ta, și tăria lor să se sfarme!

---

² Apărut în „*Vestitorul Ortodoxiei*” 15 febr. 1994.

21. Să știe că Tu ești Domn, Dumnezeu singur și slăvit peste toată lumea!”

Urmarea a fost scoaterea minunată a celor trei tineri din cuptor și arderea călăilor lor. Similitudinea este la fel de frapantă ca și în cazul Iov.

În opoziție cu adevăratul diagnostic și terapia prescrisă pe temei scripturistic, se așteaptă ca aceste leacuri la bolile cronicizate în ultimii 7 ani ai organismului românesc să vină mai întâi din zona politicului, așa cum se prezintă el astăzi în preajma alegerilor. În acest sens, tare ne temem că cerem din nou imposibilul acestor oameni, doctori incapabili de a se conduce și vindeca pe ei înșiși, cu atât mai puțin să-i conducă și pe alții, fiind cel mai adesea acele călăuze oarbe ce îi târăsc în prăpastie și pe ceilalți. Perspectiva lor în care sunt formați și, în mod inevitabil încadrați, nu poate niciodată să ducă la o viziune **catolică**, adică unitară, deplină.³ Dimpotrivă, ea duce în mod necesar la o percepție parțială, adică sectară, la diviziune și dezbinare. Este exact ceea ce se opune tendinței unificatoare a Bisericii, ce nu a ținut de la început seama de clase sociale și ideologii, mesajul evangheliei adresându-se deopotrivă tuturor, „de la vlădică până la opincă”.

O altă încercare, cel puțin la fel de păguboasă, dacă nu chiar mai dăunătoare prin efectele ei mai subtile, este aceea de a se găsi un liant al unirii ce trece dincolo de credință, și anume cultura umanistă cu „binele, frumosul și adevărul (dreptatea)”, continuare contemporană a iluminismului deist, importată din apus odată cu revoluția din 1848. **O parte a intelectualilor ce se reclamă, cu bună-credință sau din oportunism, de la caz la caz, anti-comuniști, demască neo- și cripto-comunismul cu față mai mult sau mai puțin umană, dar nu observă pe ce se sprijină atacul lor.**

Păcatele poporului nostru pentru care suferă consecințele resimțite în prezent ar putea fi socotite, lenea, visarea, invidia, hoția. Nu zicem nu, dar dincolo de acestea cu caracter prea general uman, îndrăznim a atrage atenția asupra unora ce decurg din acestea, păcate ale ultimilor 200 de ani, aderarea la sisteme ideologice specifice apusului, fără darul deosebirii duhurilor. Acestea au fost pe rând: iluminism, naționalism democratic burghez pașoptist, franc-masonerie și liberă cugetare, secularism, liberalism parlamentar, socialism, fascism, comunism iar în zilele noastre **globalism**. După prima perioadă de euforie în care lucrurile păreau a merge bine, au urmat fel de fel de reculuri, puse de obicei pe seama unor conjuncturi defavorabile.⁴

Revenind la „oile noastre”, să aducem la lumină două atitudini reflectate în cele două proverbe tipice și arhicunoscute: „Capul plecat, sabia nu-l taie” și „Fă-te frate cu dracul până treci lacul”. Proverbele în general fac parte din fondul sapiențial al fiecărui neam, dar la o cercetare mai atentă, parcă nu toate zicătorile au statut și valoare egală. Prima, credem că exprimă, contrar acuzației de lașitate mioritică, o atitudine eminent creștină, având chiar temei scripturistic: „Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri.” (Matei XXVI, 52) Atitudinea opusă lașității este aici smerenia creștină, spre care îndeamnă pe cei ce au urechi de auzit, acest binecuvântat proverb.

Nu același lucru poate fi spus despre celălalt. Tactica aceasta pierzătoare este condamnată în Scriptură de însuși Mântuitorul: 25. Că cine va voi să-și scape sufletul îl va pierde; iar cine își va pierde sufletul pentru Mine îl va afla.” (Matei XVI, 25) Înțelesul duhovnicesc este tocmai zădărnicia supraviețuirii (biologice) cu orice preț, chiar al înfrățirii

³ Din grecescul *kat'olou*, universal, dar și deplin! A **nu se confunda** cu romano-catolicismul, o ideologie printre altele. Catolicitatea este un atribut *sine qua non* al Bisericii. Nu există creștinism fără Biserică, Biserică fără catolicitate, catolicitate fără ortodoxie! Lanțul acesta simbolic (gr. *sim-bolon*, împreunare) este întrerupt doar de către vrăjmașul lui Dumnezeu (*Satana-el*), diavolul (gr. *dia-bolon*, dezbinare, ca opus al simbolului).

⁴ Românii fiind de felul lor un neam isteț nu pot fi păcăliți multă vreme. Mulți își dau seama de pe acum ce „hram” poartă „binefăcătorii” euro-atlantici. Și cum ar putea fi altfel, când încă avem proaspăt în urechi vuietul alarmelor aeriene și al bombelor cu care au fost „firitisiți” frații noștri sârbi? Pe această temă a curs destulă cerneală și mai ales sânge, nu vom relua decât prin a spune că acela a fost un minunat prilej pentru arătarea unor caractere ce păreau campionii drepturilor omului. Măștile au căzut și în spatele mormintelor frumos vărute pe dinafară au apărut viermii și putregaiurile.

cu ne-fârtatul. Biserica nu a învățat nicicând așa ceva, dimpotrivă începând cu Sfântul Botez, au loc diferite exorcizări, întreita lepădare de Satana.

Un alt lucru gingaș ce se aude printre cei plecați în Occident, în special la cei mai în vârstă: sublinierea mulțumirii față de avantajele oferite pe aici ca ajutor social, pensie, ajutor de șomaj etc. Recunoștința este o virtute, ea trebuie desigur cultivată și încurajată. Dar aici vicleanul Satana poate strecura ispita lui Esau: vânzarea dreptului de întâi născut pe un blid de linte. Sigur că foamea trebuie astâmpărată, dar păcatul l-a costat pe Esau scump de tot. Dar poate veți întreba: „Care este acest drept de întâi născut pe care-l vindem noi (și cui)?” Răspunsul e acesta: ortodoxia pe care o lepădăm noi, unii de dragul ușurelei credințe protestante și a vieții comode! Ne facem astfel un dublu păcat: lepădarea treptată a credinței străbune față de noi și în al doilea rând păcat și față de gazdele noastre! Cum așa? veți întreba poate din nou. Iată cum: oamenii de bun simț din Occident (că slavă Domnului mai există și aici) își dau seama de nimicnicia lor sufletească și rătăcirea în care ajung orbii conduși de alți orbi și caută disperăți leacuri ca secte, new age și altele. Important este sentimentul difuz ce se manifestă mai timid sau mai pregnant (mai ales în America de Nord) că adevărata credință creștină este cea ortodoxă. Aceasta implică pentru noi toți ortodocșii din diaspora responsabilitatea de a ne comporta ortodox, fără a transforma aceasta în prozelitism de tip apusean, ci doar de a îndemna pe ceilalți la întoarcerea la dreapta credință. Pentru aceasta avem modelul exemplar, de adevărată misiune ortodoxă al diasporei ruse din secolul XX, cu nume ca Sf. Ioan Maximovici, preoți Arhimandritul Sofronie, Alexander Schmemmann, laici ca Valdimir Lossky, și mulți alții, ce au dus la convertirea unor occidențali îmbunătățiți cum sunt Episcopul Kallistos Ware și Ierom. Serafim Rose.

Cum vom putea însă noi să facem aceasta dacă în rândurile noastre mai auzim vorbindu-se de ideea că „toți ne închinăm la același Dumnezeu”, de „tradiționala sală de cafea”, de a începe slujba mai târziu și de a o scurta după modelul de aici, și altele. Nu de asemenea nimicuri au nevoie cei din Apus! La Faptele Apostolilor se spune despre ologul care cerea de pomană și a fost miluit de Sf. Apostol Petru astfel: „Argint și aur nu am; dar ceea ce am aceea îți dau. În numele lui Iisus Nazarineanul, scoală-te și umblă!” (Fapte III, 6). Așa ne vom manifesta recunoștința, dând din prinosul nostru celui olog în cele duhovnicești, cât am fi noi de amărâți material.

Să ne rugăm deci la Dumnezeu să ne întărească în a duce la îndeplinire poruncile Lui ca să putem da o mână de ajutor și celor ce se îneacă. Totodată să ne silim a umple marile lacune din catehizarea ce lasă mult de dorit chiar și la cei cu părul alb, ce să mai vorbim de tineret! Secularizarea a început cu 100 de ani înainte de comuniști, aceștia doar au finalizat în mod logic acest proces. Să luăm aminte, și Dumnezeu să ne ajute!

UN EȘEC PEDAGOGIC: ȘCOALA WALDORF⁵

Sistemul de educație și învățământ alternativ Waldorf este o creație a părintelui antroposofiei, Rudolf Steiner. Pentru a înțelege bazele teoretice și practice ale acestei pedagogii alternative trebuie să urmărim mai întâi succint personalitatea și concepțiile lui Steiner.

Acesta s-a născut în 1862 la Kralievec în Austro-Ungaria ca fiu al unui funcționar la căile ferate. În 1879 s-a înscris la Viena la Școala tehnică și apoi a intrat în contact cu teosoful Friedrich Eckstein care l-a introdus în teosofie și misticism. Steiner a fost angajat activ și în politică, iar în 1890 a lucrat la Weimar la arhiva Goethe ocupându-se de latura științifică a acestuia. În 1891 și-a luat doctoratul în filosofie la universitatea din Rostock.

În 1907 Steiner a fost numit secretar general al secției germane a Societății teosofice. El a introdus în teosofie ideile ocultismului „creștin” rozicrucian. În 1906 a înființat loja ocultă *Mysteria Mystica Aeterna*, ramură a ordinului O.T.O. – *Ordo Templi Orientalis*. În 1913 s-a produs ruptura cu Annie Besant, conducătoarea Societății teosofice, cauzată de prezentarea pe care aceasta o făcea tânărului Krishnamurti ca fiind noul Mesia pe pământ. Urmarea acestei rupturi a fost crearea societății antroposofice.

Concepțiile lui Steiner au un caracter neognostic sincretist, înglobând într-o sinteză originală vechi erezii, gnoze, mistere păgâne, cu filosofii contemporane, teorii și metode științifice combinate cu misticism oriental. Acestea sunt câteva din temele de bază ale antroposofiei.

Preluând din hinduism teoria universurilor reîncarnate, Steiner vorbește despre 7 reîncarnări ale pământului la intervale de 15.120 de ani, actuala fiind a patra. El a preluat din Pseudo Dionisie Areopagitul identic ierarhia cerească, adăugând sub categoria umană regnul animal, respectiv astral, apoi pe cel vegetal, respectiv eteric, și pe cel mineral, respectiv fizic. La nivelul omului întâlnim tripartiția neo-platonică: spirit-eu, suflet (germ: Seele) și corp, care la rândul lor se împart în trei: eul cuprinde Manas, Buddhi și Atma, sufletul cuprinde sufletul conștienței, sufletul rațiunii și sufletul senzației, respectiv voință, gândire și sentiment, iar corpul cuprinde corpul astral, eteric și fizic. Dezvoltarea culturală a omenirii s-ar produce în perioade de câte 2100 de ani, stabilite după mersul regresiv al soarelui din punctul echinoctiului de primăvară. Astfel, după perioadele „lemuriană” și „atlanteană”, conform lui Steiner ar urma 7 perioade post-atlanteene legate zodiacal astfel: perioada indiană (7000 - 4900 î.d.Hr.) - guvernată de rac; perioada persană (4900 - 2800 î.d.Hr.) - gemeni; perioada egipteană (2800 - 700 î.d.Hr) - taur; perioada greco-romană (700 î.d.Hr. - 1400) berbec, perioada actuală anglo - saxonă (1400 - 3500) - peștii, urmând apoi perioada americană (3500 - 5600) - vărsător (sic!), culminând cu cea rusă (5600 - 7700) - capricorn .

Istoria pedagogiei Waldorf începe în anul 1919 și este legată în mod surprinzător pentru neofitul român, de o fabrică de țigări. Funcționând datorită profitului scos de pe tutun, fabrica „Waldorf-Astoria” din Stuttgart aparținea industriașului Emil Molt, membru al societății antroposofice. Denumirea de Waldorf s-a scindat ulterior de cealaltă, permițând sensibilității publicului modern disocierea de toate implicațiile negative ale noțiunilor legate de tutun și de industria respectivă, nu mai puțin și de concluziile la care s-au ajuns astăzi în studiul cancerului. Pedagogia era destinată la început copiilor funcționarilor și muncitorilor fabricii. Profesorii veneau din toate domeniile, dar trebuiau să fie familiarizați cu principiile

⁵ Apărut în „Icoana din adânc” an 1 nr. 1, 1-30 noiembrie 1997.

antroposofiei.

În 1923 Steiner a ținut un curs pedagogic la Ilkley, un oraș industrial din nordul Angliei. Iată câteva aspecte esențiale ale acestui curs:

Pentru început este criticată denumirea de „pedagog” deoarece în traducere exactă ar însemna „conducătorul băiatului”, ceea ce ar exclude fetele din învățământ, conform concepției platonice exprimată în dialogul Statul. Criticând punctul de vedere platonice, Steiner acuză pedagogia de până la el de necunoașterea omului ca întreg, de contradicțiile masculin-feminin cu implicațiile ulterioare ale structuralismului lui L. Strauss, care urmau să fie anulate în școala Waldorf, atât în ceea ce privește elevii, cât și profesorii.

Mai departe Steiner remarcă stadiul actual al civilizației cu cele patru domenii: știință, artă, religie și morală, afirmând că la început acestea erau una. Se poate constata și acum rădăcina comună a științei și artei și în stadiul actual, în care știința trebuie să fie obiectivă și imparțială iar arta subiectivă și arbitrară. Putem adăuga astfel că acesta e punctul de vedere scientist, dar mai nou, sub presiunea noii fizici și a psihologiei transpersonale, știința a renunțat la pretenția obiectivității. Această observație pare în aparență pertinentă și la obiect, dar nu este decât pe jumătate adevărată. Ideea unui sincretism originar nu este nouă și nici nu aparține exclusiv lui Steiner. Ea se bazează însă pe conflictul apărut în Europa apuseană între religie, filosofie, știință și artă după epoca Renașterii. Conflictul acesta este rezultatul secularizării și tendinței de autonomie, de emancipare a domeniilor respective de sub tutela bisericii (în cazul concret, al bisericii romano-catolice cu monarhia ei severă și cu presiunea inchiziției și a teologiei scolastice).

Părintele profesor I. V. Felea a demonstrat clar că aceste contradicții nu sunt implicite, ci dimpotrivă, starea inițială a acestor relații reciproce era cea de armonie. Putem așadar afirma inexistența acelu sincretism, armonia dintre componentele ce-și păstrau identitatea și specificul respectiv.

Ca și înaintașii săi eretici sau protestanți, Steiner încearcă să emită o critică lucidă, clară a aspectelor negative culturale ale mediului și timpului său: Europa centrală și apuseană la granița secolelor XIX și XX. Remediul lui Steiner era în principal imaginația. Aceasta nu trebuia să fie pentru cei ce o practicau o lume fantastică, ci una reală, obiectivă. Imaginația la Steiner este gândirea în imagini care în opinia sa a dat naștere cultului religios.

În copilăria sa la Kralievec (Croatia) Steiner a participat activ la slujbele catolice, fiind copil în cor (ministrant). Ulterior el a părăsit acest mediu plecând în Austria și apoi cum am mai arătat în Germania la Berlin, Weimar, Rostock, iar în ultima parte a vieții s-a stabilit în Elveția la Dornach lângă Basel. Din punct de vedere confesional, aceasta înseamnă treptat o rupere de mediul catolic și trecerea în spațiul protestant și reformat. Contactele lui Steiner cu biserica romano-catolică s-au înrăutățit, după cum era de așteptat în urma teoriilor sale, iar apoi s-au întrerupt total. Ori ceea ce a caracterizat din totdeauna spațiul protestant-reformat a fost iconoclasmul, dus la extrem în cadrul sectant neo-protestant. De aici a decurs un sentiment difuz dar pregnant de recuperare a acestui handicap, o nevoie de compensare a cultului uscat și văduvit de această componentă esențială. Rudolf Steiner a încercat chiar un anume tip de pictură specific, ușor de recunoscut de către cunoscători, cu anumite acuarele speciale și trăsături originale. Această „iconografie” alternativă a rămas exclusiv în cadrul antroposofic.

Steiner critică din nou, pe bună dreptate, modul materialist ateist de concepție scientistă a apariției universului, a omului considerat animal superior, ruptura dintre știință și religie.

Un alt termen folosit de Steiner este inspirația. Inspirația ca revelație divină ce stă la baza religiei își are sorgintea în imaginație. La începutul secolului XX religia se baza pe tradiție și Steiner cere redobândirea stadiului de inspirație. El nu folosește noțiunea de profeție, ci introduce noțiunea de „impuls cristic” venit din lumile spirituale pentru trezirea „conștiinței”. Să nu uităm însă că la Steiner, Cristos nu înseamnă același lucru ca în teologia creștină, **ci desemnează un principiu solar gnostic**.

Consecvent principiului tripartit enunțat la început, principiu ordonat și ierarhic, după cum există corp fizic, eteric și astral, Steiner plasează după imaginație și inspirație un al treilea mod de iluminare spirituală, cel mai înalt: intuiția, singura capabilă să-l pună pe om pe calea adevăratei cunoștințe spirituale și morale. Este iarăși de prisos a aminti comentariul părintelui Stăniloae asupra termenului de „intuiție”. După cum se observă, avem de-a face cu un element de donatism, antiluteran, combătut deja la vremea sa de Fericitul Augustin, dar în acest caz putem observa efectul contrar al predestinării, reluat după cum se știe de Calvin. Curentul **new age** îl citează adesea pe Steiner printre precursorii săi, iar concepțiile sale se regăsesc în mod previzibil împletite și cu celelalte surse de inspirație ale mișcării.

Natura simbolică a harului în protestantism și absența tainelor îl duc pe Steiner la ignorarea lor completă; harul Duhului Sfânt este înlocuit cu un „impuls cristic”, iar tainele cu imaginație, inspirație și intuiție. Ce e drept, în „biserica” alternativă antroposofică înființată de Fr. Rittelmayer și E. Block sub numele de Christen Gemeinschaft se practică un soi de „sacramente”, dar ele sunt atât de departe de tainele Bisericii, încât nu sunt recunoscute ca valide nici măcar de bisericile protestante.

Morala este creată de omul individual, iar cunoașterea este soluția mântuirii. Armonia dintre știință, artă și religie și morală, topite însă într-un mod sincretist în afara cadrului eclezial creștin constituie pecetea gnosticismului de tip postmodern contemporan. Să nu uităm că Steiner a fost o vreme redactorul unei reviste ce se intitula sugestiv *Lucifer gnosis*.

Cu privire la imaginație trebuie amintită observația Sf. Nicodim Aghioritul: „... după concepția marelui teolog Sf. Maxim, Adam a fost creat fără imaginație. De aceea nu-și închipuia nimic, nici nu se robea simțurilor, nici formelor și lucrurilor ce decad sub simțuri... Omul (prin imaginație) a umplut cu diferite amăgiri etica filosofică, fizica a umplut-o cu multe opinii neadevărate (ψευδ), iar teologia cu dogme false. Răul cel mare este că au îmbrățișat această minciună și o țin de adevăr. În loc de teologi apar niște fantasmagoriști, care se bazează pe iscusința minții, cum zice Apostolul. Sârguiește-te, deci, a-ți păstra mintea curată și fără forme, culori, distanțe și orice fantezie, cum a creat-o Dumnezeu.”⁶ Părerea Sf. Nicodim Aghioritul credem că este suficient de reprezentativă și clarificatoare pentru a sintetiza punctul ortodox de vedere în privința metodei imaginative steineriene.

Un alt principiu de bază în teoria educațională Waldorf este cifra mistică 7. Astfel întâlnim împărțirea în perioadele de vârstă 0-7, 7-14, 14-21. Acești ani corespund dezvoltării respective a corpurilor fizic, eteric și astral. Este cunoscută desigur vârsta de 7 ani ca vârstă la care până nu demult începea școala, perioadă numită în popor și „cei 7 ani de-acasă”. Pentru Steiner însă, 7 ani e vârsta schimbării danturii „de lapte” cu dinții permanenți, fenomen fiziologic real. Acesta ar fi semnul exterior al activității corpului eteric personal. Aici întâlnim o altă mare eroare a autorului nostru: dezvoltarea scindată a diferitelor componente (reale sau imaginare) ale organismului uman, ceea ce trădează influența unei mentalități și formații scolastice și carteziene, lucru care, odată descoperit, ar fi de fapt respins cu tărie de antroposofi și adepții lor din ziua de azi. Astfel, Steiner demonstrează că efectul unirii spiritului, sufletului și trupului ar fi o prelungită copilărie, concluzia logică fiind astfel dobândirea de dinți de lapte în fiecare an. Apariția sexualității în jurul vârstei de 14 ani – în perioada pubertății – este văzută ca prezență a activității corpului astral personal.

Educația Waldorf se întemeiază pe aceste teorii pretinse a fi adevăruri incontestabile, deci, cu alte cuvinte, dogme, o nouă noțiune respinsă cu vehemență de antroposofi și new ageri. Antroposofia îmbină preexistența sufletelor pe filiera Pitagora –Platon - neo-platonici – Origen, cu reîncarnarea hinduistă preluată din teosofie. Să amintim încă o dată că Steiner a fost o perioadă secretarul secției germane a Societății teosofice. Încarnarea fiind valabilă numai pentru ființa umană, acesta urmează o alternanță „karmică” de compensare, alternând sexele, popoarele sau rasele.

Ca bază de plecare în pedagogie se ia atitudinea justă a grecilor antici. Steiner recunoaște în mod realist că idealul pedagogic al acestora: „să păstrăm copilul din noi” nu

⁶ În *Războiul nevăzut*, Arta Grafică, 1991, pp. 67-68.

poate fi atins astăzi. În primul rând pentru că această atitudine se adresa unei elite și presupunea sclavia. În al doilea rând era vorba de poziția izolată a femeilor, iar în al treilea de prezența unei înțelepciuni a misterelor păgâne pe care noi nu o mai posedăm. Aici se face simțită alunecarea tipică mediului materialist-naturalist european la granița dintre cele două secole.

Dacă ar fi fost un creștin adevărat, după cum susținea, Steiner ar fi putut vedea că înțelepciunea Scripturilor întrece cu mult pe cea tulbure și păgână a grecilor. Cât despre perioada Bizanțului, vom căuta în zadar vreo cât de mică aluzie în întreaga operă a lui Steiner care oscila între materialism, păgânism și gnosticism de nuanțe ezoterice neo-masonice ce nu puteau conduce decât la erori.

În secțiunea ce descrie antrenarea memoriei ca fiind tipică evului mediu apusean și fiind exercitată de către clerul legat de tradiție se vedește ignorarea datelor privitoare la metodele școlilor iudaice din Ierusalim și Babilon contemporane cu învățământul elenistic. Cercetători ca Arthur Rowe au descris clar metodele de memorizare orală ca: repetiția continuă, începerea fiecărei propoziții sau rând cu următoarea literă din alfabet, povestirea evenimentelor, folosirea predaniei în forma poetică a versurilor, metode utilizate în aceste școli. În paranteză fie spus, Steiner se referă la o pedagogie „grecă” nedistingând între spartani, atenieni și eleno-macedoneni, o dovadă clară a unor gafe în elementare informații, lucruri datorate diletantismului în materie de cultură, istorie și pedagogie a unui amator autodidact ale cărui calificări erau școala tehnică, un doctorat în filosofie obținut în condiții neclare la Rostock și „ochii suprasensibili ai clar-văzătorului” de sorginte spiritist-teosofică.

Sistemul aberant de gândire antroposofică dă naștere unor afirmații ca de pildă: „Copilul își dezvoltă dinții săi – și oricât de paradoxal ar suna aceasta în zilele noastre, afirmația continuă: – pentru funcția gândirii.” Simpla enunțare a acestei afirmații, și nu este singura, ne dă o idee asupra autorului și nivelul publicului său, format în marea majoritate din doamnele înaltei societăți din vremea sa, preocupate din plictiseală de spiritism, magie, ghicit, ocultism, dornice de a intra în loji masonice mai mult sau mai puțin „acceptate”.

În domeniul matematicilor pedagogia Waldorf pornește la adunări și scăderi de la rezultat la ipoteză, respectiv de la sumă la termeni, de exemplu: „dacă ai 7 cât trebuie să scoți ca să faci 3? în loc de: cât face 7-4?”. La înmulțire și împărțire este recomandat să nu se întrebe: „cât face 10:2? ci: cu cât trebuie împărțit 10 ca să dea 5?”. Motivațiile acestor inversări de procese aritmetice sunt întâi de ordin moral – se combate tendința de acumulare egoistă (prin însumare). Se recomandă de asemenea și predarea operațiilor aritmetice într-o ordine deosebită, și anume începând cu împărțirea, tot din aceeași cauză morală. Este fără îndoială firesc pentru situația „tânărului bogat”, cel ce moștenește o mare avere să poată gândi începând de la o anumită sumă, mai mare sau mai mică. Ne întrebăm însă cum pot înțelege sau primi copii cei săraci, din România zilelor noastre, sau cei ai emigranților din Germania sau Europa de vest acest mod de gândire care nu le este accesibil. Ei nu pot porni de la o „sumă”, și nu au nimic de împărțit, pentru că nu au conștiința averii, a acumulării deja existente. Împărțirea lui „zero” este absurdă, ea nu poate face pe un copil de școală primară să „înțeleagă” nimic concret, nu mai vorbim și de sensul moral.

Această derulare inversă a gândirii este un punct de sprijin în concepțiile didactice ale lui Rudolf Steiner. El a recomandat ca să se practice în mod constant seara înainte de culcare (retrospectiva zilei) și chiar retrospective săptămânale, lunare, etc. Până aici un gând sănătos, Sfinții Părinți recomandau cercetarea atentă a cugetului și a păcatelor în scopul cunoașterii de sine și a metanoiei. Dar iată că la Steiner trebuie procedat cronologic în sens invers, ca și cum s-ar derula un film. Motivația ar fi faptul că la ieșirea sufletului din corp, prin fața ochilor se perindă întreaga viață în timp de o treime din timpul real trăit în sensul recurent, de la moarte la naștere. **Este foarte puțin cunoscut faptul că la punerea pietrei de temelie a Goetheanumului (clădirea sediu a Școlii libere de știință spirituală de la Dornach, Elveția), Steiner a rostit rugăciunea „Tatăl nostru” de la sfârșit la început, procedeu tipic de magie întâlnit și în satanism.** Aceste gânduri și altele de același fel sunt rodul inițierilor oculte din lojile

rozicruciene și teosofice, la care se adaugă și contribuțiile creatoare ale celui ce se considera a fi noua călăuză spirituală a omenirii, și căruia colegii teosofi îi garantaseră o ascendență de avatari (reîncarnări) redutabilă: proorocul Ilie, Ioan Botezătorul, pictorul Rafael, poetul Novalis. Aplicarea consecventă a acestor procese de gândire combinată cu metodele de meditație antroposofică sunt menite să producă niște mutații în conexiunile și modul de gândire a creierului uman, o parodie a metanoiei, lucru evident periculos pentru buna funcționare a psihicului.

Nu mai puțin gravă este invocarea Evangheliei Sf. Ioan cu prologul: „La început a fost Cuvântul (Logosul)”. Pentru Steiner și cei din cercul său, Logosul înseamnă cu totul altceva decât pentru creștini, și anume un principiu solar. Cauza acestei deosebiri este de găsit și în ritualurile masonice de rit suedez în ale căror loji se inițiază ucenici „ioaniți” în fața unui altar pe care se află o Biblie deschisă la Evanghelia lui Ioan.

În conferința a XI-a din 15 august, predarea religiei este prezentată astfel: „o școală (Waldorf) nu trebuie să fie o școală cu o amprență religioasă și filosofică anume.” Predarea religiei urmează apartenența confesională a elevilor. Antroposofia nu trebuie predată în școală la nici un nivel, ea fiind apanajul adulților care o pot alege și înțelege la maturitate. Acest lucru rămâne un simplu deziderat utopic înșelător deoarece, în realitate, o pedagogie creată de R. Steiner, părintele antroposofiei, cu profesori antroposofi activi, formați în seminariile Waldorf, sau cel puțin simpatizanți, cu un anumit plan școlar și metode specifice, nu poate să rămână „neutrală” din punct de vedere moral-religios. Chiar dacă se evită noțiunile directe, elementele acestei atitudini se impregnează în sufletele copiilor începând cu grădinița (există și un învățământ preșcolar Waldorf de care nu ne-am ocupat în studiul prezent), și putând continua timp de 12 ani. „Libertatea” elevilor de care se face atâta caz este desigur știrbită, și anume chiar la nivelul subconștientului. Au loc desigur și fenomene de respingere a acestei pedagogii, dar ea poate lăsa urme negative, un fel de a gândi specific, ce este mai greu de remediat.

Cât privește predarea creștinismului, Steiner atrage atenția asupra pericolului predării lui înainte de 9-10 ani. Până atunci ar trebui să fie făcută o educație religioasă panteistă. Nu vedem la ce ar mai ajuta atunci atmosfera de slujbă religioasă ce se recomandă însă profesorilor, sau chiar așa numitele „înlocuiri de cult” din zilele de duminică. Majoritatea elevilor primei școli Waldorf erau copii de liber-cugetători și de atei ruși total de biserică. Aceste substitute păgâno-gnostice nu pot nicidecum înlocui harul adevărat ce izvorăște în biserici, în cadrul adevăratelor slujbe, taine și ierurgii. Pentru aceasta constatăm încă o dată deosebirile și incompatibilitățile pedagogiei alternative față de învățământul tradițional și de metodele kerigmatice și catehetice ale Bisericii.

Inspirându-se în continuare din lumea fantasmelor, Steiner a creat împreună cu a doua sa soție, Marie von Sievers, euritmia modernă, care se dorește a fi vizualizarea sunetelor consonantice și vocalice, sau a intervalelor muzicale (terță, cvintă etc.) prin anumite gesturi și mișcări ce pretind a fi întocmai cu cele făcute de Dumnezeu⁷ în momentul creației. Această nouă artă fiind fantasmagorică și nebazată pe nici o tradiție, sursa invocată fiind ocultismul și suprasensibilul, ambele deopotrivă de neverificabile, putem însuma încă o componentă himerică aflată la baza pedagogiei Waldorf.

O altă trăsătură specifică planului de curs al acestei pedagogii alternative este împărțirea în așa numitele „perioade”. Aceasta înseamnă renunțarea la orarul normal, de ex.: 8-9 aritmetică, 9-10 istorie, 10-11 religie etc., și înlocuirea lui cu un obiect principal care se predă 2 ore dimineața timp de 3-5 săptămâni. Urmează apoi alte 5-6 săptămâni cu un alt obiect principal în același moment al dimineții.

La întrebarea îndreptățită: ce se întâmplă în cazul uitării cunoștințelor? Steiner răspunde că procesul se continuă în zonele subconștiente în timpul somnului. Aceste concepții

---

⁷ Sau mai bine zis *dumnezei*, întrucât Steiner se prevalează de pluralul ebraic *Elohim*, pe care îl interpretează a însemna *exousiai*, ființe îngerești din triada a doua a Sf. Pseudo Dionisie Areopagitul, împotriviindu-se astfel revelației vetero și neo testamentare, și punând creația pe seama unor creaturi. n.n.

sunt tipice pentru spiritul locului și epocii în care au apărut: Austria și Germania începutului de secol XX, când înflorea școala psihanalitică a lui S. Freud, continuată de discipolii săi Adler și Jung, creatorii psihologiei moderne. Astfel se pun bazele învățământului de tip nou – **new age** – în care apar meditațiile, concentrările și relaxările de tip asiatic yoga, meditație transcendentală etc. Steiner s-a arătat în principiu adversar al practicilor orientale, etichetate de el ca „luciferice”, dar propriile sale concepții ocultiste pornind din sursa comună – teosofia, gnoza indianistă – nu se deosebesc esențial de acelea.

În aprilie 1924, la cinci ani după apariția primei școli Waldorf, R. Steiner a ținut cinci conferințe la Stuttgart în fața a 1700 de auditori pe tema „Învățământ și educație”. În linii mari se repetă cele afirmate în cursurile precedente. În cea de-a doua conferință (9 aprilie) aflăm cu oarecare surprindere, chiar din mărturisirea personală a autorului, o caracterizare pertinentă și la obiect făcută lui Steiner de către M. Maeterlink în cartea sa *La grande énigme*: „El (Maeterlink n.n.) a citit multe cărți de ale mele (Steiner n.n.) și spune următoarele: Când cineva începe să citească vreo carte de-a mea, eu apar ca o persoană echilibrată, logică, precaută. Cu cât avansează lectura, până la sfârșit se pare că mi-am pierdut mințile.” Din păcate Steiner nu a luat în serios această afirmație îndreptățită și a continuat netulburat în eroare.

Să privim acum pentru o mai clară aplicație concretă la 80 de ani de la debut, cum se prezintă situația școlilor Waldorf într-o țară unde acestea au funcționat o lungă perioadă, cu însemnate contribuții în acest domeniu: Suedia. Desigur că în acest domeniu supremația este deținută în continuare de Germania, țara de origine a acestei pedagogii. În anul 1949 s-a înființat la Stockholm Kristofferskolan, în 1960 Järna Waldorfskola. În 1976 existau 3 școli, în 1995 s-a ajuns la 23. În toată lumea existau în 1977 150 de școli, actualmente sunt peste 450. Aceste date sunt luate din cartea lui G. Wilson *Jag trodde på Waldorfskolan* (Am crezut în școala Waldorf), în care sunt descrise aprecierile critice ale unui părinte ce a avut un copil la Johannaskolan din orașul Örebro. Cartea este instructivă cu toate că, din păcate, autorul se situează pe poziții umanist ateiste, însă așa cum am observat și în cazul lui Steiner, Wilson emite o unele critici ce se dovedesc a fi fondate și argumentate.

Explicațiile succesului școlilor Waldorf sunt mai întâi imaginea negativă (și în cea mai mare parte îndreptățită) pe care o au mulți părinți despre învățământul de stat, iar în al doilea rând abilitatea reclamei (în limba spaniolă propaganda, termen sugestiv!) și prezentării acestei „pedagogii a viitorului”, liberă și superioară celei vechi. În reclamele lor se promite:

ÎNVĂȚĂMÂNT RELIGIOS LA ALEGERE,
NONCONFESIONALITATE,
O ȘCOALĂ LIBERĂ ȘI DESCHISĂ,
LIBERTATE INTERIOARĂ ȘI INTEGRITATE.

Cum se prezintă în realitate aceste deziderate?

Trebuie reamintit că la baza planului de învățământ Waldorf se află sistemul antroposofic pe care această pedagogie stă sau cade. În legătură cu aceasta este foarte nimerit a cita comentariul lui F. Vicedom făcut în cadrul secțiunii cultice de inspirație antroposofică intitulată *Die Christen Gemeinschaft* (Comunitatea creștină): „*Aceasta ne duce înapoi spre India. Această imagine cosmogonică, percepția mistică a unității cosmice, învățătura karmică, eliberarea din lanțurile materiei, preschimbarea materiei prin sângele lui Cristos, până și accentul pus pe etică, mijloc al mântuirii, totul vine din India prin intermediul teosofiei. Ideile creștine trebuie interpretate prin prisma înțelepciunii indiene. Ele se contopesc în gnoza indiană. Omul devine astfel măsura tuturor lucrurilor. El trebuie să se auto mântuiască și să se străduiască pentru a se elibera de cele pământești.*”

Aducem în continuare și opinia unui cercetător suedez al religiilor, Hjalmar Sundén: „*O influență puternică exercită școlile Waldorf care se numără printre cele mai selecte din Germania și formează un fel de elită. În aceste școli principalul obiectiv nu este învățământul*

profan obișnuit, ci introducerea gândurilor antroposofice care produc schimbări în personalitate de o natură neîntâlnită în cazul școlilor particulare (confesionale n. n.) creștine.”

Acest lucru este constatat și de alți autori cum ar fi C. Cumbey și C. Matrisciana în lucrările lor critice la adresa fenomenului sincretist new age. Autoarele menționate (și nu numai ele) încadrează antroposofia și pedagogia Waldorf în cadrul fenomenelor new age. În replică poate fi adus contraargumentul că antroposofii înșiși pot respinge vehement această încadrare, fiind la rândul lor critici la adresa mișcării din care nu se socotesc a fi parte. Dacă antroposofia și pedagogia Waldorf nu s-au declarat niciodată explicit a fi fenomene new age, nu este mai puțin adevărat că au multe identități ideologice, iar apropierea lor nu este nicidecum forțată.

În anumite cazuri, ca de exemplu la noi în țară, s-a încercat introducerea unor procedee Waldorf în învățământul comun. După părerea lui F. Calgren, autoritate incontestabilă în domeniu, modalitatea aceasta nu poate da rezultatele scontate deoarece specificul pedagogiei Waldorf nu constă în procedee noi și inedite, ci în însăși atitudinea de viață a profesorilor educatori. Atunci s-a încercat compromisul de a avea clase speciale de tip Waldorf în cadrul unei școli generale. Oricum ar sta lucrurile, datele de bază nu se schimbă, iar eventualele influențe pozitive ce s-ar putea prelua din această pedagogie sunt atât de diluate homeopatic, ca să folosim un limbaj specific medicinei antroposofice, ca și diluția D 30 – adică practic nule. Învățământul de stat are multe curenți, multe elemente chiar de structură ce pot fi perfectibile, dar nu orice soluții sunt folositoare.

„MĂRTURISIRILE” FERICITULUI AUGUSTIN
– ZIDIRE SUFLETEASCĂ
PENTRU SUFLETELE TINERE DIN ZILELE NOASTRE⁸

Personalitatea și opera Fericitului Augustin continuă să exercite și astăzi o influență covârșitoare în lumea creștină. El s-a născut la Tagaste în Numidia (astăzi Algeria) în anul 354. Tatăl, un funcționar, era păgân iar mama sa Monica a rămas vestită în istoria creștinismului, model pentru mamele și văduvele creștine din toate timpurile. Lacrimile și stăruința ei în rugăciune au contribuit la botezarea lui Augustin în 387 la vârsta de 33 de ani de către Sfântul Ambrozie al Mediolanului. Perioada la care ne referim, mai precis din frageda tinerețe și până la botez, este descrisă de autor în lucrarea autobiografică *Mărturisiri*. Am ales în mod deosebit această lucrare deoarece ca descriere a frământărilor unui suflet tânăr aflat în căutarea adevărului și a lui Dumnezeu și supus tuturor ispitelor, ea rămâne actuală în orice vreme. Din acest motiv vom încerca să facem paralele și legături concrete cu situațiile din zilele noastre, dovedind astfel afirmația anterioară și - sperăm - aducând întărire tinerilor de azi aflați în situații duhovnicești similare.

În anul 391 Augustin a fost silit să primească hirotonia preotească în orașul port Hippo unde ajunge episcop în 396. Până la sfârșitul vieții el a fost mărturisitor, duhovnic, judecător și învățător, organizator al carității creștine, apărător neobosit al credinței, autor al unei opere imense depășită doar de Origen. Creștinii catolici din Hippo pe jumătate păgâni, cât și îndărătnicii donatiști l-au făcut pe Augustin să treacă de la atitudinea optimistă de tip neo-platonic la un sentiment mai circumspect. Roadele acestei atitudini sunt *Mărturisiri* – lucrare de tinerețe și *De Civitate Dei* – la maturitate. În această din urmă lucrare el face o distincție radicală între organizarea divină desăvârșită și cea omenească imperfectă și nedreaptă.

În opoziție cu maniheismul raționalist, Fericitul descoperă celebrul principiu „Credo ut intellegam”, stabilind clar cu 1200 de ani înaintea lui Descartes raportul dintre credință, gândire și existență. Contribuția personală a filosofului francez, „Dubito ergo cogito, cogito ergo sum” nu a constituit nicidecum un pas înainte în clarificarea acestor întrebări esențiale, ci dimpotrivă a deschis drumul umanismului raționalist al Renașterii.

Augustin moare la Hippo în 430 în timpul asediului făcut de vandalii arieni. În această perioadă în care puterea Romei se destrăma continuu, Fericitul Augustin îi învață pe creștini să întoarcă spatele lumii în care răul domnește nestingherit și să caute pacea împărăției cerești. Gândirea lui va domina atât evul mediu apusean catolic, cât și protestantismul de după 1500.

În privința doctrinei, în învățăturile Fericitului Augustin s-au strecurat trei erori eterodoxe. Astfel în lucrarea *De Trinitate* se afirmă purcederea Duhului și din Fiul (*filioque*), idee reluată și de Fericitul Ieronim. Acest adaos inexact a fost introdus în crezul atanasian (și apoi în cel niceean) în Galia de sud pentru a contracara modalismul (sabelianismul) care reînviase în Galia și Spania în secolul al IV-lea sub forma priscillianismului. Mai târziu această erezie a constituit după cum se știe unul din punctele fierbinți ce a dus la despărțirea de la 1054. Ea vine din accentul pus în mod eronat și filosofic pe **relațiile** intertrinitare: „Acești termeni (Tată, Fiu și Sfânt Duh) sunt utilizați în reciprocitatea lor și în relațiile lor reciproce” (*De trinitate* IV, 5, 6).

⁸ Apărut în „*Studii Teologice*” nr. 3-4 iulie-decembrie 1999.

A doua eroare s-a produs în lupta contra pelagianismului care nega ereditatea păcatului originar. Împotriva acestei erezii, Fericitul Augustin a introdus ideea absolutei predestinări, reluată 1200 de ani mai târziu de către Calvin. Aici întâlnim însă tot o erezie, cu toate că ea reprezintă extrema cealaltă, inversul pelagianismului. Consecințele ei pentru teologia ulterioară au fost din păcate surse de sminteală pentru credincioși și dispute aprige între teologi. Dintre aceștia Sf. Ioan Cassianul, Sf. Vincențiu de Lerini, Sf. Faust de Riez și alții⁹ au combătut aceste erori. În tratatele *Despre darul perseverării*, *Despre predestinarea sfinților* și *Despre corupțiune și har*, Fericitul Augustin introduce categoria justițiară a „păcatului originar” ca ofensă adusă lui Dumnezeu. Umanitatea devine prin aceasta o *massa damnata, masa perditionis*: „Nu printr-o nedreptate, ci printr-o sentință dreaptă păcatul unuia a atras osânda tuturor” (*Despre darul perseverării* VIII, 6), păcatul originar devenind astfel și ereditar. După cum se știe osânda aceasta este moartea care „nu poate fi o pedeapsă legitimă decât în măsura în care este consecința păcatului” (*Opus imperfectum contra Julianum*). Temeiul scripturistic al acestei transmiteri ereditare este găsit de Fericitul Augustin la Romani V, 12: „Așa precum printr-un singur om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, tot așa și moartea a trecut la toți oamenii prin acela în care toți au păcătuit”. După Augustin, mijlocul prin care se transmite păcatul originar este actul sexual, dar fără ca acesta să fie identificat cu însuși păcatul. Să ne recunoaștem aici nedumeririle ridicate și în sufletele cele mai evlavioase cu privire la această învățătură primită chiar și în Biserică! Cum putem fi trași la răspundere pentru un păcat pe care nu l-am comis, și nici nu puteam să-l evităm? La aceste întrebări mistuitoare se dau de obicei răspunsuri legate de unitatea ontologică a neamului omenesc și de ștergerea păcatului originar prin botez. La capitolul antropologic despre transmiterea păcatului originar legat de momentul concepției trupului și al sufletului răspunsurile atât de precise și de nezdruncinat ce ne dau de obicei tăria cunoștinței în dogmatică fac loc unor ipoteze nesatisfăcătoare (traducianismul și altele). Pe acest fond de nesiguranță (și nu de taină, antinomie, paradox!) s-au infiltrat concepții eretice teosofice și astrologice introducând noțiunile hinduiste ale karmei și reîncarnării ce dau soluții logice, raționale dar **false**. După Sf. Grigore de Nazianz noi moștenim de la Adam moartea și nu greșeala (*Marele cuvânt catehetic*, cuvântarea 33, 9). Sau altfel spus, moștenim natura și nu păcatul! Suntem uniți prin natura căzută și nu prin păcatul strămoșesc. O posibilă traducere ne este indicată de Sf. Fotie: „Printr-un om moartea a intrat în lume și prin păcat moartea, pentru că (gr. εφ` ω) toți au păcătuit (παντες ημαρτον)” (al 8-lea răspuns către Amfilohie)¹⁰. Dar știm că Scriptura nu se poate contrazice flagrant: „Sufletul care va păcătui, acela va muri” (Deuteronom XXIV, 16, Ezechiel XVIII, 20). Consecințele logice ale acestei abordări l-au dus pe Fericitul Augustin așa cum am mai arătat la ideea predestinării. Vedem în această mare eroare rădăcinile unor afirmații aberante milenariste de tipul „celor 144 000 de aleși” ai Martorilor lui Jehova. Iar dacă s-ar obiecta că e vorba totuși de o sectă, sau de o confesiune (biserica reformată) cu dreptul inofensiv al libertății de conștiință și o concepție religioasă proprie, să cercetăm mai îndeaproape dacă așa stau lucrurile.

În lucrarea sa *Capitalismul și etica protestantă* M. Weber a arătat cu argumente greu de combătut legătura dintre „orânduirea”, „modul de producție capitalist” (după terminologia marxistă) și concepția calvină a predestinării, moștenită de la Fericitul Augustin. Efectele acestei concepții au fost tocmai cele incriminate *pe bună dreptate* de marxiști și socialiști: exploatare, colonialism, imperialism, (astăzi transnațional), și nu numai atât. Bazându-se pe augustinism, teologia franco-germană a episcopilor carolingieni din sec. al IX-lea a pus bazele

⁹ Cei trei Sfinți Părinți apărătorii *semipelagianismului*, o doctrină antiaugustiniană din sudul Franței între 429 și 529. Ei se plasează între pozițiile extremiste ale lui Pelagius (liberul arbitru) și a Fericitului Augustin (predestinarea și concupiscenta absolută). În ciuda *ortodoxiei* lor al doilea sinod local de la Orange (529) condus de Caesarius de Arles la instigarea papei Felix IV (526-530) a condamnat semi-pelagianismul. Condamnarea a fost aprobată de papa Bonifaciu II, succesorul papei Felix. De la această dată semi-pelagianismul a fost declarat erezie în biserica romano-catolică. Să reținem că acest sinod local nu a fost *niciodată* recunoscut în răsărit, iar termenul însuși de „semi-pelagianism” este cel puțin neinspirat.

¹⁰ P.S. Fotios, Noul catehism catolic contra credinței Sfinților Părinți, Deisis, 1994 p. 83.

unui nou popor ales, unei rase: cea germană (apoi ariană). Dacă mai adăugăm și mentalitatea talmudică, distorsiune a poporului ales din Vechiul Testament, cu mitologii indo-iraniene prelucrate de teosofie și antroposofie, avem rezultatul: ideologia național socialistă. Consecințele sunt cunoscute, astăzi se manifestă o recrudescență a mișcărilor neo-naziste (skin heads, WAR, ș.a.), ceea ce ne demonstrează cât de periculoase pot fi aceste concepții ce ajung din teologie în politic și economic.

A treia greșală dogmatică a fost aceea exprimată astfel: „Omne bonum meritum nostrum in nobis faciat, nisi gratia”. Prin aceasta se respinge sinergia, colaborarea personală la lucrarea harului dumnezeiesc în vederea mântuirii, eroare reluată mai târziu de Luther în polemica sa contra scolasticii tomiste. Pe lângă aceste mari erori suntem nevoiți să mai semnalăm și pe aceea de a fi crezut (împreună cu Fericitul Ieronim) că Dumnezeu este vizibil spiritual în esența Lui, greșală reluată printre alții și de Varlaam calabrezul în disputa cu Sf. Grigorie Palama.

Aceste erori sunt desigur consecința formației speculativ filosofice neoplatonice de care Fericitul nu s-a putut dezbată pe deplin (pentru aprofundarea acestor aspecte vezi studiile regretatului părinte francez ortodox Patric Ranson). Iată încă un avertisment serios pentru acei intelectuali de azi înclinați spre căutări și fabulații de tip gnostic, dar neavând nici o zecime din sfințenia lui Augustin. Raționalismul filosofic al lui Augustin a dus din păcate și la juridismul de tip roman, pe care l-a putut abandona Sf. Ambrozie al Mediolanului. De aici doctrinele „păcatului originar”, „predestinației”, „indulgențelor”, „purgatoriului” și „infernului creat” ca loc de penitență – erori ce au marcat și continuă să marcheze teologia romano-catolică, fiind și obstacole de netrecut în unirea bisericilor.

De pe această poziție de cel mai mare filosof creștin, Fericitul Augustin a rămas străin de energiile necreate, încercând încreștinarea tezelor platonice, printre care și „arhetipul”, cel dezvoltat în secolul nostru de C. G. Jung și Mircea Eliade. **Pericolul formației filosofice gnostice este foarte mare, în trecut căzându-i pradă unii ca Origen, Arie, Nestorie, iar în secolul nostru V. Soloviev, S. Bulgakov sau N. Berdiaev.** În toiul luptei contra ereziilor maniheiste și pelagianiste s-a pus și problema distincției între liberul arbitru și grație care a dus la doctrina catolică despre „donum superaditum” De aici și conflictul nerezolvat dintre libertate și har. Încheiem aici acest expozeu critic, nu fără a aminti de atitudinea lăudabilă a Fericitului de a recunoaște și a retracta în scris, pe cât i-a stat în putință, o parte din erori.

În ultima vreme însă, în cadrul dezbaterilor teologice s-au ivit păreri destul de contradictorii legate de personalitatea și învățătura Fericitului Augustin, mergându-se până la contestarea fațășă a sfințeniei sale, ba chiar propuneri de a-l declara eretic. Una din cele mai echilibrate poziții în această privință ni se pare a fi cea exprimată de către Ierom. Serafim Rose. Astfel, potrivit acestuia: „Învățătura Fericitului Augustin despre Sfânta Treime, la fel ca învățătura lui despre har, și-a greșit ținta nu atât pentru că ar fi fost greșită într-un punct anume; dacă el ar fi cunoscut învățătura răsăriteană despre Sfânta Treime, probabil că nu ar fi învățat că Duhul „purcede și de la Fiul”. Mai curând el a abordat întreaga dogmă dintr-un punct de vedere diferit – unul „psihologic” -, ce nu era la fel de potrivit ca abordarea răsăriteană în înfățișarea adevărului despre cunoașterea noastră de Dumnezeu; aici, ca și în cazul harului și al altor învățături de credință, îngusta abordare latină nu e atât „greșită”, cât „limitată.””¹¹

Revenind la *Mărturisiri*, putem afirma fără teamă că actualitatea acestora dincolo de timp și spațiu este mai presus de orice îndoială. Procesul prin care trecea un tânăr intelectual frământat și scindat între plăcerile lumești, ereziile de tot felul și căutarea sinceră de Dumnezeu, poate fi surprins de mulți dintre noi chiar azi, după 1500 de ani. Înlocuind maniheismul cu ereziile actuale: secte, yoga, new age, vom vedea paralelismul și mai ales drumul, soluția, nădejdea ieșirii din acest hățiș. Aceasta însă cu condiția – pe care a aplicat-o Augustin! – sinergiei, conlucrării personale cu harul divin. În cele ce urmează vom căuta să scoatem în evidență unele aspecte legate de actualitatea ziditoare a *Mărturisirilor*.

¹¹ Serafim Rose, *Locul Fericitului Augustin în Biserica Ortodoxă*, Σοφία, București, 2002, p. 80.

La 17 ani tânărul Augustin ajunge în Cartagina, capitala Africii de nord. Iată deci pe adolescentul din orașelul de provincie ajuns în metropola cea plină de ispite, un moment prea bine cunoscut celor ce vin și astăzi la studii în capitală. „Non dum amabam, et amore amabam... Quaerebam quid amarem, amans amare... Amare et amari dulce mihi erat, magis, si et amantis corpore fuerer.” (Nu iubeam, dar îmi plăcea să iubesc... A iubi și a fi iubit îmi era mai ales plăcut dacă mă bucuram și de trupul ființei iubite), III 2(1). Metropola i-a mai oferit tânărului și distracțiile irezistibile ale teatrului (III 2, 2-3). Ce lesne putem înțelege aceasta azi când oferta de spectacole s-a înzecit! Teatre, stadioane, săli de sport, meciuri, spectacole rock, festivaluri de muzică ușoară, și ca și când toate aceste evenimente „live” (pe viu) nu ar fi fost de ajuns, iată noutățile electronice: cinematograful, televizorul, video, radio-casetofonul, CD, cyber space cu virtual reality pe internet. Cantitatea de destine imagine de astăzi este imensă. Mii de filme, seriale TV și jocuri pe calculator îi dau prin mass media omului contemporan aceeași „hrană” iluzorie, îndeplinesc aceeași funcțiune ca și teatrele de odinioară.

Semnalul de trezire spirituală a tânărului Augustin a fost dialogul *Hortensius* de Cicero (azi pierdut): „Illo vero liber mutavit affectum meum” (Într-adevăr acea carte a schimbat simțirea mea). Totuși, simpla pornire către cele spirituale, chiar dezinteresată fiind, nu este suficientă pentru găsirea căii adevărate. Chiar depășind faza materialismului cras, lumea „spirituală” este la rândul ei plină de fantasmе, „basmе și eresuri”. „Eresurile” sunt erezii, iar acestea s-au înmulțit de-a lungul veacurilor ca neghina din parabolă. Fericitul a fost atras de maniheeni așa cum astăzi unul se duce la yoga sau la vreo sectă neo-protestantă, ori la meditația transcendențială, MISA, sau poate baha’i. Întocmai ca în situația fericitului, cei 40 de ani de comunism ateist au creat un teren sufletesc uscat, hrănit cu deșertăciunile materialiste: ideologii și distracții, „panem et circenses”, determinând o foame a sufletului după cele duhovnicești. În anii ‘80 această foame a început să fie satisfăcută pe ici pe colo cu elemente de **new age**, fenomen ce a luat amploare după revoluție, perioadă ce se poate compara cu cei 9 ani în care Augustin a rămas în cadrul maniheiștilor „deținători ai adevărului”.

O motivație a atracției către maniheism ni se dă în cartea III 7, 12-14 în felul materialist păgân în care Îl concepea Fericitul Augustin pe Dumnezeu. Astăzi, sub influența materialismului scientist ateu întâlnim tinerii studenți care Îl concep pe Dumnezeu ca pe o „putere”, o „cuantă”, o „energie” și altele de același fel.

Concepția maniheistă acționa ca un anestezie sufletesc care îl absolvă pe om de responsabilitatea păcatelor. Libertatea de care se face atâta caz în „lumea civilizată” nu este decât o camuflare stângace a înclinației spre păcat, a concupiscentei ce este investită prin fel de fel de doctrine hedoniste cu rangul de necesitate, ba chiar de virtute și de ideal!

După câțiva ani Augustin devine profesor de retorică în orașul natal Tagaste unde ajunge cea călăuză oarbă ce-i duce în prăpastie pe alți orbi. Unul din aceștia a fost prietenul care s-a îndepărtat de la dreapta credință. Vedem cum lucrurile se agravează când cel ce s-a smintit îndeajuns începe să-i smintească și pe alții, adesea în necunoștință de cauză, devenind propagandist zelos (și uneori plătit bine) al unor rătăcirii de tot felul. Sminteala trebuie să vină, dar vai de cel prin care vine, căci, după cum a spus Mântuitorul, mai bine i-ar fi fost aceluia să-și lege de gât o piatră și să se arunce în mare.

În cartea IV 3, 4-5 se atinge un nou subiect de mare actualitate: astrologia. Augustin a luat contact cu alcătuitoarii de horoscoape și ar fi rămas în eroare dacă nu ar fi dat de un bătrân onest care i-a dezvăluit deșertăciunea acestei pseudo-științe. La întrebarea: dar cum se face că uneori se adeveresc niște preziceri, acela le-a pus pe seama întâmplării. Într-adevăr studiind să zicem caracterul unei persoane născute sub semnul berbecului recunoaștem datele descrise în manuale la nativii acestei zodii. Dar iarăși întâlnim aceleași trăsături la cineva născut în septembrie. Pentru a lămuri această contradicție astrologiei au recurs la o portiță de scăpare și anume la așa numitul „ascendent” - adică poziția soarelui în momentul nașterii. Însă și aici domnește confuzia: cei mai mulți oameni nu-și cunosc ora exactă a nașterii, gemenii născuți

la o mică diferență se manifestă diferit. Se mai fac și preziceri sociale, evenimente globale, diagnostice și compatibilități în dragoste și profesii. Toată **mișcarea new age** ce ia o tot mai mare amploare se bazează pe prezumția astrologică. „Erele” la care se referă acești prooroci de sorginte ocultă francmasonică și teosofică, se delimitează după criteriile astrologice potrivit cărora soarele parcurge în chip regresiv timp de aproximativ 2160 de ani un sector celest din cele 12 numite zodii. Acest parcurs are consecințe majore ce determină schimbări cu un caracter evolutiv ciclic în mentalitatea, cultura și chiar spiritualitatea omenirii. În momentul de față suntem martorii trecerii de la era Peștilor la cea a Vărsătorului sub semnul căruia se va instala noua eră. Se poate constata cum procesul de *precesie* (mișcare) astronomică inversă devine o utopie de tip dublu milenarist (2000 de ani de fericire în Vărsător). Privind presa vom observa vulgarizarea și răspândirea în masă a acestor „horoscoape pentru toți”. Dacă la acestea adăugăm și zodiacele chinezesc și indian lucrurile se complică și zăpăceala crește. Singurele lucruri demne de păstrat sunt realitățile astronomice, pozițiile și mișcările astrelor ce pot fi studiate științific. Planetelor nu li s-a dat putere peste oameni iar destinul și predestinația decursă din astrograma natală - fie ea și întocmită cu exactitate - nu sunt altceva decât superstiții păgâne într-o formă mondenă și științifică. Vedem că Augustin era greu de convins de absurditatea astrologiei, așa cum în zilele de azi este greu de a lămuri pe cei creduli de falsitatea ei.

Profesorul de retorică din Tagaste primește post în Cartagina continuând să profeseze falsa asceză maniheistă. În cadrul unor secte și mișcări new age întâlnim vegetarianismul, abținerea alcoolică, refuzul de a fuma și alte virtuți cu care aceștia îi impresionează pe creștinii ușuratici ce găsesc că prin comparație cu traiul sectanților cel al preoților de mir este plin de căderi. Dar izvorul acestor înfrânări ale sectanților rigoriști - donatiști, catari și „vegani”,¹² *greenpeace* ecologiști ai zilelor noastre - este mândria și lăudăroșenia și nicidecum dorința de a-L slăvi pe Dumnezeu, lucru pe care ar trebui aceștia să-l aibă în primul rând în vedere.

Totuși căutarea sinceră și rugăciunile mamei nu trec neuzite și Fericitul ajunge la Milano în preajma aceluia om providențial - Sfântul Ambrozie - pe care începe să-l iubească „cum amare coepi”, mai întâi ca persoană, apoi primindu-i învățătura. În viața tuturor rătăciților care strigă după Domnul apar semne: oameni, cărți, poate vreo biserică sau câteodată toate acestea împreună. Căci pronia divină lucrează în chip nevăzut prin mijlocitori potriviți. Desigur că prin comparație cu învățătura Sfântului deșertăciunile maniheiste au pălit cu totul. Astfel se destramă ereziile în momentul întâlnirii unui duhovnic iscusit ce poate readuce sufletul pe drumul cel bun.

În planul familial însă lucrurile nu se lămureau tot atât de lesne. Silit să rupă legătura cu femeia iubită, Augustin cere în căsătorie - la sugestia mamei - o fată minoră, iar răgazul de doi ani până la majorat este umplut cu o a treia femeie, tot nelegitimă. Iată cât este de greu a repara răul început cu ușurătatea tinereții.

La Milano se produce contactul cu filosofii neo-platonicieni Plotin și Porfir ce completează orizontul cultural și intelectual al fericitului. Anul 386 este legat de momentul culminant din grădina din Milan în care o voce de copil îi spune: „tolle, lege” - ia, citește. Dând ascultare glasului, Augustin a deschis la întâmplare Scriptura la Romani XIII, 13-14, pasaj ce i-a deschis lui ochii și i-a spulberat toate îndoielile și șovăielile prin tăria cu care exprimă mesajul adevăratei atitudini creștinești: „nu în desfrânări... Ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos iar grija de trup să nu o faceți spre pofte.” Desigur că astfel de vedenii și auziri trebuiesc primite cu prudență duhovnicească, la fel ca și obiceiul „deschiderii cărții” - cunoscută superstiție păgână din rândul credincioșilor creduli. Doar o bună „igienă” duhovnicească sub îndrumarea Bisericii și a duhovnicului poate garanta autenticitatea acestor semne de care atât de ușor putem fi înșelați.

Momentul botezului a fost înălțătoarea noapte de Paște, 24 aprilie 387 în compania fiului Adeodatus și a prietenului Alypius. În primele veacuri botezarea maturilor era praxis

¹² Strict vegetarieni, fără ouă și lactate

curent, însuși Sfântul Ambrozie primind astfel botezul, ca și Sfântul Constantin cel Mare și cei trei dascăli și ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan. Dar de aici și până la practicile anabaptilor și baptiștilor de astăzi este o cale lungă și încheiată.

Bucuria botezului i-a fost umbrată de moartea mamei sale. Sfânta Monica a avut fericirea de a vedea în timpul vieții convertirea rând pe rând a soțului, fiului și a nepotului, câștigați de creștinism din păgânătate, desigur că și prin rugăciunile evlavie și râvna ei. Aici se oprește cronologic firul *Mărturisirilor* scrise între 397-401.

Revenind la afirmația ce dă titlu acestui mic studiu, vom găsi temeiul ei în cartea II, 3-5, și anume: cartea a fost scrisă nu pentru Dumnezeu Care citește inimile și cugetele și Care știe după număr perii capului nostru, ci spre zidirea sufletească a aproapelui, a celor ce, în situații asemănătoare pot găsi aici un sprijin și o îndrumare. Este cazul din plin și în zilele noastre în care deruta sufletească a fost deja semănată în cei ce au dus sau mai duc o viață necreștină inundată de ateism și înclinată spre o religiozitate păgână.

Introducerea cărții I, 1 (1) prezintă raportul unanim valabil în timp și spațiu: „Quia fecisti nos ad te et inquietum est cor nostrum, donec requiscat in te” - Căci ne-ai făcut pe noi după Tine și neliniștit este sufletul nostru până ce se va odihni în Tine.”

Cartea II, 8 (15) ne pune în față problema actualizată de Consiliul Europei și alte instituții de acest gen, a drepturilor „minorităților sexuale”: „Așadar faptele urâte care sunt contra firii în orice loc și totdeauna trebuie mustrate și pedepsite (subl. ns.), așa cum au fost cele ale sodomiților, fapte care dacă ar fi făcute de toate neamurile, ar fi puse de legea dumnezeiască sub învinuirea aceluiași păcat. În adevăr este călcată însăși societatea care pentru noi trebuie să existe cu Dumnezeu, atunci când aceeași natură, al cărei autor este El se pângărește prin destrăbălare.” Păcatul acesta este păcat strigător la cer și nici un liberalism sau vreo „toleranță” nu vor putea nega caracterul antisocial și antinatural al sodomiei. Înfierarea ei la toate nivelele își găsește justificarea scripturistică și patristică.

Tot în partea a I-a, cartea III, 12 (21) vedem disperarea cu care apelează mama Monica la preoți și episcop pentru îndreptarea fiului său. Cu tact bisericesc arhierul recomandă răbdarea și stăruința în rugăciuni. Mamele din zilele noastre au de făcut asemenea Monicăi: să nu-și piardă nădejdea și să stăruie la rugăciune, post și milostenii. În anumite momente dialogul direct nu dă roadele așteptate, tânărul(a) se încapățânează în rătăcire și răzvrătire neascultând nici de părinții trupești, nici de cei duhovnicești. Dar până în sfârșit lacrimile mamei au biruit.

Altă problemă comună a timpului de atunci și de acum, cu mici adaptări la contextul social-istoric concret, este cea a ereziilor. Curentele care de-a lungul istoriei s-au intitulat „noi” sau „neo”, cum avem astăzi neo-protestantismul sau noua eră (new age) se dovedesc la o examinare mai atentă reluarea unor erezii condamnate cu multe secole în urmă. De fapt o dată cu cele 7 sinoade ecumenice (la care unii teologi ortodocși adaugă și un **al 8-lea**, cel din Constantinopol 879) s-au dat anatemei **toate** ereziile trecute și **viitoare!** **„Nimic nu e nou sub soare” fără de numai Învierea Domnului. Aceste erezii fiind stârpite pe moment și dispărând un timp, apar ca neghina din pildă și trec drept noutăți în ochii celor ignoranți.** Astăzi dinspre focarul ereziilor de tot felul, spațiul *euro-atlantic*, se lansează la modă dragostea pentru natură, apărarea dreptului animalelor și exagerările naturiste. Se aude tot mai des de „mama natură”, sau „mama pământul” și nu Tatăl cel ceresc, adică se adoră creatura în locul Creatorului. Organizații paramasonice ca *Greenpeace* și partidele „verzi” ecologiste violează bunul simț și contestă stăpânirea omului asupra naturii. Rădăcinile acestei atitudini se găsesc în panteismul de tip hindus și în învățăturile metempsihozei și metemsomatozei, și iată în cartea III, 10 (18) efectele acestor învățături asiatice asupra tânărului Augustin: „Și am crezut sărmanul că o mai mare milă trebuie acordată fructelor pământului decât oamenilor pentru care se produceau.” Atitudinea anticreștină sau cel puțin eretică a ecologiștilor iese la iveală fără tăgadă.

Învățăturile ziditoare ale *Mărturisirilor* nu se limitează doar la aspectele social-morale arătate până acum, ci ele dau răspunsuri și în domenii cum ar fi acela al esteticii, și anume

raportul dintre formă și fond. Ne amintim de discuțiile de la sfârșitul secolului trecut și ne mirăm de sterilitatea și inutilitatea lor, de acei intelectuali și esteticieni „culți” care au omis cu siguranță pasajul din V, 6 (10): „Eu învățasem chiar de la Tine că ceva nu trebuie numit adevăr prin faptul că se exprimă cu elocință, nici fals, fiindcă semnele buzelor sunt fără artă; nici nu este adevărat prin faptul că se exprimă în stil neșlefuit, dar nici fals, prin faptul că vorbirea este strălucită...”. Iată cât de limpede este exprimată independența celor două categorii” Dacă ne amintim acum de dictonul antic „mens sana in corpore sano” să nu uităm că era vorba de un deziderat. În termeni creștini duhul sănătos poate sălășlui în trupul vătămat (vezi Sf. Apostol Pavel, Sf. Vasile cel Mare și alții) și să-l mântuiască, *dar invers nu se poate nicidecum*. Căci Mântuitorul a spus că mai bine în rai plin de beteșuguri trupești - care vor fi împlinite la învierea cea de obște - decât cu trupul întreg, sănătos și voinic în focul iadului. Prin urmare fondul (conținutul) sfințește forma și nu vice-versa.

Cartea VI, 5 (7) ne oferă credincioșilor și preoților de astăzi argumente sănătoase și de bun simț pentru combaterea necredinței în Dumnezeu a semenilor noștri secularizați, agnostici sau chiar ateii. La acuzațiile lor asupra credinței „oarbe” sau a afirmației „crede și nu cerceta” (lăsând la o parte faptul că această afirmație nu se găsește în Scriptură cum se afirmă de obicei după „învățământul politic cetire”, ci la Sf. Ioan Gură de Aur: „Aceasta o credem dar cum e, nu iscodim.”), replica o găsim la Fericitul Augustin: „... când mă gândesc cât de multe lucruri credeam pe care nu le văzusem și nici nu fusesem martor când se petreceau... care, dacă nu ar fi crezute nu am face chiar nimic în această viață... m-ai convins că nu aceia care cred în Cărțile Tale, ci cei care nu cred trebuie învinuiți.”. „Așadar cum eram neputincioși să aflăm cu rațiunea limpede adevărul, și de aceea aveam nevoie de autoritatea Sfintelor Scripturi, începusem deja să cred că Tu nu ai fi acordat în nici un mod o autoritate atât de mare acelei Scripturi pe toate regiunile pământului dacă nu ai fi voit ca prin ea să Ți se creadă Ție și prin ea să fii căutat.”

La VI, 12 (22) se revine la aspectul de „rob al plăcerii” - *libidinis servus* - pe care îl mărturisește posterității fericitul. Prea bine îl înțelegem în vremile de azi supra-saturate de mesaje erotice din toate părțile: filme, teatre, ziare, reviste și casete porno, reclame, discotecii, muzică, ba chiar în ultima vreme computerul personal (prin internet) și telefonul (liniile erotice)! Toate acestea sunt mijloacele prin care acționează „statul magic”¹³.

„...legat de boala trupului, cu o distrugătoare dulceață îmi târam lanțul și mă țineam să-l dezleg, ca și când aș fi fost lovit de o rană respingeam vorbele celui care mă sfătuia de bine ca și mâna celui ce voia să mă deslege... dar „Sfatul Tău rămâne în veac”. Din acest sfat Tu luai în răs ale noastre și ne pregăteai pe ale Tale, având să ne dai nouă „hrană la vreme” și să deschizi mâna și să sature sufletele noastre de binecuvântare.”

Scăparea din robia cărnii este o viață trăită după învățăturile creștine.

Una din învățăturile rătăcite ce se răspândește prin materialele editate de fundația *Silva Mind Control* și anume *Teachers of God*, este negarea pocăinței și a mâniei asupra sinelui, susținându-se autoiertarea, căci se zice cu vicleșug: „Dacă pe tine nu te poți ierta, cum îi vei ierta oare pe ceilalți?”. Noțiunea de păcat, fie el de moarte, împotriva Duhului Sfânt sau strigător la cer nu este primită de acești psihologi, falși „învățători” ce resping dogmele Bisericii ortodoxe (care este *totodată și catolică și ecumenică*) despre pocăință, mântuire, viață veșnică în rai sau în iad (chiar dacă acestea sunt privite ca niște stări!). Acestora li s-a răspuns deja în cartea IX, 4 (10): „... fiindcă nu altă natură a neamului întunericului păcătuia în mine, cum zic aceia care nu se mânie pe ei înșiși și „adună pentru ei înșiși mânie în ziua mâniei și descoperirii dreptei Tale judecăți!”.”

În cartea IX la 7 (15) găsim și o prețioasă mărturie a priorității cântărilor psaltice în părțile orientale ale imperiului. Sfântul Ambrozie este cunoscut ca fiind creatorul cântărilor psaltice antifonale în apus. Dar iată mărturia ucenicului său și Părinte bisericesc latin: „*Atunci s-a instituit obiceiul ca să se cânte imnuri și psalmi după obiceiul părților din Răsărit... iar*

¹³ I.P. Culianu, *Eros și magie în Renaștere*, Nemira, 1994.

de atunci au fost păstrate până astăzi de multe și de aproape toate comunitățile Tale din celelalte părți ale pământului.”

În ceea ce privește viața de familie cu raporturile dintre soți, sau dintre soacră și noră, lucruri aparent neînsemnate din punct de vedere teologic, dar extrem de importante în întreținerea armoniei „celulei societății” ce este totodată prin taina cununiei o *micro biserică*, Fericitul Augustin ne prezintă în cartea IX, 9 (19-20) portretul cu adevărat model al Sfintei Monica, mamă soție și noră exemplară: *„Dar ea știa să nu se opună soțului ei când era mânios, nu numai cu fapta, dar nici cu vorba... A învins pe soacra sa - care la început era mâniată contra ei de șoaptele unor sclave rele - a învins-o prin gesturi respectuoase, stăruind în îngăduință și blândețe.”*

Iată într-adevăr atitudinea vrednică de urmat și pentru soțiile și mamele creștine de astăzi. Și iarăși să luăm aminte la rugăciunea plină de recunoștință pe care o înalță fericitul la sfârșitul cărții IX pentru părinții săi: *„... să-și amintească la altarul Tău Doamne de Monica, serva Ta, cu Patricius, odinioară soțul ei, prin al căror trup m-ai adus pe mine în această viață, în ce mod, nu știu.”* Aceste cuvinte pătrunse de o mare dragoste filială vin să contrazică opinia după care Augustin a considerat păcatul originar ca fiind de natură sexuală, antrenând după el acea viziune negativă asupra relațiilor trupești preluată de biserica apuseană. Poporul român păstrează cu sfințenie rânduiala parastaselor ce s-au făcut, se fac și se vor face întru pomenirea sufletelor părinților și fraților noștri adormiți ce odihnesc aici și pretutindeni.

Partea a II-a, cartea X, 6 (9) ne dă o admirabilă definiție de teologie negativă a lui Dumnezeu. Orice urmă de materialism sau panteism este spulberată cu tărie: *„Am întrebat adierile care suflă și a zis tot aerul cu locuitori săi: «Se înșeală Anaximenes, eu nu sunt Dumnezeu»... Am întrebat toată zidirea lumii despre Dumnezeul meu și mi-a răspuns: «Nu sunt eu, ci El m-a făcut».”* Dar iată că această zdrobitoare mărturisire pe care s-a clădit teologia apuseană timp de secole a ajuns să fie contestată tot acolo, mai întâi prin tezele școlii de la Chartres care identificau pe Duhul Sfânt cu sufletul lumii, trecând prin panteismul Renașterii și al lui Spinoza la cel al romanticilor, pentru ca să eșueze lamentabil în materialismul empiric al lui Feuerbach sau cel „științific” al lui Marx. Consecințele nenorocite ale acestor speculații le-am trăit timp de 40 de ani cu sechelele lor ce se mai simt ici și colo în reflexe îmbătrânite, uneori chiar și la cei tineri.

Privirea fericitului se ascute cu fiecare capitol pătrunzând - în căutarea lui Dumnezeu - în tainele sufletului omenesc. Și aici ne putem recunoaște, cel puțin în anumite momente, ca fiind vizați de următoarele rânduri: *„Dar de ce «adevărul produce ură» (Ioan I, 5; XII, 35)? ... dușman li s-a făcut oamenilor omul Tău care predică adevărul... (Ei) Iubesc adevărul când luminează, dar îl urăsc când acuză. Căci, deoarece nu vor să fie înșelați, dar vor să înșele, îl iubesc când se arată el însuși dar îl urăsc când îi arată pe ei înșiși.”*

Cele scrise la capitolul 31 (46) ne sunt de mare întărire sufletească în perioadele de post. Slăbiciunile noastre pot fi mai mari sau mai mici, dar în nici un caz nu se poate invoca „Nu ceea ce intră în gură strică pe om” așa cum se obișnuiește, scos din context. Fericitul Augustin mărturisește - așa cum a făcut-o pe parcursul acestei exemplare lucrări - : *„Eu nu mă tem de necurăția mâncării, ci de necurăția poștei.”* Și mai departe (47): *„Pus în fața acestor ispitiri, eu zilnic port luptă contra dorinței de a mânca și a bea. Căci nu pot să o tai odată și pe urmă să nu mă mai ating, așa cum am putut cu privire la împreunarea trupezască.”*

Ispitele ne vin după cum se știe prin cele cinci simțuri. În privința auzului găsim la capitolul 23 (50) o referire foarte importantă cu privire la muzica bisericească: *„... și mi se pare mai sigur ceea ce mi s-a spus de Atanasie, episcopul Alexandriei, care făcea ca cititorul psalmului să cânte cu o moderată mlădiere a vocii, încât să pară că mai mult citește decât cântă... sunt înclinat - fără să exprim o părere asupra căreia nu se poate reveni (subl. ns.) - să aprob obiceiul de a se cânta în Biserică, pentru ca, prin desfătarea urechilor, sufletul, prea slab încă, să se ridice la simțământul evlaviei. Totuși, când mi se întâmplă ca să mă miște mai mult cântecul decât ceea ce se cântă, mărturisesc că păcătuiesc, meritând pedeapsă, și atunci*

aș prefera să nu aud pe cel care cântă.” Este și ceea ce a preferat Jean Calvin (fr. *Chauvin*, de unde vine și *șovinismul*, lucru prea puțin cunoscut!), scoțând drept urmare muzica din cultul reformat. Este o atitudine „muzicoclastă”, tipică de altfel pentru iconoclasmul protestant și reformat din secolul al XVII-lea. În zilele noastre însă se petrece în apus un fenomen de reintroducere a icoanelor ortodoxe (de obicei rusești), un prim pas necesar dar nu și suficient de întoarcere la Biserica cea „una sfântă, catolică și apostolică”.

În anii ‘90 a apărut pe standurile de cărți o adevărată avalanșă de cărți ezoterice și oculte, de neimaginat în ani de dinainte. Nici cei mai îndrăzneți și optimiști „căutători” nu aveau acces (fie și prin copiile xerox pirat, samisdat) la ceea ce se poate procura azi în materie de yoga, astrologie, tantra, numerologie, magie, divinație, teosofie, antroposofie, SF, paranormal, parapsihologie, franc-masonerie, gnosticism, într-un cuvânt acel „ghiveci” spiritualist numit **new age**. Paragraful (50) tratează problema acestui fel de rătăcirii: „*Aici se adaugă altă formă a ispitirii, cu mult mai periculoasă. Căci... mai există în suflet o altă plăcere deșartă și curioasă îmbrăcată cu numele de cunoaștere și de știință, o plăcere nu a desfătării în trup, ci a experimentării prin trup. Aceasta fiindcă se află în dorința de a cunoaște, iar ochii sunt cei dintâi în a cunoaște prin simțuri, a fost numită pe drept cuvânt «pofta ochilor» (Ioan II, 16) căci în chip natural, ochilor le revine vederea.*”

Această atitudine se întâlnește printre alții la gnosticul modern Rudolf Steiner¹⁴, creatorul antroposofiei, exprimată în 1890 la Weimar. Luând contact cu activitatea lui Nietzsche, Steiner a dezvoltat ideea potrivit căreia drumul omenerii către cele spirituale trebuie să treacă prin observarea și experimentarea lor, ca și cum acestea ar fi ceva ce se află în lumea sensibilă și nu în spatele ei. Ce-i drept Steiner a descris în lucrarea sa *Cum dobândim cunoașterea lumilor superioare* dezvoltarea și antrenarea unor organe de simț suprasensibile numite *chakre*¹⁵ cu ajutorul cărora se puteau percepe în planurile eteric și astral. Această concepție cade (chiar și fără să vrea) în pericolul monismului panteist. Teologul protestant suedez Hjalmar Sundén a surprins în mod clar eroarea lui Steiner și a celor ca el, eroare tipică de manifestare a „poftei ochilor”: „El (Steiner) a crezut că a scrutat cu ajutorul organelor sale oculte «memoria ancestrală cosmică» sau că a citit în cronica Akasha,¹⁶ ceea ce este același lucru. Dar ceea ce el «a scrutat» și «a citit» erau sinteze curioase din ceea ce el însuși a citit în cărți accesibile tuturor.”¹⁷ Prin acești „ochi” de călăuză oarbă ce-i duce și pe alții în prăpastie au venit toate ineptiile și himerele cu care suntem (și vom fi în mod progresiv) inundați ca o alternativă modernă a ereziilor din vechime. Deșertăciunea lor este evidentă, însă ea trebuiește revelată și celor mulți naivi, neștiutori, curioși și ușuratici ce se amăgesc cu ușurință.

Afirmațiile lui Ioan P. Culianu (ce a practicat la rândul său ocultismul, magia și chiar drogurile!) cu privire la „statul magic”, reprezentat la maximum de S.U.A. cu acea „uzină de vise” - Hollywood (ce fel de „holly” este această pădure se vede lesne după ce te afunzi și rătăcești în ea!) - se adevăresc patristic în capitolul 35 (55): „Din acest morb al poftei de spectacole se pun în lumină anumite miracole. De aici se porcede la scrutarea lucrurilor

¹⁴ Născut la 27 febr. 1861, la Kraljevec, Austria, mort la 30 martie 1925 la Dornach, Elveția. Savant de origine austriacă, editor și fondator al antroposofiei, o mișcare bazată pe premiza existenței unei lumi spirituale comprehensibilă gândirii pure, dar accesibilă numai celor mai înalte facultăți ale cunoașterii mentale. cf *Enciclopedia Britannica CD 98*.

¹⁵ Cu toate că Steiner a descris în repetate rânduri hinduismul și în general ocultismul asiatic ca fiind „luciferice”, antroposofia sa este o sinteză de hinduism teosofic combinat cu scientism rozicrucianist rezultând un soi de evoluționism spiritualist.

¹⁶ *Cronica Akasha*, în ocultism, un compendiu de înregistrări picturale, sau „memorii” a tuturor evenimentelor, acțiunilor, gândurilor și sentimentelor care au avut loc de la începutul timpurilor. Se afirmă că acestea sunt înregistrate în Akasha, lumina astrală, ce este descrisă de către spirițiști ca un eter fluid ce se află dincolo de domeniul accesibil simțurilor omenești. Înregistrările akashice sunt totuși accesibile anumitor indivizi aleși, de ex. un medium spiritist ce conduce o ședință de spiritism. Se susține că Akasha transmite unde de voință și putere omenească, gândire, sentimente și imaginație și este un rezervor de putere ocultă, un ocean de inconștientă la care sunt legate toate cele existente, făcând prin aceasta posibilă profetia și clairvoaianța. cf *Enciclopedia Britannica CD 98*.

¹⁷ Hjalmar Sundén, *Rudolf Steiner, om antroposofi* Stockholm 1962, p. 231.

ascunse ale naturii care este exterioară nouă, a căror cunoaștere nu folosește la nimic, și oamenii nu doresc altceva decât faptul de a ști. De aici porcede ceea ce se caută din același scop al științei perverse prin artele magice.” Cum acționează „statul magic”? Simplu, bazându-se chiar pe acel morb arătat de Fericitul Augustin și satisfăcând variatele înclinații de la ocultism, știință, SF, aventuri, thriller, erotism până la pornografie. Dar oare de s-ar nimici Hollywood-ul din temelii s-ar rezolva situația? Desigur că ar dispărea un mare focar de infecție sufletească, dar cauza nu acolo rezidă ci în voința liberă înclinată spre păcat. Nimicindu-se Hollywood-ul ar apărea în mod sigur peste un timp altceva poate chiar mai îndrăcit, continuând lucrarea magică. Hollywood-ul trebuie nimicit mai întâi *în noi înșine* prin despățimire cu ajutorul lui Dumnezeu și a dreptei învățături creștine. Este exact ceea ce a făcut Fericitul după cum relatează în (56).

Cărțile XI-XII ne prezintă o adevărată filosofie creștină adâncă în care se abordează problemele covârșitoare ale Sfintei Treimi, ale creației, ale spațiului și timpului. Printr-o logică impecabilă, prin analogii și comparații cu reprezentările temporale omenești, Fericitul Augustin ne convinge că la Dumnezeu nu există trecut, prezent și viitor, ci că acestea coexistă și sunt create de Dumnezeu din nimic. Întrucât mintea noastră nu poate concepe nimic atemporal și aspațial, adică nemărginitul și veșnicul, vom înțelege aceste noțiuni numai prin credință.

Concepțiile materialiste antice (cât și cele moderne, în fapt o reactualizare a lor) sunt dărâmate și în XII, 29 (40) luându-se cu un fin simț didactic (să ne amintim că înainte de a fi episcop Fericitul Augustin fusese un strălucit profesor de retorică) un exemplu din lumea sonoră a muzicii: „Dar la cântec lucrurile nu se petrec așa, căci atunci când se cântă se aude sunetul cântecului, dar nu sună mai întâi inform și pe urmă se formează un cântec... căci nu sunetul este făcătorul cântecului, ci stă la baza sufletului care cântă din corp, din care se face cântecul... căci sunetul nu este mai presus de cântec, deoarece cântecul nu este numai sunet, ci sunet înzestrat cu o formă... pentru că nu se formează cântecul ca să fie sunetul, ci sunetul se formează ca să fie cântecul.” Rezultă implicit prin analogie că materia informă precede cele formate, dar că ea însăși a fost făcută de Creatorul etern din nimic.

Eventualele încercări de panteism sunt pulverizate în cartea XIII 4 (5) când se reia versetul din Cartea Facerii I, 2: „căci Duhul Tău cel bun se purta peste ape, dar nu se purta peste ele ca și când S-ar fi odihnit în ele.” Orice identificare de tip monist panteist, hindus, romantic sau modern (new age) este exclusă. Duhul Sfânt era *deasupra* apelor și nicidecum *deoființă* cu ele. De asemenea iudaismul împietrit în monoteismul antitrinitar este zdrobit în însăși temelie sa (Cartea întâi a lui Moise – Facerea) de felul în care Fericitul Augustin surprinde prezența Sfintei Treimi chiar în primele versete: „Și înțelegem deja pe Tatăl în cuvântul *Dumnezeu*¹⁸, Care le-a făcut pe acestea, și pe Fiul în cuvântul *inceput* în Care a făcut acestea... și iată «Duhul Tău Se purta peste ape»”

Între concepțiile așa-zisei „ere noi” (new age) s-a strecurat o tendință panteistă în doctrinele ecologice ale organizațiilor internaționale sub egida „Greenpeace”. Precum am mai subliniat înainte la cartea III, 10 (18) acestea neagă omului valoarea de cunună a creației după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, socotindu-l una cu natura, în rând cu animalele sau chiar cu vegetalele. Este potrivit să le aducem în replică cele spuse în cartea XIII, 23 (33): „Iar faptul că le judecă pe toate, aceasta înseamnă că are putere asupra peștilor mării și zburătoarelor cerului și asupra tuturor turmelor și fiarelor și asupra întregului pământ și tuturor târâtoarelor de pe pământ. Căci acest lucru îl face prin puterea minții, prin care înțelege cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu (1 Corinteni II, 14). În alt fel, „omul în cinste fiind pus, nu a priceput și a fost comparat cu animalele de povară, care nu au simț și s-a făcut asemenea lor.”

Evidențierea aspectelor ziditoare din această capodoperă rămâne desigur deschisă după cum va rezona fiecare suflet credincios, cleric sau mirean. Precum s-a văzut, procedeul

¹⁸ Fericitul Augustin are în vedere versiunea latină *Vulgata*. Deja în originalul ebraic întâlnim pluralul *Elohim*. Interpretarea rabinică consideră că prin *Elohim* se înțeleg îngerii.

aducerii în actualitate a diferitelor situații se dovedește a fi cursiv și firesc, la îndemâna fiecăruia. Și anume a celor dispuși spre scrutarea hotărâtă a propriului suflet, fără menajamente și justificări. Fericitul Augustin este venerat și în Biserica Ortodoxă, iar scăderile și ereziile sale se datorează în mare măsură structurii sale speculative. În filosofia autonomă *hairesis* nu înseamnă decât opinie, preferință, părere și nu are nici o conotație negativă, ba am putea spune că dimpotrivă, este semnul originalității creatoare. În teologia *teonomă* însă, erezia este doar negativă și periculoasă. De aceea cei ce s-au hazardat în speculații și au raționalizat tainele au căzut în erezii condamnate de Biserică. Fericitul a riscat în acest fel, conjuncturile istorice și culturale i-au fost prielnice, el nefiind condamnat de vreun sinod, excepție făcând, întrucâtva părinții ortodocși semipelagieni. Ceea ce îl înalță pe Fericitul Augustin deasupra restului filosofilor este tocmai capacitatea sa de a se mărturisi (*Confessiones*) și de a retracta (*Retractationes*) erorile, atât cât i-a stat cu putință. „În concluzia sa la cartea sa *Despre Treime*, el scria: „Doamne, Unule Dumnezeu, Dumnezeu Treime, orice aș fi spus în aceste cărți care este de la Tine, fie încuviințat de către cei ce sunt ai Tăi; iar de este ceva de la mine, fie-mi iertat atât de Tine, cât și de cei ce sunt ai Tăi.”¹⁹

Bibliografie:

- Fer. Augustin *Confessiones (Mărturisiri)*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1994
P.S. Fotios, *Noul catehism catolic contra credinței Sfinților Părinți*, Deisis, 1994
Rose, Serafim *Locul Fericitului Augustin în Biserica Ortodoxă*, Σοφία, București, 2002
Pavel, Constantin *Problema răului la Fericitul Augustin*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1994
Culianu, I.P. *Eros și magie în Renaștere*, Nemira, 1994
Sundén, Hjalmar *Rudolf Steiner, om antroposofi*, Stockholm 1962

---

¹⁹ Serafim Rose, *Locul Fericitului Augustin...*, p. 81.

NEW AGE – O PSEUDO RELIGIE „MONDIALĂ”²⁰

„Nu combaterea falsei religii, ci descoperirea adevăratei minciuni”

Vl. Soloviov

Luând ca punct de plecare următoarea întrebare: este new age o religie ? (alternativ: o nouă religie, actuala religie, sau chiar religia viitorului?) vom vedea în continuare cât de controversată este această problemă, ce nu și-a găsit încă nici pe departe un răspuns concludent și unanim satisfăcător. Dacă această întrebare ar fi pusă direct adeptilor mișcării, este mai mult ca sigur că răspunsul ar fi: nu.

Autorul american Jonathan Adolph în *The 1988 Guide to New Age Living*, editată de revista americană *New Age* s-a întrebat mai simplu: „În ce constă noua eră?” și tot el a răspuns că ar fi un fel de utopie.

Potrivit unei alte autorități în materie, scriitoarea Marilyn Ferguson, ceea ce apare acum sub numele de mișcarea new age nu este un nou sistem religios, ci o nouă conștiință, un nou *weltanschauung*,²¹ ce cuprinde anumite gânduri noi și revoluționare în știință cât și o parte de concepții străvechi. De aici rezultă concluzia lui Jonathan Adolph că mișcarea new age nu este o religie, chiar dacă mulți gânditori new age susțin că o conștiință spirituală este necesară²² dacă vrem să realizăm schimbări pozitive în noi înșine și în societate. Această conștiință spirituală presupune în stadiul incipient sentimentul comuniunii cu totul, prin aceasta arătând caracterul monismului panteist. David Spangler introduce o viziune a sacralității (*heiligtum*) integrale ca un nou fel de a privi lumea.

New age, „era nouă”, este tot mai insistent propovăduită de noii „prooroci mincinoși” (Matei XXIV, 11; Marcu XIII, 6) apăruiți mai întâi în spațiul denumit astăzi „euro-atlantic”, cu alte cuvinte S.U.A. și Europa de nord-vest anglo-saxonă, stăpânii lumești temporari ai acestui veac. Pentru că se cheamă „nouă” presupunem desigur că trebuie să ia locul celei vechi în virtutea evoluției dialectice de tip hegelian optimist spre progresul Spiritului lumii.

„Erele” la care se referă acești prooroci de sorginte ocultă francmasonică și teosofică, se delimitează după criteriile astrologice potrivit cărora soarele parcurge în chip regresiv timp de aproximativ 2160 de ani un sector celest din cele 12 numite zodii. Acest parcurs are consecințe majore ce determină schimbări cu un caracter evolutiv ciclic în mentalitatea, cultura și chiar spiritualitatea omenirii. În momentul de față suntem „martorii trecerii” de la era Peștilor la cea a Vărsătorului sub semnul căruia se va instala noua eră. Se poate constata cum procesul de precesie (mișcare astronomică inversă) devine o utopie de tip dublu milenist (2000 de ani de fericire în Vărsător). În filmul muzical (operă rock) hippy al anilor ‘60 *Hair* (Broadway 1968) una din temele cheie este piesa programatică *The Age of Aquarius*:

*Când Luna va fi în casa a șasea / Și Jupiter aliniat cu Marte / Atunci pacea va călăuzi planetele / Și dragostea va mâna stelele / Sunt zorii erei Vărsătorului*²³

Iar în alt loc:

²⁰ Apărut în „*Studii Teologice*” nr. 1-2 ianuarie-iunie 2000.

²¹ welt.an.schau.ung subst., pl weltanschauungs sau welt.an.schau.ung.en din germ *Welt* lume + *Anschauung* viziune] (1868): o concepție comprehensivă sau aprehensiune pentru explicarea lumii dintr-un punct de vedere specific. Copyright (c) 1994 Merriam-Webster, Inc. All Rights Reserved

²² Această observație are nuanța tipică a neo gnosticismului.

²³ When the moon is in the seventh house/ And Jupiter aligns with Mars/ Then peace will guide the planets/ And love will guide the stars/ This is the dawning of the Age of Aquarius.

Armonie, justiție și claritate / Simpatie, lumină și adevăr / Nimeni nu va pune căluș libertății / Nimeni nu va îngreuiia spiritul / Mistica ne va da cunoaștere / Omul va învăța din nou să gândească / Datorită Vărsătorului, Vărsătorului.

Din punct de vedere astronomic observațiile astrologilor new age suferă de grave fisuri ce fac să apară o multitudine de cronologii diferite cu privire la momentul acestei treceri. Ceea ce ne interesează pe noi în acest studiu sunt însă implicațiile teologice prezente în aceste concepții și efectul lor asupra credinței și învățaturii creștine. Căci, departe de a fi o simplă aberație astronomică și mărunță superstiție, mișcarea new age se conturează ca un periculos adversar al creștinismului la scară mondială.

Era Peștilor a fost identificată forțat cu era creștină plecând de la binecunoscutul semn întrebuițat alături de cruce de vechii creștini, semn preluat din anagrama *ΙΧΘΥΟΣ (Ιησους Χριστος Θεου Υιος Σωτηρ)*. Adepții new age presupun că această eră, la sfârșitul său, va antrena totodată și dispariția creștinismului, în orice caz cel tradițional așa cum îl propovăduiește cea „una, sfântă, catolicească (*καθολικη*) și apostolească Biserică”. Este ușor de presupus ce se prevede a apărea în locul erei creștine, în viziune *necreștină*.

Binecunoscuta frază a lui André Malraux: „*Secolul XXI va fi spiritual sau nu va fi*”²⁴, revine ca un leit-motiv în preocupările elitei culturale postmoderne, și ca un ecou, în preocupările maselor. Ea este, după părerea noastră, citată mult prea des în mass-media, și chiar în studiile teologice. Abordată din punct de vedere al teologiei ortodoxe, poate fi considerată o butadă de efect, cu valoare cultural-sociologică, dar în fond o „pseudo-profeție” (asemeni celor ale lui Nostradamus) ce nu lămurește nimic serios din punct de vedere duhovnicesc. Ceva adevăr este totuși conținut aici, și anume faptul că ne așteaptă o reinstaurare a atitudinii religioase ce a fost zdruncinată în secolele XIX-XX prin secularizare și descreștinare în masă, marea apostazie pe care am și trăit-o din plin. Ceea ce se propune este însă o re-păgânizare a omenirii, și anume sub forma unei religii mondiale unitare de tip păgân sincretist. Acest avertisment foarte serios a fost lansat mai întâi de acei care au întâmpinat nemijlocit fenomenul la fața locului: creștinii din teritoriile așa numite euro-atlantice. Din S.U.A. s-au ridicat vocile din zona „fundamentalistă”, urmând apoi reacțiile luterane și romano-catolice. Vom cita ca exemple numele lui Constance Cumbey, Caryl Matrisciana și Dave Hunt reprezentanți ai neoprotestantismului evanghelic harismatic, Lothar Gassmann și Holger Nilsson ai luteranismului, cardinalul Godfried Danneels, reprezentant al romano-catolicismului. **Toți aceștia (și desigur încă mulți alții) sunt unanimi în a semnala pericolul unei religii mondiale instaurată de un guvern mondial, ambele fiind încununarea acțiunii de secole a lojilor francmasonice.** Aceste loji sunt înfățișate ca niște înaintemergători ai lui Antihrist, lucru ce nu poate fi cu nimic exagerat dacă avem în vedere adevăratele proorocii ale Sfintei Scripturi²⁵. În cartea apologetului suedez Holger Nilsson: *New age banar väg för antikrist* (New age pregătește cărările antihristului) se află capitolul intitulat *O nouă religie mondială*²⁶; cardinalul Danneels ne vorbește despre *O „religie” la dimensiunile universului întreg*²⁷; cunoscutul autor catolic Jean Vernet, vicarul general al diocezei de Montauban tratează subiectul: „Il ritorno del Cristo, il «New age» e la nuova religione mondiale”²⁸. Avertismentele legate de instaurarea unei religii mondiale sunt continuate și de

²⁴ Michèle Ressi: *Dictionnaire des citations de l'histoire de France*, éditions du Rocher, 1990, p. 640: „Să sfârșim prin profeția acestui om născut o dată cu secolul (1901) și care l-a parcurs atât în calitate de actor cât și în calitate de martor al Istoriei, fiind pe rând în ofensivă și în retragere, tovarăș de drum și ministru al generalului de Gaulle. Această frază, adesea citată, este citată greșit: Malraux ținea la cuvântul «spiritual» - și nu «religios», a se citi «mistic». Dacă aceasta nu figurează în nici una din operele sale publicate până acum, el a pronunțat aceasta efectiv, cu precădere în 1971 în serialul televizat *La legende du Siècle* (Claude Santelli și Françoise Verny) iar Tadao Takemoto în mod precis face aluzie la acest lucru în eseul său – *André Malraux și cascada de la Nashi*, 1989.”

²⁵ Vezi și Δημητρίου Κ. Σκαπτιουνη, *Profeții despre Antihrist*, Atena, 1991

²⁶ Holger Nilsson, *New age banar väg för antikrist*, Evangelipress, 1992, p. 30

²⁷ Cardinalul Godfried Danneels, *Cristos sau Vărsătorul?*, București, 1992, p. 13

²⁸ Jean Vernet, *Il New age*, Pauline, 1992, p. 64

către Alexander Brooks care scrie: „Această religie mondială ne va oferi "Înțelepciunea străveche" și "Adevărul ascuns" care stă la baza tuturor formelor religioase ale istoriei. În realitate, nu va fi însă vorba de nici un fel de adevăr, ci de o minciună.”²⁹ Potrivit acestui autor, religia mondială a viitorului va avea următoarele caracteristici:

- Negarea realității blestemului morții;
- Negarea adevărului proclamat de Dumnezeu;
- Negarea dragostei lui Dumnezeu;
- Promisiunea înțelepciunii;
- Promisiunea de a dobândi o natură divină;
- Promisiunea puterii.

Reacția ortodoxă a venit în primul rând tot din spațiul „fierbinte” american de la ieromonahul Serafim Rose care atrage atenția asupra proiectatei „religii a viitorului”³⁰. Aflat în misiune ortodoxă în Occident ca paroh al parohiei ortodoxe române din Roma, ieromonahul doctorand Juvenalie Ionașcu a scris pe această temă articole pertinente în paginile *Telegrafului român* de la Sibiu³¹. Pe coperta a patra a revistei *Gazeta de vest*³² stă scris cu litere de o șchioapă: „NEW AGE NOUA ERĂ CARE VREA SĂ SCHIMBE CREȘTINISMUL CU PĂGĂNISMUL!” În concluzie constatăm că acest pericol este real și iminent, el trebuie luat în serios și întâmpinat cum se cuvine acestui fel de ispită (*πειρασμον*, încercare, probă, test, experiență) ce se profilează cu tot mai multă pregnanță și la orizontul nostru.

Definițiile mai noi ale religiilor au în vedere anumite trăsături care pot fi aplicate unui număr restrâns de credințe, crezuri și concepții așa numite religioase, din trecutul nu prea îndepărtat. Astfel, termenul de religie a fost aplicat creștinismului, iudaismului și islamului, pe deplin, și cu o anumită condescendență hinduismului, budismului și șintoismului. Aceste definiții și catalogări sunt rezultatul abordării științifice (*religionwissenschaft*) începută în secolul trecut de Max Müller. În ce ne privește vom căuta să tratăm această temă din perspectiva teologiei creștine ortodoxe, perspectivă care diferă în puncte esențiale de abordările științifice, sociologice, filosofice, istorice sau psihologice. Nu interesează aici nici perspectiva culturală, mult răspândită de altfel în mediile intelectuale. Aceasta nu însemnează desigur renunțarea la criteriile respective, ci includerea lor în contextul ecleziologic.

Din cele peste 100 de definiții și accepțiuni ale noțiunii de religie vom reține aspectul de *re-lație*, *re-legare*, *re-luarea* comuniunii omului cu Creatorul său. Astăzi este acceptat aproape în unanimitate faptul că oamenii din cele mai vechi timpuri și din toate spațiile geografice au simțit imperios prezența divinității ca fiind altceva decât omul și dincolo de natura văzută. Fie că adoptăm terminologia lui R. Otto – *numinosul* – fie că nu, primul sentiment în fața divinului al oamenilor căzuți în urma păcatului strămoșesc din harul comuniunii cu Dumnezeu a fost desigur, teama: „Am auzit glasul Tău în rai și m-am temut, căci sunt gol și m-am ascuns.” (Facere III, 10). Așa mărturisește potrivit revelației divine a Sfintei Scripturi protopărintele nostru Adam, cel care vorbise fără teamă până atunci cu Dumnezeu. De aici însă drumurile se despart: partea „cea dreaptă” alege calea religiei, venerarea Ființei supreme cu teama sfântă („începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu”); „cei de-a stânga” aleg **calea magiei, adică năzuința de a putea controla și manipula forțele supranaturale și chiar supraomenești în scopuri personale de dobândire a dominației asupra naturii și semenilor**. Am relatat aceste lucruri prea bine cunoscute cu scopul de a face o

²⁹ Alexander Brooks (sub pseudonimul Otto Zeit), *The Coming World Religion*, SCP, Berkley CA, citat în S. Pfeiffer, *Vindecarea cu orice preț?*, Ariel, 1996, p. 140

³⁰ Ieromonah Serafim Rose, *Ortodoxia și religia viitorului*, Chișinău, 1995, p. 231

³¹ În numerele 29-32/97 p. 5; 7-10/98 p. 3 și 11-12/98 p. 2

³² Numărul 30 (94), febr. 1994

distincție esențială, recunoscută de altfel în zona teologică, dar amestecată în câmpul culturii și științei profane (secularizate): anume distincția clară între vrăjitorie, magie și religie.³³

Astfel, aserțiuni ca „sentimentul magico-religios” devin inoperante în acest context. Dacă însă vrem să continuăm a căuta zone comune magiei vom afla ocultismul, ezoterismul, divinația, vrăjitoria și spiritismul. În Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție, cu un cuvânt în Biserică, distincția enunțată era pusă cu tărie și claritate, fără confuzie, echivoc sau amestecare. Începând însă cu secolul „luminilor” francmasonice, al XVIII-lea, critica raționalistă a pus la stâlpul infamiei amestecând laolaltă fără discernământ (dreapta judecată *διακρισις*) creștinătatea, religia, mistica, superstiția, magia, divinația etc., instalând în locul lor societatea secularizată, fenomen ale cărei urmări se manifestă și astăzi pe plan global. Lojile masoneriei de stânga au impus după 1848 ateismul în diferitele lui variante, marxiztii s-au desprins dând naștere aripii radicale a comuniștilor ce a fost continuată în secolul XX de Lenin, Stalin și ceilalți cu consecințe prea bine cunoscute pentru a mai zăbovi asupra lor.

Religia era o componentă principală a societăților precreștine. „Nu am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc” (Matei V, 17) a zis și a făcut Mântuitorul explicit, dar de aici decurge implicit: Nu am venit să stric religia mozaică, nici să întemeiez o religie nouă. Hristos este și plinirea Legii, dar și *plinirea religiei*. „Creștinismul nu era o nouă religie ci o cotitură în istoria lumii, apariția Domnului în luptă cu cel ce Îi uzurpase autoritatea”³⁴. „Creștinătatea este, orice s-ar spune, într-un sens mai profund, *sfârșitul tuturor religiilor...* De fapt, nicăieri în Noul Testament, creștinătatea nu este prezentată ca un cult, ca o religie. **Religia este necesară acolo unde există un zid de separare între Dumnezeu și om.** Dar Hristos fiind atât Dumnezeu cât și om, a dărâmat zidul dintre Dumnezeu și om. El a inaugurat o nouă viață, nu o nouă religie”³⁵. În acest sens putem afirma cu îndreptățire că trăirea creștină *se opune* celei „religioase”, caracteristică perioadei precreștine. Suntem cu totul de acord cu părintele Al. Schmemann în faptul că este vorba de o gravă degradare a socoti creștinismul ca *una* din religiile lumii, sau una din marile religii ale lumii (H. von Glasenapp), trecută în dicționarul religiilor la litera „C” (Eliade-Culianu)³⁶. De aceeași părere este și părintele profesor doctor Ioan Sauca: „Creștinismul, în general, și Ortodoxia, în special, nu a fost considerat la început ca fiind «religie». Religia caută să pună omul în legătură cu Dumnezeu; Creștinismul este *viața în Dumnezeu*, prin Hristos în Sfântul Duh.”³⁷

Nu este mai îndreptățită nici încadrarea creștinismului la religii monoteiste alături de iudaism și islam, cum afirmă de exemplu Papa Paul al VI-lea: „Evreii, mahomedanii și creștinii sunt trei expresii ale aceluiași monoteism...”³⁸. Dimpotrivă așa cum afirmă Sfinții Părinți ai răsăritului, creștinismul este la egală distanță atât de mono- cât și de poli-teism³⁹. Cele trei „mari religii” au mai fost grăbit încadrate la „religiile cărții”, termen folosit în imperiul otoman cu referire la statutul special al creștinilor și al iudeilor, statut ce-i deosebea de celelalte religii și credințe din imperiu. Dar creștinismul este locul unde „Cuvântul trup S-a făcut”, iar Sf. Scriptură este doar o componentă, excepțională e adevărat, dar nu exclusivă, a revelației divine desăvârșite de Mântuitorul Hristos.

³³ Vrăjitoria, termen desemnând principalele mijloace prin care s-a considerat că oamenii au manipulat magicul, adică să provoace schimbări prin propria voință, folosind mijloace supranaturale. Magia trebuie separată de religie, în care oamenii sunt total dependenți de zeitatea căreia îi aparțin, pentru a li se îndeplini dorințele, și de asemenea să fie deosebită și de farmece, în care, puterea supranaturală este dobândită printr-un proces de studiu, ce presupune cărți, și ucenicie la un maestru. Vrăjitoria a fost privită pe de o parte ca o putere înnăscută, și pe de altă parte ca un lucru lăsat moștenire, prin tradiție mai mult sau mai puțin nescrisă. cf. *Encarta Encyclopedia* 98.

³⁴ Al. Schmemann, *Historical Road of Eastern Orthodoxy*, New York 1977, p. 35.

³⁵ Al. Schmemann, *For the Life of the World*, New York, 1988, p.19.

³⁶ Eliade, Culianu, *Dicționar al religiilor*, Humanitas, 1992, p. 98.

³⁷ În *Vestitorul Ortodoxiei* 1 august 2000, p.5. Credem totuși că aserțiunea „Creștinismul, în general, și Ortodoxia, în special...” au sens doar în planul cultural sociologic. Teologic și ecleziologic vorbind nu poate exista „creștinism în general”, ci doar **un singur** creștinism: cel ce este în același timp catolic și ortodox.

³⁸ *La Croix*, aug. 11, 1970

³⁹ Henry Corbin, *Paradoxul monoteismului*, Apostrof, 1997, p. 10.

În acest domeniu ne atrag atenția lucrările unor specialiști europeni în istoria religiilor trecuți la sufism sau cel puțin abordând fenomenul din perspectiva sufistă: René Guénon (1886-1951), Fritjof Schuon, Julius Evola (1898-1974) și Henri Corbin. La nivelul inițiatului sufist (ne referim aici la mistica islamică a secolului XX, și nu la perioada medievală a lui Ibn-Arabi), în planul ezoteric, există „o unitate transcendentă a religiilor”, cel puțin a celor trei religii „abraamice” sau monoteiste.⁴⁰ Nici această categorie nu rezistă, deoarece iudaismul actual și islamul nu sunt nicidecum o continuare organică a credinței lui Avraam, ci dimpotrivă constituie abateri grave de la aceasta. Originea lor rămâne exclusiv în spațiul ereditar semit (la evrei) și semito-hamit la arabi (Agar egipteanca cf. Facere XVI, 1, iar la Facere X, 6 pentru fiii lui Ham... Mițraim, adică Egiptul). În această privință nu ar trebui acceptată această categorisire a istoriei religiilor (Ioan VIII, 39-40): „Dac-ați fi fiii lui Avraam, ați face faptele lui Avraam.” (vezi și Matei III, 9). „Faptele” de care vorbește aici Iisus Hristos sunt faptele credinței, deci este vorba de a fi urmaș al lui Avraam după credință, *în duh*, nu după ereditate biologică. De altfel chiar și din acest punct de vedere Scriptura proorocește: „vei fi tată a mulțime de popoare...” (Facere XVII, 4-6), însă ceea ce contează este cum s-a mai spus continuitatea duhovnicească.

Odată ce am adoptat punctul de vedere enunțat și argumentat mai sus, consecința logică este aceea că religia a apărut în mod necesar mântuirii oamenilor, după căderea în păcat. Momentul Turnului Babel a însemnat cu siguranță nu numai diversificarea umanității pe etnii și etosuri diferite, ci și într-o multiplicitate de religii și credințe diferite, uneori chiar contrare unele altora. Dintre toate etniile, a fost aleasă de Dumnezeu aceea întemeiată de Avraam. Poporul ales a avut astfel parte de cea mai aleasă și desăvârșită dintre religii: Vechiul Legământ, Legea și Proorocii, numită în Sfânta Scriptură „pedagog către Hristos”. Rolul tuturor religiilor încetează odată cu întruparea lui Dumnezeu Cuvântul și unirea omului cu Dumnezeu.

Preocupările pentru studiul religiilor (istoria religiilor, știința religiilor, filosofia religiilor, psihologia religiilor, sociologia religiilor, fenomenologia religiilor, antropologia religioasă, etc.) au apărut așa cum am arătat în Occident la sfârșitul sec. XIX. Ele au avut diverse motivații, unele practice de interes colonial, altele misionare, sau chiar teologic-culturale. În ceea ce privește acestea din urmă, putem încerca o analogie cu evoluționismul darwinist. Darwinismul a căzut în imensa eroare de a-l socoti pe om în rând cu animalele, el fiind doar „cea mai evoluată specie”. În mod analog, teologia apuseană, atât cea romano-catolică, dar și cele protestante, au avut tendința de a se preocupa de „studiul religiilor”, fapt ce a readus creștinismul în rând cu celelalte religii, așa cum era considerat în Imperiul roman la 313 (o *religio licita*). Dar, ca și în cazul darwinismului, s-a căzut în extrema de a se socoti creștinismul ca fiind pur și simplu **una** din marile religii, eventual cea mai bună dintre ele. Acest lucru se bazează, ca și în evoluționism, pe niște elemente comune religiilor și creștinismului, cum ar fi: preoție, jertfă, altar, cult, etc. Dar și oamenii au elemente comune cu maimuțele, ceea ce nu înseamnă că omul s-ar trage din ele ca cea mai evoluată specie dintre maimuțele antropoide.

Atitudinea religioasă, atât de naturală omului și societății a fost contestată nu numai de pe pozițiile creștinismului, ci și ale copilului său degenerat, *secularismul* de tip iluminist al Occidentului secolului al XVIII-lea. Astfel în viziunea specialistului suedez în istoria religiilor Nathan Söderblom⁴¹, în religie *sacru* e mai esențial ca Dumnezeu, religia fiind nu numai re-legarea omului cu Dumnezeu, ci și cu orice este considerat a fi sacru. Această trăsătură specifică secularizării duce la consecința logică (deși aberantă) că, prin extensie, pot fi și religii atee. Nu se poate accepta așa ceva, deoarece conceptul de religie se diluează până la extrem, putând astfel include orice manifestări, cum ar fi, să zicem, fotbalul. Se observă evident confuzia făcută între religie ca relație cu divinul și manifestarea

⁴⁰ Vezi Fritjof Schuon, *Despre unitatea transcendentă a religiilor*, Humanitas, 1994, cap. „Aspectul ternar al monoteismului”

⁴¹ Personalitate marcantă în istoria mișcării ecumenice (n.n.).

psihologică a sentimentului religios. Împotriva abordării antropologico-psihologice a religiei vom adopta punctul de vedere după care o religie trebuie să conțină *sine qua non* următoarele elemente:

1. *Relația omului cu o Ființă divină infinit superioară, adorarea ei și căutarea unei mântuiri*; 2. *Credința în divinitate și într-o lume de „dincolo”*; 3. *Un cult organizat ce cuprinde rugăciune, sacrificii (jertfe), clasă sacerdotală ce operează sacrificiile la altar și conduce rugăciunea de obște, distincție între sacru și profan*; 4. *Existența unui locaș sacru (templu), a unor locuri sacre cu eventuale pelerinaje și perioade sacre de timp*; 5. *Revelații naturale sau supranaturale făcute de clarvăzători, de prooroci, o structură mai mult sau mai puțin dogmatică a doctrinei, consemnată în cărți sacre, fiind prezentă totodată și o tradiție orală*; 6. *Caracter vădit social, comunitar, presupunând existența unui cod moral încheșat.*

1. Relația omului cu o Ființă divină.

Potrivit etimologiilor de filieră latină ale lui Cicero și Lactanțiu, fie că e vorba de *re-ligere* sau de *re-legare*, recunoaștem acea legătură, acea re-lație ce se dorește a se restabili între omul-creatură și Ființa Supremă, indiferent cum ar fi aceasta reprezentată (în chip teist personalist, mono- sau politeist, henoteist sau kathenoteist⁴²). Sensul acestei relații este dat de aspirația general umană de salvare din condiția actuală, percepută a fi o „cădere” și dorința de „mântuire”, de întoarcere la starea cea dintâi. Această dorință presupune și nădejdea (*el piç*), care alături de credință (*piotîc*) și dragoste (*αγαπη*) alcătuiesc cele trei virtuți teologice, cea de-a treia virtute, dragostea, fiind cu adevărat caracteristică doar creștinismului.

2. Credința în divinitate și într-o lume de „dincolo”.

Aici intervin categoriile exprimate în filosofie prin noțiunile de transcendent și imanent. Omul are conștiința că dincolo de lumea „văzută” se mai află și alte lumi, desigur populate cu ființe supra- și sub-naturale. Ființa Supremă nu Își are sălașul în această lume fizică, iar legătura omului cu Ea (în cazul cel mai înalt unirea *ενοσις*) se va face în *acea* lume.

3. Încercarea impunerii unui cult organizat:

- a) *Locaș sacru (templu).*
- b) *Pelerinaje și perioade speciale.*
- c) *Clarvăzători și „profeți”, revelații naturale sau supranaturale.*
- d) *Cărți sacre și tradiții orale.*
- e) *Alte situații.*

Cultul este un element de nelipsit în orice religie. Dacă acceptăm faptul că sentimentul religios primordial este teama de Dumnezeu, urmează în mod coerent acțiunea de „îmbunare” a divinității de către oameni prin intermediul rugăciunilor și jertfelor (sacrificiilor, ofrandelor). Prin aceasta se recunoaște explicit atotputernicia divinității și dependența omului față de ea. În cartea Facerea IV, 4-5 este descrisă apariția primelor jertfe: „După un timp, Cain a adus jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului. Și a adus și Abel din cele întâi-născute ale oilor sale și din grăsimea lor”. Jertfele pot fi de mai multe feluri: vegetale, animale, pietre și metale prețioase, ba chiar și oameni. Menționăm aici că în cazul canibalismului avem de a face cu un act cultic (ritual), ce nu are o justificare trofică, deoarece nu constituie pur și simplu o hrană, ci este urmarea credinței deviate după care, prin asimilarea directă trupească se pot moșteni calitățile celui consumat. În acest caz avem o religie decăzută la starea de

---

⁴² *henoteism*: adorarea unui zeu suprem fără negarea existenței altor zeități subordonate; *kathenoteism*: literalmente credința momentană într-un singur zeu. (termenii de dicționar sunt adaptați după *Merriam-Webster Dictionary* 1994).

magie. În mod general, existența jertfelor reclamă existența unui altar, de obicei din piatră și situat pe o înălțime sau într-un loc deosebit. Cu timpul jertfele și rugăciunile, într-un cuvânt cultul, au început să fie oficiate de anumiți oameni special aleși din rândurile obștei, alcătuiindu-se astfel o clasă sacerdotală, preoții, ce s-au ordonat mai târziu în chip ierarhic (desigur în cadrul religios superior).

Prin cult și sentiment religios, oamenii au putut face distincția între sacru și profan, delimitându-și astfel acțiunile. Aici desigur s-ar putea aduce obiecția că, în vremurile străvechi această distincție nu exista și că toate acțiunile omenești erau desfășurate în zona sacralului. Dar la această obiecție se răspunde prin aceea că în această situație ideală jertfele, cultul și religia nu-și mai au rostul enunțat. Este punctul de vedere vehiculat în ultima vreme mai ales de către antropologii orientați spre viața idilică a indienilor nord-americani, ce trăiau în „perfectă” armonie cu natura, cu Mama Pământ, armonie tulburată de agresiunea și imixtiunea brutală a omului alb creștin. Acest caz tipic de neo-rousseauism nu se poate susține în fața necesității evidente a cultului cu distincțiile între sacru și profan. Chiar și în cadrul magiei, cercul magic de protecție față de duhurile rele arată clar o delimitare spațială, a sacralului și a profanului.

a) Locaș sacru (templu).

Cultul, așa cum l-am descris mai sus are nevoie în faza cristalizată de un cadru deosebit de desfășurare. Altarele erau la început sub cerul liber, pe dealuri sau în pădure, la un loc înalt (*altus*), dar cu timpul s-a ivit și necesitatea plasării lor interioare din nevoia mai clară de delimitare a spațiului sacru. Așa au apărut corturi și colibe sfinte, culminând cu construcțiile mai ample de piatră, templele. De altfel chiar termenul profan vine din grecescul *προφανω*, ce s-ar traduce „în fața (înaintea) templului”. Arhitectura deosebită din punct de vedere tehnic și artistic (în grecește artă = *τεχνη*) ne introduce în domeniul artei sacre. Aici intră muzica, imnurile, imaginile, sculptura și obiectele de cult. Momentul apariției cultului sub forma de slujbă religioasă este relatat în cartea Facerea IV, 26: „Atunci au început oamenii a chema numele Domnului Dumnezeu. ...”

b) Pelerinaje și perioade speciale.

Delimitarea sacralului de profan nu este numai o operație omenească. Aceasta capătă o mult mai mare autoritate atunci când se face prin intervenție supranaturală. Este cazul așa numitelor *cratofanii* (manifestarea forței divine) și chiar *teofanii*, în care locurile capătă un caracter unic și pot deveni loc periodic de pelerinaj.

Desigur că nu numai coordonata spațială se supune delimitării sacru-profana, ci și cealaltă dimensiune esențială a cosmosului fizic: timpul. Chiar dacă el este conceput ciclic și nu liniar, măsurătoarea și ritmul astronomic sunt completate de periodizarea calendaristică cu distincția sacru-profana. În acest fel cultul capătă un contur tot mai deplin, desfășurându-se după o rânduială precisă, un tipic cu anumite rugăciuni, anumite jertfe, în anumite locuri și în anumite perioade.

c) Clarvăzători și „profeți”, revelații naturale sau supranaturale.

O religie în adevăratul sens al cuvântului nu se poate întemeia la întâmplare, spontan și de către oricine. Este adevărat faptul că revelația naturală - descoperirea lui Dumnezeu din contemplarea și observarea fenomenelor naturii - este deschisă mai mult sau mai puțin tuturor oamenilor. Dar pentru expunerea unui mesaj coerent care să ducă mai departe la structurarea unei învățături (doctrine) este nevoie de revelații deosebite primite de aleși, clar-văzători, prooroci, șamani, oameni cu vocație specială ce comunică obștei aceste mesaje și învățături. În cazul cel mai înalt ei devin întemeietori de religii precum au fost Buddha, Zoroastru, Mani, Moise, Mahomed și alții.

d) *Cărți sacre și tradiții orale.*

Mesajele menționate sunt comunicate oral și se transmit spre însușire și spre păstrare fie pe cale orală, fie prin cărți sacre adunate într-un canon. Are loc astfel închegarea unei doctrine revelate, ce își revendică o autoritate supraomenească, și are un caracter mai degrabă conservator, în unele cazuri chiar dogmatic, devenind cu timpul normă și tradiție.

Atragem atenția că în rândul acestor întemeietori s-a obișnuit a se trece și numele lui Iisus Hristos, ceea ce constituie în fond o gravă eroare. Așa cum am arătat mai sus, Mântuitorul nu este un simplu prooroc, nici întemeietor de religie, ci este Însuși Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu-Omul, Cel ce *a împlinit* religiile și l-a unit pe om cu Dumnezeu, mai întâi în persoana Sa cea cu două naturi (divino-umană), urmând ca omul să continue acest proces de îndumnezeire (*θεοσις*).

e) *Alte situații.*

Astăzi se vehiculează conceptul de religie privată sau individuală, ca fiind caracteristic perioadei postmoderniste. Unii oameni întrebați fiind asupra credinței lor afirmă: „Cred, dar în felul meu.” Acesta este un principiu al statului laic secularizat ce „tolerează” credința și garantează constituțional libertatea religioasă și de conștiință, însă în mod tacit caută pe cât posibil să alunge cultul din viața publică izolându-l în sfera privată. Ori, se constată în mod evident că religia are, spre deosebire de magie, un caracter social, ea fiind îmbrățișată de membrii unei comunități umane și practică în grup. Cazurile speciale de pustnici și sihaștri nu fac decât să confirme această regulă.

Caracterul comunitar al cultului religios implică totodată și aplicarea în viața practică de zi cu zi a învățăturii (doctrinei) și anume morala. Codul moral cu prescripțiile sale precise se bazează pe legea morală naturală înscrisă în inimile tuturor oamenilor: „Ceea ce arată fapta legii scrisă în inimile lor, prin mărturia conștiinței lor și prin judecățile lor, care îi învinovătesc sau îi și apără.” (Romani II, 15). De aici vin criteriile binelui și răului, codurile de onoare, tabuurile religioase. Desigur aceste legi pot fi scrise sau nescrise, important este că ele există și trebuie respectate de toți.

La o primă evaluare a acestor criterii observăm că religia care a corespuns la cel mai înalt nivel acestor criterii a fost religia mozaică a Vechiului Testament. Celelalte „mari religii” suferă în anumite privințe diferite imperfecțiuni și scăderi ce elimină mai mult sau mai puțin conținutul termenului *religie*. Astfel *hinduismul* se prezintă ca un conglomerat religios ce nu poate oferi un corp dogmatic unitar, un cult sau o morală unanimă. *Budismul*, cel puțin în versiunea originală, se prezintă ca a fi o religie atee, Ființa divină fiind un concept pe care Buddha a evitat consecvent să-l clarifice. Este adevărat că în dezvoltarea ulterioară petrecută mai ales în Indochina (în țara de origine, India, budiștii numără aproximativ 1% din populație), Buddha este venerat în temple ca un zeu. *Monahismul budist* a existat de la bun început și joacă până astăzi un rol decisiv, dar despre o clasă sacerdotală ce aduce jertfe la altar cu greu poate fi vorba. La fel se prezintă lucrurile în cea mai recentă mare religie mondială, *Islamul*, unde absența preoților, a jertfelor și altarului ridică serioase semne de întrebare. Am menționat desigur marile religii contemporane. Cercetătorul suedez în sociologia religiilor Olav Hammar⁴³ face o analiză „apofatică” a mișcării arătându-ne ceea ce, după opinia sa *nu este* new age:

- new age *nu este o religie „privată” pentru acasă, ci una socială.*

Observația de mai sus nu-și are sens decât în cadrul concepției secularist-iluministe prezentă în special în S.U.A., după care religia sau credința în general, aparține domeniului privat, domeniul public, statul și societatea declarându-se neutrale din punct de vedere religios și „laice” din punct de vedere confesional. Iată cum termenul bisericesc *λαος* capătă un sens cu totul diferit de cel inițial, acela de „poporul lui Dumnezeu” devenind poporul secularizat de tip francmasonic, adică *poporul fără Dumnezeu* (și chiar împotriva Lui). Astfel biserica trebuie separată de stat, nu mai există în această viziune nici *biserica de stat* protestantă, nici

⁴³ Olav Hammar, *På spaning efter helheten*, W&W, 1997.

biserica stat romano-catolică și se anulează și „vulturul bicefal bizantin”, simfonia ortodoxă a trupului cu două capete: Biserica și Statul. Separația de care am...⁴⁴ sacramental, sacerdoțiul) și credincioșii, între cler și popor *κληρος* și *λαος*. De aceea și astăzi în mod curent prin Biserică se înțelege *clerul*, iar prin societatea (instituția, mentalitatea) *laică* se înțelege o grupare secularizată quasi atee. Conform punctului 6) de mai sus religia are însă în mod *obligatoriu* o componentă comunitară, socială.

- nu este ocultismul secolului al XIX-lea.

Ocultismul și ezoterismul secolului trecut pot fi considerate izvoare, gestații hibernale ale fenomenului ce va ieși la lumină peste 100 de ani. Prin desfășurarea publică „la arătare”, se pierde caracterul arcan, de inițiere elitistă. Fenomenul se exteriorizează, se vulgarizează, și, potrivit lui René Guénon⁴⁵ se depreciază catastrofal. New-age are ca elemente comune cu „spiritualismul” secolelor XVII-XIX: spiritele, ocultismul, maestrul spirituali, societățile esoterice, lumile paralele, evoluția spirituală, puterile supranaturale, filosofii și concepțiile orientale. De altfel trebuie menționat că două din conceptele de temelie ale new age, karma și reîncarnarea, sunt luate din teosofia Occidentală, nu direct din hinduism sau budism.

Să observăm acum succint cum se prezintă mișcarea new age în raport cu criteriile mai sus menționate.

1. Relația omului cu o Ființă divină.

În această privință lucrurile se prezintă destul de confuz, deoarece trebuie să ținem seama de orientarea inițială a adeptilor new age. Cel mai răspândit și tipic concept new age în această privință este „holismul” (engl. *whole*, grecescul *το ολον*) de inspirație hinduistă. Cunoaștem însă că astfel se cade în monismul panteist, acest tot unitar fiind străbătut de o *energie* care unește, energie ce este oarecum un Dumnezeu imanent, deosebit de Dumnezeul creștin. Autorul new age-ist J. B. Priestley se referă la religie ca „la existența reintegrată în totalitatea monistă a holosului universal, refăcând sistemul și totalitatea unei paradigme”⁴⁶. Alice Bailey (1880-1949) descrie la rândul ei religia new age ca fiind „exprimabilă printr-o punte, un curcubeu, *antakharana*,⁴⁷ sub deviza "totalitate" și "inițiere" ”.⁴⁸ Remarcăm astfel că simbolul cheie al mișcării este *curcubeul*, dar nu cu semnificația revelată din Facere cap. IX, ci cu o interpretare ezoterică bazată pe tradiții orientale păgâne. La Nathan Söderblom⁴⁹ întâlnim conceptul de religiozitate mistică. Acesta este caracterizat prin monism, unirea cu Absolutul, individualism, ezoterism, toleranță, toate fiind binecunoscute trăsături ale religiozității de tip new age care au influențat probabil pe teologul protestant.

O energie omniprezentă nu poate fi temută și adorată, divinitatea ba chiar și omul în new age pierzând caracterul de *persoană*, - o altă caracteristică a religiozității orientale. Ființa divină infinit superioară se evaporă în acest fel, iar mântuirea capătă în consecință alte dimensiuni. Fundamentul în new age se regăsește în mântuirea de tip hinduist. Văzută ca iluminare și realizare - intuitivă la început - a unității pan-cosmice între Brahman și Atman, revelația devine: *tat twam asi*, - „tu ești acela”, destrămarea iluziei (*maya*), ce acoperea adevărul. Drept urmare mântuirea capătă aici o conotație gnosticistă, nefiind însă și unica. În sensul de salvare (engl. *save*, franc. *sauver*), mântuirea e văzută prin ecologie, prin terapie, alimentație naturistă, termenul extrapolându-se apoi chiar și asupra animalelor, într-o viziune practică, terestră. Această mântuire așa cum o descrie de pildă Alice Bailey, este de fapt o *automântuire* cu forțele proprii prin trezirea unor puteri supraomenești ce se găsesc latent în om, trezire ce se realizează prin diferite tehnici de meditație de tip oriental, sau terapii

⁴⁴ Lacună în text.

⁴⁵ René Guénon, *Domnia cantității și semnele vremurilor*, Humanitas, 1995.

⁴⁶ J. B. Priestley, *Literature and Western Man*, 1990, cf. Bruno Würtz în *New Age*, Timișoara, 1992, p. 23.

⁴⁷ Din sanscrită *antar* (lăuntric) și *karana* (organ de simț).

⁴⁸ B. Würtz, *New age* p. 131

⁴⁹ A fost implicat în promovarea mișcării ecumenice și oriectarea acțiunilor creștine către socialism (n.n.).

alternative de sorginte psihologică transpersonală ce modifică funcțiunile creierului (lucru ce se obține uneori și prin folosirea drogurilor de tip LSD sau ecstasy). Această cale a fost propovăduită mai ales de către psihologii Alpert și Timothy Leary (m. 1996): „Ei (Leary și Alpert) au ales această carte sfântă (*Cartea morților tibetană*), deoarece socoteau că LSD era un "sacrament chimic" care ar putea declanșa trăiri spirituale... Leary și Alpert voiau să lege imprezibila escapadă LSD cu un sistem de gândire asemănător ramurilor oculte ale catolicismului și islamului... Leary l-a întâlnit pe Aldous Huxley (un alt favorit al lui John Lennon) în 1960 și a fost frapat de profeția acestuia ca drogul va face experiențele oculte accesibile maselor și să declanșeze o trăire religioasă ce va fi o revoluție”⁵⁰.

Aldous Huxley (1894-1963), este binecunoscutul autor de proză engleză. Ceea ce este însă mai puțin cunoscut despre el este faptul că, după ce a fost un observator intelectual și agnostic, Huxley a avut preocupări legate de mistică, elaborând chiar în 1945 o „filosofie perenă” bazată așa cum vom vedea pe concepte de filosofie hindusă. Potrivit acestei filosofii esența lucrurilor este o realitate divină, în viață și în suflete. Sufletul este ceva similar realității divine, sau pur și simplu identic cu ea. În acest punct constatăm greșeala fundamentală, atât a lui Huxley, cât și a hinduismului: neînțelegerea doctrinei de la Calcedon și a energiilor necreate. Neînțelegerea este aproape cert bazată pe necunoașterea lor. De aici vine și o formulă de genul: „Dumnezeu, fundamentul lumii, este esența tuturor. Ceea ce e în adâncul meu este și în adâncul tău. Tu ești eu însumi într-o altă formă.” Temeiul acestei forme de filosofie vedantică este indicat a fi în intuiție, nu în gândirea rațională. Putem accepta acest lucru, notând onestitatea lui Huxley ce nu invocă revelația, mistică sau de altă natură. Religia are la bază tocmai revelația, rațiunea și chiar intuiția fiind incapabile a se ridica la nivelul cunoașterii revelate. Din păcate, așa cum am văzut, Huxley și ceilalți nu s-au mărginit la intuiții, ci au mers mai departe, căutând și găsind confirmarea acestora în trăirile produse de drogul mescalina, trăiri descrise în cartea *O poartă către cealaltă lume* (1954). În această privință Aldous Huxley a adoptat concepțiile celorlalți „indieni”, cei central-americani, după care mescalina extrasă din cactusul peyote și alte câteva droguri, erau considerate niște sacramente religioase. Peste un deceniu antropologul hispano-american Carlos Castaneda a abordat aceeași temă sub forma ficțiunii literare a mai multor romane ce-l aveau în centru pe vrăjitorul indian Don Juan. În Aldous Huxley vedem cu îndreptățire un precursor ideologic al hippy-ilor, mai puțin ținuta exterioară: barba, blugii, pletele, amorul liber, hainele largi și florile.

În altă lucrare pe aceeași temă⁵¹ se afirmă că drogurile sunt religia secolului XX. Printre efectele acestor practici nesănătoase putem cita una din cele mai obișnuite „stări modificate” obținute prin LSD: pierderea personalității. Cel în cauză nu-și mai percepe eul ca o entitate proprie, ci se pierde în ceea ce Jung numea „conștiința oceanică”: senzația că totul e una iar conștiința individuală e o iluzie.

Acești autori sunt departe de a fi singurii ce susțin folosirea drogurilor în vederea obținerii unor stări de conștiință modificate (alterate). În lucrarea sa *Știință și magie*⁵² parapsiholoaga britanică Serena Roney-Dougal enumără la sfârșitul „tehnicilor de a deveni conștient de psihicul subliminal” *plantele psihotrope*. „Șamanii siberieni folosesc alcoolul și *Amanita muscaria*, vrăjitoarele europene foloseau belladonna, ciunăfaia, măsălarita și mandragora; Indienii nord-americani folosesc tutunul, peyote și psilocininul; americanii din sud folosesc harmalinele (yaga, ayahuasca etc.) ș.a.m.d. În misterele eleusine pâinea, dată din mână în mână participanților, conținea, probabil, ergotină.”⁵³

Potrivit adepților new age mântuirea creștină din era Peștilor și-a ratat rezultatele și menirea, drept care este de așteptat o mult mai mare eficiență de la zodia Vărsătorului, aceasta

⁵⁰ I. McDonald, *The Beatles - Inspelningar och 60-talet - A Revolution in the Head*, Bo Eneby forlag, 1995, p.157.

⁵¹ *The Politics of Extasy*.

⁵² Editura Elit, nu are anul apariției.

⁵³ Op. cit. p. 42

fiind varianta astrologică a utopiilor mileniste. De la sine înțeles este că în acest sistem optimist Judecata de apoi, raiul și iadul nu au nici un loc, eventual (deoarece nu este acceptată nici doctrina păcatului originar) fiind acceptată apocatastaza. Pentru că în creștinism scopul ultim al mântuirii este îndumnezeirea, unirea cu Dumnezeu *θεοσις*, vedem că diferența față de new-age este dată de dualismul Creator-creație cu discontinuitate de natură, unire liberă de persoane după definiția Calcedonului „fără amestecarea firilor (*ασινκλιτος*), fără schimbarea lor (*ατρεπτος*)”, desigur că nu și în modul ipostatic al lui Iisus Hristos.

În acest punct trebuie să facem următoarea observație importantă. Analiza de mai sus trebuie relatată la un anumit tip de new-age, cel *mărturisit și afirmat deschis*. Căci alături și în paralel cu acesta s-au dezvoltat o serie de religii neo-păgâne ce tind într-adevăr să aibă într-o măsură aproape completă datele necesare. Avem în vedere cultele neoceltice, druzii și Wicca unde putem întâlni zeități ale naturii, politeism chiar, se adoră zeițe ca Gaia, Demeter, Shing-Moo, Cybele, Astarte, Isis, Diana, Frigga etc. Observăm prin urmare legăturile neo-păgânismului cu magia rituală și cu vrăjitoria modernă. Rădăcinile neo-păgânismului se pot găsi în romantismul secolului XIX, cu asociații de genul *The British Order of Druids*. În secolul XX, maniera postmodernistă cu eclecticismul și reconstrucționismul ei a înlocuit treptat modernismul anterior, începând ca din anii '60 să se dezvolte sub influența ideilor lui C. Jung (psiholog arhetipal neo-gnostic) și ale scriitorului Robert Graves. Aria de răspândire a acestor mișcări cuprinde în special S.U.A., Anglia și Scandinavia. Cităm în continuare după *Enciclopedia CD Encarta 98* unele din cele mai importante grupuri neo-păgâne: *The Church of All Worlds*, cea mai numeroasă dintre toate mișcărilor păgâne, care se centrează pe adorarea zeiței mame a pământului; *Feraferia*, bazată pe vechea religie greacă și de asemenea centrată pe adorarea zeiței; *Pagan Way*, o religie naturistă centrată pe adorarea zeiței și a anotimpurilor; *The Reformed Druids of North America*; *The Church of the Eternal Source*, care a reînviat vechea religie egipteană și *The Viking Brotherhood*, care celebrează rituri nordice.

Despre planul mondial Wicca se vorbește și în lucrarea lui Robert D. Doyle *Witches and Witchcraft*. Wicca este un termen paleo-englez ce înseamnă *vrăjitor*. Rădăcinile indo-europene ale cuvântului *wic* sau *weik* duc la noțiunea de „a se apleca, a se îndoi, a se întoarce, a se suci.” Aici putem face o referire la termenul bisericesc latin *curbatus*⁵⁴ pe care Martin Luther l-a descris pe bună dreptate ca desemnând **orice** aplecare (îndoire, curbare) spre cele materiale, nu numai în sensul sexual, cel folosit îndeobște. Wicca sau cultul vrăjitoresc contemporan se bazează pe cărțile din anii '20 ale scriitoarei americane Margaret Murray, care a redactat în 1921 articolul intitulat *Witchcraft*, publicat ulterior în a 14-a ediție a *Enciclopediei Britannica* (1929). Teoria ei susține în linii mari ideea că vrăjitoarele Europei apusene erau aderentele unei religii generale păgâne antice care a fost înlocuită, deși nu complet, de creștinism. Această ipoteză n-a putut fi demonstrată în nici un chip și căzut în desuetudine chiar în cercurile academice unde a fost expusă. Cu toate acestea ea a fost continuată de englezii Gerald Bosseu Gardiner (1884-1964), Alex Sanders (1926-1988) și Aleister Crowley. Gerald Gardner a proclamat în 1951 existența unei religii păgâne înviate bazată pe feminism și cultul naturii numită wicca pe care el pretindea a fi aceeași credință, reapărută în lumea modernă. Aleister Crowley a scris în anii '50 cărțile *Witchcraft Today* și *The Book of Shadows* în care a creat o religie numită *Thelema*. Aceste ramuri enunțate mai sus nu se revendică a face parte din new age, ba chiar în anumite circumstanțe se delimitează deschis de mișcare. Motivul (cel puțin cel declarat) ar fi tocmai absența elementelor propriu-zis religioase. S-ar mai putea ca new age așa cum a fost descris, datorită curenților respective, să nu corespundă unor persoane, mai ales femei, dotate cu o sensibilitate religioasă pentru rit și cult, fie ea și de tip păgân, moștenire a trecutului creștin. Se știe că prin creștinarea treptată a popoarelor europene componenta păgână din străfundul sufletelor acestora n-a fost niciodată extirpată din rădăcină. Chiar Mântuitorul a arătat în parabola grâului și neghinei cum se va petrece acest fenomen, evoluția sa și finalitatea eshatologică. Această „neghină”, păgânismul,

⁵⁴ Ce a dat la noi *curvar*, termen folosit și în vechile texte bisericești

crește astăzi cu o vitalitate impresionantă înlăturând din calea sa „pleava” credinței creștine căldicele și secularizate lipsită de orice vlagă ce a caracterizat spațiul european în ultimele două secole. Vom analiza așadar în continuare când vom vorbi despre elementele religiei în new age și situația din cadrul cultelor de tip wicca. Aici se adoră Marea Zeiță și Zeul cornut (identificat uneori cu Pan, alteori cu însuși satana). Diferitele grupări de tip wicca nu au o învățătură omogenă sau un cult stabil, drept care vom întâlni oarecari variațiuni în funcție de sursa de inspirație folosită. Astfel în wicca se mai întâlnesc numele de zeiță *Aradia* și *Cerriwen*, în timp ce în druidism se preferă numele *Mireasa*. S-a mers până într-acolo încât unele grupuri au refuzat s-o numească pe „Ea”, spunându-i simplu „Zeiță” sau „Cea-al-cărei-nume-nu-poate-fi-rostit”⁵⁵, parodie evidentă a interdicției vetero-testamentare. Neo-păgânismul este mult îmbrățișat de femei, iar în cea mai dezvoltată țară a lumii, S.U.A., teologia feministă este susținută în mod deosebit de o personalitate remarcantă în domeniu, Zsuzsana Budapest, auto-intitulată vrăjitoare, într-o ramură a societății wicca, adoratoare a „Zeiței-mamă”, și care exclude bărbații din societate.

Ajunși în acest moment putem trece succint la apropierea de o altă ramură specifică a neo-păgânismului contemporan: satanismul. Publicistul român stabilit în S.U.A. Traian Golea ne informează într-un material apologetic ce dezvăluie pericolele new age: „Tot lui Satana Lucifer i se închină adepții "religiei pământului", cum își zic cei ce cred și practică vrăjitoria, înregimentați într-o multitudine de "biserici": *Biserica Wiccan Nouă, Păgânii pentru Pace, Copiii Pământului Verde, Biserica Copacului Rowan, Biserica Întregii Lumi, Oul Verde, Universitatea Pomilor, Alianța Femeilor, Centrul pentru Resursele Comunității, Seminarul Seax-Wicca, Convenția Zeiței, Biserica Georgiană, Biserica Izvorului etern, Druzii Reformati și ne-reformati, Fundația pentru Studiile Șamanilor*. Un astfel de adept al vrăjitoriei, Matthew Fox, a reușit să convingă sute de preoți și călugărițe catolice să i se alătore în credința lui panteistă grupați în culte ca de exemplu: *Colegiul Sfintelor Nume, Centrul pentru Spiritualitatea în jurul Creației și Prietenii Spiritualității Creației...* există și sinagogi ale Noii Ere, ca *Makom Ohr Shalom* din Woodland Hills, California, care se roagă și Mamei Pământului (*Mother Earth*) alături de Yehova.”⁵⁶

Trebuie subliniat că în sursele citate de tipul *Enciclopediei Encarta*, materialele respective sunt alcătuite de antropologi, etnologi, sociologi, și nu au nici o relevanță teologică. De aceea tonul lor este dacă nu binevoitor, cel puțin neutral, imparțial, neangajând vreo opinie duhovnicească sau măcar morală din partea autorilor respectivi.

2. Credința în divinitate și într-o lume de „dincolo”.

În concepția noii paradigme holistice (aici în sensul de mai sus al monismului panteist) nu mai există o distincție clară între om și divinitate, între Creator și creație, între immanent și transcendent. Mântuitorul a spus că împărăția Sa nu e din lumea aceasta. Dar noii „evangheliști” nu se sfiesc să aducă revelațiile lor în totală contradicție cu Sf. Scriptură ca și când nici n-ar fi auzit avertismentul Sfântului Apostol Pavel: „Mă mir că așa degrabă treceți de la cel ce v-a chemat pe voi, prin harul lui Hristos, la altă Evanghelie. Care nu este alta, decât că sunt unii care vă tulbură și voiesc să schimbe Evanghelia lui Hristos. Dar chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o - să fie anatema!” (Galateni I, 6-8). În „evanghelia new age” Hristos are doar numele în comun cu Domnul și Dumnezeu creștinilor. El este considerat a fi un avatar, un maestru, un inițiat sau întemeietor de religii ca Moise, Hermes, Zaratuștra, Manu, Ram, Budha și alții, ce apare ciclic

⁵⁵ Cf. Enciclopedia CD *Encarta 98*, Mycrosoft

⁵⁶ Toate acestea și încă multe altele sunt încadrate astăzi în termenul sociologiei religiilor ca NRM (New Religious Movements). Astfel lor li se conferă în Occident un statut „legal” de coexistență cu celelalte „denominațiuni” și culte acceptate de stat. Întrucât asupra statului nostru se fac presiuni de aliniere a legislației la standardele euro-atlantice, tragem și noi un serios semnă de alarmă asupra acestui pericol ce se anunță la orizont cu consecințe foarte grave pentru viața duhovnicească.

spre a duce mai departe progresul spiritual al lumii. Acest *Avatar* este așteptat de mai multe religii sub numele de: *Maitreya* (budism), *Krishna* (hinduism), *Messia* (iudaism), Imamul *Madhi* (islamul sunit), *Bodhisattva*... În acest context putem aminti și de ne-chematul și non-apostolul Peter Lemesurier care amenință omenirea, că, dacă refuză să accepte un fel de nou Mesia, un nou arhetip, nu vor face, se înțelege, parte din el. Numai cei ce-l accepta vor plămădi Noul Om, Al doilea Adam sau Finalul Mesia, restul inevitabil, nu va avea așadar accesul în jinduitul regat... Toți cei ce vor pătrunde în Noul Regat vor fi, prin definiție, parteneri la conducere... "hristosul colectiv" fiind "entitatea supremă". În același fel conglăsuiește Alice Bailey, care a primit pe căi mediumnice de la spiritele *Koothumi* și *Djawl* (sic!) *Kuhl* „revelațiile” de tip nou și care explică foarte binevoitor că, atunci când conștiința care este "hristos" (cel colectiv new age) a fost deșteptată în toți oamenii, abia atunci va trebui să dobândim pacea pe pământ și bunăvoirea între semeni, că expresia divinității noastre va pune capăt urii dezlănțuite asupra pământului și va zdrobi toate zidurile despărțitoare care separă pe om de om, grup de grup, națiune de națiune, religie de religie.

3. Încercarea impunerii unui cult organizat:

- a) *Locaș sacru (templu).*
- b) *Pelerinaje și perioade speciale.*
- c) *Clarvăzători și „profeți”, revelații naturale sau supranaturale.*
- d) *Cărți sacre și tradiții orale.*
- e) *Alte situații.*

Aici lucrurile se prezintă mai simplu. Mișcarea propriu-zisă new age nu prezintă, nici cel puțin în stadiu de embrion vreun cult specific, un ritual și celelalte elemente ale punctului 3). În locul rugăciunii este prezentă meditația de tip oriental sub diferite forme: meditație transcendentă, meditații de tip yoga, zen, rozicruciene, antroposofice ș.a.m.d. Meditația se deosebește de rugăciune prin faptul că în vreme ce aceasta din urmă este dialogul omului cu Ființa supremă, meditația rămâne în ultimă instanță un monolog al omului cu sinele său ce nu-l poate lega pe om de ceva superior lui. Sesizând această carență și importanța majoră a rugăciunii, Alice Bailey a alcătuit așa numita „Marea Invocație” ce preia atribuțiunile rugăciunii „Tatăl nostru” pentru creștinism. „Nu trece zi fără ca însuși Cristos să nu o recite.”⁵⁷ Stilul compunerii arată fără tăgadă sorgintea teosofică, simbioza de elemente creștine și de ocultism francmasonic.

Din punct de vedere al ritualurilor, new age nu se prezintă deloc satisfăcător. Omul modern este refractar ideii de rit, pentru omul Occidental secularizat această noțiune a devenit cu timpul un termen cu încărcare negativă, gesturi fără sens, ambalaje goale. De aceea mișcarea new age nu arată vreo dorință de a trece la un ritual consacrat, chiar consacra și instituționalizarea fiind termeni oarecum anti-new age. Tradiția, atitudinea de mulțumire mic-burgheză, dogmatismul, repugnă adeptilor noii ere, care se vrea dinamică și înnoitoare. În anii '60 au existat dincolo de „cortina de fier” o serie de curente contra-culturale în care s-a operat o distincție între religie și viața spirituală. Religia a fost acoperită de o conotație negativă, legată de tot ce putea fi mai lipsit de interes, în timp ce viața spirituală a devenit un termen ce cuprindea în primul rând o bucurie a eliberării de legile moral-religioase, iar în al doilea rând

⁵⁷ Alice Bailey *La grande invocation*, Bonne Volonté Mondiale, Genève pp. 7-8:

Din izvorul de Lumină al cugetului lui Dumnezeu/Lumina se va revărsa în cugetul oamenilor/Lumina va coborâ pe pământ.

Din izvorul de Iubire al inimii lui Dumnezeu/Iubirea se va revărsa în inimile oamenilor/Iar Cristos se va putea reîntoarce pe pământ.

Din centrul în care s-a născut voia lui Dumnezeu/Planul călăuzește slaba voire a oamenilor/Planul pe care îl cunosc înțelepții.

Din centrul pe care îl numim neamul omenesc/Înmugurește planul Iubirii și al Luminii/Și se poate încuia poarta locașului răului

Lumina, Iubirea și Puterea vor restaura/Planul pe pământ

un suflu personal, un aport sufletesc foarte nou în această sferă tânără. Această atitudine corespunde unei dezvoltări defectuoase a creștinismului de nuanță neo-protestantă, izvor al secularizării actuale.

Spre deosebire de cele afirmate mai sus, în cadrul mișcărilor neo-păgâne amintite ritualurile își au un loc stabil, având funcțiunea de a marca diferitele faze ale ciclului vieții individului. Pentru început vom sublinia faptul că, fiind vorba de *neo-păgânism*, aceste culte sunt improvizate prin parodierea cultului bisericesc (romano-catolic), având puțin în comun cu vreo tradiție păgână de la care se revendică. Aceasta este explicabil prin faptul că aceste culte păgâne fie ele celtice, galice sau proto-germanice-scandinave, au ieșit practic din istorie de cel puțin o mie de ani. Ceea ce se mai caută a se învia este mai degrabă duhul decât forma păgână. Aceasta nu face lucrurile mai puțin grave din punct de vedere duhovnicesc, ci reprezintă o apostazie chiar mai gravă decât cea a lui Iulian Apostatul din secolul IV. Atunci se putea spune că păgânismul era încă viabil, creștinismul având - oficial - în spate doar câteva decenii de afirmare publică. Acum, la aproape 2000 de ani situația este (în Europa desigur) cumva inversată. Revenind la ritualuri, începutul este imitat după Sfânta Taină a Botezului: există o ceremonie simplă de punere a numelui la naștere, făcută de mamă sau de către „preot”, în care copilul este uns cu ulei ca să fie asigurată protecția zeităților familiei.

În ciuda variantelor locale, putem detecta un „*pattern*” (paradigmă, model) comun acestor mișcări.⁵⁸ Pe scara ierarhică a vrăjitoarelor există trei grade în ordine crescătoare: preot și vrăjitoare a Marii Zeițe; regină vrăjitoare sau - pentru bărbați - mag; mare preoteasă și mare preot. Inutil a mai repeta că și aceste grade parodiază cele trei trepte ale harului în sacerdoțiul creștin.

„La inițierea în primul stadiu aspirantul este adus în cercul magic dezbrăcat, cu ochii legați și cu mâinile legate la spate. După ce conducătorul grupului a bolborosit niscaiva cuvinte oculte viitorul membru primește «sărutul pentagramei» (pe picioare, genunchi, părțile sexuale, sâni și buze) și 40 de lovituri de bici, după care el sau ea trebuie să jure astfel: «În prezența Atotputernicului, jur solemn și de bunăvoie ca totdeauna să păstrez secretele artei, exceptându-i pe cei vrednici și pregătiți într-un cerc ca acesta. Și niciodată să refuz a-i arăta secretele artei unei astfel de persoane dacă un Frate sau o Soră a artei sunt garanți pentru ea. Acestea toate le jur pe nădejdea vieții viitoare, și fie ca armele mele magice să se întoarcă asupra mea dacă voi călca acest jurământ solemn.» În acest caz, inspirația vine direct din jurămintele rituale de inițiere francmasonică ce au fost puse la punct cu o sută-două de ani mai înainte.

După depunerea jurământului i se înmânează candidatului diverse ustensile și este informat cum trebuie folosite. El primește un *athame*, un pumnal negru cu care poate forma toate cercurile magice, domina, înrobi și pedepsi toate spiritele răzvrătite și demonii și intra în legătură cu îngeri și spirite bune.

Înainte stadiului următor candidatul este întrebat dacă e dispus să sufere chinuri pentru a învăța, și dacă răspunde că da primește 40 de lovituri de bici. După aceasta conducătorul grupului declară că «în wicca trebuie totdeauna să întorci întreit înapoi ceea ce ai primit», drept pentru care candidatul întoarce 120 de lovituri celui ce l-a biciuit. Legenda despre Marea Zeiță se prezintă sub forma unui mister. La sfârșit aspirantul este plimbat în interiorul cercului și se proclamă că s-a inițiat un nou mag sau o regină vrăjitoare.

Al treilea stadiu se concentrează pe contactul sexual în interiorul cercului dintre candidat și maestru, în vreme ce asistența stă întoarsă cu spatele. În multe grupuri aceasta se petrece sub o formă simbolică.⁵⁹ Apoi se cufundă ceremonios pumnalul magic *athamen* într-

⁵⁸ Informațiile ce urmează se bazează pe lucrările lui F.X. King, *Häxkonst och Trolldom*, Hamlyn-Lettura, 1987; P. Fersling, *Naturligt Övernaturligt*, Politikens Forlag, Köpenhamn, 1986; *** *Transformations*, Ladumann, Malmö 1992.

⁵⁹ Aici „simbolic” este înțeles în sensul de „în loc de...”. Părintele Al. Schmemmann a arătat pertinent deficiența acestui mod de percepere a simbolului în lucrarea sa *Euharistia*

un pocal cu vin și cei din cercul înconjurător sunt informați că «așa cum e femeia pentru bărbat, la fel e pocalul pentru pumnal.»

Caracteristică cultului neo-păgân este și *sacralizarea*: a spațiului prin delimitarea unui Cerc magic protejat de cei Patru Păzitori ai celor Patru zări, stăpânii celor Patru elemente: aer, foc, apă și pământ, a timpului prin ceremonii din anumite perioade, apariția unui calendar magic. Preoția este destul de deschisă, femeile au acces egal în ierarhie. Vrajitoarele moderne țin opt sărbători sau *sabbaturi*. Ele sunt: Noaptea Valpurgiei (30 aprilie), Noaptea tuturor sfinților (31 octombrie), messa cimbrului (2 februarie), lammas (2 august), cele două echinocții (21 martie și 23 septembrie) și cele două solstiții (22 iunie și 23 decembrie).

Ritualurile acestor sărbători variază destul de mult de la un grup la altul, dar următoarele caracteristici luate din sabatul messei cimbrului apar ca fiind tipice. Se merge la locul cu pricina în pași de dans cu ramuri în mâini și cu făclii aprinse, iar Marea preoteasă poartă o coadă de mătură formată ca un *fallos erectus*. Dansatorii formează cercul magic. Marele preot vine purtând în mâna dreaptă sabia magică iar în mâna stângă un fallos de lemn. Preotul și preoteasa își dau sărutul pentagramei după care preoteasa invocă zeul din preot cu cuvintele: «Înfrișatule domn al morții și al renașterii, domnul vieții, dătătorule de viață, tu al cărui nume este taina tainelor, dă-ne nouă curaj în inimile noastre! Fie ca lumina ta să se cristalizeze în sângele nostru și să ne ducă la înviere. Căci nu este nici o parte din noi care să nu fie de la zei. Te rugăm: miluiește pe preotul și pe robul tău.» Acum se face eventual o inițiere, urmată de ceremonialul pâinii și al vinului, o serbare și un dans.

Ceremonialul pâinii și vinului începe cu un act sexual între preot și preoteasă. Ceea ce urmează are o „*asemănare*” (parodie și bațjocură) cu euharistia creștină. Atât vinul (de obicei sherry dulce) cât și pâinea se binecuvintează de către Marea preoteasă. Pâinea, făcută din sare, miere, vin, făină, untdelemn și în anumite grupuri și sânge, este de obicei în formă de semilună în cinstea Zeiței lunii. Această pâine se folosește de asemeni într-o ceremonie magică care îmbină fel de fel de blasfemii legate de Zeița lunii cu o orgie sexuală în cinstea ei.

Cultul modern al vrăjitoarelor este o religie în dezvoltare, și de la moartea lui Gardner (1964), ea s-a dezvoltat în mai multe direcții. Tot mai mulți încearcă să se „întorcă” la cultul naturist păgân și de aceea se dezic de ritualurile sado-masochiste ale lui Gardner. Unii duc aspectele cultice sexuale mai departe decât Gardner, iar alții se dedau cu râvnă magiei, atât albe cât și negre. Prin magie albă se înțelege în acest context producerea elixirelor dragostei sau a mixturilor de plante vindecătoare. În mai multe grupuri se folosesc ritualuri speciale în care se adună plante mai ales noaptea, întrucât se spune că puterea plantelor este concentrată în faze speciale ale lunii.⁶⁰ Magia neagră este adesea de tipul în care păpuși ce simbolizează victima sunt înțepate cu ace, și dacă întreg grupul de 13 persoane se concentrează pe obiect, se spune că victima va suferi aceleași chinuri (magie simpatică).⁶¹

Dar nu numai cultul wicca, ci și așa numita biserică satanistă și-a înjghebat un cult-parodie. „În Occident au apărut diverse secte sataniste, localizate în special în S.U.A. Cea mai mare biserică satanistă cu sediul la San Francisco a fost fondată în 1966 de Anton Szandor La Vey. Se crede că la ora actuală (anul 2001), biserica are în jur de 10 000 de membri în toată lumea. Această biserică satanistă se distinge de alte secte satanice din S.U.A. care leagă în principal cultul satanic de sex și de droguri. Un englez care a participat la o mesă neagră tipică acestor sataniști o descrie astfel: «Messa neagră a început la ora 23 ca să poată fi încheiată exact la miezul nopții. Atmosfera din încăperea era aproape insuportabilă, respingătoare dar relaxantă (!?). Într-un fel ciudat te simțeai ușor după ce erai acolo un timp. Lumânarea neagră conținea smoală și puțea infect. Putoarea ei se amesteca cu aroma ce fumegea dintr-o farfurioară ce era la stânga altarului. Aroma era întărită cu hașiș. Printre aceste miesme am simțit mirosul de trupuri goale. Toți trebuiau să-și lase toate hainele în antreu și să-și mențină doar o mască neagră pe față. Preotul... a început să citească messa. Era identică

⁶⁰ Vezi în legătură cu acesta cercetările „științifice” ale antroposoafei Lili Kolisko. Nu este de altfel singurul caz în care antroposofia se învecinează direct cu vrăjitoria și ocultismul.

⁶¹ Pasaj tradus și adaptat după P. Fersling *Naturligt Övernaturligt* pp. 212-213

celei catolice, doar că numele lui Dumnezeu era înlocuit cu cel al lui satan. După aceasta s-a împreunat în văzul tuturor cu o femeie întinsă pe altar și în timpul acesta o biciuia la sânge. Aceasta făcea parte din ritual. Seara s-a încheiat cu dans extatic, grupsex, băutură și droguri.»⁶²

Înfățișem în continuare, ca termen de comparație inițierea într-o lojă francmasonică. Aceste ritualuri au fost înconjurate pe cât s-a putut de o aură de secrete, fiind protejate de jurăminte înfricoșate. Dar, ca orice lucru omenesc, aceste „taine” n-au putut să scape dezvăluirilor, cum ar fi cea făcută în ziarul suedez *Expressen*⁶³, în care se scrie că „francmasonii cei mai importanți din Suedia s-au dat într-adevăr unor ritualuri ale sângelui. Aceștia se taie la degetul mare, picură sângele într-o cupă, îl amestecă cu vin, și adaugă sânge de alți «frați» deja introduși. Apoi, cu toții în jurul altarului beau amestecul de sânge cu vin.”

Descrierea ritualurilor de inițiere în masoneria suedeză

GRADUL I *Discipolul Sf. Ioan*

Acesta este primul grad, care are un ritual de debut, din care fac parte săbii, bastoane și altele. Viitorul discipol este legat la ochi și răspunde la unele întrebări. Are loc jurământul de tăcere, iar maestrul de ceremonie spune că acela care încalcă jurământul va fi înfățișat unui tribunal competent... Discipolul trebuie să răspundă acum la întrebarea: «Ești gata să-ți amesteci sângele cu cel al confrăților?» și maestrul care face inițierea bate de trei ori într-un compas îndreptat spre inima neofitului...

GRADUL III *Maestrul Sf. Ioan*

Localul va fi o capelă mortuară întunecată. În mijlocul camerei se află un coșciug iar pe capacul acestuia se află un cap de mort. Pe altar se află o Biblie, un craniu și două oase de mort încrucișate. Acum are loc o înmormântare rituală. Cel ce va deveni maestru al Sf. Ioan se întinde în coșciug și este purtat în sunete de muzică mortuară. Se mai introduce și o altă noțiune de către maestru: «Mac-Benac», ceea ce înseamnă «carnea se desprinde de pe oase», sau cu alte cuvinte «corpul a început să se descompună». Maestrul spune «memento mori». O mistrie atârână de o panglică albastră pe șorțul maestrului Sf. Ioan.

GRADELE IV-V *Discipolii sau confrății Sf. Andrei*

...Cel care va fi discipol sau confrate în loja Sf. Andrei este expus acum unei noi incursiuni simbolice pe tărâmul morții. El merge singur printr-un coridor decorat cu capete de mort și oase. În final, maestrul îndreaptă pumnalul ritual către ochiul drept al neofitului, apoi către gura acestuia.

GRADUL VI *Maestrul Sf. Andrei*

Pe altar se află Biblia, o lampă, trei sfeșnice cu trei brațe și un craniu de mort pe două oase încrucișate. Într-o cameră alăturată, pe podea, se află un coșciug. Discipolul devine aici maestru al Sf. Andrei. I se leagă o panglică la gât și maestrul deputat spune: «Pe baza angajamentelor făcute de tine, te leg cu această panglică aurită legământului, astfel încât, după terminarea probei să devii o verigă din inseparabilul nostru lanț frățesc.»...

GRADUL VIII *Cavaler Templier*

Pentru acela care este numit cavaler templier se deschide o lume mult mai largă, care este necunoscută celor de grade inferioare. Ordinul are o capelă proprie. Pentru ritualul de grad VIII, în camera de pregătire se află o masă cu o Biblie deschisă. Acolo șade maestrul de ceremonii care deține un formular cu 9 angajamente pe care aspirantul trebuie să le semneze... În marea sală a capelei, altarul este îmbrăcat în negru. Coșciugul este acoperit cu o pânză neagră cu margine de aur. Pe aceasta este cusută o cruce roșie. Cel ce va deveni Cavaler

⁶² *Idem*, pp. 233-234

⁶³ Nr. din 11.01.1997 p. 12

Templier sau mai complet, «Mult Strălucitor Cavaler al Ordinului Templierilor al Domnului nostru Isus Cristos sfânt și sărac» se va îmbrăca dinainte în armură de cavaler...

GRADUL IX *Gradul Luminii*

Pentru ritualul de gradul IX este nevoie de mai multe încăperi: camera de pregătire, camera capitoliului, camera albă și camera de curățire. Toți cavalerii ordinului poartă haine albe și pumnale...

GRADUL X:1 și X:2. *Gradul Secret*

Gradul al zecelea este împărțit în două: unul deschis, cunoscut, X:1, și altul care, până în prezent este strict secret, X:2, respectiv *Legământul intern*, care necesită ritualuri de sânge. Ceremonia pentru X:1, cuprinde angajamente și proceduri simbolice, maestrul de ceremonii bate în altar și toți cei de față pornesc în procesiune către capelă, iar acolo un preot conduce un ritual cu frângerea pâinii. Înaintea ceremonialului pentru gradul X:2 se amintește solicitantului jurământul făcut de acesta încă de la gradul I asupra amestecului de sânge, iar apoi acesta va trebui să-l exercite. Un preot ia cupa ordinului în care se află vin. Înainte, cel care voia să fie primit se tăia la degetul mare de la mâna dreaptă și picura sânge în cupă. Astăzi, acest lucru se face doar simbolic. Conform ritualului, preotul ia și aduce o cupă de cristal cu sânge vechi, al fraților deja primiți, și lasă doar trei picături să se amestece cu vinul cel roșu din cupa Ordinului. Preotul citește ceva din Biblie și invită pe aspirant să bea din amestecul de vin cu sânge. Apoi bea și preotul însuși și trimite amestecul de vin cu sânge și celorlalți confrați ce se află în jurul altarului.

GRADUL XI *Gradul de maestru Templier*

Acest grad este de fapt o funcție care decernează titlul de „Mult Iluminat Frate Cavaler” și comandor al Crucii roșii. În timpul ceremoniei, coșciugul se află în mijlocul sălii înconjurat de 81 de lumânări aprinse. Maestrul cel mare deschide adunarea, un preot conduce rugăciunea și cântări de psalmi. Cavalerul care va fi primit în noul grad este adus în sală îmbrăcat în mantie albă, iar ceremonialul are multe similitudini cu hirotonirea de preoți sau călugăria din biserica romano-catolică...⁶⁴

Pe rețeaua internet se pot accesa mai multe documente legate de prezentarea unor figuri marcante ce au făcut sau fac parte din masonerie. Iată un extras de acest gen:

Lista Francmasonilor renumiți

PREȘEDINȚI S.U.A: George Washington, James Monroe, Andrew Jackson,... Theodore Roosevelt,... Franklin D. Roosevelt, Harry S. Truman, Lyndon B. Johnson, Gerald R. Ford.

LIDERI POLITICI: Winston Churchill, Simon Bolivar,... Benito Juarez, Edward VII, George VI,... Pandit Nehru, Lajos Kossuth,... Giuseppe Mazzini, Eduard Benes,... Regele Hussein al Iordaniei, Yasser Arafat, Francois Mitterand, Helmut Kohl, Gerhard Shroeder, Tony Blair, Yikzak Rabbin, Cecil Rhodes,... Benjamin Franklin,... Rev. Jesse Jackson,... Robert Dole,... Al Gore, Prințul Phillip, Zbigniew Brzezinski, Lordul Peter Carrington, Andrew Carnegie, W. Averell Harriman, Henry Kissinger,... Robert McNamara.

ARTIȘTI: W.A. Mozart, Leopold Mozart, Ludwig van Beethoven, Jean Sibelius, Franz Liszt, Josef Haydn,... Richard Wagner,... George Gershwin,... Count Basie, Louise Armstrong, Nat King Cole, Giacomo Meyerbeer,... John Wayne,... Clarke Gable,... Ernest Borgnine, Oliver Hardy,... Walt Disney, Duke Ellington, Douglas Fairbanks,

⁶⁴ Traducere din cotidianul suedez *Expressen* Nr. din 11.01.1997 p. 12

Leonardo da Vinci,... Bob Hope, Harry Houdini, Al Jolson,... Harold C. Lloyd,... Ronald Reagan,... Peter Sellers, William Shakespeare,... Cecil B. DeMille.

MAGNAȚI AI FILMULUI: Jack Warner, Louise B. Mayer (MGM), Darryl F. Zanuck (20th Century Fox)

INDUSTRIE, COMERT, FINANȚE: Henry Ford,... Walter P. Chrysler,... Pehr G. Gyllenhammar (Volvo), Percy Barnevik (ABB), André Citroën, Samuel Colt (Colt revolver),... familia Rockefeller, familia Rothschild, King C. Gillette (lame de ras), Charles C. Hilton (Hilton hotels), Sir Thomas Lipton (Tea),... Ransom E. Olds (Oldsmobile), David Sarnoff (părintele televiziunii),... Edgar Bronfman Jr. (Seagram Whiskey), Rich DeVos (Amway), Alan Greenspan (Fed. Reserve), Giovanni Agnelli (FIAT), Peter Wallenberg (SE-Bank Sweden)

AVENTURIERI: Charles A. Lindbergh,... Roald Amundsen, Amiralul Richard Byrd,... Casanova, William "Buffalo Bill" Cody, Davy Crockett,...

FILOSOFI: Johann Wolfgang von Goethe, Gotthold E. Lessing, Voltaire

ASTRONAUTI: Buzz Aldrin, Neil Armstrong, Leroy Gordon Cooper,... Edgar D. Mitchell,... John Glenn

SCRIITORI: Mark Twain, Sir Walter Scott, Rudyard Kipling, Robert Burns,... Heinrich Heine,... Alexander Pușkin, Sir Arthur Conan Doyle, Jonathan Swift, Oscar Wilde, Jules Verne, H.G. Wells, Robert Burns, Carlo Collodi (Pinocchio), Edward Gibbon,... Rudyard Kipling,... Lewis Wallace (Ben Hur), Alexander Pope

ȘTIINȚĂ: Carl Sagan, Hans C. Orsted, J.J. Frk. von Berzelius,... Albert Abraham Michelson (viteza luminii),... C.F.S. Hahnemann (homeopatia),... Alexandre Gustave Eiffel,... Joseph Ignance Guillotin (inventatorul ghilotinei),... Franz Anton Mesmer (hipnotismul), Albert Einstein, A.J. Sax (saxophone)

DIVERȘI: Frederic A. Bartholdi (Statuia Libertății), Daniel Carter Beard (fondatorul Boy Scouts),

EDUCAȚIE: Leland Stanford (Railroads & Stanford University)

LIDERI RELIGIOȘI: Billy Graham, Rev. Jesse Jackson,... Joseph Smith (fondatorul Mormonilor),... Brigham Young (al doilea lider Mormon),... Aleister Crowley (Satanist), Gerald B. Gardner (Wiccan), Wynn Westcott (Golden Dawn)

ORGANIZAȚII: Jean Henry Dunant (Crucea Roșie), Melvin Jones (Lions Int.), Giuseppe Mazzini (Iluminați Italiei), Albert Pike (Ku Klux Klan)

SERVICII SECRETE: Edgar Hoover.⁶⁵

Lista de mai sus este desigur greu de verificat în totalitate, iar numele sunt înșiruite aleatoric. Totuși am întâlnit pe parcursul ei nume familiare cu care am avut legătură pe parcursul acestei lucrări. Întrucât cei mai mulți din cei indicați nu mai sunt în viață, ei nu mai pot ieși deschis la ampă ca să-și declare, sau să-și infirme apartenența la masonerie. Până la descoperirea lor, rămâne ca să fie judecați (în sensul de apreciați) în funcție de faptele și gândurile lor.

*

Din cele expuse și compararea lor se desprind următoarele concluzii preliminare: trăsătura lor comună de ocultism, păgânism și satanism, multe parodieri ale cultului romano-

---

⁶⁵ Informații internet neverificate. Sursa:<http://usa.nedstat.net/cgi-bin/viewstat?name=CounterMason> (Constructed 26 February 1999)

catolic. Nu vrem să afirmăm că francmasoneria, satanismul și wicca sunt fenomene propriu-zis new-age, dar au servit de multe ori ca surse de inspirație pentru adepții mișcării. Teosoful new age Foster Bailey nu se sfiște însă să facă o apropiere directă și nemijlocită între new age și masonerie:

„Vom avea nevoie de un nou limbaj masonic pentru New Age. Va dura mult și va trebui să apară ca un mijloc de a face Masoneria mai reală într-o lume aflată în transformare.”⁶⁶

O altă caracteristică a vieții adepților new age este *ambianța muzicală adiacentă*. Noua religiozitate impune o exprimare muzicală foarte modernă, industrializată, făcând uz de materialele și metodele cele mai noi ale domeniului. Atributele acestei muzici sunt faptul că este meditativă, fără contur, de atmosferă mistică, magnetizantă. Ca și „scrierile sacre” ale mișcării, se pretinde ca fiind fără autor, dictată de anumite „entități divine” din lumea spiritelor, nescrisă de mână omenească⁶⁷. Aceste producții artistice sunt în general caracterizate de specialiști ca fiind de domeniul kitschului sau foarte aproape de acesta. Părerile adepților mișcării este că muzica lor specifică este o armă împotriva stresului și a încordării, iar o altă muzică fără caracteristicile respective are o „încărcătură negativă”. Muzica aceasta mai este folosită și ca suport pentru diverse *terapii și meditații*, sau ca ghid în fanteziile „visării cu ochii deschiși” (*day dreaming*) practicate de tineri pentru a-și exersa puterile viitoare. Unul din „compozitorii” recunoscuți totuși în cadrul mișcării, se pronunță asupra lui Bach ca fiind cel ce pune bazele muzicii stresante, încordate, fiind în același timp convins că inspirația de sorginte asiatică este mult mai benefică, deoarece în culturile asiatice s-a păstrat ceea ce s-a pierdut în Occident: spiritul.

Nu încapă îndoială că absența elementelor cultice din cadrul mișcării new age a fost sesizată și din interiorul mișcării, chiar dacă acest lucru s-a petrecut la o scală redusă. Mișcarea având ca tendință acoperirea unui spectru total (holistic) trebuia să apară și un corespondent ecleziologic, în cazul de față așa numita *New Age Community Church*, ce se consideră a fi prima biserică new age capabilă să emită o teologie profundă comprehensivă, bazată istoricește. Datele următoare despre această comunitate sunt extrase de pe site-ul internet <http://www.aznewage.com/>

„Cartierul general al bisericii este în clădirea originală a bisericii, 6418 S. 39th Avenue în Phoenix la poalele lui South Mountain, aproape de minunatul Alvard City Park.

Scopul bisericii este de a propovădui adevărul în lumina conștiinței new age, să inspire și să ghideze o omenire nou trezită. Intenția noastră este de a promova responsabilitatea personală, dragostea frățească, respect pentru mediu și devoțiune pentru Dumnezeu.

The New Age Community Church a fost fondată la 26 februarie 1972 de un mic grup de studiu condus de Rev. Dr. John Rodgers.

O dată cu a treia publicitate poștală publicația grupului de rugăciune s-a numit The Omega Director și este astăzi (1999) cea mai veche și mai mare publicație metafizică de acest gen din S.U.A.

Unul din scopurile bisericii a fost acela de a promova armonie religioasă și toleranță în noua eră, să prevină ridicarea zidurilor de suspiciune și bigotism dintre diferitele biserici și filosofii, și să dărâme acele ziduri care există deja.

În 1987 biserica și-a început programul său de seminar pentru pregătirea de preoți new age - ce vor propovădui toleranță și înțelegere pentru toate credințele și filosofiele.”⁶⁸

a) Locaș sacru (templu)

Specific mișcării, în Occident, sunt atelierile de lucru (*workshop*), cursurile de „dezvoltare personală” sau educația pe internet, care dobândesc anumite caracteristici în cadrul unor societăți secularizate deja. Interesul spontan al individului pentru cele sfinte fiind

⁶⁶ Citat în Marc Dem, *Anticrist 666...* p. 179

⁶⁷ Unele din aceste lucrări ca de exemplu: *Pharaoh, Spirit of Tibet, Medicine Woman, Drifting in a Calm Bay, Spirit of the Rain Forest, The Underwater World of Dolphins and Whales Misteries, Edge of Dreams* sunt bine cunoscute adepților mișcării.

⁶⁸ Punct de vedere tipic masonic și hinduist. (n.n), dar și ecumenist (nota Apologeticum).

general uman, aceste mici „școli” devin un fel de locuri sacre pentru cei ce le caută. Dar statutul de loc sau obiect sacru a fost atins de anumite categorii renumite în mișcarea new age. Astfel, obiecte sacre devin cristalele care se folosesc la anumite terapii ca instrumente medicale sau amulete, anumite simboluri ca de exemplu micile bijuterii cu semne zodiacale, alte simboluri preluate din diferitele culte sau chiar mici obiecte investite direct de posesor cu o semnificație conștientizată doar de el însuși (fetișuri).

b) Pelerinaje și perioade speciale.

Așa numitele locuri sacre ale mișcării pot fi considerate și locurile de pelerinaj de la Findhorn din Anglia unde deși nu s-au realizat chiar minuni, după cum s-ar fi dorit, (în domeniul agriculturii alternative) s-a ajuns totuși la crearea unei școli în acest sens. Alte locuri de pelerinaj cu o aură oarecare de loc sacru pot fi considerate Sedona în S.U.A. unde se crede că există o fereastră deschisă spre cer, loc de aterizare a OZN-urilor și al unor „spirale energetice” sau diferitele „ashramuri”, domenii ale unor secte care pretind că dăruiesc puteri deosebite celor ce se află în interiorul acestora. În țara noastră, o încercare de a „sacraliza” în acest fel un anumit loc s-a făcut în legătură cu *platoul Bucegilor*, presupus loc de existență al altarelor păgâne din Dacia: „Or, vom vedea că acestea sunt bine cunoscute adepților mișcării, "vortex", acest *Polus geticus*, această "reprezentare" a Polului, există în România în Carpați (Munții Riphei), pe Muntele "Omul", care este încă numit de popor "Osia Lumii", "Buricul Pământului"⁶⁹. După alte surse de aceeași factură,⁷⁰ muntele sfânt al dacilor *Kogaion* este identificat cu Ceahlăul.

Adepții new age sunt implicați și în mișcarea ecologică, având ca bază de plecare concepția monist-panteistă. Pământul întreg este sacru. El nu trebuie agresat, iar energia divină care este un fluid universal, sacralizează totul, inclusiv omul și animalele. Dar cu toate acestea, anumite animale, și anume delfinii și rudele acestora, balenele, au ajuns la un statut deosebit în concepția new age. Delfinii au o poziție aparte deoarece aceștia comunică prin „canalizare” cu oamenii fiind de multe ori socotiți încarnarea unor entități de „dincolo”. Se poate considera în acest sens, că prin aceste pretenții, mișcarea new age pune bazele creării de noi „mituri”, legende, care, în perspectivă istorică ar putea umbri pe cele deja existente.

c) Clarvăzători și „profeți”, revelații naturale sau supranaturale.

Alături de aceste scrieri, există în mișcarea new age, o serie de „mesaje” sacre, răspândite sub formă de mijloace audio, rezultatul așa numitelor „canalizări”⁷¹ și care accentuează aceleași caracteristici ale atitudinii de new age: redescoperirea sacralității universale, exaltarea stării de pietate, redobândirea facultăților paranormale, acordarea de semnificații spirituale unor anumite întâmplări, încrederea în sine, nelimitarea energiei uman-universale, neutralizarea „răului” prin exerciții spirituale, etc.

Scrierea care a dobândit deja statutul de scriere sacră este *Cursul Miracolelor*, care, cu toate că s-ar dori cât mai repede parcursă de cititorii din diverse locuri ale lumii, nu poate fi tradusă în mod oficial decât după o perioadă de „acomodare” de un an, timp în care se învață și se studiază temeinic, traducătorul dobândind astfel o anumită stare de spirit. În cadrul mișcării există multe scrieri de specialitate, biblioteci sau librării cu produse de interes specific, dar nu toate au dobândit „sacralitate”. *Cursul miracolelor* pretinde că nu are autor uman ci este o carte inspirată de către entitatea Isus, „posesoare” a acesteia fiind psiholoaga americană Judith Skutch, cei cărora li s-a „dictat” textul, fiind de fapt alte persoane.

Bineînțeles că literatura de new age este mult mai abundentă și mai dezvoltată, bazându-se pe scrieri și surse mult mai vechi, fiecare din ele pretinzându-se a fi foarte

⁶⁹ V. Lovinescu, *Dacia hiperboreeană*, Rosmarin 1994, p. 21.

⁷⁰ P. Coruț, I. Țugui, C. Negureanu, dar și alții înaintea lor.

⁷¹ *channeling* (engl.) = canalizare, dicteu automat sau scriere în transă, termen contemporan ce înlocuiește mai vechiul „medium” al spiritismului secolului XIX.

importantă, însă noi ne-am limitat doar la aceste două tipuri de scrieri care sunt specifice pentru mișcare în general.

Judith Skutch este departe de fi unica voce autorizată în mișcare. Un alt „înainte mergător” este Benjamin Creme, cel care pregătește cărările lui Maitreya. Acest veritabil prooroc new age și-a desfășurat activitatea atât în paginile publicației *The Emergence March 1996 A Free Monthly New Age Publication* cât și pe site-ul www.shareinternational.com. Acolo putem afla că: „*Maitreya, de asemenea, este gata să ne arate drumul în viitor. El cunoaște bine sarcinile uriașe ce-i stau înaintea dar, fără șovăială, are încredere că omul își va îndeplini rolul său.*”

El știe că ghidarea și conducerea sa vor elibera ce e mai bun din omenire, și hrănind această aspirație va trezi natura divină care este dreptul din naștere a tuturor oamenilor. Aceasta va fi. Astfel Marele Domn, Învățătorul și Mântuitorul oamenilor își va începe misiunea Sa. Astfel omenirea va cunoaște pacea și dreptatea, libertatea și dragostea și se va privi ca pe o reflecție a divinului.”

Benjamin Creme este în contact telepatic constant cu acest Maestru Care îi dictează articolele. Citatele următoare sunt din *Share International Mai 94*:

Iminența unui Învățător Mondial – Pe Scurt:

„Toate marile religii cuprind ideea unei revelații ulterioare ce va fi dată de un viitor Învățător. Creștinii speră în a doua venire a lui Hristos, budiștii așteaptă venirea unui alt Budha (Domnul Maitreya), în timp ce musulmanii îl așteaptă pe Imamul Mahdi, hindușii așteaptă o reîncarnare a lui Krishna, și evreii pe Messia. Discipolii tradiției ezoterice cunosc toate aceste nume diferite ale aceleiași individualități – Domnul Maitreya, Învățătorul lumii, conducătorul Ierarhiei spirituale de Maeștrii, și ei așteaptă acum întoarcerea Lui iminentă.”

În iulie 1977, Maitreya a ieșit din centrul din Himalaya, când nimeni nu-l aștepta, „ca furul în noapte”. Potrivit doctrinei ezoterice Maitreya s-a manifestat acum 2000 de ani în Palestina prin umbrirea ucenicului său Isus - acum Învățătorul Isus. De data aceasta Maitreya a venit el însuși.

Doctrina spirituală a lui Maitreya.

„Maitreya nu intenționează să întemeieze o nouă religie în jurul său, nici să creeze adepți, ci vrea să învețe omenirea "arta auto-realizării". Primii pași sunt "sinceritatea minții, sinceritatea spiritului și detașarea.”

În Nairobi, Kenya pe 11 iunie 1988, el a apărut miraculos, "din ceruri", la o întâlnire în aer liber de rugăciune și vindecare. A fost fotografiat adresându-se (în limba lor) miilor de oameni care l-au recunoscut pe loc a fi Cristos.

Maitreya va „umbri” mental toată omenirea simultan. Fiecare dintre noi va auzi lăuntric cuvintele sale, telepatic, în propria noastră limbă și toți vom ști că învățătorul lumii se află printre noi”⁷²

Urmează o listă a aparițiilor timpurii ale lui Maitreya printre care aflăm cu mare surprindere următoarele:

8 noiembrie '92: Belgrad, 27 decembrie '92: București, 7 februarie 92: București, (??) 8 august '93: Sofia, etc.”

La întrebarea firească, și anume cum se face că aceste apariții atât de importante au trecut nebagate de seamă până și de presa de scandal B. Creme furnizează următorul răspuns, invocând opacitatea așa numiților „fundamentațiști” de toate nuanțele confesionale ce: „*variază mult dar au în comun factorul consistent că sunt toți extrem de dogmatici în credințele lor.*”

Maitreya le apare ca să-i mai înmoaie. Acestea sunt grupurile din partea cărora, în toată lumea, El așteaptă opoziție majoră și respingere. Dacă El apare ca învățătorul lumii și ei își așteaptă învățătorul în propriii lor termeni – ca pe Hristos, Maitreya, Buddha, Krishna, Imamul Mahdi, Messia – cu viziunile lor foarte fixate, ei vor fi înclinați să-l respingă.”

⁷² O parodie a Rusaliilor. n.n.

„Cel mai important lucru este crearea apelor curative,⁷³ ce se face mai întâi. Când Maitreya a magnetizat apele [sic!], într-o perioadă de timp - ar putea fi câteva săptămâni – ... El nu spune: "Sunt Maitreya" "Sunt Cristosul" sau "Sunt imamul Mahdi".

El apare pur și simplu din senin, dar într-o formă în care ei îl vor recunoaște - așa cum a fost în Nairobi în Kenya, pe 11 iunie 1988, o apariție de la care ne-au rămas și fotografiile.

Maitreya lasă aceste grupuri, în forma de gândire în care le-a apărut, să-l recunoască sau nu.

Unii vor zice: "Feriți-vă, poate fi anticristul: înainte de a doua venire a lui Cristos va veni anticristul."

„Fie că ei cred că este Cristos sau că este anticristul; sau sunt încurcați deoarece el nu a spus cine este. Probabil 80% din oameni cred că au experiat pe Cristos, sau pe Mahdi, sau pe Messia – oricine se întâmplă a fi – și ei sunt cu totul mulțumiți să accepte aceasta și să aștepte ca să se întâmple ceva în legătură cu aceasta.

„Când ei se întâmplă să-l vadă pe Maitreya la televiziune, vor spune: "Acesta ce ne apare este (adevăratul) – poate că până la urmă este cine trebuie; probabil că nu este Anticrist."”

Următoarele extrase sunt din *Share International* mai 1994:

„Î.: Ai vreo părere despre măsurile curente de introducere a codului bar (EAN) pe toate bunurile și pe toți oamenii din lume în anticiparea unei societăți fără bani gheață?

R.: Instinctiv, nu-mi place ideea codificării indivizilor – poți codifica bunuri dacă vrei – dar vei afla că o nouă agenție a Națiunilor Unite (sub călăuzirea fie a unui Maestru sau cel puțin a unui inițiat de gradul 3) va fi înființată ca să supravegheze redistribuirea resurselor. Fie că aceasta va implica codificarea bar sau nu, nu depinde de noi, dar pe cât am înțeles, nu aceasta este metoda care a fost adoptată în diferitele planuri deja formulate.”

Am reținut acest aspect deoarece este legat de o serie de afirmații ce vin din spațiul elen (inclusiv Sf. Munte Athos). Astfel, la noi în țară s-au publicat în 1993 broșura *Nu vă lepădați de Hristos; Nu vă însemnați cu 666* a autoarei Μαρια Ι. Ανωτοπουλου⁷⁴ și lucrarea *Apocalipsa 13; Sfârșitul libertății umane* a ing. Mircea Vlad.⁷⁵ În Grecia discuțiile pe marginea acestei controversate probleme a codării buletinelor cu numărul 666 au început prin anii '80. În acest sens Sfântul Sinod al Bisericii Elene a emis circulara nr. 2676 din 7 aprilie 1997 cu titlul: „Acordul Schengen și legea pentru protecția persoanei la prelucrarea datelor cu caracter personal.” Această circulară a fost citită în toate bisericile Greciei, în Duminica Ortodoxiei din 1997 și apoi publicată în buletinul Biroului Tipografiei Sfântului Sinod *Pros ton lao* (Către Popor), nr. 21 din aprilie 1997. Printre recomandările adresate Guvernului spicuim:

A nu fi acceptat drept cod numeric al sistemelor electronice de stat pentru protecția persoanei numărul 666....

Sub nici un motiv să nu se aplice drept cod numeric numărul 666 în noul sistem de identitate al țării noastre...

La 8 septembrie 1997 Sfânta Sinaxă Dublă Extraordinară a Sfântului Munte s-a conformat recomandărilor Sfântului Sinod, îndemnând la rândul ei poporul să nu accepte noile buletine codificate.⁷⁶

Revenind la Benjamin Creme aflăm că:

„În ziua de sâmbătă 26 martie (de sâmbăta lui Lazăr) 1994 am citit noul mesaj al Domnului Maitreya pe care El l-a dat la 5 membrii ai bisericii anglicane Sf. Ioan Botezătorul din Glastonbury (Anglia) la praznicul Rusaliilor 1993. Este de asemenea după părerea mea, foarte semnificativ faptul

⁷³ Aici o parodie la aghiasma mare. n.n.

⁷⁴ Apărută la Atena în 1987.

⁷⁵ Axioma Edit, București, 1999.

⁷⁶ *Apocalipsa 13...* pp. 83, 86, 88.

că aceasta s-a petrecut la Glastonbury - locul tradițional al Sfântului Graal - potirul ce simbolizează new age-ul.”

e) Alte situații.

Mișcarea de new age s-a impus în fața adepților săi cei mai interesați cu un nou stil de viață. Stilul de viață new age este condus de mai mulți factori, dintre care cei mai răspândiți sunt *vegetarianismul și naturismul*. În istoria civilizației creștine a vestului, traumatizat de felurite proteste religioase, întâlnim pentru prima dată o atitudine vegetariană în anul 1809 la un grup religios autointitulat *Bible Christian Church* din Anglia, nerecunoscut de statul englez. Aceștia au adoptat regimul vegetarian din considerente spirituale și nu din simple motive de sănătate. Bineînțeles, stilul vegetarian este deja cunoscut în istorie ca fiind propriu credințelor asiatice, de unde se presupune a fi fost inspirat. *Medicina ayur-vedică* recomandă vegetarianismul, de asemenea *macrobiotica*, propovăduiește același lucru, în diferite stadii de curățire interioară și exterioară, în diferite boli sau pentru rezolvarea diferitelor probleme. În Occident există multe mișcări de grup ale vegetarienilor⁷⁷ care, pe lângă faptul că fac o propagandă specifică a dietei culinare pe diferite stadii, se dedau chiar și la violente proteste ilegale, ca de exemplu atacarea armată a abatoarelor sau a fabricilor de mezeluri, eliberarea animalelor din crescătorii, etc.

Dintotdeauna vegetarianismul a avut la bază anumite filosofii de viață. În India mai ales atât hinduismul cât și budiștii nu mâncau carnea animalelor datorită credinței în posibilitatea reîncarnării oamenilor și în aceste forme inferioare de viață, a respectării principiului non-violenței *ahimsa*, și a recunoașterii sfințeniei vieții.

În sens modern vegetarianismul s-a impus conștiinței publice în sec. XIX, mai exact în 1847 când organizația britanică nonreligioasă *The Vegetarian Society* a popularizat termenul de vegetarian. În 1908 s-a fondat *The International Vegetarian Union*, uniunea care cuprinde toate societățile vegetariene din toată lumea într-o serie de congrese și funcționează încă pe post de organizație nonprofit.

În cadrul new age există o serie întregă de propagatori ai modului de hrănire vegetarian. Dintre aceștia ne-am oprit la exemplul Annei Wigmore (1909-1994), o pionieră pentru o nouă concepție de sănătate și fondatoare a institutului *Hippocrates Health Institute* din Boston, S.U.A.. „Filosofia” ei continuă pe urmele hinduismului și ale teosofiei să susțină că alimentația cu carne duce la egoism și materialism, în vreme ce evoluția spirituală e garantată de așa-numita „hrană vie”, adică vegetale crude.

Tot din hinduism este preluată și ideea new agerilor că animalele sunt prietenii noștri, ba chiar frații noștri, care împart cu noi darul vieții, și de aceea tebuie tratate bine. Iată în acest sens câteva aserțiuni new age:

- Un motiv pentru vegetarianism este mila de animale.
- Un altul este acela că această dietă favorizează evoluția spirituală.
- Un al treilea este că putem hrăni mai multe guri dacă trăim vegetarian;
- Din punctul de vedere al sănătății vegetarianismul e net superior;
- Porunca de a nu ucide cuprinde bineînțeles toate ființele vii;
- De obicei oamenii care meditează îndelung au trecut spontan la vegetarianism.

În fața acestor aserțiuni să vedem ce ne spune despre alimentație Sfânta Scriptură. La Facere I, 26, cu privire la relația omului cu animalele stă scris: „*Să facem om după chipul și asemănarea Noastră, ca să stăpânească peștii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietățile ce se târăsc pe pământ și tot pământul!*”. Cât despre hrană se spune mai departe la versetul 29: „*Iată, vă dau toată iarba ce face sămânță de pe toată fața pământului și tot pomul ce are rod cu sămânță în el. Acestea vor fi hrana voastră.*” Până aici ne apar clar atât poziția superioară a omului relativ la animale, ca și la tot restul creației văzute. Într-

⁷⁷ Există și noțiunea de vegan = strict vegetarian.

adevăr hrana inițială a primilor oameni era de natură vegetariană. Dar câteva capitole mai departe, la Capitolul IX, ni se relatează despre legământul lui Dumnezeu cu Noe, după retragerea apelor potopului. Să mai amintim new-agerilor că acest legământ este pecetluit până la sfârșitul veacurilor tocmai cu semnul lor preferat, curcubeul. Versetele 3 și 4 spun: „*Tot ce se mișcă și tot ce trăiește să vă fie de mâncare; toate vi le-am dat ca și iarba verde. Numai carne cu sângele ei, în care este viață să nu mâncați.*” Momentul post deluvian constituie deci apariția nutriției complete așa cum o cunoaștem în ziua de azi, ceea ce cu siguranță a cuprins la început și pe hinduși.

Cap. XVIII este subintitulat *Avraam primește pe Sfânta Treime la stejarul Mamvri*, capitol foarte important atât pentru o proto teofanie triadică, cât și pentru suportul dogmatic scripturistic al singurei icoane cu adevărat ortodoxe a Sfintei Treimi. Versetul 8 descrie ospătarea celor trei „Oameni”: „Și a luat Avraam unt, lapte și vițelul cel gătit și le-a pus înaintea Lor...”. Iată deja cum fundamentul spiritualist hinduso-new-ageist se năruie din temelii.

Dacă porunca: „Să nu ucizi” din decalog (Fac. XX, 13) ar include și animalele, nu se mai poate cu nici un chip explica versetul 24 al aceluiași capitol: „Să-Mi faci jertfelnic de pământ și să aduci pe el arderile de tot ale tale, jertfele de izbăvire, oile și boii tăi.” Împărțirea în mâncăruri „curate și necurate” din Deutoronom Cap. XIV nu are nici o relevanță în acest context.

Trecând iarăși peste câteva capitole și veacuri, în Cartea III Regi, la Capitolul XVII, cel despre proorocul Ilie, versetul 6 ne spune că pe timpul secetei: „Corbii îi aduceau (lui Ilie) pâine și carne dimineața, pâine și carne seara; iar apă bea din pârâu.” Dacă sfințenia proorocului Ilie nu se pune în mod normal în discuție, în rândul new-agerilor vom vedea că există credința că el s-a reîncarnat în Ioan Botezătorul și contestația faptului că a fost luat la cer și trăiește și în ziua de astăzi.

Ajungând în Noul Testament, Sfânta Evanghelie după Marcu ne spune despre Sfântul Ioan Botezătorul: „Și Ioan era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, avea cingătoare de piele împrejurul mijlocului și mânca lăcuste și miere sălbatică.” (Marcu I, 6). Se știe că Înaintemergătorul Domnului a trăit aproape 30 de ani în pustie și s-a hrănit desigur în acele condiții ieșite din comun. Pe cei din lume Mântuitorul i-a hrănit cu pâine și pește (Matei XV, 34). Și, dacă acestea toate nu ar fi fost de ajuns, după înviere Domnul face dovada ucenicilor îngroziți la gândul că văd un duh cerând de mâncare: „Iar ei i-au dat o bucată de pește fript și dintr-un fagure de miere. Și luând, a mâncat înaintea lor.” (Luca XXIV, 42-43)

La toate acestea s-ar putea obiecta că totuși, și aici era vorba numai de pește. De aceea vom trece cu exemplificările la Faptele Apostolilor, Cap. XI, unde Sf. Apostol Petru le povestește iudeilor circumciși vedenia sa avută în extaz în cetatea Iope în timp ce se ruga: „Privind spre aceasta (fața de pânză), cu luare aminte, am văzut dobitoacele cele cu patru picioare ale pământului și fiarele și târâtoarele și păsările cerului. Și am auzit un glas, care-mi zicea: Sculându-te, Petre, junghie și mănâncă.” (versetele 6-7). Activiștii ecologiști și prietenii animalelor trebuie să mediteze îndelung asupra acestui pasaj, pe care în mod curent, fie nu-l cunosc, fie îl sar, căci nu le convine.

Biserica Ortodoxă a orânduit în canoanele sale dreapta atitudine față de vegetarianism, combătând toate excesele unor rigoriști sectanți de tipul bogomililor de mai târziu. La acest lucru se referă canoanele 51, 53 și 66 Apost.; 14 Ancira; 2, 21 Gangra. Redăm în continuare conținutul Canonului 2 Gangra: „*Dacă cineva ar osândi pe cel ce cu evlavie și credință mănâncă carne, afară de sânge și jertfă idolească și de sugrumat, ca și cum acela nu ar avea nădejde din cauză că se împărtășește cu carne, să fie anatema.*” Comentariile în această privință au devenit de acum de prisos.

Dar, desigur etica de tip new age nu se mărginește la vegetarianism. Sursele de inspirație pentru etică sunt ca și în cazul precedent de inspirație hinduistă, asiatică sau nativ americană. Concepția panteistă determină o abordare potrivit căreia granițele dintre indivizi, dintre euri se evaporează într-un mare eu, (Brahman), ce este în același timp și una cu

universul. Monismul panteist determină și aici anularea persoanei. Aproapele tău ești tu însuși, doar că într-o altă formă. Mândria luciferică new age moștenită din hinduism, socotește această etică superioară tuturor celorlalte etici, inclusiv moralei creștine. Dar, precum am văzut mai înainte panteismul monist nu are cum să fie o religie, din moment ce totul este una.

Mișcările neopăgâne își extrag principiile morale din diferite tradiții și texte păgâne, cum ar fi Eddele nordice, și tind să accentueze valorile comunitare, insistând că fără societate individul nu poate funcționa efectiv sau să crească spiritual și emoțional.

Pe lângă aceasta adepții new age încearcă să-și elaboreze un cod moral-etic specific insistând asupra ecologiei și feminismului. Aleister Crowley a stabilit în *The Book of Law* legea „morală” a satanismului: „Singura lege este ca să faci tot ceea ce ai chef”. În 1966 Anton Szandor la Vey⁷⁸ întemeietorul bisericii sataniste din San Francisco a formulat în *The Satanic Bible* și cea de-a doua regulă: „Fă-le celorlalți ceea ce-ți fac ei ție.”

Cercetătorul Bruno Würtz a sesizat cu relevanță în privința moralei new age că:

*„Avem în continuare și o etică, dar absolut antinormativă. Nu există bine și rău ontologic; nu există păcat și culpă; nu există autoritate divină care să instituie porunci; nu există nici o instanță heteronomă.”*⁷⁹

Vegetarianismul este o componentă fixației new agerilor pentru sănătate și terapii. Marilyn Ferguson vorbește despre „boli provocate de medic”. Într-un capitol de sine stătător vom analiza mai detaliat aceste „terapii complementare” ce-și trag sursa din viziunea de sănătate holistică new age. Corpul este văzut ca întreg iar corpul și sufletul ca o unitate. Întreg omul bolnav trebuie îngrijit, pentru nevoile trupești, spirituale și emoționale. Gândurile și sentimentele influențează corpul. Dacă sufletul se simte bine există șansa ca și corpul să facă la fel. De aceea unul din termenii de bază întâlniți în new age este vindecarea (*healing*).

O altă caracteristică a mișcării este prezența dominantă a femeilor. Deși mișcarea feministă la început, nu a avut propriu-zis de a face cu new age-ul, acestea s-au întâlnit în cele din urmă, datorită unor trăsături comune, cea mai importantă fiind protestul împotriva instituțiilor sociale bine stabilite deja, împotriva ordinii tradiționale. Este demnă de reținut remarca potrivit căreia *feminismul* apare în mediile protestante unde au fost neglijate *feminitatea*, sensibilitatea, afectivitatea familială etc.

S-a constatat faptul că new age-ul este dominat de femei dezaxate, dereglate, divorțate, lesbiene ș.a., dar poate mai puțin evident este că se urmărește chiar *promovarea* femeilor, acestea fiind de obicei vehiculul ideal de răspândire a subculturii religioase ignorante și superstițioase. În S.U.A. sau în alte țări din Europa, interesul pentru fenomene limită, pentru paranormal, pentru ghicit, transă, zodiac, senzațional, este crescut în rândul femeilor. O reprezentantă interesantă a feminismului în new-age este feminista Clarissa Pinkola Estès, stabilită în Suedia, autoarea cărții *Kvinnor som slår följe med vargar* (Femei care se alătură lupilor).

Orientările feministe din new age au monopolul unor domenii exclusive cum ar fi tarotul, astrologia, terapia cu cristale. În general, în mișcarea feministă există *două curente* deosebite și principale care se mențin și în cadrul new age-ului: primul prezintă *femeia ca pe un bărbat*, ca pe o ființă asexuată care nu prezintă vreo deosebire naturală față de acesta, care concurează cu bărbatul în aceleași condiții impuse de bărbați și care câștigă întotdeauna. Al doilea curent prezintă *femeia ca pe un dat natural*, mult superioară bărbatului și care nu dorește să devină bărbat pentru a-și demonstra superioritatea.

Cu tot respectul datorat femeilor, trebuie constatat că la baza atât teoretică, cât și cea practică a new-age-ului, se află rătăcirile duhovnicești tipice strămoașei Eva: mândria, curiozitatea (în cazul de față ghicit în tarot, astrologie, i-qing etc.) și neascultarea

⁷⁸ Anagramă pentru Levy a mozaicului maghiaro-american.

⁷⁹ Bruno Würtz, *New Age*, p. 28.

(feminismul). Astfel se explică resuscitarea ocultismului, spiritismului, vrăjitoriei,⁸⁰ neo-păgânismului wicca și al cultelor naturiste politeiste și panteiste, a terapiilor „complementare” sprijinite pe concepții orientale sau în cel mai bun caz sincretiste, paralele cu învățătura Bisericii. La eventuala obiecție ce ar susține prezența masivă a bărbaților la vârful mișcării, răspunsul este următorul:

1) Este întrutotul adevărat că bărbații domină în eșaloanele superioare. Dar asta se datorează capacității acestora de organizare și conducere, uneori ei sunt acei „lideri carismatici” din fruntea sectelor sau unor noi curente și terapii, maeștrii și învățători spirituali (guru), lideri de opinie, etc. Acestea sunt date și realități pe care nu le pot contesta nici cele mai înfocate feministe „prigonite de societatea patriarhală”.

2) Pe de altă parte acești bărbați au ajuns ceea ce au ajuns într-o mare măsură datorită femeilor de care au fost educați: mame, bunice, mătuși, învățătoare, soții, amante. Aceasta nu îi absolvă desigur în totalitate, fenomenul rămâne în picioare. Dovadă de nezdruccinat sunt cazurile Adam-Eva, Samson-Dalila, Răzvan-Vidra, Lady Macbeth, Chopin-G. Sand, J. Lennon-Yoko Ono, ca să nu cităm decât exemple arhi-cunoscute.

Dar tot atât de adevărat este și faptul că „așa cum printr-o femeie (Eva) a venit moartea, printr-alta (Fecioara Maria) a venit mântuirea”. În natura gingașe a sufletului feminin există suficiente disponibilități de a redresa erorile de mai sus, exemple fiindu-ne alături de Maica Domnului sfinte mame ca: Antuza, Emilia, Nona, Monica, Macrina și celelalte, mame de Sfinți Părinți, ce i-au crescut de mici în duhul și evlavia creștină. Deci precum acelea, se poate aștepta și astăzi ca să existe femei capabile de a îndrepta această situație îngrijorătoare.

Să nu se creadă cumva că întrebările legate de „religia” new age aparțin numai teologilor. Pe numeroasele site-uri internet legate de new age există și rubrica intitulată *FAQ* (*Frequent Asked Questions* = Întrebări puse frecvent). Iar una din întrebările de bază ce apar frecvent este tocmai aceasta: *Este New-Age-ul o religie?* De aici răspunsurile se despart desigur în funcție de cei ce le dau care fie sunt apologeți new age, fie sunt apologeți creștini (anti new age), fie antropologi, sociologi, psihologi și istorici ai religiilor de tip „neutral”. Unul din aceste răspunsuri de pe rețeaua internet este furnizat de către *Andrew Lutts Salem New Age Center*, deci vine din partea unor reprezentanți avizați ai mișcării:

„Cu toate că ar putea fi considerat ca spiritual, new age este departe de a fi o religie formală. De fapt, adepții new age prezintă tendința de a fugi de structuri și de cadrul practicilor religioase tradiționale. Dar în același timp, new age poate fi intens spiritual. Un adept al new age preferă întotdeauna o experiența spirituală directă uneia a unei religii organizate.

Toate religiile sunt de fapt instituții culturale care reflectă culturile ce le-au dat naștere. Astfel, creșterea numărului persoanelor care explorează new age ar sugera că noi, atât ca indivizi cât și ca societate am fi interesați de explicațiile alternative date la întrebarea «cine suntem»?

...New age este pur și simplu un drum de creștere spirituală. Nu contează cum se numește drumul, deoarece până la urmă toate drumurile duc în același punct. Toată lumea caută adevărul etern ca răspuns la cele mai ațâțătoare întrebări ale vieții, doar că pur și simplu, diferența constă în drumul pe care respectivii îl aleg în timpul acestei căutări. Chiar în aceasta constă explicația de ce new age a devenit așa de popular: faptul ca New Age pune mai mult bază pe rezultate, decât pe procesul prin care ajungi acolo, adică la adevărurile ultime.”

Având am putea spune o „alergie” la noțiunea de religie, teoreticienii (în realitate ideologii) new age recurg la domeniul mai convenabil al metafizicii:

„New age este puternic legat de conceptele pe care le numim în filozofia obișnuită ca fiind ale metafizicii. Cu toate că ramura academică a metafizicii se referă mai mult la natura unei realități ultime, subiectele de metafizică mai cunoscute de marea majoritate a auditoriului, includ discuții și analize ale unor subiecte care nu ajung până la dimensiunea a treia a fizicii. Astfel de exemple ar fi:

---

⁸⁰ Resimțite din plin și la noi prin activitatea prodigioasă a etniei romilor, încurajată iresponsabil pe canalele mass-media: presă, Tv (vezi Tv Prima cu *Dosarele Y*, Pro Tv emisiuni ale lui Cristian Tabără și Teo, și chiar *Credo* de pe canalul 2 TVR).

energia descătușată, (free energy), ieșirea din corp, fenomenul psihic OZN, tămăduirea prin magie, precum și alte subiecte pe care știința convențională nu le poate explica.”

Dar întrucât new age-ul are un caracter mult mai practic decât teoretic (ceea ce este în fond o calitate), new agerii și cei interesați vor să știe la modul concret cum se pot atinge aceste principii și idei: Care sunt diferitele instrumente specifice new age? La această întrebare aceiași autori răspund următoarele:

„Cineva poate folosi cristale, lumânări, arome (santal, smirnă, tămâie chiar), tarot, rune, pendul, gimnastică de mai multe feluri, meditație, cânturi și intonații, tobe, etc. Aceste instrumente pot ajuta persoana respectivă să atingă diferite stadii de conștiență, și în ultimă instanță să ajute la privirea și înțelegerea introspectivă.

Una din rațiunile pentru care sunt atât de multe instrumente de care se folosește new agerul este aceea că oameni diferiți găsesc valori diferite cu fiecare unealtă... De fapt nu contează prin ce mijloace se atinge stadiul superior de înțelegere și înțelepciune. Ceea ce este cel mai important este efortul făcut pentru transcenderea limitărilor noastre și căutarea unui bine superior.”

Aceste afirmații ce par a degaja o stabilă încredere în sine sunt însă întâmpinate neașteptat și dintr-o zonă jurnalistică de bun simț. Astfel a fost cazul articolului *Bienvenue au Congrès de la Société Américaine des Sourciers*, realizat de Brigitte Bédard.⁸¹ Autoarea a participat personal la acest congres new age (al 37-lea) al radiesteziei sau vrăjitoriei⁸² din S.U.A., localitatea Vermont, cu 1200 de participanți. În subcapitolul intitulat „Indispensable Pendule” ea observă privitor la instrumentarul new age: „Printre atelierele și magazinele în care mișună de roci energetice, uleiuri esențiale, bijuterii și pendule, părea evident de la bun început că instrumentele sunt de o importanță capitală. Și totuși, nu se predă faptul că adevăratul răspuns vine din cap? Că un adevărat vrăjitor, dacă crede, posedă în el toate puterile necesare? Pendulul și ansa ar fi atunci facultative? Punând această întrebare unor persoane am primit răspunsul: «Da, e-adevărat».

Atunci ar fi vorba de o superstiție? Se afirmă că nu: instrumentul ajută la întărirea încrederii. Am continuat: «Deci, n-aveți suficientă încredere în voi înșivă sau în mica voastră voce interioară?» Răspuns: «Da, într-adevăr».

Numeroși cercetători au subliniat caracterul eclectic al mișcării, acel *disembedding* respectiv libera conectare a noțiunilor care de fapt nu au nimic în comun, dar care farmecă mințile autodidacților semidocti. Astfel, un concept dintr-o cultură este desprins din aceasta și se cuplează la cu totul altceva din altă cultură, un exemplu remarcant fiind conceptul de „yoga universală” (pan yoginism) avansat de Osho și adoptat la noi de Mario Vasilescu și Gregorian Bivolaru: „Yoga nu este o religie. Yoga nu este hindusă sau musulmană. Yoga este o știință universală, la fel ca matematica, fizica sau chimia. Cum fizica nu este creștină chiar dacă aproape toate legile fizicii au fost descoperite de creștini, la fel Yoga nu este hindusă, susțin aceștia, chiar dacă ea a fost descoperită de hinduși⁸³. Yoga este o știință pură a transformării ființei umane astfel că un mahomedan poate fi yoghin, un budist poate fi yoghin, un creștin poate fi yoghin.”⁸⁴

⁸¹ În ziarul *Métro/Courier* din 17.04.1998, p.11.

⁸² A se remarca similitudinea termenilor. La noi în țară radiesteziștii se dezic hotărât de această apropiere. De altfel tipic new agerilor români este sincretismul ce include totdeauna și ortodoxia, spre deosebire de confrății lor din vest ce s-au lepădat de mult de biserica creștină.

⁸³ Această argumentație de sofism neo-hinduist tipică lui Osho (Bagwan Rajneesh) este o capcană în care pică însuși autorul ei. Cele arătate demonstrează de fapt tocmai contrariul. Fizicienii au descoperit legile datorită tocmai formației lor creștine (scolastic experimentale de tip Cartesius-Bacon), asemenea și hindușii au ajuns la yoga datorită unei filosofii specifice.

⁸⁴ *Yoga Magazin* nr. 7 coperta 4.

4. În fața Bisericii, new age-ul nu poate fi decât cel mult o pseudo-religie.

Dacă înțelegem prin religie sensul extins de relație a omului cu „sacralul”, atunci tot rămân descoperite următoarele elemente esențiale ale religiei: sacrificiul, sacerdoțiul, rugăciunea, cultul, aspectul comunitar (instituția) și cel moral-etic. Aceste elemente de bază sunt rezolvate mai mult sau mai puțin în cadrul cultelor neopăgâne (inclusiv sataniste) menționate mai sus.

Să reținem și faptul că unele dintre ele au contestat în repetate rânduri apartenența lor la mișcare. În această privință părerile pot fi împărțite, însă în ceea ce ne privește ne menținem părerea exprimată în titlu și anume aceea că new age-ul nu poate fi decât - cel mult - o pseudo-religie. Biserica Ortodoxă nu poate aplica în acest caz nici cea mai îngăduitoare iconomie, sau pogorământ irenic ecumenic. Confuzia dintre „religios” și „spiritual” poate fi acceptată cel mult în mediile culturale extra-eceziale. Mișcarea new age se prezintă ca fiind mai degrabă o pan-psihologie transpersonală, în cadrul căreia putem detecta în hățișul acestui „ghiveci spiritual” sincretist urmele unei religiozități de tip neo-păgân.

În finalul acestui studiu observăm totuși că, deși new age-ul nu întrunește condițiile necesare încadrării în categoria „religie”, nu este mai puțin adevărat că se manifestă ca un fenomen spiritual în aprigă concurență cu orice religie, afirmând clar că ele sunt depășite, cu un rol încheiat.

La rândul nostru, am putea spune, în calitate de teologi creștini că, rostul religiei apare după căderea în păcatul originar, și ține până la venirea Mântuitorului. E drept că și în cazul creștinilor se manifestă trăiri „religioase” sau „spirituale”. Acest lucru se explică prin oscilația duhovnicească permanentă la care suntem supuși chiar și după unirea cu Hristos de la Sfântul Botez. Acest lucru nu anulează afirmația de mai sus, aceea că creștinismul nu este „o religie”.

Din punct de vedere misionar, atunci când se constată alunecarea credincioșilor (sau, și mai grav, a clerului) spre trăirea religioasă a căutării de Dumnezeu, este un semn neîndoielnic al slăbirii duhovnicești. Remediu este o viață liturgică intensă și constantă: post, rugăciune, Sfintele Taine, euharistia, adică **re-unirea** cu permanentă cu Hristos.

Bibliografie:

- Bădulescu Dan *Împărăția răului NEW AGE*, Christiana, București, 2001
Rose, Serafim *Ortodoxia și religia viitorului*, Chișinău, 1995
Scaptsiouni, Dimitriou *Profeții despre Antihrist*, Atena, 1991
Schmemmann, Alexander *For the Life of the World*, New York, 1988
Schmemmann, Alexander *Historical Road of Eastern Orthodoxy*, New York 1977
Corbin, Henry *Paradoxul monoteismului*, Apostrof, 1997
Danneels, Gotfried *Cristos sau Vărsătorul?*, București, 1992
Dem, Mark, *Anticrist 666*, Domino, 1997
Fersling, P. *Naturligt Övernaturligt*, Politikens Forlag, Köpenhamn, 1986
Guénon, René *Domnia cantității și semnele vremurilor*, Humanitas, 1995
Hammar, Olav, *På spaning efter helheten*, W&W, 1997
King, F.X. *Häxkonst och Trolldom*, Hamlyn-Lettura, 1987
Lovinescu, Vasile *Dacia hiperboreană*, Rosmarin 1994
McDonald, Ian, *The Beatles - Inspelningar och 60-talet - A Revolution in the Head*, Bo Eneby forlag, 1995
Nilsson, Holger, *New age banar väg för antikrist*, Evangelipress, 1992
Pfeiffer, Samuel *Vindecarea cu orice preț?*, Ariel, 1996
Priestley, J. B., *Literature and Western Man*, 1990
Ressi, Michèle: *Dictionnaire des citations de l'histoire de France*, editions du Rocher, 1990
Schuon, Frithjof *Despre unitatea transcendentă a religiilor*, Humanitas, 1994

Ortodoxie și erezie

Vernette, Jean, *Il New age*, Pauline, 1992
Vlad, Mircea *Apocalipsa 13; Sfârșitul libertății umane*, Axioma Edit, București, 1999
Würtz, Bruno *New Age*, Timișoara, 1992
Zeit, Otto, *The Coming World Religion*, SCP, Berkley CA

Eliade, Culianu *Dicționar al religiilor*, Humanitas, 1992

Expressen, Nr. din 11.01.1997
Gazeta de vest, nr. 30 (94) feb., Gordian, 1994
La Croix, aug. 11, 1970
Métro/Courier din 17.04.1998
Telegraful român, nr. 29-32/1997; 7-10 și 11-12, 15-20, 29-32, 1998
Transformations, Ladumann, Malmö 1992
Vestitorul Ortodoxiei 1 august 2000
Yoga Magazin nr. 7

Encarta Encyclopedia 98 CD Rom

internet: <http://usa.nedstat.net/cgi-bin/viewstat?name=Countermaison>
www.aznewage.com

VIAȚA DUHOVNICEASCĂ A PREOTULUI
DUPĂ TRATATUL „DESPRE PREOȚIE”
AL SF. IOAN GURĂ DE AUR⁸⁵

Hirotonia, una din tainele Bisericii,⁸⁶ este un act eclezial comunitar, ce privește în egală măsură clerul și laicul. Tratatul „Despre Preoție” al Sf. Ioan Gură de Aur este o podoabă de mare preț a literaturii patristice, o lucrare ce se adresează în primul rând clerului sacramental, însemnătatea sa pentru laici decurgând din faptul că și ei la rândul lor „preoție împărătească” prin credință au dobândit.

După cum prea bine se cunoaște, Sfântul Ioan Gură de Aur s-a născut în Antiohia Siriei în anul 354 (344) din tatăl Secundus și mama Antuza. Rămas de timpuriu orfan este crescut de evlavioasa sa mamă într-o atmosferă duhovnicească. Studiază retorica în Nicomidia, exegeza și teologia în Antiohia. După moartea mamei sale se retrage patru ani în munți, trăind în asceză și rugăciune, apoi doi ani într-o peșteră. În 381 se întoarce în Antiohia și este hirotonit diacon, compunând în această perioadă tratatul „Despre preoție”. În 386 Ioan este hirotonit preot și primește datorită elocinței sale supranumele de „Gură de Aur”. După câțiva ani, fiind vacant scaunul arhiepiscopal din Constantinopol, împăratul Arcadie și eunucul Eutropie (primul ministru) îl instalează în 398 în această înaltă treaptă arhierescă. Cu timpul Ioan Gură de Aur a intrat în conflict cu împărăteasa Eudoxia și cu Teofil al Alexandriei, ceea ce i-a atras depunerea din treaptă, exilul și moartea în 407 la Comana.

După Sf. Ioan Gură de Aur, punctul de plecare spre slujirea preoției este vocația iubirii față de Dumnezeu și de cei păstoriți: „Petre, Mă iubești?... dacă Mă iubești paște oile Mele.” Viitorul preot trebuie să răspundă odată cu Sf. Petru: „Tu știi Doamne că Te iubesc”. Dar nu numai atât, ci el trebuie să poată răspunde „eu” și la cealaltă întrebare a Domnului: „Cine este sluga cea credincioasă și înțeleaptă?”. După acest răspuns Hristos „îl va pune pe dânsul peste toate oile câte sunt ale sale.” În această ipostază, preotul, bunul păstor, trebuie să fie gata a-și da viața pentru turma sa (Ioan XV, 12-13).

În ierarhia nevoițelor duhovnicești, slujba preoției întrece și nevoițele aspre ca: postul, dormitul pe jos, privegherea, apărarea celor nedreptățiți, ocrotirea orfanilor și văduvelor. Este mai mare. Este considerată mai grea, mai anevoioasă, tocmai pentru ca noi să ne întrebăm de ce. În felul în care preotul este chemat să-și o îndeplinească, slujirea trebuie făcută la nivel maxim, ideal, cu jertfire, dar oare fără pată și reproș? Cavalerii lumii catolice dintr-un ev mediu cu adevărat întunecat au preluat literele acestei chemări, în afara bisericii. Această chemare, această funcție, slujba preoțească, are formă asimptotică. Dăruirea totală trebuie să fie adevărată, dar reproșul la rându-i, însoțește veșnic condiția umană, atunci când avem în fața noastră pe Dumnezeu. Preotul în special se află mereu în această poziție privilegiată și înfricoșătoare.

Această slujire este selectivă și exclude total femeile și cea mai mare parte din bărbați. Desigur, se cunoaște azi poziția protestantă și anglicană, care, sub presiunea vremurilor, a feminismului de tip new age, a purces la „ordinarea” (căci acolo nu poate fi vorba de hirotonie) femeilor, sfidând și prin această măsură iresponsabilă tradiția și învățătura Bisericii.

⁸⁵ Apărut în „Scara” anul IV treapta a VII-a, decembrie 2001.

⁸⁶ Ce nu sunt neapărat 7, această cifră fiind preluată în ortodoxie cândva după sec. al XIII-lea, după împărțirea scolastică a lui Petru Lombardul. Manualele noastre de dogmatică și morală așteaptă încă oarece „curățire” de astfel de influențe eterodoxe nefaste.

Ba chiar și din punctul (controversat) de vedere al dialogului ecumenic interconfesional (?), se constată un mare regres în relația acestora cu ortodocșii, romano-catolicii și monofiziții.

Superioritatea sufletească a păstorului față de păstoriții săi trebuie să fie asemănătoare cu cea a omului față de necuvântătoare (1 Timotei IV, 13). Să ne oprim o clipă cutremurați asupra acestei aserțiuni. Conotația acestor cuvinte este bineînțeleasă peste veacuri. Oare câți din laici, credincioși fiind, nu au un ușor zâmbet interior știindu-se comparați cu necuvântătoarele, majoritatea intelectualității noastre acumulând deja informația în spirit materialist-evoluționist. Se cere de la noi acum o aprofundare în smerenie și o depășire a datum-ului socio-cultural, cu un efort în plus, „plusul” ce peste măsură va fi răsplătit de Domnul.

Oare zilele noastre ne mai oferă în mod „realist” această condiție și pentru cler? Sau și ea rămâne un deziderat asimptotic? În cele ce se pot constata astăzi, clerul se prezintă ca nivel duhovnicesc și moral foarte asemănător, până aproape de identificare cu nivelul credincioșilor săi! Diferența decisivă rămâne preoția harică și nivelul cunoștințelor teologice de specialitate.⁸⁷ Așa ajungem să ne pască pericolul protestant rezumat în sintagma: *sola gratia*, adică să-l respectăm pe cleric (episcop, preot sau diacon) numai pentru harul preoției sacramentale, ignorând trăsăturile sale de caracter, personalitatea sa, faptele sale. Înțelepciunea de obște a renunțat la cerințe și a găsit o soluție de om amărât: „să faci doar ce zice popa...” Dar pentru cei ce ridică pretenții și critici la adresa Bisericii și ierarhiei sale există și răspunsul scripturistic la fel de amar, la Osea IV, 5; 9: „Tu te poticnești ziua, iar noaptea se poticnește cu tine și profetul și voi face să piară poporul tău... Dar și poporului i se va întâmpla ca și preotului!”. Nu ne rămâne decât să ne plângem umiliți, slăbiciunile și păcatele – cler și credincioși deopotrivă – purtându-ne sarcinile unii altora cu nădejde în mila și harul lui Dumnezeu ce plinesc neputințele noastre.

Responsabilitatea preotului are în vedere din totdeauna mai ales mulțimea sufletelor ce cu greu pot fi prețuite în lumea aceasta. Turma cuvântătoare este atacată de dușmani de natură morală cum ar fi: „adulterul, necurătenia, nerușinarea, idolatria, înveninarea, vrăjmășiile, certurile, mânia, gâlcevicele, clevetirile, murmurele, îngâmfările, neînțelegerile și altele, toate numite „faptele cărnii”. Desigur marea deosebire dintre păstorul oilor și cel al oamenilor a fost și este faptul că oamenii nu pot fi nicidecum tratați cu aceeași autoritate cu care sunt tratate animalele. Preotul nu poate folosi violența nici măcar în acel mod în care o fac judecătorii laici. Se pune problema așadar a convingerii, nu a constrângerii. Trebuie păstrat și echilibrul între acribie și iconomie în funcție de situația sufletească respectivă a credinciosului cu predispozițiile sale. Aurul duhovnicesc pe care ni-l dăruiește Sfântul Ioan în cuvintele sale ne deschide comparația cu recuperarea „oii pierdute”: omul rătăcit este mult mai greu de adus înapoi fără forță, cu numai sfaturi (2 Timotei II, 25; Tit I, 9; Timotei IV, 20). Dacă vom pune față în față primele dintre faptele milosteniei trupești și sufletești, și anume: a sătura pe cel flămând, respectiv a îndrepta pe cel ce greșește, Ioan Gură de Aur ne face să vedem de îndată superioritatea milosteniei sufletești (cap. X). Revenind la cele afirmate mai înainte cu privire la dragostea față de păstoriți, se amintește că: „Prin aceasta vor cunoaște oamenii că sunteți ucenici ai Mei dacă vă veți iubi unul pe altul” până la sacrificiul propriei vieți: cea mai mare dovadă de iubire este de a muri pentru cel pe care-l iubește cineva.”

Preoția creștină a fost instituită de însuși Duhul Sfânt. A compara aceasta cu preoția lui Aaron, ne face să ne gândim și la o altă diferență: jertfa adusă la altar de slujitor. Preotul creștin oficiază jertfa cea fără de sânge în care prin pogorârea Duhului Sfânt pâinea și vinul se prefac în chip tainic în Trupul și Sângele Mântuitorului. Comparația cu jertfa făcută de proorocul Ilie ne dă iarăși dimensiunea înfricoșată a preoției creștine (cap. XIV). Desigur că sufletele omenești create nu pot să suporte vederea acestor minuni, drept care ele se petrec așa cum am arătat sub forma văzută (pipăită și gustată) a pâinii și vinului. Să nu uităm deci că minunea prefacerii din momentul Sfintei Euharistii este cea mai mare de pe pământ!

⁸⁷ Editorialul *De ce este atacată Biserica?* din *Vestitorul Ortodoxiei* nr. 197 din februarie 1998 confirmă această observație.

Nu numai atât, dar preoților creștini li s-a dat o putere care covârșește toate făpturile create, văzute și nevăzute: „Aceia ale căror păcate le veți ierta vor fi iertate; și pe ale căror le veți ținea vor fi ținute.” Înfricoșătorul adevăr petrecându-se atât pe pământ cât și în ceruri, preoții devin con-lucrători în iconomia mântuirii cu însuși Dumnezeu (1 Corinteni III, 6-9; XV, 10; 2 Corinteni VI, 1). Dacă adăugăm la aceste două taine (Spovedania și Împărtășania) și taina Botezului, poarta de intrare în comuniunea cu Dumnezeu și Biserica Sa, vedem că puterea și răspunderea preotească nu au asemănare nici în cer, nici pe pământ. Cât de copilărești se arată prin comparație „minunile” OZN-iste și „puterile” paranormale cu care suntem inundați în mass media contemporană. Acestea prind la persoanele pentru care legătura cu Biserica, Tainele - deci harul – învățătura și liturghia s-a diluat la extrem prin fenomenul secularizării. Doar astfel se poate explica și dispariția acelei facultăți esențiale dobândită în chip haric prin taina Mirungerii: darul deosebirii duhurilor (*διακρισις*). Pierderea s-a petrecut desigur treptat pe parcursul ultimelor secole, și s-a datorat în cea mai mare măsură percepției distorsionate de tip nestorian și augustinian, după care cele cerești rămâneau tot mai mult „acolo și apoi”, oamenii gândind în sensul eshatonului iudaic de tip liniar-mesianic. Și atunci pe locul contactului cu Împărăția și Tainele ei, al eshatonului adevărat creștin, al veșnicului prezent divin, s-a instaurat treptat o percepție filosofică idealizantă și abstractă, care taie legăturile harice, neagă posibilitățile nevoițelor, culminând cu necredința, agnosticismul și chiar ateismul de care am amintit, fie el de tip marxist, sau de new age.

Revenind la comparația cu preoția Legii vechi, observăm că preoția levitică putea constata curăția de lepră (boală trupească), în vreme ce preoții creștini pot vindeca prin taina Sfântului Maslu atât trupește cât și sufletește, un lucru cu mult mai presus. Preoții sunt numiți de creștini „părinte”, fiind părinți duhovnicești, valoare superioară celei trupești (cap. XV).

Nivelul iubirii de semeni al preotului ar trebui să se ridice la înălțimea Sf. Apostol Pavel care prefera să fie anatemitat odată cu cei întru Hristos frați ai săi căzuți (cap. XVI). În capitolul XVII al Tratatului său, Sfântul Ioan dă avertismente puternice față de pericolele duhovnicești ce-l pot paște pe preot. În primul rând slava deșartă, disimulată adesea sub forma modestiei exterioare, totodată lipsind smerenia interioară. Cu toate că femeile au fost excluse de la oficiul preoției harice și chiar de a predica în biserică, ele compensează uneori prin ceea ce numim azi „trafic de influență”. S-a ajuns pe vremea sfântului, și se ajunge și azi la zicala: „supușii conduc pe regele lor!”

Sf. Ioan s-a nevoit neobosit atât în vorbele prinse în acest Tratat, cât și mai ales în faptele sale, în a arăta virtuțile duhovnicești ce trebuie să împodobească pe slujitorii altarelor. Prima se enunță printr-o afirmație negativă gramatical, dar pozitivă etic, - apofatică teologic: „a nu dori această cinste” (cap. XVIII). Odată ajuns totuși în această lucrare, să-și facă datoria chiar cu riscul de a intra în conflictul cu mai marii săi și chiar de a fi depus din treaptă. De altfel aceasta i s-a și întâmplat părintelui nostru sfânt după cuvântul: „Fericiți veți fi când vă vor ocări pe voi și vă vor prigoni, și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri!” A doua virtute care se afirmă, negativă, se referă iarăși la o distrugere, la o „descompunere” a unui „site” sufletesc modern, dăinuind în păcătoasa concupiscentă: este virtutea de a nu avea ambiție. Aceasta este valabilă în toate domeniile, dar cu atât mai mult în slujba sacerdotală.

Sfântul insistă asupra tăriei sufletești de nezdruncinat, în stare să suporte insulta, persecuțiile, supărările, ironiile, plângerile nemotivate. Tăria se află în capacitatea de a nu se mânia. Vârtejul acestei patimi – și totodată păcat de moarte – atrage după sine: aroganța, orgoliul, acuzațiile fără temei, ura și răzbunările, insultele și provocările obraznice ce aduc atât de mari tulburări sufletești celor în cauză cât și celor din jur. Rugămintea, recomandarea și totodată canonul pe care le înțelege cel ce lecturează cuvintele Hrisostomului sunt acelea de a înțelege și conștientiza influența covârșitoare pe care o are preotul ca model pentru enoriașii săi, pe care îi formează implicit, atât în bine cât și în rău.

Totodată, preotul este expus și atacurilor unui alt păcat de moarte: invidia, ce se abate asupra sa din partea celor din jur, colegi și credincioși. Întrucât este omenește a cădea, fie cât de puțin, adversarii vor specula imediat slăbiciunile inerente spre a-l defăima. Ca un adevărat pedagog, arată sfântul suprafața sub care se ascunde „mina”, conducând cu grijă pasul în preoție. Iară și iară, - sfântul revine mereu, ca și la dumnezeiasca sa Liturghie - capitol după capitol, atrage atenția asupra cercetării cugetului pentru a asigura existența reală a premiselor interioare spre hirotonie, spre a vedea, spre a nu deveni orbul care îi trage și pe ceilalți după el în groapă (cap. XXI).

Întrucât preotul are în grijă Trupul lui Hristos (Biserica), el poate fi comparat cu un medic, bolile cu care se confruntă fiind însă de natură spirituală, cu mult mai dificil de diagnosticat (cap. XXII). Singurul tratament de care dispune preotul în această privință este cuvântul, sfatul, predica, predania, predarea, darea, dăruirea leacului *în Duhul*. Pentru aceasta este atât de necesară arta elocinței, în care Sf. Ioan Gură de Aur a rămas neîntrecut, atât când era avocat laic, cât și ca Arhiepiscop al Constantinopolului. El compară plastic confruntările retorice cu adversarii, chiar și cu lupta efectivă dusă pe câmpurile de bătălie militare, cu armele ostășești.

Preotul de azi, confruntat, ca și cel din vremea sfântului, cu ereziile vechi și noi, în plus cu ateismul, cu sectele ce ne invadează și cu fenomenul neognostic sincretist new age găsește reazem de neclintit în dreptele sfaturi ale Hrisostomului. Noile erezii trebuiesc cunoscute cel puțin ca idee, pentru a putea fi aduse la adevărata lor stare lipsită de valoare. Drept armă folositoare și temelie de granit în această luptă ne stă Sfânta Scriptură. „Toată scriptura fiind insuflată de Dumnezeu este folositoare pentru învățătura adevărului, pentru combaterea erorii, pentru îndreptarea abaterilor și pentru formarea omului după dreptate ca el să se apropie de Dumnezeu și să fie desăvârșit” citează la rândul său sfântul Ioan pe Sfântul Apostol Pavel. Tot de la Apostolul neamurilor ne-a rămas îndemnul dat preoților din Efes: „Vegheați și aduceți-vă aminte că timp de trei ani n-am încetat nici ziua nici noaptea de a învăța pe fiecare din voi cu lacrimi.” Preoților li se cere atât puritatea vieții cât și puritatea credinței.

O altă piatră de poticnire astăzi ca și ieri, devine apoi faptul că vin mulți în biserică pentru a urmări talentul oratoric al preotului ca la un recital, fiind mai puțin preocupați de valoarea mântuitoare a învățaturii. Predicatorul trebuie să contracareze această pornire defectuoasă necăutând a dobândi un succes „de galerie” și slavă deșartă. Lui îi este necesar a uni două calități ce nu sunt tocmai consonante: modestia și talentul, precum cealaltă pereche antinomică, indulgența și severitatea. Este de dorit acel echilibru moral care să nu se clatine nici în fața laudelor, nici în fața criticilor nemeritate pe care le primește de la credincioșii săi (cap. XXVII). Scopul predicii nu este asemenea discursului electoral al politicianului populist, de a-și atrage simpatia și voturile ascultătorilor. Nu laudele lor trebuie urmărite ci trebuie urmărit a-I plăcea lui Dumnezeu (cap. XXVIII).

Toate faptele și acțiunile unui slujitor al altarului au consecințe atât în viața aceasta cât și mai ales în cea viitoare. Acesta nu poate ridica nicicum la judecată argumentul ignoranței care l-ar mai disculpa cumva pe simplul credincios (cap. XXVIII) Prin faptul că viețuiește în lume, înconjurat de viforul ispitelor, preotului i se cere să aibă o grijă sufletească a sinelui mai mare chiar decât a monahului. (cap. XXX) Este necesară păstrarea cumpenei între cele două tendințe extreme: sărăcia și bogăția, luxul și lipsa. Sfântul Ioan Gură de Aur avertiza la timpul său, tot în termeni dialectici, asupra patimilor opuse ce pot stăpâni relația cler-credincioși: lingușirea servilă și neroada aroganță. În cunoștință de cauză, sfântul a trăit deopotrivă în starea monahicească și în pustnicie, și nu mai puțin și în marea metropolă a vremii, megalopolisul Constantinopol. De aceea e îndreptățit a face comparația dintre sihastru și preotul de mir ce are a se îngriji și de sufletele celorlalți aflându-se în mijlocul ispitelor lumești (cap. XXXI). Preotul se găsește în fața enoriașilor în lumina în care nu-și poate ascunde mânia, neglijența, vanitatea, și toate cusururile pe care monahul sau pustnicul nu le conștientizează atât de ușor, nefiind confruntat cu societatea în diversitatea ei (cap. XXXIII).

Rugător pentru toți cei din biserică, preotul de mir, se presupune a fi mai presus de ei din punct de vedere moral. La rândul lor enoriașii aparțin unor diverse categorii: bogați și săraci, culți și inculți, tineri și bătrâni, bărbați și femei, părinți și copii, diversitate ce implică o mare mobilitate sufletească din partea păstorului „nici prefăcătorie, nici lingușire” (cap. XXXII). Unicitatea fiecărui enoriaș, plasarea sa personală pe drumul mântuirii, ne duce cu gândul la medicul pentru care nu există boli ci bolnavi, consecințele păcatului implicând un tratament personal. În privințele duhovnicești ne aflăm astfel în fața unor cerințe uriașe în detaliul lor, duhovnicul fiind chemat să trateze pe fiecare în parte după predispozițiile particulare.

În legea veche preoții erau datori să aducă jertfe animale deosebite pentru curățarea păcatelor lor (cap. XXXIV). Gravitatea greșelilor personale în cadrul preoției celei noi implică o însumare de coordonate. Acestea se adună atât vertical, personal, cât și orizontal, social, obștesc, sobornicesc, în catolicitatea lor, pe seama preotului. Asumarea greșelilor în cadrul pastorației are o contribuție serioasă în luminarea conștiinței sacerdotale, și nu în ultimul rând în conștiințiozitatea cu care se realizează slujba divină.

Sfântul părinte al dumnezeieștii Liturghii și al acestei serioase lucrări, enunță capitol de capitol, de fiecare dată la un nivel superior, insistă și repetă în analiză atât principiile cât și detaliile ce privesc aspectele morale ale vieții preotului și chiar ale episcopului. Astfel ne dovedește nouă că este posibil a împlini atât calitățile de slujitor în biserică de mir, cât și cele de monah, preot și episcop, cu cele de înalt teolog și retor neîntrecut. Toate acestea plus vocația și harul dumnezeiesc l-au făcut pe neîntrecutul predicator al bisericii să fie numit Gură de Aur. Cele câteva reflecții care s-ar mai putea face în ziua de azi pe seama acestei neprețuite lucrări, „rescrierea lecturii” după cum se exprima un lingvist contemporan, nu realizează nimic nou sub soare, de la Înviere încoace. Ne putem doar *re-găsi*, *re-zidi*, și *re-dărui* Domnului.

Învățăturile consemnate în tratatul despre preoție rămân un îndreptar de neprețuit atât pentru cei ce urmează să intre în preoție cât și pentru cei ce au căpătat dumnezeiasca slujire, până la sfârșitul veacurilor.

Bibliografie:

- Sfânta Scriptură*, Ed. IBM al BOR, București, 1988
Branîște, E. *Liturgica generală*, Ed. IBM al BOR, București, 1985
Bria, I., *Credința pe care o mărturisim*, Ed. IBM al BOR, București, 1987
Idem, *Dicționar de teologie ortodoxă*, Ed. IBM al BOR, București, 1994
Cleopa I., *Urcuș spre înviere*, Ed. Mitrop. Moldovei. și Bucovinei, Iași 1992
David, P. I., *Călăuză creștină*, Ed. Episc. Aradului, Arad 1987
Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, Tip. St. Mihăescu, București, 1882
Floca, I., *Drept canonic ortodox vol.1*, Ed. IBM al BOR, București 1990
***, *The History of Christianity*, Lion Publishing, England 1980

ÎNCEPUTURILE RELIGIEI ȘI MAGIEI⁸⁸

Religia și Magiile. Abel și Cain.

Definițiile mai noi ale religiilor au în vedere anumite trăsături care pot fi aplicate unui număr restrâns de credințe, crezuri și concepții așa numite religioase. Aceste definiții și catalogări sunt rezultatul abordării științifice (*religionwissenschaft*) începută la sfârșitul secolului XIX în mediile universitare occidentale.

În ce ne privește vom căuta să tratăm această temă din perspectiva credinței creștine ortodoxe, perspectivă care diferă în puncte esențiale de abordările științifice, sociologice, filosofice, istorice sau psihologice. Nu interesează aici nici perspectiva culturală, mult răspândită de altfel în mediile intelectuale, ci doar revelația creștină ortodoxă.

Din multe definiții și accepțiuni ale noțiunii de religie vom reține aspectul de *relație, re-legare, re-luarea* comuniunii omului cu Creatorul său. Biblia ebraică nu folosește desigur termenul de *religie*, dar avem pe acela de *legământ, alianță, (b'nai) testament*, și anume legământul lui Dumnezeu cu oamenii.

Omul creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, era de la început în legătură cu Dumnezeu, cu creația și cu semenul (Adam-Eva). Cu Dumnezeu era în relație de fiu (după asemănare⁸⁹, dar **nu** după fire, ființă, natură, substanță, esență); cu creația era în relația de împărat⁹⁰, preot și prooroc; cu semenul era de o ființă⁹¹ (*homoousios*).

Relația cu Dumnezeu și cu cosmosul a fost zdruncinată din temelii în urma căderii protopărinților în păcatului strămoșesc și alungării din rai. (Facere III, 23). Cu puțin înainte de această situație, Adam și Eva au trăit primul sentiment de natură *religioasă* al oamenilor căzuți din harul comuniunii cu Dumnezeu, și anume **teama**: „Am auzit glasul Tău în rai și m-am temut, căci sunt gol și m-am ascuns.” (Facere III, 10). Reacția primilor oameni în urma călcării poruncii este exact aceea a copiilor care, rămași câteva momente singuri, au călcat prin neascultare porunca părinților au făcut o poznă, o prostie, au spart ceva, sau chiar au mâncat ce nu trebuia: „Și femeia a văzut⁹² că pomul e bun de mâncat și că plăcut le este ochilor la vedere și că e de dorit spre câștigarea priceperii.⁹³ Și a luat din roada lui și a mâncat; și a dat și bărbatului său care era cu ea, și el a mâncat... Și au auzit glasul Domnului Dumnezeu purtându-se prin rai, în boarea amurgului; și de la fața Domnului Dumnezeu s-au ascuns Adam și femeia sa printre pomii raiului.” (Facere III, 6-7)

Urmează un act de necuprinsă și mai presus de minte iubire: Dumnezeu, vine în căutarea copiilor pierduți, întinde o mână de ajutor, dă o șansă cum se spune acum: „Și

⁸⁸ Apărut în „Credința ortodoxă”, Anul VI, nr. 12 (70), decembrie 2002.

⁸⁹ Facere I, 26

⁹⁰ Facere I, 28: „... și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietățile ce se mișcă pe pământ și peste tot pământul!”. Este adevărat că nu se face referire explicită și la **restul** creației, dar întrucât perspectiva cosmologiei biblice este *geocentrică* și *antropocentrică*, Dumnezeu fiind prin natură absolut **diferit** de creație, rezultă implicit că omului i s-a dat în stăpânire **întreaga** creație văzută. Lucrul acesta este foarte important de reținut, deoarece a fost și este în continuare contestat de ramuri ale mișcării neo-păgâne new age: ecologia și ufolatria.

⁹¹ Facere II, 23-24: „... ea se va numi femeie, pentru că este luată din bărbatul său. De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup.”

⁹² În sensul: a socotit, a chibzuit, dar numai prin faptul că a dat crezare șarpelui, fără vreo altă probă. *Biblia*, ediția jubiliară 2002, nota c), p. 25

⁹³ Cuvântul **katanoéo** e foarte bogat în sensuri: a pricepe, a înțelege, a remarca, a-și da seama, a observa, a medita, a reflecta, a discerne, a vedea cu claritate, a fi conștient de sine. De aici, și marea putere de seducție a ispitei. *Idem*, nota d), p. 25

Domnul Dumnezeu l-a chemat pe Adam și i-a zis: "Adame, unde ești?" (Facere III, 8) Cu adevărat aici *apare pentru prima dată religia*, și anume la inițiativa lui Dumnezeu. *Dumnezeu întemeiază o religie*, omul urmează să răspundă *liber* acestei chemări la mântuire. Dar, încă odată vai, Adam și Eva au trăit primul sentiment al oamenilor căzuți din harul comuniunii cu Dumnezeu, și anume *teama*, inspirată de cel rău: „Glasul Tău l-am auzit purtându-se prin rai și m-am temut, pentru că sunt gol și m-am ascuns.” (Facerea III, 10). Ce vedem din această reacție? Omul are de atunci pornirea de a *fugi* de Dumnezeu, iar *teama* aceasta nu este cea „frică de Dumnezeu” binecuvântată, care este începutul înțelepciunii (Pilde I, 7): „Înțelepciunea-i frica de Domnul-Dumnezeu, și-a te feri de rele, aceasta este Știința”. (Iov, XXVIII, 28) Acea frică este exact opusul temerii, ea are efectul dorit de Dumnezeu. „Cu frică de Dumnezeu, cu credință, și dragoste să vă apropiați!” este chemarea cea mult dorită a mântuirii, chemarea lui Dumnezeu prin gura preoților spre împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos.

Primii oameni aflați în acest stadiu, Adam și Eva, căzuseră din „viața în rai cu Dumnezeu” la „viața religioasă în afara raiului și fără Dumnezeu”, adică pur și simplu din viață la moarte, întâi cea duhovnicească („căci în ziua în care vei mânca vei muri!”), apoi și cea naturală (fizică). Dar totodată ei Îl cunoșteau pe Dumnezeu, vorbiseră cu El, fuseseră în rai (paradis, Eden), care de acum încolo era închis pentru oameni și păzit de heruvimi⁹⁴ cu sabia de foc, deci era lumea „de dincolo” fără a fi și „de apoi”, căci nu mai era accesibilă omului nici măcar după moarte.

Această trăsătură va merge mai departe pe tot parcursul istoriei până la Hristos și va fi, ca și celelalte elemente ale religiei, preluată și împlinită în Hristos și trăirea creștină. Căderea părinților n-a fost totală și radicală (ca aceea a diavolilor), chipul lui Dumnezeu într-înșii fiind doar întunecat (rănit): „Iar măcar de au și greșit strămoșii noștri Adam și Eva înaintea Domnului Dumnezeu și căzuse din darul cel dintâi, însă n-au căzut din *credința* cea către Dumnezeu, ci plini erau de frica Domnului⁹⁵ și de *dragoste* și aveau *nădejde* de izbăvirea lor, de care (...) li se descoperise lor.”⁹⁶ (sublinierile ne aparțin) Pasajul redat anterior ne arată deja prezente în acest stadiu căzut religios, cele trei virtuți teologale, desăvârșite în Hristos și Biserica Sa.

Cei doi frați Cain („câștigat”, „dobândit”) agricultorul și Abel păstorul, au inaugurat preoția de tip *religios*, și anume aducerea de jertfe pentru îmbunarea și împăcarea cu Dumnezeu (Facere IV, 4-5): „După un timp, Cain a adus jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului. Și a adus și Abel din cele întâi-născute ale oilor sale și din grăsimea lor”.

Afirmația de mai sus, „preoția de tip religios”, vrea să facă diferența clară între preoția fiilor Cain și Abel, și *preoția ontologică*, cea a protopărinților Adam și Eva dinaintea căderii. Întreg cosmosul era o biserică iar Grădina Edenului o „Sfântă a Sfintelor” în care oficiau cei doi Mari Preoți. Creația întregă, atât cea văzută cât și cea nevăzută, așa „bună foarte” cum a mărturisit-o Dumnezeu Însuși a fi, era o Biserică, **sfântă, catolică și ortodoxă**. Nu putem descrie în concret cum era acel cult, dar cu siguranță că se deosebea radical de cultul religios așa cum îl cunoaștem după cădere. Și unul din punctele esențiale de deosebire îl constituiau **jertfele**. Dacă s-ar putea vorbi de vreo jertfă în cazul protopreoției, absolut sigur este că era una *nesângeroasă*, după cum este binecunoscuta jertfă a Bisericii creștine. Dar iată, preoția religioasă necesită, prin mâinile bineplăcutului lui Dumnezeu Abel, *jertfa de sânge*, a celor „întâi-născuți ai oilor” și anume mieii cei nevinovați! Atât Abel ce este jertfitor dar și jertfă el însuși, cât și mieii jertfiți sunt prototipuri ale Jertfitorului și Jertfei Supreme: Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatul lumii, Iisus Hristos.

Existența jertfelor reclamă existența unui altar, de obicei din piatră și situat pe o înălțime sau într-un loc deosebit. Cu timpul jertfele și rugăciunile, într-un cuvânt *cultul*, au

⁹⁴ Cuvântul *heruvim* este în limba ebraică un plural (-im). Singular ar fi „heruv”, dar în româna cultică pe care o folosim tradițional se spune la plural „heruvimi”.

⁹⁵ Facere III, 10

⁹⁶ *Hronograf*, Ed. „Pelerinul Român”, Oradea, 1992, p. 51.

început să fie oficiate de anumiți oameni special aleși din rândurile obștei, alcătuindu-se astfel o clasă sacerdotală, preoții, ce s-au ordonat mai târziu în chip ierarhic.

Dacă părinții Adam și Eva au fost solidari și în cădere, urmând același drum, fiii lor vor marca o despărțire radicală: cel dintâi născut va continua căderea introducând în religie *magia* cu etosul ei, fiind la început *magico-religios*, ca treptat să decadă tot mai mult în magie, ca protopărinte al magiei, vrăjitoriei, ocultismului, ce va duce în generațiile următoare la păgânismul magic, opus deja trăirii religioase. Spre totală deosebire de acesta, dreptul Abel „este... întâi începător al tuturor dreptilor, care prin sângele său a întemeiat întâia Biserică a dreptilor. Pentru că de la sfârșitul mucenicesc al acestuia a început a se zidi Biserica Legii vechi cu muceniceștile sângiuiri, uciși fiind nevinovații drepti și sfinții lui Dumnezeu prooroci.”⁹⁷ Primind această învățătură, vedem apariția Bisericii Legii, adică a religiei, ce va fi desăvârșită la Rusalii prin pogorârea Duhului Sfânt prin întemeierea Bisericii Harului, cea una, sfântă, sobornicească (catolică, universală și deplină), apostolească (adică misionară) și desigur ortodoxă: drept (bine) slăvitoare (cinstitoare), drept (bine) credincioasă.

Drumurile omenirii se despart radical: partea „cea dreaptă” (și ajungând astfel la dreapta Tatălui și a Fiului) alege calea religiei, venerarea lui Dumnezeu în teama sfântă („începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu” Pildele lui Solomon I, 7); „cei de-a stânga” (iarăși a Tatălui și a Fiului) aleg calea magiei. De aceea trebuie făcută o distincție clară între *magie* (vrăjitorie, ocultism) și *religie*. Omul religios - preot și credincios -, recunoaște dependența sa totală de Dumnezeu atotputernic pe care Îl venerază și Căruia Îi cere în rugăciune cu frică și smerenie, mila și ajutorul. Spre deosebire de acesta, omul magic are mentalitatea de tip „Aladdin și lampa fermecată”: socotește că duhurile (forțele) supranaturale (sau chiar supraomenești, cel puțin ca posibilități de acțiune) îi stau cumva la dispoziție pentru a-i îndeplini toate dorințele, planurile și poftele sale lumești **imanente**. Pentru aceasta, este necesară inițierea, cunoașterea unor formule magice, unor ritualuri, chiar jertfe de tip religios, a unor superstiții, tipicuri, rețete, care fiind aplicate corect și de către o persoană competentă („preot”, vraci, mag, șaman, vrăjitor, etc.) vor da rezultatele scontate în orice loc și perioadă (o acoperire oarecum universal valabilă). La limită, chiar dacă este în continuare recunoscută existența unei Ființe atotputernice și înfricoșătoare, I se cere Acesteia sprijinul de tip „contractual” (*do ut des*, dă și ți se va da), pentru aceleași dorințe, planuri și poftes lumești **imanente**. Categoriile filosofice *transcendent* și *immanent* („lumea cealaltă” și „lumea asta”) ne ajută în acest stadiu să definim orientările diferite și opuse ale magiei și religiei precreștine.

Această deosebire este din ce în ce mai greu de făcut de către cei a căror inimă s-a împietrit, iar mintea a devenit opacă Duhului Sfânt. Pentru aceștia elementele comune magiei și religiei se vor amesteca și confunda, până la a le pune pe același plan și apoi a nu le mai deosebi. Căci credință în Dumnezeu și frică de El aveau și Abel - religiosul și Cain - magicul, amândoi erau preoți și slujeau. Frica lor însă se deosebea exact cum am amintit mai sus: cea a lui Abel, frica mântuitoare de a nu-L pierde pe Dumnezeu, iar a lui Cain, frica vinovată a celui ce fuge și se ascunde fără a arăta curajul pocăinței: „și de la Fața Ta voi fi ascuns.” (Facere IV, 14) Dar fiindcă Abel - religiosul era bineplăcut lui Dumnezeu, Cain - magicul a trăit la îndemnul diavolului același sentiment ca și „tatăl” său: pizma, făcând și pasul extrem de eliminare a adversarului de neînving în luptă dreaptă: uciderea mișelească de frate. Iar de atunci încoace magicii și magia continuă același lucru, mai întâi împotriva Bisericii Legii, cea a lui Cel Ce Sunt, adică Dumnezeu Fiul *neîntrupat*, urmând prigonirea Bisericii Harului, a lui Hristos, Dumnezeu Omul. Afirmările de mai sus pot fi întărite cu înlesnire cu multe locuri din Sfânta Scriptură, și validate de istoria recentă și trăită în zilele noastre.

Eliminarea fizică a lui Abel, nu a folosit la nimic magicilor. Pentru că în nebunia lor, aceștia fac abstracție de faptul că bineplăcerea lui Dumnezeu nu poate lăsa lucrurile la cheremul lor, și iată, Domnul alege continuarea religiei prin noul născut Set. Potrivit aceleiași surse, pe baza afirmațiilor unor părinți și scriitori bisericești, Set a fost răpit la ceruri de către îngerul Domnului timp de 40 de zile, în care a fost inițiat în tainele cosmosului și i s-au

⁹⁷ *Idem*, p. 54

descoperit (revelat) evenimente viitoare,⁹⁸ observându-se astfel alte elemente ale religiei: *revelații făcute de Dumnezeu aleșilor Săi, proorocii*. Mai mult chiar se afirmă de către autori ca Tertulian, Sf. Clement al Alexandriei, Fer. Ieronim, Sf. Atanasie cel Mare și faptul că odată cu Set se începe și scrierea, în acest caz fiind vorba de o carte sfântă, cunoscută apoi ca „proorocia lui Enoh”.⁹⁹ Această carte nu a ajuns suficient de nealterată până în zilele noastre, versiunea existentă fiind prin urmare inclusă de Biserică în categoria cărților apocrife ce trebuiesc consultate cu multă prudență, nefiind așadar normativă pentru credință. Aici apare un nou element al religiei: *o structură mai mult sau mai puțin dogmatică a doctrinei, consemnată în cărți sfinte, fiind prezentă totodată și o tradiție orală*.

Seminția lui Cain nu va putea în continuare, fiind lipsită de harul lui Dumnezeu, decât să parodieze credința, cunoașterea, cultul și meșteșugurile religioșilor: „Încă s-a învățat seminția lui Cain și vrăjitoriile, farmecele și descântecele și împărțășirea cu dracii și era potrivnică lui Dumnezeu și urâtă de Dumnezeu, pentru aceea mai pe urmă cu potopul s-a prăpădit de tot.”¹⁰⁰ **Faptul că francmasoneria îl revendică pe Cain ca pe întemeietorul ei¹⁰¹ ne lămurește pe deplin despre caracterul potrivit lui Dumnezeu și creației sale al acestei odioase instituții, ce se prezintă la vedere ca „iubitoare de oameni și binefăcătoare.”** Într-o altă redactare a „Hronografului”,¹⁰² citim despre apariția credințelor idolatre (magice, politeiste):

„Începură a crede unii în soare, alții în lună, alții «în stele și în cele ci li umblă capul¹⁰³»; alții într-apă și alții în «petri, în focu» zicând că aceia sunt dumnezeii.”

Câtă diferență între această învățătură a adevărului revelat cu privire la originea religiei și a credințelor și modelul evoluționist propus (și când a fost cu puțință chiar *impus!*) de către „știința religiilor”, potrivit căruia la început au fost credințele animiste și politeiste, ca mai apoi, în decursul unei evoluții spirituale pe durata a nu se știe exact câte ... miliarde de ani (!?), să apară, ca stadiu intermediar, credința monoteistă. Deci o răsturnare completă a adevărului ce ne înfățișează o involuție duhovnicească, de la religia monoteistă, la credințele magice politeiste.

Cele două seminții însă trăiau pe aceleași meleaguri, erau rude, vorbeau aceeași limbă. Inevitabilul s-a produs: „Fiii lui Dumnezeu¹⁰⁴, văzând că fiicele oamenilor¹⁰⁵ sunt frumoase și-au ales dintre ele soții, care pe cine a voit.” (Facere VI, 2). Seducția erotică este de la început una din armele cele mai de temut - dacă nu chiar **cea mai importantă** - ale magiei. Unul din studiile de referință ale lui I.P. Culianu a fost intitulat pe bună dreptate „Eros și Magie în Renaștere”.¹⁰⁶ Melanjul religiei cu magia a dus la degradarea continuă a primei, până când s-a ajuns, la 2 200 de ani de la Facerea lumii, la măsura de curățire radicală a lumii de către Dumnezeu: potopul. Singurii oameni scăpați din urgia apelor au fost dreptul Noe (din seminția lui Set), cu cei trei fii Sem, (preotul) Ham (slujitorul) și Iafet („întins”, „lățit”, împăratul), împreună cu soțiile lor, în total **8 oameni**, din care se trag toate popoarele de astăzi. Acești drepti trebuiau să continue pe calea binecuvântată a religiei, acum când, așa cum s-a afirmat mai sus, seminția magică blestemată a lui Cain a fost nimicită cu desăvârșire. Dar n-a fost să fie așa, ci mijlociul, Ham, și urmașul său Canaan, au căzut în starea de magie, fiind blestemați de către Noe a fi robi lui Sem și Iafet (Facere IX, 25-26) în urma nelegiuirii

⁹⁸ *Idem*, p. 57

⁹⁹ *Ibidem*, p. 58

¹⁰⁰ *Ibid.*, p. 60

¹⁰¹ Engl. *free-mason* = zidar liber. Facere IV, 17: „Apoi a zidit Cain o cetate și a numit-o după numele fiului său, Enoh.” A nu se confunda cu celălalt Enoh, din seminția lui Set, bineplăcut lui Dumnezeu, ce a fost ridicat la ceruri (Facere V, 24) și se va întoarce împreună cu Sf. Prooroc Ilie (Apocalipsa XI, 3) ca înainte-mergător al celei de-a doua veniri a Domnului (parusia).

¹⁰² *Cronograf – tradus din grecește de Pătrașco Danovici*, Ed. Minerva, București, 1998, p. 13.

¹⁰³ Probabil se referă la comete (n. Apologeticum).

¹⁰⁴ Seminția lui Set.

¹⁰⁵ Seminția lui Cain.

¹⁰⁶ Nemira, 1994.

de a-l batjocori pe bătrânul doborât vremelnice (pentru prima oară în istorie) de tăria amețitoare a vinului. Semnul acesta era avertisment pentru puterea alcoolului și a drogurilor de tot felul de mai târziu, capabile de a subjugă voința omenească până la degradare completă.

*

Dacă francmasonii, ocultii și cei asemenea lor îl revendică și îl cinstesc pe Cain ca pe strămoșul lor, vom fi și noi de acord cu ei, afirmând că de atunci și până la sfârșitul lumii cele două etosuri și duhuri, cel al lui Abel, - de aceeași factură cu cel al lui Set - și cel al lui Cain, se vor înfrunța și confrunța permanent, fie explicit și direct, fie implicit și indirect. Deși au dispărut *fizic*, urmașii lui Cain continuă să existe după duhul cainit, etosul magic, - idolatria- putând fi oricând echivalat cu etosul *masonic*.

*

Așa cum se cuvenea, Noe ca un arhi-ieru (întâiul-preot, mai-marele preot) aduce lui Dumnezeu jertfa religioasă cea bineplăcută: „Și Noe I-a zidit Domnului un jertfelnic;¹⁰⁷ și a luat din toate animalele cele curate și din toate păsările cele curate și le-a adus ardere-de-tot¹⁰⁸ pe jertfelnic” (Facerea VIII, 20).

*

Peste câteva sute de ani întâlnim, asemănător perechii antinomice Abel-Cain, alți doi reprezentanți ai religiei și magiei: Eber (în traducere: „trecător” sau „trecere”, a se vedea și *pesah, pascha*) din seminția lui Sem și uriașul vânător Nimrod din seminția lui Ham (Facerea X). „Vestiți – căci Ever a fost începătură neamului evreiesc, iar Nimrod întâi între oameni împărat s-a făcut.”¹⁰⁹ Echilibrul balanței demografice se înclină drastic în favoarea magicului Nimrod: popoarele nou-născute i se supun rând pe rând, iar religioșii rămân, până la venirea Mântuitorului, o minoritate restrânsă în special la poporul ales (cu notabile excepții din celelalte neamuri, ca Melchisedec și alții, așa cum se va arăta în Sfânta Scriptură). Culmea răutății lui Nimrod și a celor 71 de seminții supuse lui a fost înălțarea turnului Babel (Facerea XI), la care, potrivit *Hronografului*, Ever și familia sa nu au luat parte. A urmat pedeapsa lui Dumnezeu prin amestecarea limbilor și răspândirea neamurilor pe tot pământul începând din regiunea Babilonului.

*

În ținuturile Asiriei și Egiptului, neamurile magice decad în idolatria păgână politeistă, pierzând astfel contactul cu religia revelată a adevăratului Dumnezeu unic. „Preoții” acestor culte întemeiate de către oameni după rațiunea lor opacă revelației și intuiției: „...se îndeletniceau de-a pururea (precum Herimon stoicul povestește) întru învățăturile numărării de stele și vrăjitoriei și la înțelegerea firilor făpturii celei văzute.”¹¹⁰ Ei vor fi numiți de-acum înainte în limbajul scripturistic „popi idolești”, iar „religiile” lor magice, „idololatrii” (idolatrii), păgânism, zeii lor sunt pur și simplu idoli.

¹⁰⁷ Altar făcut din pietre așezate unele peste altele. *Biblia*, nota d), p. 30

¹⁰⁸ Ardere-de-tot (holocaust): jertfă în care animalul sacrificat era în întregime mistuit de focul de pe altar. Ofrandă totală, din care jertfitorul nu-și reține nici o parte. *Idem*, nota e), p. 30. A se observa întrebuintarea abuzivă și chiar **blasfemia** termenului de „holocaust” legat de masacrarea evreilor în cel de-al doilea război mondial. Înțelesul **duhovnicesc** scripturistic revelat derapează în scopuri politice voit manipulative, vădind căderea fostului „popor ales”, ucigaș de Hristos, ce pierde mântuirea pentru slava deșartă a stăpânirii lumii acesteia căzute, călcând astfel și porunca a treia din Decalog, luând cele sfinte în deșert...

¹⁰⁹ *Hronograf*, p. 116

¹¹⁰ *Idem*, p. 127

Căderea neamurilor în magie (idolatrie, politeism) fiind generală de acum, în jurul anilor 3300-3400 de la facerea lumii, chiar și seminția semită a lui Eber, din care se pomenește de Tarah, tatăl lui Avraam, trăitor în Urul Caldeei, nu se mai deosebea de celelalte seminții. Dar prin pronia divină ce neîncetat veghează la mântuirea oamenilor și a lumii, o nouă pereche, curată, Avraam și Sara, vine să refacă trăirea religioasă cea adevărată: „Căci pe când toate popoarele la slujirea idolilor abătându-se, nedumnezeiește petreceau, negrăite răutăți și necurate fărădelegi făcând, ei știau pe Unul Împăratul Dumnezeu Adevărat și credeau în El și-I slujeau Aceluia cu credință, plăcându-I Lui prin lucruri bune, și propovăduia Sfânt Numele Lui la ceilalți, la care putea povățuindu-i spre Dumnezeiasca cunoștință.”¹¹¹ De acum apare „poporul ales” de Dumnezeu, cele 12 seminții ale lui Israel, cu care se face și un legământ pecetluit prin tăierea împrejur. Viețile patriarhilor sunt destul de bine cunoscute, ca și decăderea treptată a poporului ales, ce ajunge în robia vecinilor idolatri (politeiști): asirieni, babilonieni, egipteni. Pronia divină a trimis în ajutor poporului ce pieria în întuneric *Legea și proorocii*. Apare *Decalogul*, și se cristalizează elementele cultice: cortul, chivotul, ierarhia preoțească, morala, jertfele, praznicele, și celelalte. Împăratul Solomon ridică templul din Ierusalim, ca centru al cultului, al religiei pe care o putem numi mozaism, iudaism sau Vechiul Testament.

Încheiem micul nostru studiu, prin ceea ce decurge din cele afirmate și descrise mai sus: până la venirea Mântuitorului, omenirea a cunoscut religia revelată de Dumnezeu – Vechiul Testament – și o serie de credințe idolatre de factură magică, rod al încercărilor înțelepciunii mărginite și căzute omenești (filosofii, ideologii, etc.). Religia este întemeiată de către Dumnezeu Care reface legătura cu omul care a întrerupt-o. De la bun început, dintotdeauna, răsună Adevărul: nu a fost decât **Un (singur) Domn (Dumnezeu) și o (singură) credință (religie)**, în contra pluralismului mincinos.

Bibliografie:

Biblia

Cronograf – tradus din grecește de Pătrașco Danovici, Ed. Minerva, București, 1998

Hronograf, Ed. „Pelerinul Român”, Oradea, 1992

Uscă Ioan Sorin, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinților Părinți: Facerea*, Christiana, București, 2002

---

¹¹¹ *Ibidem*, p. 136

MIȘCAREA DE INTEGRARE SPIRITUALĂ ÎN ABSOLUT (M.I.S.A.)

O manifestare a magiei erotice în perioada contemporană¹¹²

În perioada anilor 1970, mișcarea new age, printr-un fenomen de rezonanță sincronică, a pătruns pe canale văzute și nevăzute și în țara noastră. Modalitatea de pătrundere a fost desigur foarte discretă, dat fiind faptul că în acea perioadă cenzura de partid era cât se poate de vigilentă cu aceste mișcări suspecte ce veneau de dincolo de „cortina de fier”, din spațiul euro-atlantic.

După cum se știe, în acea perioadă în cadrul mișcării new age de o mare cinste se bucurau curente spirituale orientale, dintre care se remarcă desigur yoga. Spațiul euro-atlantic, în special cel nord american a fost împânzit de numeroși „guru” indieni ce au făcut o propagandă extrem de eficientă învățăturilor hinduiste, dintre care yoga avea un rol important.

În aceeași perioadă (anii 1970) a noi în țară acest fenomen s-a manifestat la o scară mult atenuată. În București și provincie găseau câteva centre de practică yoga animate de câțiva „instructori” ca Gregorian Bivolaru, Nineta Crainici, Tufoi, Mario-Sorin Vasilescu, Vulcănescu, Chiaburu (pentru Meditația Transcendentală.)¹¹³ Anul 1982 a marcat „scandalul meditației transcendente”, declanșat de stoparea activității lui Ion Stoian (român rezident în Elveția) de către autoritățile de stat. În urma măsurilor severe luate în acel moment, au fost desființate nu numai cursurile – legale – de yoga, ci și Institutul de psihologie, cluburile de arte marțiale: judo, karate, etc.

„Prigoana” a luat sfârșit o dată cu revoluția din 1989. O dată cu libertatea binecuvântată ce a încununat jertfa tinerilor martiri, aceste manifestări de tip **new age**, la care s-au adăugat astrologia, ocultismul, radiestezie, paranormalul, parapsihologia, divinația, yoga, medicina alternativă, etc., au înflorit într-un „boom” impresionant. Cei 40 de ani de comunism au instaurat în special în marile orașe un climat de ateism programat, în care generații întregi născute după cel de-al doilea război mondial au rămas la stadiul unui creștinism nominal și minimal, având un contact extrem de diluat cu Biserica, iar ca nivel catehetic nu cu mult peste 0. O parte din aceste suflete uscate de materialismul satanic însetau după Dumnezeu și cel sfinte, dar, lipsiți fiind de orice discernământ duhovnicesc, s-au adăpat la primele izvoare ce le-au ieșit în cale.

Dintre aceste mișcări „alternative”, ne vom opri asupra așa-numitei M.I.S.A. (Mișcarea de Integrare Spirituală în Absolut), condusă de către Gregorian Bivolaru. Acesta s-a născut la 12 martie 1953 în Tărtășești, un sat mic, aproape de București. El a început să predea yoga practică în București în anul 1978. Ca și marea majoritate a instructorilor de yoga români, G. Bivolaru a fost un diletant autodidact, care, în afara curenților elementare de stăpânire competentă a domeniului, s-a remarcat prin faptul de a fi stăpânit de patima desfrânării, ajungând până la a fi arestat de mai multe ori și condamnat pentru răspândirea de materiale pornografice. S-a ajuns și până acolo ca împriecinatul să fie supus unui consult psihiatric de specialitate, care a ajuns la concluzia că „pacientul prezintă, în momentul examinării, dezvoltare paranoică a personalității cu elemente obsesivo-fobice pe fond psihopat schizoid”.¹¹⁴ Medicii legiști au făcut și o propunere către instanță: „Considerăm că numitul

¹¹² Apărut în „Credința ortodoxă”, Anul VII, nr. 3 (72), martie 2003

¹¹³ Octavian Sărbătoare, *Despre MISA și Dl. Gregorian Bivolaru*, preluat după internet

<http://www.yogaesoteric.net/tablepage.asp?Chapter=7&Page=23&lang=ro>

¹¹⁴ Ziua pe Internet, www.ziua.ro/archive/2002/10/08/docs/33122.html, marți 8 octombrie 2002, Laszlo Kallai

prezintă un grad mare de periculozitate socială și proliferarea unor practici aberante cu caracter sexual, fapt pentru care apreciem că discernământul este pierdut în raport cu fapta pentru care este cercetat și recomandăm aplicarea măsurilor de siguranță medicală prevăzută de art. 114 CP...

„Idei interpretative de persecuție, idei dominante cu caracter mistic, idei obsesivo-fobice cu caracter mistico-religios și erotic, preocupări erotice exagerate nemotivate afectiv. Instabil în timpul discuției (...) capacitate de sinteză și abstractizare diminuată. Afectivitate - instabil, irascibil, revendicativ.” La categoria examenul personalității Grig a dat rezultate absolut spectaculoase, astfel „tendențele psihonevrotice releva în sfera personalității manifestă valori patologice pentru tendințele obsesive (321 puncte față de normalul de 120 de puncte), schizoide (340 de puncte în loc de 120 de puncte pentru cazuri normale). Cu valoare accentuată apar tendințe paranoide (280 de puncte față de normalul de 120 de puncte). (...) în sfera personalității profunde apare o sexualitate ambivalentă, dominată de necesitatea erotică, agresiunea lipsește, fiind refulată. În sfera afectivă, refularea dorinței de afirmare, caritate, religiozitate, fiind caracteristic nevrozelor și la psihoze dintre care schizofrenici. Caracter limbaj afectat, care încearcă să-și seducă auditoriul, dorește să se arate dur, dar este de fapt slab. Masochism moral; înclinare neautentică spre etică, religie, artă, profesii spirituale.”¹¹⁵

În ciuda acestor diagnostice „Grig a petrecut aproape 2 ani în închisoare, doar pentru că era profesor de yoga. El a reușit să evadeze spectaculos din închisoarea cea mai cumplită (Penitenciarul Rahova), ca o formă de protest, dând astfel naștere unor istorii despre neobișnuitele lui capacități yoghine paranormale, pe care el le-a și confirmat după aceea prin acțiunile sale.”¹¹⁶

La ora actuală, (2002) M.I.S.A. numără peste 30.000 de membri, având filiale în orașele din provincie (Cluj, Craiova, Iași, Brașov, Timișoara, Bacău, Constanța, ș.a.) și în câteva țări: Italia, Franța, S.U.A., Ungaria, Germania, Danemarca, Australia.

Caracterizarea învățăturilor MISA

Oferta practicilor de „integrarea în absolut” este destul variată. Ea cuprinde preocupări legate de:

- yoga propriu-zisă: tantra yoga, karma yoga, laya yoga, hatha yoga, etc.;
- baze filosofice hinduiste: shivaism, bhagavat gita, upanishade, etc.;
- terapii alternative: ayur-veda, etc.;
- apologetică naționalistă anti francmasonică (!);
- astrologie karmică și reîncarnare;
- „învățături creștine”: apocrife, Sadu Sindar Singh, yoga creștină, isihasm yoghin.

Adeptii, în copleșitoarea lor majoritate tineri cu probleme psiho-somatice și cu mari neclarități duhovnicești capătă în cadrul cursurilor de yoga M.I.S.A. răspunsuri la întrebările existențiale: „cine sunt eu?”, „ce sunt eu?”, „unde sunt în univers?”, „în ce relație sunt eu cu Dumnezeu?”¹¹⁷

Cursurile durează 7 ani și sunt anunțate în fiecare an prin împânzirea orașului cu mii de afișe. Prima ședință de prezentare și introducere, gratuită, are loc de obicei în săli de teatru închiriate („Teatrul C. Tănase”, „Teatrul C. Nottara”). Apoi cursanții sunt convocați la una din sălile de meditații, amenajată la mansarda unui cămin de nefamiliști de pe platforma industrială Pipera.¹¹⁸

„Grig locuiește acum (2003) în București, conducând 12 'ashramuri' plus centre de cercetare, învățământ și vindecare potrivit principiilor yoghine. El însuși predă yoga la clasele mari care au ajuns în al 12-lea și al 13-lea an de studiu, la celelalte predând mai mult de 200 instructori răspândiți în toată România.”¹¹⁹

¹¹⁵ *Idem*

¹¹⁶ <http://www.yogaesoteric.net/tablepage.asp?Chapter=7&Page=23&lang=ro>

¹¹⁷ Diac. Prof. Dr. Petre I David, *Invazia sectelor*, vol. 2, „Europolis”, Constanța, 1999, p. 54

¹¹⁸ *Ziua* pe Internet marți www.ziua.ro/archive/2002/10/15/docs/33774. 25 octombrie 2002

¹¹⁹ bivolaru misa: Gregorian Bivolaru - Biography ...

Învățăturile legate de karma yoga de exemplu, urmează în linii mari pe acelea ale experților (guru) neo hinduși ca Sri Aurobindo, Swami Shivananda, Swami Vivekananda, Mahatma Gandhi, ș.a. Potrivit lui Sri Aurobindo „eficiența acțiunii care a fost consacrată și care este efectuată prin și pentru divinitate este direct proporțională cu gradul jertfei divine. Acțiunea manuală efectuată intenționat numai pentru divinitate este superioară activității mentale efectuată intenționat doar în scopul evoluției noastre egotiste, pentru slavă personală, sau pentru o satisfacție mentală trecătoare. Potrivit tradiției hinduse privind karma yoga, alegerea acțiunilor „care trebuie să fie efectuate” de către cineva este determinată de ceea ce se numește în India *svadharma* (legea cea potrivită). În timp ce în Occident religia, morala și legea sunt alcătuite din drepturi și restricții date în termeni absoluți, rezervându-și dreptul pentru excepții multiple, hinduismul dă diferite drepturi și îndatoriri, uneori contradictorii, pentru diferite grupuri de oameni din societate.¹²⁰

În ciuda faptului că G. Bivolaru și instructorii săi se delimitează hotărât și deschis de mișcarea new age, socotind-o – pe bună dreptate – un fenomen dirijat din umbră de masoneria globalistă – totuși caracterul eclectic-sincretist al învățăturilor cursului arată exact contrariul, și anume apartenența în duh din mișcarea Vărsătorului. Elementele neo-hinduse și orientale se împletesc cu apocrife și cu practica isihastă într-un mod ce le desfigurează în cel mai post-modernist chip.

Să luăm de exemplu un material ce alătură „Meditația isihastă - Rugăciunea inimii – o formă ezoterică a practicii creștine” de meditația yoghină.

„Practica de bază a isihasmului este ceea ce călugării numesc rugăciunea inimii, o formă de rugăciune care atinge în etapele sale cele mai înalte, profunzimile meditației.”¹²¹

„Rugăciunea inimii este, de fapt, o formă de meditație, specifică sistemului yoga (sic!), prin faptul că ea nu are un obiect anume spre care să se orienteze și pentru că nu mai folosește nici un cuvânt.

Meditația isihastă implică trei faze:

- În prima fază se rostește simplu rugăciunea: la început de trei mii de ori pe zi, apoi de șase mii de ori, pe urmă de douăsprezece mii de ori pe zi și apoi tot timpul. Această primă fază este similară anumitor procedee specifice din Japa Yoga.

- Practicantul urmărește să găsească cu imaginația locul inimii și să sincronizeze cuvintele rugăciunii cu bătăile inimii și cu ritmul respirației. Acestea sunt aspecte specifice tehnicilor de pranayama.

- În această fază are loc cu adevărat rugăciunea inimii. Acum mintea fuzionează perfect cu rugăciunea fără să mai aibă nevoie de cuvinte. Această etapă este asemănătoare cu tehnicile de Laya yoga.

Condiții preliminare pentru realizarea rugăciunii inimii:

- Mintea practicantului trebuie să se orienteze către interior, spre „inima” sa, abandonând orice exteriorizare către un obiect anume. Inima reprezintă, de fapt, centrul ființei, locul în care tradiția spirituală yoghină localizează sediul spiritului divin nemuritor Atman. Mintea, întorcându-se în inimă, se întoarce, de fapt, „acasă”.

Efecte:

- Are loc o deschidere din ce în ce mai mare a inimii spirituale, prin concentrarea neîntreruptă asupra ei, deci practic o dinamizare intensă a centrului subtil de forță Anahata chakra, și în etapele ultime, chiar accesul la Sinele Divin individual.

Toate etapele necesare pentru aprofundarea acestei tehnici nu fac decât să reveleze unitatea în esență a acestor două căi spirituale, yoga și creștinismul, diferite doar în aparență.”¹²²

Am citat dinadins integral aceste paralele făcute între creștinism și yoga, deoarece ele reflectă modul de atragere al tinerilor români ce mai au unele trăsături ortodoxe, primite de la nașterea cea de-a doua și din mirungere, și sunt astfel receptivi la acest melanj specific new age-ului în spațiul răsăritean ortodox.

Desigur alăturarea este forțată, iar asceza și mistica ortodoxă și cea de tip yoghin hinduist nu au în comun decât aspectele exterioare. Pur și simplu Dumnezeu creștinilor nu este nici Brahmanul nici Atmanul hindușilor. Unirea isihastului și cea a yoghinului se realizează cu ființe divine diferite, și chiar în chip diferit.

G. Bivolaru s-a aventurat în „exegeze” teologice de tot felul, având totala libertate a unui sectant ce poate fi oricât de „creativ”, fără a se conforma unei tradiții bisericești anumite. Astfel el ajunge să lanseze pe internet o variantă proprie a rugăciunii „Tatăl nostru” ce conține următoarele contribuții creatoare:

„Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne nouă astăzi. Și nedespărțită(!)...

Și ne izbăvește de cel rău și viclean...

Că a Ta este slava și mărirea acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”

Cursurile se desfășoară pe fondul hipnotic al unei muzici ambientale electronice, metodă folosită la rândul lui și de către Mario Sorin Vasilescu. Această muzică a fost multiplicată și răspândită sub forma casetelor și discurilor CD mp3. Unele dintre aceste casete se declară a conține mesaje subliminale, adică acel de tip de mesaje ce se adresează direct pragului subconștient, nefiind prin urmare supuse controlului trezviei. Acest procedeu de magie și hipnoză este cu atât mai periculos cu cât efectele nu pot fi sesizate din timp.

Trebuie recunoscut însă că punctul forte al lui Grig Bivolaru, punct ce-l distinge îndeosebi în România de alți „maestri yoghini” este tantra yoga. Tradițiile hindusă și buddhistă socotesc că aceasta este veche cel puțin ca și tradiția vedică, socotită veche de aprox. 5000 de ani.

„Buddhismul pe de altă parte are o ramură tipică tantrică cunoscută sub numele de Vajrayana. Acest buddhism tantric este practicat încă în Tibet, dar și în Nepal și India. Considerând spațiul spiritual-cultural românesc, ideea de a considera sexualitatea ca o cale spirituală pare natural de a se înfiripa și în România. Temperamentul devoțional al românilor îi plasează natural în a se apropia cu sinceritate de un fenomen care în istorie este clar documentat și în unele părți ale lumii practicat extensiv. Se pune întrebarea de ce până acum Tantra nu a fost pe agenda de lucru a românilor? Se poate răspunde simplu, pentru că Tantra ca expresie necesită libertate, iar românii din păcate în istorie au fost dominați de alte popoare și asuprași interior de dictatori. Cu alte cuvinte istoria a împiedicat dezvoltarea unei spiritualități care folosește sexualitatea ca metodă de iluminare. Privind cu onestitate felul de comportare al românilor, îi găsim pe unii cu mult suflet, pasionați, cu căldură și dorința de a trăi viața din plin. Aceste caracteristici sunt esențiale când analizăm calitățile unui aspirant pe calea spirituală tantrică.”¹²³

Erotismul este arma nr. 1 a magiei, lucru descris magistral de către I. P. Culianu în lucrarea sa „Eros și magie în Renaștere.”¹²⁴ Meritul cercetătorul român constă, pe lângă documentația de excepție, și în demontarea mitului „martirului” Giordano Bruno, așezat în mentalul comun alături de Galileo Galilei și alții, în galeria celor prigoniți de „biserică” pentru știință și liberă cugetare. Se poate considera că la noi această lucrare dezvăluie publicului pentru prima dată adevărul legat de personalitatea lui Bruno și a activității sale condamnabile. Potrivit lui Culianu, Bruno a dus până la consecințele ei extreme doctrina numai schițată, a identității dintre iubire și magie, a lui Ficino: „*magia este o metoda de control a individului și a maselor bazată pe o cunoaștere profundă a pulsionilor erotice personale și colective.*” În fapt, magia „...nu este decât eros aplicat, dirijat, provocat de operator”; „*întreaga forță a Magiei se întemeiază pe Eros.*”¹²⁵ Magia erotică reprezintă gradul zero al oricărei magii:

¹²³ Octavian Sarbatoare.

¹²⁴ Ed. Nemira, 1994.

¹²⁵ Ioan Petru Culianu - *Eros și magie în Renaștere*, ed. cit., p. 16.

îndrăgostitul face același lucru ca magicianul: construiește prin mijloace de persuasiune în jurul iubitului o rețea pentru a controla aparatul pneumatic al celui iubit.¹²⁶ Pe scurt, magia: „este o operațiune fantasmatică ce trage folosință din continuitatea dintre pneuma individuală și pneuma universală.”¹²⁷

Relațiile dintre indivizi sunt reglate după criteriul „erotice”, fiecare ființă este inserată într-un releu intersubiectiv. Operatorul observă relațiile intersubiective și trage un profit din cunoașterea lor. Se petrece ceva similar ca în „procesul de transfer”. Practicianul magiei erotice își poate folosi talentele contra voinței unui individ și contra societății înseși, pentru că dictează el însuși regulile societății. „Se vede că magia erotică bruniană își propune ca scop să-i permită unui manipulator să controleze indivizi izolați și mase. Supoziția-i fundamentală este că există un mare instrument de manipulare și acesta este Erosul în sensul cel mai general: ceea ce iubim, de la plăcere fizică, până la lucruri nebănuite, trecând, desigur, prin bogăție, putere etc.”¹²⁸ chiar și repulsia și ura, care sunt partea negativă a aceleiași atracții universale: „legătura legăturilor este iubirea.”^{129 130}

Această armă a fost folosită printre alții, de către maestrul lui G. Bivolaru, Bagwan Rajneesh, supranumit „Osho”, cel care la un moment dat ajunsese să posede 99 de limuzine de lux Rolls Royce, și avea o adevărată gardă de corp personală. Aspecte cutremurătoare ale activităților din ashramul lui Osho au fost surprinse și dezvăluite în documentarul apologetic „Invazia păgână” din anii 1990, reluat acum și de postul de televiziune *Tele 7 abc*. Efectele asupra tinerilor și tinerelor prinși în această capcană a demonului desfrânării pot fi devastatoare. Ele pot fi urmărite mai pe larg în lucrarea lui Danion Vasile *Jurnalul convertirii*,¹³¹ sau în diverse mărturii, chiar dacă sunt, din motive lesne de înțeles, anonime. Iată declarația unui tânăr care a practicat „yoga lui Bivolaru” timp de trei ani:

„Din primele ședințe ni s-a spus că vom învăța multe lucruri care constituie secrete ale practicii yoga, deci va trebui să nu le discutăm chiar cu oricine, că la ședințe va trebui să nu lipsim, deoarece pierdem ritmul, că sunt niște reguli care trebuie respectate și anume, în timpul ședințelor toată lumea ascultă și face ce i se cere; ca materialele primite nu pot fi arătate la nimeni și mai ales nu pot fi multiplicare, transmise altora. Unele tehnici erau secrete, de exemplu mantrele. Toate acestea au apărut treptat, în așa fel încât de la totala libertate pe care o aveam la început am ajuns să nu mai pot vorbi despre ceea ce făceam decât cu cei care participau la cursuri. (...) În fiecare vacanță de vară, yoghinii se întâlneau la Costinești, într-un fel de tabără. Ajungând acolo, e greu de spus ce am simțit. Dacă la sală unele asane erau comice, aici, unde aproape toți yoghinii, în frunte cu instructorii și chiar Bivolaru, erau dezbrăcați, exercițiile deveneau de-a dreptul vulgare.”¹³²

Fenomenul a căpătat o asemenea amploare încât nu mai poate fi ignorat de către Biserică. Ceea ce stârnește uimirea este faptul că în toate procesele intentate de Gregorian Bivolaru diferiților ziariști din presa scrisă și audio-vizuală ce l-au demască în diferite momente, acesta a ieșit învingător! Ceea ce duce la concluzia firească, și aceea că „prigonitul iudeo-masoneriei”, așa cum se prezintă fanilor săi Bivolaru, este în realitate mai mult decât protejat de către forțe oculte, văzute și nevăzute.

Dacă Biserica ortodoxă nu are la îndemână mijloace coercitive, iar în cele duhovnicești folosește cu mare scumpătate afurisanie și blestemul, totuși rămân cel puțin de folosit mijloacele harice misionare de combatere și încercarea de a recupera, acolo unde mai este încă posibil, oile pierdute. Căci rugăciunea și mila lui Dumnezeu pot face adevărate

¹²⁶ *Ibidem*, p. 132.

¹²⁷ *Ibid.*, p. 133.

¹²⁸ *Ibid.*, p. 136.

¹²⁹ *Ibid.*, p. 144.

¹³⁰ Preluat după Aurel Codoban *Ioan Petru Culianu, sau filosoful (religiilor) ca "magician" în Cotidianul, Suplimentul cultural, literar și artistic*, 18.05.1992, p.7

¹³¹ Ed. Bunavestire, Galați, 2002

¹³² *Ziua* pe Internet marți www.ziua.ro/archive/2002/10/15/docs/33774. 25 octombrie 2002

minuni și întoarce din pierzanie cazuri aparent pierdute, așa cum demonstrează convingător lucrarea citată a lui Danion Vasile, și nu numai, ci și o seamă de colegi de an la teologie cu dânsul, ce s-au întors la lumina adevărului.

Bibliografie:

Publicații

Autor BIVOLARU Gregorian:

- Fericirea pentru fiecare (Editura Ram)
- Căi și tehnici de evoluție spirituală (Gregorian Bivolaru și Viorel Roșu) (Ed. Ananta)
- Karma yoga - Yoga instantanee a vieții cotidiene (broșură)
- Fericirea și misterul subconștientului (broșură)
- Misterele spiralei yoghine yang (broșură)
- Arta iubirii în Orient (Ed. Anandakali)
- Minienciclopedie de medicină naturistă românească (Ed. Ram)
- Secretul terapiilor extraordinare cu ozon și oxigen (Ed. Shambala) (broșură)
- Cromoterapia (Ed. Shambala)
- YIN-YANG - Secrete și rețete (Ed. Shambala)
- Ghidul efectelor aditivilor alimentari uzuali (Ed. Shambala)
- Alimentația și terapia naturistă cu cereale (Ed. Dakini)
- Cartea misterelor - O antologie a faptelor stranii (Ed. Shambala)
- Dialogul tainic al omului cu Dumnezeu Tatăl (Herculane, 2000)

Traduceri și adaptări:

- Paramahansa Yogananda - Autobiografia unui yoghin (Ed. Ram)
- Francmasoneria - Misterele dezvăluite ale unei gigantice conspirații satanice planetare (Ed. Shakti)
- Kali yuga - epoca decăderii spirituale reflectată în cele mai faimoase profeții orientale și occidentale (broșură)
- Susunaga Weeraperuma - Omagiu unui yoghin extraordinar: Yoga Swami (broșură)
- Khalil Gibran - Vocea Maestrului (Ed. Shambala)
- Jakob Lorber - Taina dezvăluită a celor trei zile care au fost petrecute de Iisus la templu (Ed. Deceneu)
- Jakob Lorber - Marea evanghelie a lui Ioan (vol. 1 și 2) (Ed. Shambala)
- Misterele fascinante ale helioterapiei - Sănătate și energie divină captate prin expunerea la lumina soarelui

Prefață, postfață și/sau glosar:

- Mircea Eliade - Spiritualitatea și limbajele secrete (glosar + postfață) (Ed. Shambala)
- Prof. Scarlat Demetrescu - Misterele vieții de dincolo de moarte (postfață) (broșură)
- Dezvăluiri senzaționale referitoare la acțiunile și planurile satanice ale Francmasoneriei mondiale (postfață) (broșură)
- Richard Gleen - Operațiunea ultrasecretă „Calul troian” (Pământul pe cale de a ajunge în mâinile extraterestrilor malefici „micii cenușii”) (prefață) (Ed. Shambala)
- Swami Shivananda - Puterea gândului (prefață) (Ed. Deceneu)
- Swami Shivananda - Practica Meditației (prefață) (Ed. Kubera)
- Yram - Secretele lumilor astrale (prefață) (Ed. Shambala)
- Pierre Cornillier - Supraviețuirea sufletului și evoluția sa după trecerea în lumea de dincolo (glosar + postfață) (Ed. Shambala)

Bădulescu, D., *New age – Împărăția răului*, Christiana, București, 2001

Ortodoxie și erezie

Carrel Al., *Puterea extraordinară a aspirației către absolut prin apel trăit cu toată ființa*, Paris, 1944, versiune românească G. Bivolaru
Cuciuc C., *Religii noi în România*, Gnosis, 1996
David, P. I., *Invazia sectelor*, vol. 2, „Europolis”, Constanța, 1999
Danion, V., *Jurnalul convertirii*, Ed. Bunavestire, Galați, 2002
Sundar Singh, *Viziuni din lumea spirituală*, (broșură, nu are editura și anul apariției)

Link-uri internet:

Gregorian Bivolaru - Biography ...
www.sivasakti.com/yoga_tantra_meditation/bivolaru_misa.html
[More results from www.sivasakti.com]

Despre MISA și Dl Gregorian Bivolaru.

www.geocities.com/Athens/Olympus/3588/misa.htm
Gregorian Bivolaru and MISA; Dinu Roman and NATHA; Author Nik Douglas on MISA.
Gregorian Bivolaru and MISA. Gregorian Bivolaru (Grieg ...
www.umaatantra.com/who3.html

Informații despre școala de yoga MISA

... Contact. Mentorul spiritual al MISA - Gregorian Bivolaru. Conferințe (audio) susținute de dl. Bivolaru în perioada anilor 1990-1993 - 30.10.2002. ...
www.yoga.go.ro/index_misa.htm
Conferințe (audio) susținute de dl... www.yoga.go.ro/index_cd.htm

Ziua pe Internet

... Liderul grupării Mișcarea de Integrare Spirituala in Absolut (MISA), Gregorian Bivolaru,
www.ziua.ro/archive/2002/10/15/docs/33774.html
... Instructorul de yoga Gregorian Bivolaru
www.ziua.ro/archive/2002/10/08/docs/33122.html
[More results from www.ziua.ro]

Yoga Esoteric - a Complete Spiritual Journey

... 1, Despre Gregorian Bivolaru. ... Optimizat pentru Internet Explorer 4+,
MISA@yogaesoteric.net,
Copyright 2000-2002 - YogaEsoteric Astro Calc - Swiss Ephemeris.
www.yoga.ro/

The Founder of our School

... Gregorian Bivolaru (Grieg) - the founder of MISA - Romania www.natha.dk/Founder.htm

Titluri muzicale (mp 3)

8 martie 2000 – Aspecte ale iubirii
Arta binecuvântării – muzică specială
Brahmarandra 30 X 1999
Cei 7 centri de forță – subliminale
Exemplificări spirituale pentru bărbați - decembrie 1999
Marile Puteri Cosmice – subliminal
Prosperitate
Shakti 98 – Exemplificări pentru femei
Vira 1998 - Exemplificări pentru bărbați
Ziua lui Grieg 1998 – Preafericirile stării de îndumnezeire
Ziua lui Grieg 1999 – Exemplificări spirituale
Shivaism

RAELIENII, SECTĂ CU PRETENȚII ȘTIINȚIFICE

O evaluare ortodoxă

Introducere

Noțiunea de sectă

Potrivit specialistului Jean François Mayer: „În limba engleză există o diferență între cuvintele *sectă* și *cult*. Termenul *sect* desemnează un grup schismatic, înființat de credincioșii ce au părăsit Biserica lor de origine, pentru a crea noua mișcare, în care se vor strădui să vadă o întoarcere la mesajul adevărat și nealterat al tradiției din care provin. Unii sociologi recurg totuși la conceptul de *cult*, într-un sens nedoctrinar, pentru a desemna un grup recent creat (o nouă religie în stadiu incipient), redus, slab organizat, strâns în jurul unui conducător charismatic.”¹³³ „Termenul de *sectă* (ce amintește ideea de ruptură, despărțire, excludere) a fost întrebuințat adeseori în decursul istoriei Bisericii și întotdeauna cu înțeles defavorabil. A fost atribuit, pe bună dreptate, unor grupuri ce se îndepărtaseră de credințele Bisericii universale...”¹³⁴

Preluăm aceste definiții apărute în spațiul euro-atlantic, ca fiind potrivite pentru a desemna fenomene religioase tipice acestui spațiu în ultima mie de ani: sectarismul și secularizarea.

Sectă scientiștă

Sectele apărute în a doua jumătate a secolului trecut au fost denumite în sociologia religiilor „noi mișcări religioase” (*new religious movements* NME). Spre deosebire de „vechile mișcări religioase”, sectele neoprotestante „clasice”, noile mișcări nu se mai desprind acum dintr-o biserică, ci constituie apariții total din afara bisericii. Ele nu mai au acea „întoarcere la mesajul adevărat și nealterat al tradiției din care provin”, ci au un caracter de separare de organismul social secularizat, de cultura, știința și morala curent acceptată de către societatea occidentală, fiind în acest sens niște dizidențe culturale și sociale.

În cadrul acestor noi mișcări de la sfârșitul secolului trecut, se poate distinge un grup de *secte scientiste*, printre care se remarcă *scientologia* și *raelienii*.

Miturile OZN (ufolatria)

Aceștia din urmă se încadrează în limitele sectelor scientiste la subdiviziunea *secte ufolatre*, adică acele grupări ce se centrează într-un fel sau altul pe cultul extraterestrilor și al OZN-urilor (engl. *Unidentfied Flying Objects* UFO), fiind la ora actuală cea mai reprezentativă în domeniu.

Secta Rael – istoricul, fondatorul, doctrina, Clonaid, aserțiuni

Scurt istoric

Potrivit site-lui web oficial al sectei:¹³⁵ „La data de 13 decembrie 1973 viața pilotului de curse Claude Vorilhon, în vârstă de 27 de ani (n. 1946) a luat o întorsătură radicală. Într-un

¹³³ J. F. Mayer, *Sectele*, Ed. Enciclopedică, București, 1998, p. 8

¹³⁴ Cf. Armand de Mestral, citat în J. F. Mayer, *Sectele*, p. 9

¹³⁵ Accesat la adresa: <http://www.rael.org/int/english/index.html>

vulcan de lângă Clermont-Ferrand, Franța, el a văzut un OZN de 7 metri în diametru, făcut dintr-o folie subțire de metal argintiu și care se mișca în totală tăcere. O ființă radiantă a ieșit de acolo și i-a înmânat lui Rael un mesaj ce revela adevărata origine a omenirii. Extraterestrul, care s-a numit pe sine Yahwe Elohim¹³⁶ a dictat un mesaj adresat întregii omeniri și a făgăduit să se întoarcă public, aducând cu sine pe toți profetii din trecut, așa cum a fost propovăduit în diferitele religii. El a explicat cum a fost când extraterestrii Elohim au inițiat toate religiile ca pe o cale de educare progresivă a nivelului de dragoste și conștiință al omenirii, deși oamenii au sfârșit inevitabil prin a distorsiona mesajul lor și a folosi religia pentru avantaje politice. Acest mesaj este capitolul final al tuturor religiilor, este cheia care permite fiecăruia să înțeleagă că ceea ce consideram a fi Dumnezeu sunt de fapt niște oameni ca și noi, numai că mai avansați, care ne iubesc foarte mult și au așteptat ca noi să atingem un nivel în care putem în sfârșit să-i înțelegem. Vehicolul pentru acest nou mesaj s-a numit „Mișcarea Raeliană”. De la înființarea în anul 1973, aceasta s-a răspândit rapid în țările francofone din Europa, Africa și America și este astăzi în rapidă expansiune în Asia. Mesajele au fost traduse în engleză și în alte limbi – până acum în total 25 – mișcarea există în 84 de țări ale lumii, și are peste 55.000 de membri. În toată lumea există aproximativ 130 de ghizi, sau preoți raelieni și 24 de episcopi.”¹³⁷

Potrivit lui Rael, toată viața pământească, incluzând ființele umane, a fost la început creată științific în laboratoare de către Elohim, un popor avansat din spațiu, folosindu-și măiestria lor desăvârșită a ingineriei genetice și a sintezei ADN. Urmele lucrării lor pot fi întâlnite și în Biblie, care este cea mai veche carte ateistă din lume, întrucât cuvântul „Elohim”, care apare în versiunea originală ebraică înseamnă „cei ce au coborât din cer”.

Cu toate că valorile predate de către religiile tradiționale nu mai corespund vieții actuale, oamenii au în continuare nevoi spirituale fundamentale.

Religia raeliană răspunde acestei nevoi oferind valori care se acordează perfect cu secolul XXI: acceptarea divorțului, contracepției, avortului, eutanasiei (sinucidere asistată), și căsătoria preoților și preoteselor.¹³⁸ Ca și budismul, religia raeliană este o religie ateistă.

Fondatorul

În prima sa carte, Rael descrie cum, la vârsta de 27 de ani în calitate de ziarist de sporturi auto și pilot de curse în devenire, a luat contact cu o farfurie zburătoare în Auvergne, în sudul Franței, în decembrie 1973. Timp de șase zile, un mic om verde i-a explicat în franceză curgătoare originea pământenilor. El i-a mai tâlcuit de asemenea toate tainele din Scriptură. Minunea hrănirii mulțimilor cu pâine de către Isus, de pildă, a fost de fapt o "mâncare sintetică deshidratată - care, prin adaosul de apă, a crescut de cinci ori în volum." Străinul spațial l-a informat pe Claude că adevăratul său tată era un extraterestru care a impregnat-o pe mama sa. Străinul i-a cerut lui Claude să răspândească cuvântul și să-și schimbe numele în „Rael”, care înseamnă "mesager" în limba spațială, o combinație inedită dintre Ra – „soare” și –el, „Dumnezeu”.¹³⁹ Mama sa era catolică iar tatăl lui evreu – așa a crezut până când a aflat că era jumătate extraterestru. Rael nu și-a testat niciodată ADN-ul cu al tatălui său. "Nu este nimic de găsit," spune el. "Codul genetic al Elohim-ilor s-a amestecat cu oamenii și a creat poporul evreu. El va arăta că sunt evreu și nimic mai mult."

În acest sens, pe rețeaua internet se pot întâlni speculații neoprotestante fundamentaliste legate de interpretarea textelor de la Facerea, VI, 2, 4:

„Fiii lui Dumnezeu, văzând că fiicele oamenilor sunt frumoase, și-au ales dintre ele soții, care pe cine a voit... În vremea aceea s-au ivit pe pământ uriași, mai cu seamă de când fiii lui Dumnezeu

¹³⁶ Sic! Dar *Elohim* este în ebraică un plural!

¹³⁷ Postfața autorului Rael din cartea *The True Face of God*

¹³⁸ În mediul catolic „preoteasă” nu desemnează pe soția preotului ci, funcțiunea sacerdotală deținută de către o femeie.

¹³⁹ Parodie evidentă a schimbării numelor din Vechiul și Noul Testament: Avram-Avraam, Iacob-Israel, Simon-Petru, Saul-Pavel

începuseră a intra la fiicele oamenilor și acestea începuseră a le naște fii: aceștia sunt vestiții viteji din vechime.”

Interpretarea ufologistă socotește că „fiii lui Dumnezeu” sunt acești îngeri căzuți (*Nephilim*), „extraterestri” desigur ce au creat această rasă hibridă a uriașilor prin cuplarea cu frumoasele pământence.¹⁴⁰ Această eroare trădează ignorarea interpretării patristice ortodoxe ce a socotit că aceștia erau urmașii lui Set, deci *oameni*. „Identificarea «fiilor lui Dumnezeu» cu îngerii sau ființele cerești se întemeia în parte pe cartea apocrifă a lui Enoch. Această interpretare rabinică destul de răspândită în veacul întâi și al doilea de după Hristos poate fi găsită la scriitorii evrei Iosif Flavius (*Antichități iudaice* 1, 3) și Filon din Alexandria (*Uriașii*), ca și în unele scrieri gnostice (de ex. învățătura lui Valentinian). Unii dintre primii scriitori creștini au primit și ei din greșeală această interpretare.”¹⁴¹

Organizația și scopurile ei

Potrivit site-ului oficial: „Urmând instrucțiunile extraterestrului, Rael a înființat „Mișcarea Raeliană”, o organizație internațională. Este o organizație ateistă, spirituală și non-profit; "ateistă" deoarece demistifică vechiul concept de dumnezeu, "spirituală" deoarece ne leagă de creatorii noștri și de infinitate, și "non-profit" din cauză că nici un membru nu este salarizat, nici măcar Rael însuși.

Scopurile mișcării sunt:

- De a informa fără să convingă.
- De a întemeia o ambasadă pentru extraterestri.
- De a cataliza o societate adaptată viitorului.

Această nouă filosofie, unde se întâlnesc spiritualitatea cu știința, este predată la seminarii internaționale pe fiecare continent.

Mișcarea publică de asemenea magazinul trimestrial *Apocalypse*.

Clonaid

Instituția *Clonaid*, care își are sediul în Las Vegas, Nevada, a fost întemeiată de către raelieni în februarie 1997, imediat după anunțarea clonării oii „Dolly”. În anii 1990, Quebecul a garantat statutul de religie mișcării raeliene. Raelienii au distribuit prezervative tinerilor prin programe destinate adolescenților canadieni. Ei au încercat de asemenea să convingă pe romano-catolici să renunțe la credința lor. „Brațul” științific al mișcării este *Clonaid*, destinată ajutorului cuplurilor sterile și homosexuale de a avea copii.

Chimista Brigitte Boisselier a anunțat la data de 27 noiembrie 2002, nașterea în jurul datei Crăciunului a primului copil clonat ce va fi gemen identic al mamei sale cel puțin o lungă perioadă de timp.

Acest eveniment va marca începutul unei noi ere în reproducerea umană - prima naștere asexuală, prima dată când un copil conceput nu a fost produsul amestecului genetic al mamei și al tatălui, ci reproducerea identică a unuia din părinți. Apoi ea a spus că un cuplu american aștepta prima naștere prin clonare, o fetiță, spre sfârșitul anului 2002.

Clonarea produce un duplicat genetic al unei creaturi. Metoda predominantă în lume constă în extragerea nucleului, sau miezului, dintr-un ovul și înlocuirea sa cu ADN de la un donator. Acest ADN „reprogramează” ovulul, transferându-i întregul cod genetic al donatorului.

---

¹⁴⁰ *COME SAIL AWAY UFO PHENOMENON and THE BIBLE* © 1997 - 2001 Guy Malone
seekye1@earthlink.net

¹⁴¹ Serafim Rose, *Cartea Facerii, crearea lumii și omul începuturilor*, Σοφία, București, 2001, nota 274

Dr. Brigitte Boisselier este o raeliană – și chiar „episcop”. La conferința de presă ea a apărut purtând medalionul de argint raelian ce combină Steaua lui David și un fulg de zăpadă, simbolizând spațiul și timpul infinit.

Clonarea umană este în inima teologiei raeliene a "creației științifice," pe care raelienii o descriu ca pe o alternativă atât la evoluționismul darwinist cât și la dogmele marilor religii. "Clonarea este cheia vieții veșnice," spune Rael. Grupul posedă propriul parc tematic, *UFoland*, lângă Montreal.

Aserțiuni raeliene

Mesaj extraterestru: Savanți de pe altă planetă au creat întreaga viață pe pământ folosind ADN. „Extraterestrii erau înalți de aprox. 1,30 m, aveau păr lung negru, ochi migdalați, piele măslinie și degajau armonie și umor. Unul din ei i-a spus lui Rael că "noi suntem cei ce am creat toată viața pământească, voi ne-ați considerat zei, noi am fost la originea marilor voastre religii. Acum că sunteți destul de mari ca să înțelegeți aceasta, am dori să stabilim contacte oficiale printr-o ambasadă.”

Mesajele dictate lui Rael explică faptul că viața pe pământ nu este rezultatul evoluției întâmplătoare, și nici lucrarea vreunui Dumnezeu supranatural. Este o creație deliberată, folosind ADN-ul, a unor indivizi superiori din punct de vedere științific, care au creat oamenii efectiv după chipul lor, lucru care ar putea fi numit „creaționism științific”¹⁴². Informații asupra acestor oameni de știință și a lucrărilor lor cât și asupra simbolurilor perene ale acestora pot fi regăsite în scrierile vechi ale diferitelor popoare. Lăsând umanitatea să evolueze singură, Elohimii au menținut totuși legăturile cu noi, prin intermediul profeților, ca Buddha, Moise, Isus și Mohamed, aceștia toți fiind aleși și formați de ei. Rolul profeților a fost acela de a educa omenirea progresiv, prin mesajele pe care le-au transmis, de fiecare dată adaptate la nivelul cultural și de comprehensiune al vremii. Aceștia au avut și obligația de a lăsa „urme” ale Elohimilor pentru ca noi să fim în stare să-i recunoaștem drept creatori și să împărtășim la viața noastră, atunci când vom fi avansat destul pentru a putea înțelege.

„Există un număr infinit de universuri ca al nostru care sunt veșnice”¹⁴³. Aceasta este esența mesajului recent al savanților de la Universitatea din Barcelona și Tufts University din Boston. Teoria lor, care va fi publicată în toamna viitoare în *Gravitation and Quantum Cosmology Journal*, este de fapt total confirmată de cercetările făcute de către Alan Guth de la Massachusetts Institute of Technology. Teoria universului infinit a fost anunțată acum 28 de ani de către Rael, întemeietorul mișcării raeliene,¹⁴⁴ alături de alte previziuni cum ar fi posibilitatea clonării unei ființe umane și depășirea vitezei luminii.”

Pentru raelieni, evoluția este de bază. Elohim-ii și-au clonat propriul ADN ca să creeze rasa umană într-un laborator acum 25.000 de ani.

Rael susține că este fratele vitreg al lui Hristos și că poate să străbată o distanță de doi ani lumină în 25 de minute fără navă spațială.

Raelienii iubesc ierarhia. Ei se grupează în șase niveluri, începând de la novice la Rael însuși, care ocupă singur cel de-al 6-lea nivel.

"Suntem denumiți „cult”. Dar noi nu suntem o religie. Dumnezeu nostru este știința.”¹⁴⁵

„Primul templu al religiei evreiești a fost de fapt o ambasadă în jurul căreia s-a construit vechiul oraș. Elohim-ii așteaptă acum ca Statul Israel să acorde un statut extra-

¹⁴² În acest context, termenul înseamnă cu totul altceva decât așa cum a fost el lansat de către savanții fundamentaliști americani.

¹⁴³ Afirmatia susține exact contrariul a ceea ce învață Sf. Scriptură și Sf. Părinți ai Bisericii. (n. Apologeticum)

¹⁴⁴ O mare exagerare și revendicare mincinoasă: această „învățătură” mincinoasă a fost predată ca „dogmă” materialist științifică în toate țările comuniste timp de cel puțin 40 de ani după cel de-al doilea război mondial.

¹⁴⁵ Cf. *PR Newswire*, Miami, April 9, 2001.

teritorial pentru noua ambasadă, "al treilea templu", dar până acum nu s-a primit nici un răspuns pozitiv din Israel."¹⁴⁶

„Noi suntem oamenii de astăzi care folosesc tehnologia de mâine cu religiile și gândirea de ieri. Datorită Elohim-ilor vom fi capabili să atingem noi niveluri spirituale prin adoptarea propriei lor religii, «una ateistă», cea a infinității reprezentată de simbolul lor. Ghizii mișcării raeliene vor deveni preoții acestei noi religii, permițând ființelor omenești să simtă armonia cu micro- și macro-infinitul, și să realizeze că noi suntem pulbere de stele și energie veșnică.

Spiritualitatea și știința vor conlucra în sfârșit eliberate de spaimile medievale care au bântuit trecutul nostru. Aceasta ne va permite să devenim noi înșine "dumnezei" așa cum s-a scris de demult în vechile scripturi."¹⁴⁷

Noul mit scientist: Extraterestrii¹⁴⁸

Fenomenul OZN a devenit în deceniile actuale cea mai populară religie din America. Această afirmație a fost făcută printre alții de către cercetătorul John Whitmore în studiul *Religious Dimensions of the UFO Abductee Experience*.¹⁴⁹

În paralel cu aceste aspecte ce țin de domeniul fenomenului sectant, domeniul OZN a fost abordat și de către cercetători ai organizațiilor secrete de tip franc-masonic, așa cum a fost cel ce semnează sub pseudonimul Jan van Helsing.¹⁵⁰ După un expozeu documentat și pertinent asupra conspirațiilor pe scară mondială orchestrate de diferite organizații secrete, autorul (autorii?) abordează tema OZN-urilor de pe poziția acreditării vieții extraterestre. Potrivit lucrării, recunoașterea oficială a fenomenului ar putea duce printre altele la faptul că:

„Toate religiile ar fi nevoite să-și schimbe dogmele. Nimeni nu dorește acest lucru.”¹⁵¹

O apologetică anti OZN este prezentată și de autorul francez Marc Dem în lucrarea sa *Anticrist 666*, în Cap. 20 intitulat „Timpul blasfemiei și misionarii extraterestrilor.”¹⁵² La întrebarea dacă fenomenul OZN are vre-o legătură cu satanismul, cercetătorul J. M. Lesage răspunde afirmativ în studiul său intitulat *Secretul diabolic al OZN-urilor*, în care afirmă printre altele că martorul acestor evenimente: „pierde brusc legătura cu realitatea prezentă pentru a se pomeni instantaneu în altă «realitate» care nu există, ținând de domeniul iluziei magice.”¹⁵³

O analiză ortodoxă pertinentă a fenomenului a fost făcută de către Ieromonahul Serafim Rose.¹⁵⁴ Astfel, potrivit Părintelui Serafim, filosofia SF ar putea fi rezumată astfel:

„1. Religia în sens tradițional este fie cu totul absentă, fie prezentă în mod accidental sau artificial... «Dumnezeu», atunci când este menționat, este prezentat ca o putere vagă și lipsită de contur, iar nu ca o ființă personală (de ex. «Forța» din *Războiul Stelelor*, o energie cosmică care are atât un aspect pozitiv, cât și unul negativ).

2. În centrul universului SF nu se mai situează Dumnezeu, ci *omul*, dar nu omul așa cum îl cunoaștem noi astăzi, ci așa cum va «deveni» el în viitor, conform mitologiei evoluționiste moderne. Cercetători ca Erich von Däniken, au căutat să explice o serie de

¹⁴⁶ Această afirmație care le aparține ne face să înțelegem mai ușor că „extraterestrii” sunt de fapt demoni, care pregătesc instaurarea lui Antihrist în templul de la Ierusalim. (n. Apologeticum)

¹⁴⁷ Cf. Rael, Quebec, Canada, Summer 1997. În Sf. Scriptură, Cartea Facerii înfățișează mesajul șarpelui din Eden, mesaj reluat în prezent de către acești falși învățători și prooroci mincinoși de tipul lui Rael.

¹⁴⁸ Pr. Dan Bădulescu, *Împărăția răului: New age*, Christiana, 2001, p. 260 și urm.

¹⁴⁹ În *The Gods have landed – new religions from other worlds*, editată de James R. Lewis, New York 1995, p. 74.

¹⁵⁰ În lucrarea *Organizațiile secrete și puterea lor în secolul XX*, Editura ANTET, nu are anul publicației, p. 77 și urm.

¹⁵¹ Op. cit. p. 78.

¹⁵² Op. cit. p. 158.

¹⁵³ *Idem*.

¹⁵⁴ În *Ortodoxia și religia viitorului*, Cap. VI. *Semne din cer*.

pasaje biblice prin ipotezele farfuriilor zburătoare, ajungând la interpretări de-a dreptul aberante.

3. Capacitățile și performanțele excepționale ale ființelor extraterestre și propovăduirea unei filosofii «spirituale» care se plasează «dincolo de orice religie».

4. «Ființele avansate» din spațiul cosmic sunt adesea înzestrate cu calități «mântuitoare», iar aterizările navelor spațiale sunt semnul unor evenimente «apocaliptice» – de obicei sosirea unor ființe binevoitoare care să conducă «oamenii în progresul lor evolutiv».¹⁵⁵

Concluziile trase de Ieromonahul Serafim Rose plasează tot spectrul OZN și SF sub semnul rătăcirilor duhovnicești accelerate în vremea noastră. Aparițiile și întâlnirile de gradul III se pot datora acțiunilor directe ale diavolilor, ce își iau înfățișarea potrivită așteptărilor culturale ale epocii și locului respectiv.

Potrivit lui J. Mayer: „Mișcarea *raeliană*, citează din belșug Biblia pentru a extrage argumente în favoarea mișcării «farfuriilor zburătoare», însă universul său nu mai este deloc creștin. Împingând până la capăt logica unei creații a extraterestrilor, Mișcarea raeliană îl elimină hotărât pe Dumnezeu și se prezintă drept o „religie atee” („religie” în sensul etimologic de „ceea ce leagă” - de extraterestri în cazul de față).

Să profităm de acest exemplu pentru a preciza că nu trebuie să ne imaginăm o ceată de vizionari nebuni și extravaganti. Acesta poate fi portretul adepților câtorva mici grupuri, dar nu al raelienilor, atrași din contra de caracterul foarte „rațional” al mesajului lui Claude Vorilhon: nici vorbă de supranatural, totul se explică „științific”. Atât în privința raționamentului, cât și în cea a integrării socio-profesionale, raelienii sunt desigur, în medie, la fel de „normali” ca și credincioșii obișnuiți al unei parohii catolice sau protestante. Această observație este valabilă și pentru alte mișcări ale căror credințe ne uimesc...

Cu invazia OZN-urilor, cerul a fost „reabilitat”, subliniază Kurt Hutten. „Considerat odinioară drept locașul lui Dumnezeu și al lumii îngerilor”, el fusese demitizat. „Cei ce cred în OZN-uri l-au reemmitizat, însă în spiritul lumii moderne, laicizate. Nu mai este locuit de entități divine, ci de ființe de tip uman, foarte evaluate. Iar acestea vin să aducă o soluție problemelor contemporane, în ceasul în care viitorul omenirii ne îngrijorează; dezvoltarea mitului farfuriilor zburătoare în anii ce au urmat Hiroșimei nu este o simplă coincidență de cronologie, cu atât mai mult cu cât s-au înmulțit foarte repede interpretările ce asociază invazia extraterestră cu un avertisment asupra pericolelor autodistrugerii speciei umane.

Mișcarea farfuriilor zburătoare este oare un demers științific? Este discutabil. O credință neoreligioasă? Fără nici o îndoială.

Scientologia și grupurile adepților „farfuriilor zburătoare” nu sunt (nici pe departe!) singurele noi mișcări religioase occidentale „din afara creștinismului”.¹⁵⁶

Mitul OZN este o manifestare a neo-evoluționismului post-darwinist. Întrucât problema originii vieții și a evoluției speciilor așa cum a fost expusă de către evoluționiștii darwiniști a ridicat probleme insurmontabile, ducând în actualul impas, s-a ajuns în anii 1950-1960 la deplasarea problemei prin introducerea în ecuație a ființelor extraterestre. Acest model ateu nu rezolvă câtuși de puțin conflictul cu revelația, ci am putea spune că îl adâncește. Întrucât știința contemporană manifestă vădite tendințe de a se converti prin fuziunea cu SF-ul, rezultă că prin astfel de ipoteze și știința se îndepărtează tot mai mult de revelația creștină, în loc să se apropie, așa cum consideră entuziaștii grăbiți ai ambelor tabere.

În ce privește ADN-ul, pe internet se putea întâlni o viziune interesantă asupra acestui subiect, intitulată *Ipoteza spectrului vital: o explicație posibilă pentru natura, creația și evoluția moleculei ADN și a vieții*¹⁵⁷ Motivul pentru care am reținut acest articol este faptul că autorul său caută o corelare între diferitele ramuri ale științei cu vechile texte teologice.

¹⁵⁵ Op. cit. pp. 117-121

¹⁵⁶ J. F. Mayer, *Secetele*, Ed. Enciclopedică, București, 1998, pp. 101-102

¹⁵⁷ copyright© by greg h. hatton, asct, mcasi – 24 iunie 1995

Punctul de plecare teologic al acestei ipoteze este luat din Noul Testament, și anume 1 Ioan I, 5: „Și aceasta este vestirea pe care am auzit-o de la El și v-o vestim: că *Dumnezeu este lumină* și nici un întuneric nu este întru El.” Această afirmație poate fi pentru început luată în sens literal. Versetul 7 continuă „Iar dacă umblăm întru lumină, precum El este în lumină, atunci avem împărtășire unul cu altul și sângele lui Iisus, Fiul Lui, ne curățește pe noi de orice păcat.” Ipoteza spectrului vital susține că ADN-ul ar putea fi manifestarea fizică a luminii. De aici decurge posibilitatea convertirii energiei luminoase în materie. Dacă acest lucru este real, atunci avem de-a face cu latura opusă a legii de echivalență masă-energie a lui Einstein: $E=mc^2$. Afirmația că Dumnezeu este lumină apare în Sf. Scriptură de cel puțin zece ori. Reținem părțile bune ale intuițiilor lui Greg Hatton urmând ca cercetări ulterioare aprofundate în lumina revelației ortodoxe să dea un răspuns satisfăcător acestei problematici.

Poziția Bisericii

În cazul sectei raeliene și al clonării Biserica ortodoxă nu s-a pronunțat până acum la nivel oficial și unanim. Se lucrează pe plan local în comisii de studiu al problemelor de bioetică. Ultima luare de poziție oarecum oficială a Bisericii Ortodoxe Române a fost expusă în ziarul *România Liberă*¹⁵⁸ sub titlul „Clonele nu vor putea fi primite în Biserică, pentru că nu vor fi decât niște monștri de laborator - Nu vor avea slujbe nici de botez, nici de înmormântare”. Potrivit acestuia: „Ca inițiator al Comisiei de Bioetică a Bisericii Ortodoxe Române, Î.P.S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, consideră că *"Biserica nu poate decât să ia poziție împotriva acestor experimente și să condamne joaca aceasta nebună a unor oameni de știință. Dacă se vor naște vreodată astfel de ființe, acestea nu vor fi primite în biserică, pentru că nu vor fi altceva decât niște monștri de laborator. Lipsite de harul divin, ele nu vor putea avea parte nici de slujbe religioase, precum slujba de botez sau cea de înmormântare"*. Temeiul biblic al acestei poziții, a precizat Î.P.S. Bartolomeu Anania se află în Profetul Isaia, II, 22: "Lăsați-vă deci de un astfel de om, care nu-i altceva decât o suflare în nări. Ce preț poate fi în el?"

În revista Episcopiei Romanului¹⁵⁹ Iulian Scripcă înfățișează Povestea neagră a clonării: „În ultimele decenii, genetica a făcut pași importanți în clonare: 1953 - descoperirea structurii ADN; 1968 - descifrarea codului ADN; 1978 – prima fertilizare in vitro; 1988 - lansarea proiectului «genomul uman»; 1997 - primul mamifer clonat (oaia Dolly); 2001 - primii embrioni umani clonați; 2002 - prima pisică clonată. De curând s-au produs cinci porcușori clonați ale căror organe vor putea fi transplantate la om... Astfel, controversatul doctor italian Severino Antinori a anunțat recent, că, în ianuarie 2003, se va naște primul copil clonat. Adversarii clonării umane consideră iresponsabilă această procedură, deoarece, chiar în cazul unui succes s-ar putea naște cu defecte majore. La aceste acuzații doctorul Antinori răspunde însă că această metodă ar putea fi de un real folos cuplurilor care nu pot avea copii. După toate probabilitățile, procreația generațiilor mileniului trei va deriva din ceea ce se numește deja procreație asistată medical.”

Până când se va ajunge la un consens ortodox, se pot emite păreri personale, ce trebuie desigur să fie sănătos ancorate în tradiția și învățătura Bisericii. Punctul de vedere ortodox trebuie să se ridice deasupra perspectivei occidentale secularizate (bioetica), perspectivă în care credem că Duhul Sfânt nu va fi prezent și nu va descoperi răspunsul ce este căutat potrivit înțelepciunii lumești ale acestui veac căzut. Darul deosebirii duhurilor trebuie să lucreze cu precădere în recunoașterea imediată a lucrării satanice ce se ascunde în spatele acestor vorbe meșteșugite. Căci parodia nașterii din Fecioară (asexuale), ce se întâmplă chiar în jurul Crăciunului, numele fetei născute „Eva”, locul unde s-ar afla – Israel - împreună cu afirmațiile de blasfemie și hulă deschisă ale raelienilor îi vădesc fără tăgadă ca având o sorginte satanică. Iar în această privință poziția Bisericii ortodoxe nu poate fi alta decât

¹⁵⁸ I. Zubașcu, *România liberă*, marți 4 febr. 2003, p.10

¹⁵⁹ *Credința ortodoxă*, decembrie 2002, p. 14

osândirea pe față a învățăturilor și practicilor antidumnezeiești și antiomenești ale acestei mișcări, sub toate aspectele ei.

Clonarea umană, pe lângă aspectul ei satanic de răzvrătire împotriva voinței lui Dumnezeu, suferă și de *imposibilitatea ducerii ei la îndeplinire*. Fără a intra în amănunte și detalii tehnice, oamenii nu pot crea aceste duplicate nici măcar la nivelele inferioare biologice (plante, animale). Dacă un duplicat identic, chiar dacă nu absolut, dar să zicem 99,9% s-ar putea realiza material, problema sursei de energie vitală rămâne nerezolvată. Nu mai vorbim de clonarea oii „Dolly” ce nu a fost niciodată dovedită în chip științific public unei comisii imparțiale de savanți. De aceea o putem fără grijă alătura vestitei disecții a umanoidului de la Roswell: un bluff menit să tulbure conștiința, și așa mult slăbită duhovnicește a omului contemporan, orbit de falsele „miracole ale lui Antihrist”.¹⁶⁰ La aceste fraude vădite se adaugă din ce în ce mai multe voci competente ce au dezvăluit falsitatea „alunizării” astronauților americani.¹⁶¹ Desigur că această fraudă ar întrece în amploare dacă va fi recunoscută, cea cu așa-zisele fosile „omul de Piltown” și „Lucy”. Lumea va fi șocată de proporțiile incredibilei farse, ce va avea implicații științifice și politice deopotrivă.

În ceea ce privește cuplurile sterile, soluțiile medicale clasice și rugăciunile sunt suficiente. Dacă Dumnezeu vrea atunci sterpiciunea se biruiește și la vârste înaintate așa cum a fost cazul dreptilor Avraam, Sara, Ioachim, Ana, Zaharia și Elizabeta (și desigur a altora știuți și neștiuți). Dacă însă El nu vrea dintr-un oarece binecuvântat motiv, atunci nu trebuie forțată voia Sa prin aceste metode genetice menționate: clonare, fecundare in vitro, mamă surrogat ș.a. Cei doritori de copii pot înfia eventual, deși aceasta deschide o serie de alte probleme, cum ar fi probitatea cuplului în eventualitatea folosirii acestor copii înfiați din țări sărace (cum este și țara noastră!) pentru scopuri ne-binecuvântate (pedofilie, bancă de organe de transplant).

La noi în țară fenomenul OZN a fost propagat încă din perioada comunistă în special prin literatura SF, și prin eforturile unora ca scriitorul I. Hobana¹⁶².

După revoluție la televiziune au apărut o serie de emisiuni (redactor Bădescu) de propagandă a fenomenelor farfuriilor zburătoare.

În privința sectei raeliene, aceasta nu a arătat o activitate oficială deosebită în România. Deși formal nu s-au exprimat astfel de poziții, totuși duhul acestor doctrine neo-evoluționist-elitiste poate fi recunoscut din plin la C. Negureanu, Pavel Coruț și Alexandru Mironov. Acest duh poate fi oricând dovedit din afirmațiile și lucrările lor, și, chiar dacă ei nu aparțin formal mișcării raeliene, este cel mai important de a fi vădit și combătut.

„Într-o cadrul mișcării new age se manifestă interesul pentru fenomenele paranormale, parapsihologie și OZN. Dacă înainte de 1990 acestea erau practic excluse din cadrul oficial științific serios, fiind împiedicată propagarea lor și expediindu-se în sectorul „misticism, obscurantism, superstiții”, astăzi lucrurile s-au schimbat dramatic. Această schimbare constatată la noi este urmarea schimbării produse în centrele de putere: Moscova a cedat, cel puțin temporar, teren Statelor Unite. Dacă până în 1990 știința pozitivistă și materialistă ignora și nu accepta domeniul „supranatural”, suprasenzorial, astăzi, prin așa numita ramură a paranormalului, aceste fenomene cad sub incidența cercetării și a descriției discursului de tip științific. Mărturie în acest stă printre altele canalul Satelit Tv Discovery, un canal de prestigiu și autoritate în domeniu. În ultimii ani acest canal ce se recepționează relativ ușor și în orașele noastre datorită televiziunii prin cablu, prezintă de 2-3 ori pe săptămână programe cu pretenții de ținută științifică legate de OZN, mistere neexplicate, paranormal, astrologie, poltergeist, viață după viață, etc. Aceste enigme nu mai sunt pur și simplu ignorate ca în trecut, ci sunt abordate de pe poziții scientiste.

Astfel în anii '90 în domeniul controversat al OZN-urilor s-a produs pe nesimțite

¹⁶⁰ Titlu al unui roman al scriitoarei suedeze Selma Lagerlöf

¹⁶¹ www.AFakedMoonLandingConspiracy.com, William L. Brian II, *Moongate: Suppressed Findings of the U.S. Space Program*

¹⁶² Cele mai renumite la noi sunt cărțile lui Ion Hobana și Florin Gheorghiu. (N. Apologeticum)

tranziția de la SF la cercetarea științifică serioasă. Rapoartele se înmulțesc, martorii se numără printre oficialități militare sau de poliție, dovezile par a deveni tot mai convingătoare. Spre deosebire însă de posturile Tv românești, la Discovery nu apar practic niciodată teologi sau preoți ortodocși ce ar putea combate aceste ipoteze. În fond, fie că este vorba despre OZN, extraterestri, reîncarnare sau spiritism, în toate aceste cazuri așa cum a observat pe bună dreptate Cardinalul olandez G. Danneels, nu se oferă explicații obiective și absolute¹⁶³, ci interpretări relative și subiective ce au pretenția de explicații. Același lucru s-a petrecut de altfel și în alte cazuri, cum a fost de exemplu darwinismul.

Plasându-se deliberat în afara revelației dumnezeiești păstrate și transmise de Biserică, oamenii de știință rătăcesc precum saducheii „neștiind nici Scripturile nici cuvântul lui Dumnezeu” (Matei XXII, 29), rătăcind după ei mulțimi credule și neavizate. Este desigur foarte adevărat și faptul că aceste rătăcirii au soarta descrisă de rabinul Gamaliel: „*dacă această hotărâre sau lucrul acesta este de la oameni, se va nimici.*” (Fapte Ap. V, 38), însă din punct de vedere misionar nu se poate adopta aici această atitudine pasiv-comodă ce lasă lucrurile să se rezolve de la sine. Până când nivelul duhovnicesc al familiei va reveni la cote cât de cât normale, este necesar ca Biserica (preoții) și școala (profesorii de religie) să pună baze solide de cosmologie și antropologie creștină, ca astfel toate aceste devieri de la adevăr să se piardă fără urmări serioase.

Trebuie insistat, în ciuda speculațiilor științei moderne, pe caracterul unic al cosmosului văzut (fizic, tridimensional): *uni-vers*, nu *multi-vers*. „În anul 1227, în apogeul scolasticii, papa Ioan al XXI-lea a condamnat un număr de 219 propoziții, în majoritatea lor emise de Aristotel și urmașul acestuia, *doctor ecclesiae*, Toma d’Aquino.¹⁶⁴ Printre aceste propoziții se afla și aceea precum că „prima cauză (Dumnezeu) n-a putut face mai multe lumi”. Primul articol al Crezului afirmă: „...Făcătorul cerului și al pământului, al *tuturor celor văzute și nevăzute.*” La ce se referă propoziția incriminată? Dacă se are în vedere lumea fizică (cele văzute), ne raliem poziției ce susține unicitatea. Astăzi se vorbește despre universuri paralele, anti-materie și găuri negre prin care s-ar putea trece dintr-un univers într-altul, universuri multidimensionale, simple speculații nefundamentate suficient nici măcar științific, ca să nu mai vorbim teologic.

Extrapolând, bineînțeles că nimic nu ne îndreptățește scripturistic să presupunem existența altor lumi fizice, eventual locuite de alte ființe cu inteligență superioară nouă. De aici și până la noua mitologie OZN nu e decât un pas, pe care teologic nu-l putem accepta în nici un caz, nici măcar ca ipoteză de lucru. Această metodă de investigație științifică este foarte periculoasă în teologie, putând duce la grave erezii, așa cum a fost cazul eruditului Origen, condamnat definitiv la două sinoade ecumenice, în ciuda unor încercări recente de „reabilitare” a sa, unele venite, surprinzător, chiar din spațiul teologic ortodox.”¹⁶⁵

Creația văzută e unitară și are ca centru Pământul.¹⁶⁶ Cinstea și întâietatea acestei planete e dată tocmai de existența unică a vieții aici. Iar valoarea vieții este dată de om - cununa creației văzute, creat după chipul și spre asemănarea cu Dumnezeu. În sfârșit, trebuie subliniată valoarea omului ce îl ridică pe acesta chiar mai presus de îngerii - lucru realizat de către Iisus Hristos și Maica Domnului. Ca Om, Mântuitorul Hristos a binevoit a Se întrupa pe acest Pământ, nu pe o altă planetă sau într-un alt sistem solar, aducând prin jertfa unică de pe

¹⁶³ „Reîncarnarea este o interpretare, nu o constatare” citat din G. Danneels, *Dincolo de moarte – Reîncarnare și Înviere*, București, 1994

¹⁶⁴ Cf. Encyclopaedia Britannica 1996

¹⁶⁵ Pr. Dan Bădulescu *Împărăția răului: New age*, p. 238-239

¹⁶⁶ De obicei se afirmă că pământul este centru în sens duhovnicesc. Acest lucru este făcut cu prudență pentru a nu se cădea în acuzația de geocentrism ptolemeic. Dar, până la urmă, pământul poate fi în centrul universului *până și spațial!* Avem curajul acestei afirmații bazate pe cuvântul Duhului Sfânt din Scriptură. Să nu ne mai temem de eventuala acuzație de „fundamentalism” venită din părți scientiste. Oricum știința nu a demonstrat la modul absolut – dogmatic faptul că nu ar fi așa. Sistemul cosmologic heliocentric copernican este căzut în desuetudine și nici cele moderne nu au o stabilitate impresionantă, durând îndeobște 20-30 de ani, atât cât îi este cu putință minții omenești lipsite de revelație divină...

Golgota mântuirea întregii creații. Căci prin El s-a îndeplinit rostul omului, așa cum a fost voit de la bun început de către Dumnezeu: împărat, preot și prooroc al creației (văzute). În fața nedumeririlor trezite de dimensiunile relativ neînsemnate ale pământului în cosmos, poziția sa, mișcarea în jurul soarelui, vom arăta tinerilor că la rândul Său Mântuitorul S-a născut ca Om în iesle sărăcăcioasă, în sânul poporului iudeu în provincia Galileea, în casa tâmplarului Iosif. Cu adevărat, toate aceste elemente exterioare sunt cu totul departe la prima vedere de orice slavă și prestigiu. Atât poporul - iudeii, la acea dată un popor mic, dezbinat, lipsit de orice valențe dominante, cât și țara mică aflată sub drastică ocupație romană (vezi Luca XIII 1-2), lipsită de pondere economică, politică, culturală și chiar religioasă. E ușor de făcut comparația Galileii și iudeilor cu Imperiul Roman, ca să vedem disproporția vădită.

Valoarea omului, ca verigă de legătură între Creator și creație, trebuie susținută în fața mitului scientist al unor „civilizații extraterestre mult superioare omului”. Omul rămâne „cununa creației”, nu numai în planul terestru, sau chiar al creației văzute (universul fizic), ci întrece chiar și ființele nevăzute, duhovnicești. Temeiul acestei afirmații îndrăznețe este axionul „Cuvine-se cu adevărat” în care Maica Domnului, Fecioara Maria este numită „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii”. Am insistat asupra acestor aspecte, deoarece nu poate fi neglijat pericolul inoculării subversive prin canalele mass media, a noii variante scientiste a cosmologiei și antropologiei. Precedentul a existat în perioada materialistă, când generații întregi erau îndoctrinate cu evoluționismul darwinist, ale cărui urme nu s-au stins nici până astăzi.

Dar pentru aceia care nu au chemare și răbdare ca să urmărească programele științifice, există și o abundentă literatură, chiar autohtonă, cum au fost romanele lui Pavel Coruț din seria „Octogonului”, ce au cunoscut un succes notabil la începutul anilor '90. Din nou, nu se face direct o mențiune explicită a apartenenței autorului la mișcarea new age. În schimb abundă referirile la reîncarnare și viața extraterestră,¹⁶⁷ păgânism geto-dac naționalist.

Desigur că aceste idei au o circulație mult mai eficientă când sunt prezentate sub forma atractivă a ficțiunii literare de succes, așa cum a fost și cazul romanului *Șapte ani apocaliptici*¹⁶⁸ al autorului Ion Țugui ce conține printre alte fabulații capitoul „Contele identifică obiectele spațiale neidentificate”: „Fiind vorba de lumi mult mai evolute, din Galaxia noastră...”¹⁶⁹ Alături de Ion Țugui și Pavel Coruț, Dr. Cristian Negureanu și-a prezentat literatura fantezistă ca pe o certitudine incontestabilă, combătând revelația creștină cu argumentele scientiste de tip OZN în lucrări ca *Lumi paralele – Supranaturalul de la mit la știință*,¹⁷⁰ *Civilizațiile extraterestre și a treia conflagrație mondială*,¹⁷¹ (1993) *Biblia și OZN-urile*¹⁷² (febr. 1991).¹⁷³

Trebuie ținut cont și de faptul că, modalitatea de organizare a mișcării, gradele, inițierea, doctrina trădează inspirația duhului neo-masonic de tip new age. Centrarea pe interpretări apocrife scripturistice (ambasada ca cel de-al treilea Templu din Ierusalim) și originea etnică a lui Rael, ne fac să întrezărim ce interese umane se găsesc în umbra acestei organizații malefice. De asemenea propaganda și fondurile acestei așa numite organizații non-profit implică, fără nici o îndoială, activități susținute și conspirații ale unor organizații secrete, ce vor ieși probabil la vedere la timpul cuvenit.

Dacă la acestea adăugăm și lucrarea nevăzută a „duhurilor văzduhului”¹⁷⁴ atunci devine limpede că este vorba de un adevărat atac duhovnicesc ce periclitează mântuirea.

¹⁶⁷ Pavel Coruț, *Arta succesului la români*, Miracol, 1993, p. 14 și urm.

¹⁶⁸ Ion Țugui, *Șapte ani apocaliptici*, Gnosis, 1992.

¹⁶⁹ Op. cit. p. 101.

¹⁷⁰ Cristian Negureanu, *Lumi paralele – Supranaturalul de la mit la știință*, F.E.D., nu are anul apariției

¹⁷¹ Ed. Datina, 1993

¹⁷² Ed. SITI, 1991

¹⁷³ Pr. Dan Bădulescu *Împărăția răului: New age*, pp. 285-288.

¹⁷⁴ „Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduh.” Efeseni VI, 12.

Biserica are mijlocele necesare de combatere a acestui atac, și ele trebuie puse degrabă în aplicare: cateheza credincioșilor, propovăduirea adevăratelor învățături și sfintele taine.

Bibliografie:

Biblia, Ed. IBM al BOR, București, 1991
Maxim Mărturisitorul *Scrieri, partea a doua*, Ed. IBM al BOR, București, 1990
Nicodim Aghioritul *Războiul nevăzut*, Arta grafică, 1991
Achimescu, Nicolae *Noile mișcări religioase*, Limes, 2002
Bădulescu, Dan *Împărăția răului: New age*, Christiana, 2001
David, Petre *Sectologie*, Constanța, 1999
Rose, Serafim *Ortodoxia și religia viitorului*, Chișinău, 1995
Rose, Serafim *Cartea Facerii, crearea lumii și omul începuturilor*, Σοφία, București, 2001
Vlăducă Ion *Ortodoxia și eroarea evoluționistă*, Scara, 2002

Lucrări de specialitate

Bentov, Isaac, *A cosmic book*, Vermont, 1988
Bucke, Richard, *Cosmic Consciousness*, Olympia Press, 1901
Catoe, Linn, *UFOs and Related Subjects: An Annotated Bibliography*, Washington, 1969
Coruț, Pavel, *Arta succesului la români*, Miracol, 1993
Coruț, Pavel, *Cântecul nemuririi*, Varanha, 1993
Cuciuc, Constantin, *Religii noi în România*, Gnosis, 1996
Dem, Marc, *Anticrist 666*, Domino, 1997
van Helsing, Jan, *Organizațiile secrete și puterea lor în secolul XX*, ALMA, 1997
Hunt, Dave, *Seducerea creștinătății*, Agape
Hynek, A. J., *The UFO Experience: A Scientific Inquiry*, Ballantine Books, 1977
Klass, Ph., *UFOs Explained*, Random House, 1974
Le Bar, J. J., *Cults, Sects and the New Age*, Huntington, 1989
Malko, G. *Scientology: The Now Religion*, The Polygraph, 1967
Meyer, J. F. *Sectele*, Ed. enciclopedică, 1998
Morris, Henry, *Creacionismul științific*, Soc. Misionară Română, 1992
Morris, Henry, *Introducere în știința creacionistă*, Anastasia, 2000
Needleman, J., *The new religions*, 1984
Negreanu, Cristian, *Supranaturalul de la mit la știință (I)*, F.E.D.
Portelli, C., *Unificarea religiilor și integrarea lor cu știința*, Genuine, 1999
Ruppelt, *Report on Unidentified Flying Objects*, Ace Books, 1956
Sagan, Carl, *Cosmic Connection ou l'Appel des Étoiles*, Paris, 1975
Sandqvist, Erik, *Spökflygarna – 46 dagens UFO-fenomen – forntidens änglabesök* Stockholm, 1987
Scholes R., Rabkin E., *Science Fiction: History, Science, Vision*, Oxford University Press, 1977
Urzică, Mihai, *Minuni și false minuni*, Anastasia, 1993
Verne, Jean, *Sectele*, Meridiane, 1996
Wurtz, Bruno, *New Age*, Ed. De Vest, 1994

Reviste

UFO's in Space: Anatomy of a Phenomenon, Ballantine Books, 1965
PR Newswire, April 9, 2001

Ortodoxie și erezie

Articole

Bowen, Ch., „Den närmaste kontakten” în *Märkliga UFO-fall*, Höganäs, 1987
Traubman, T, *Attack of the Clones*, în "Ha'Aretz Daily," September 11, 2002
Whitmore, J., „Religious Dimensions of the UFO Abductee Experience” în *The Gods Have Landed: New Religions From Other Worlds*, Albany, 1995

Bibliografie Raeliană

Alan S Alford, *Gods of the New Millennium*_Discovery Institute's Critique of Pbs's Evolution.
M. Baigent, R. Leigh & H. Lincoln, *The Messianic Legacy*, Arrow Books
Rael, *The True Face of God*
Rael, *Let's Welcome Our Fathers From Space*, 1979
Rael, *Sensual Meditation*, 1980
Rael, *The book Which Tells The Truth*, 1974
Rael, *Extra-terrestrials Took Me To Their Planet*, 1976.
Sir Laurence Gardner, *Genesis of the Grail Kings*, Bantam Books lmtd.

Video

Mysteries Of The Dead Sea Scrolls Exposed Vol.1- UFO Central Home
The Triumph Of Design
Evolution - Fact or Belief?

Linkuri internet

www.rael.com
The Bible UFO Connection
UFOs and the Bible - Tom Slemen
Theory of Evolution
Restored King James Bible Online
COME SAIL AWAY
UFO PHENOMENON and THE BIBLE © 1997 - 2001 *Guy Malone* seekye1@earthlink.net

POZIȚIA EDITURII „EONUL DOGMATIC” FAȚĂ DE CREȘTINISMUL ORTODOX

*„Eonul dogmatic la ale cărui porți batem, îl închipuim înzestrat cu toate virtuțile ineditului. Nu vedem cum ar putea să intre în ele elemente de dogme specific creștine, după noi perimate ca conținut. Deocamdată, pe planul intelectual nu vedem desenându-se, între eonul creștin și noul eon, altă formă comună decât formele, stilul intelectului extatic. Acest disponibil intelect extatic își va lua materialul ce urmează să fie transfigurat în noi dogme, din conștiința frământată a timpului, și nu din muzee de antichități.” (L. Blaga *Eonul dogmatic*)¹⁷⁵*

Din fruntea pe care stă semnul „eonului dogmatic”, un drept măritor creștin nu poate presupune că se vor zămislî altceva decât gânduri de obturare a viitorului, de refuz al comuniunii. Iată din păcate, temelia unei suprastructuri intelectuale la care un preot ortodox este chemat ca lupta cea bună să lupte, să se oștească împotriva-i, și nu altminteri.

Prezentarea editurii și programul ei

În ultimii ani cercurile culturale și chiar teologice au fost provocate de către o nouă disciplină universitară numită „Știință și Religie”, ale cărei surse de inspirație și finanțare se declară a fi *Fundația John Templeton* și *Universitatea Interdisciplinară din Paris*.

La noi în țară sarcina implementării acestei discipline a fost asumată de către o grupare ce s-a coagulat sub numele de *XXI: Eonul dogmatic*. Prin accesarea paginii web de pe internet http://www.geocities.com/xxi_eonul_dogmatic, se ajunge la butonul „filosofia” mișcării. Reproducem parțial acest material nesemnat, însă desigur asumat de către corifeii editurii: Magda Stavinschi și Pr. Doru Costache, text ce se află și în magazinul *Noua reprezentare a lumii – studii interdisciplinare*, I:

„XXI: Eonul dogmatic este o editură tânără, fondată la sfârșitul anului 2000, cu ambiții editoriale motivate de *un anumit crez și vizând o finalitate precisă*. Mai precis, cu ambiții motivate de credința în vocația pan-umană a unității și vizând realizarea unui cadru al dialogului, necesar oricărui demers conciliator.¹⁷⁶

...Pentru societatea umană - sfâșiată în diverse chipuri -, care trăiește cu obișnuința divizării de sute și mii de ani, contemporana căutare a unității e un scop mai mult decât nobil... Simptomele procesului sunt diverse, de la *piața comună la unitatea europeană*, de la *sincretismele religioase* la interculturalitate, de la căutarea - în ordine științifică și filosofică - a unei cunoașteri unificate la *mișcarea ecologistă*, de la *ONU la ecumenism* și la *dialogul interreligios*...

XXI: Eonul dogmatic propune societății și culturii românești exercițiul unei *mentalități deschise, integrative*...

XXI: Eonul dogmatic își desfășoară demersul în *jurul bunei teorii a întrupării Cuvântului*, utilizând instrumentele puse la dispoziție de tradiția atât de bogată, atât de elastică și expresivă a creștinismului răsăritean (ortodox). Numele său, trimițând la *celebra profeție* a

¹⁷⁵ L. Blaga *Eonul dogmatic*, Ed. Minerva, București 1983, p. 303.

¹⁷⁶ Intruchipează idealul franc-masonic promovat sub forma religioasă a ecumenismului interconfesional și inter-religios. (n. Apologeticum)

lui Blaga, privind un veac al adunării, al asocierii, nu vrea decât să exprime vocația tradiției ortodoxe de a concilia.

XXI: Eonul dogmatic se dorește, așadar, un spirit care să anime, într-o anumită manieră de gândire și viață, aspecte diverse ale culturii contemporane. De aceea se propune drept mediator între zone privite deseori ca *irreductibil separate*, constituindu-se în *placa turnantă* a întâlnirii între mentalități, tradiții religioase și culturale diferite, între diverse domenii ale cunoașterii și ale expresiei creativității umane, fără anularea particularităților de dragul sintezei și fără a renunța la elementele comune pentru promovarea specificităților.

XXI: Eonul dogmatic reprezintă *o stare de spirit*, promovând întâlnirea. Privirea din afară, *atașamentul față de aspecte superficiale, de amănunte mai mult sau mai puțin relevante*, produce separații.

XXI: Eonul dogmatic vrea să recupereze sufletul lucrurilor, coerența lor interioară, din unghiul căreia tot ceea ce, pentru o privire neatentă, pare a fi temei al divizării se poate în cele din urmă revela ca punte a întâlnirii. De aici, programul său - axat pe *cercetarea interdisciplinară* - propune conturarea unei *mentalități înnoite*, în stare să intuiască esența lucrurilor, deschisă, pentru ca în cele din urmă să conducă *la un mod de viață, potrivit unui standard*, trebuie spus, al comuniunii și al divino-umanității.

XXI: Eonul dogmatic este, în primul rând, o voce a *tinerei generații de intelectuali creștini*, care caută - pe urmele iluștrilor săi dascăli - atât *înrădăcinarea în tradiția Părinților* (altfel zis, într-un mod de a gândi și de a fi propriu vieții ecclesiale) cât și asumarea valorilor, a exigențelor timpului de acum; o voce proaspătă și în același timp verificată...

Tocmai acest spirit permite, în al treilea rând, construcția - acolo unde se deconstruiește, noi încercăm adunarea, întâlnirea, căutarea noimei." (sublinierile cursive ne aparțin).

Pe parcurs noțiunea de *XXI: Eonul dogmatic* a căpătat un adaos lămuritor, fiind precedată de: *Noua reprezentare a lumii*.

Acțiunea programului XXI: Eonul dogmatic în mediile universitare teologice românești

Acest demers venit din zona culturală a mediului universitar occidental a pătruns fără nici un obstacol în mediul universitar românesc, unde prin publicații, studii și dezbateri se străduiește intens de a „reeduca” mentalul românesc postcomunist în sensul mentalului globalist al *noului eon*, al *noii ordini mondiale*. Traducând din grecește în engleză, corespondentul actual al elinei din perioada culturală invocată mai sus, obținem *new age*. Acest din urmă termen ar fi produs desigur o reacție alarmantă în acea zonă universitară pe care o vizează preponderent adepții noului eon dogmatic: *facultățile de teologie*; drept pentru care s-a optat pentru limbajul filosofic al lui Blaga, ce sună mult mai potrivit în contextul cultural românesc ortodox.

În cadrul acestui dialog „Știință – Religie” sau chiar „Știință – Teologie”, din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din București s-a format un colectiv sub coordonarea Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, fost decan al facultății și titularul catedrei de teologie dogmatică ortodoxă, și câțiva teologi în rândul cărora de departe cel mai râvnitor și mai angajat cu devotament „nobilelor idealuri umaniste” se arată a fi Pr. Dr. Doru Costache, în prezent (2003) asistent la catedra de teologie dogmatică ortodoxă și ucenic al părintelui D. Popescu. Iată cum problema de față încetează de a mai fi de domeniul strict cultural și devine o problemă de natură teologică, eclezială, cu repercusiuni în rândul clerului și credincioșilor.

Întrucât inițiatorii *Eonului* au declanșat și au provocat procesul și dialogul, ne asumăm invitația indirectă la acest „dialog” în calitate afirmată de preot ortodox și reprezentând *o voce a Bisericii*, iar nu una a Universității. Considerăm iarăși că poziția noastră nu este a unei anume „discipline de studiu cum ar fi „Teologia”, sau „Îndrumări Misionare” sau altceva de genul acesta, care să poarte vreun dialog transdisciplinar cu vreo știință, oricare ar fi aceea:

biologie, geologie, astronomie, fizică, etc. În această calitate, nu ne însușim câtuși de puțin crezul filosofic **new age** enunțat mai sus, ci ne delimităm hotărât și chiar de la bun început de această viziune ce în opinia noastră este contrară învățaturii și tradiției Bisericii Ortodoxe, fiind cu alte cuvinte o sumă de *erezii*.

Sursa de inspirație a mișcării: Lucian Blaga

Indiferent de unde provine ideea denumirii de „Eonul Dogmatic”, este clară sorgintea blagiană a acestui demers cultural. Sfânta Scriptură ne poruncește să cercetăm duhurile, și, cu ajutorul lui Dumnezeu și al sfinților ce au apărat ortodoxia, vom căuta și noi acest lucru, începând cu sursa de inspirație a mișcării, pentru că așa cum va fi pomul așa vor fi și roadele, și întrucât rădăcinile acestui pom ne duc la „celebra profeție” a lui Blaga, cu ea vom și începe. Nu vom zăbovi însă prea mult asupra ei, deoarece lesne se va vedea că aceasta nu este nici „celebră” și nici „profeție”, ci o biată încercare a științei și filosofiei omenești găsită nebună în ochii lui Dumnezeu, fiind în acest sens chiar mai mărunță și decât cea cu mult prea citată „profeție” a lui A. Malraux și care în treacăt fie spus nici măcar nu suna așa cum este cunoscută: „Secolul XXI va fi religios sau nu va fi” ci: „*Secolul XXI va fi spiritual sau nu va fi*”¹⁷⁷ ceea ce este altceva, dacă stai și cercetezi mai adânc lucrurile și preiei citatul cu acribia cercetătorului onest.

Lucian Blaga, fiu de preot ortodox, a mai fost certat în epocă de către cel care este revendicat de către Pr. D. Popescu și Pr. D. Costache a fi maestrul lor în ale teologhisirii, în lucrarea *Poziția domnului Lucian Blaga față de Creștinism și Ortodoxie* apărută la Sibiu în anul 1942. Este jenant faptul că nici măcar autoritatea celui socotit drept cel mai mare teolog român al sec. XX nu a fost suficientă, de vreme ce peste 60 de ani este necesară o repunere în discuție, de data aceasta nu atât a lui L. Blaga însuși cât a urmașilor săi în duh.

Mulți ne-am mirat cum a fost cu puțință ca fiul de preot să ajungă la o filosofie religioasă anticreștină. Răspunsul ni-l furnizează însuși Blaga în *Hronicul și cântecul vârstelor* în descrierea ce o face părinților săi. Astfel despre mama sa aflăm că: „...suferea de o religiozitate cu adiacențe folclorice și *superstițioase, ce n-o îndemna spre naos și spre altar*. Chiar în graiul ei de toate zilele se amesteca, plină de aluzii, șoapte, exclamații și formule arhaice, *o magie* de aspecte pitorești...”¹⁷⁸ (subl. ns.) Iar despre părintele Blaga: „Mai aflam că era un *liber-cugetător*, deși preot... Își îndeplinea sarcinile preoției, pe care în cea mai mare parte le *socotea emanate din credinți deșarte*, ca un conștiincios drept al pravilei, dar oricum așa cum se putea *fără de elanul unei adevărate convingeri*... După alte cincisprezece pahare *nu-și mai stăpânea* adâncurile temperamentale, după zece cânta sau aluneca pe povârnișul *disputelor ce nu mai luau sfârșit*... la Bălgrad își încerca la jocul de cărți o anume linie scrisă în palmă, pe care realitatea o desmințea... căci în el presimțeam tipul *areligios*... Remarcasem pesemne că Tata nu se îndemna acasă, printre ai săi, *niciodată la vreo rugăciune, necum la semnul crucii*.”¹⁷⁹ (subl. ns.) Amarnice relatări ale unei catastrofale lipse de vocație preotească, ce nu au rămas după cum vedem fără urmări, atât în fiul său trupesc, cât și în fiii „în duh”. Înfricoșat avertisment pentru noi, purtătorii hainei preoțești!

La Blaga „dogma” are un cu totul alt înțeles decât în Biserică, și chiar unul opus. El afirmă printre altele în culegerea târzie de aforisme *Din duhul eresului*: „Cei care cred în dogmă își pierd criteriile de justă apreciere a ideilor... Oamenii se hrănesc cu dogme și dogmele cu oameni... Spiritul n-are nici un interes să prefacă o idee în dogmă. În procesul de dogmatizare a unei idei intervin totdeauna interese exterioare spiritului.”¹⁸⁰ „Pe de altă parte,

¹⁷⁷ Vezi mai sus nota 24.

¹⁷⁸ L. Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*, Ed. Minerva, București, 1997, pp. 29, 30, 33

¹⁷⁹ *Ibidem*, p. 34

¹⁸⁰ Cf. Gh. Vlăduțescu „Ideea dogmatică, Intellect, Rațiune” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație. Culegere de studii*, notă subsol, p. 61

în tentativa formulării principiilor metodei dogmatice, opusă oricărui conținut creștin, mistic etc. al dogmei, Blaga intră în polemica deschisă cu o serie de curente filosofice.¹⁸¹ „Rezultă cu claritate din critica făcută lui Berdiaev atitudinea *areligioasă* a lui Blaga – *dominantă indiscutabilă a întregii sale vieți* – încât nu înțelegem cum a putut fi etichetat drept mistic...”¹⁸² (subl. ns.)

Citatele de mai sus confirmă, din nefericire, fără nici o puțință de tăgadă cele arătate de către Părintele Stăniloae, și anume *apostazia și erezia* lui Lucian Blaga, de care acesta nu s-a rușinat și nici nu știm să se fi căit sau s-o fi retractat public. „Teoreticianul "Marelui Anonim" al "cenzurii transcendente" și al "misterului" potențat, profet al "eonului dogmatic", în vecinătate cu concepțiile teologice, a reușit performanța *de a-i înfuria pe teologi și teiști, fiind acuzat de apostazie*. Blaga însuși a ținut să se delimiteze de *ortodoxia religioasă*. Dar și de *naturalismul scientist*. Singularizându-se, Blaga devenea, ipso facto, mai greu comprehensibil.”¹⁸³ (subl. ns.) Este exact ceea ce în mod foarte periculos reușește și părintele Costache prin afirmațiile sale făcute în cadrul diverselor întâlniri și conferințe la care participă făcând propagandă acestor idei, unde *smintește* pe tinerii teologi în curs de formare, mulți dintre ei viitori preoți sau poate chiar arhieriei! Cunoscând negreșit prea bine ce înseamnă „a sminti pe unul din aceștia mici”, D. Costache se pune implicit sub semnul rediscutării. Dar, slavă lui Dumnezeu, părintele este tânăr și are încă tot timpul de a reflecta asupra reînțoarcerii la învățătura dreaptă a Bisericii și de a lepăda ispitele culturale care l-au prăbușit pe Lucian Blaga. Rugăciunile „pentru frații noștri preoți...” îl includ și pe dânsul și nădăjduim din suflet că vor lucra mântuitor.

Reiterarea discursului asupra „ortodoxiei” lui Lucian nu-și mai are rostul în iconomia tezei, cu toate că există nenumărate alte citate și dovezi.

După cum s-ar fi convenit unor ucenici ai Pr. Stăniloae ca doar să urmeze pe linia mentorului lor, ar fi trebuit fie să-l ignore total pe Blaga, ca pe o *nulitate* din punctul de vedere al *dumnezeieștilor dogme*, fie să continue pe aceeași linie și să risipească eresurile sale de suflet pierzătoare. Or, este din păcate evident că persoanele în cauză nu numai că nu au făcut acestea, ci dimpotrivă îl reabilitează și îl aduc în prim plan ca pe un nou „profet al noului eon”: „Lucian Blaga voia un nou "eon", adică o nouă lume spirituală de lungă durată”¹⁸⁴. Iată încă o erezie, și anume *milenarismul*, de tip new age.

Pentru L. Blaga ce filosofează autonom în cadrele dialecticii hegeliene evoluționiste, „ideile teologiei creștine sunt *creațiuni* ale spiritului omenesc; în această calitate ele au o evoluție, o creștere; *evoluția* nu e însă accidentală, ci stăpânită de un fir conducător” care a făcut ca totdeauna „să răzbată *ideile cele mai absurde*.”¹⁸⁵ (subl. ns.)

În privința unui eventual dialog între filosofie și teologie, Blaga era mai mult decât sceptic: „*Căutarea unui acord de natură sistematică* între filosofie și teologie a fost pentru mulți gânditori, și nu dintre cei mai neînsemnați, o problemă. Pe noi aceste limanuri cu sirene răgușite nu ne pot ispiti în nici un fel. Nu putem crede că rezultatele obținute în cele două *domenii învrăjbite* ar fi atât de stabile, încât țința nobilă de a le împăca să merite atâta repetată trudă... Cercetările noastre se vor mișca însă prin aceleași *tărâmurile adverse*, dintre care unul aparține filosofiei și celălalt teologiei.”¹⁸⁶ (subl. ns.) Și dacă aceasta era opinia filosofului, cum pot fi calificate vocile din Biserica ortodoxă ce au considerat că un dialog al teologiei cu știința nu numai că este roditor, ci chiar unul „indispensabil”?

¹⁸¹ Cf. Gh. Cazan „Raționalismul ecstateric – forma specifică a raționalismului” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație. Culegere de studii*, Cartea Românească, 1987, p. 51

¹⁸² Cf. T. Dima „Posibile semnificații ale „Eonului dogmatic” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație...*, p. 67

¹⁸³ Cf. D. Ghișe, „Valorificarea – dimensiune necesară a construcției culturale” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație...*, p. 17

¹⁸⁴ Cf. T. Dima „Posibile semnificații... p. 71

¹⁸⁵ L. Blaga, *Eonul dogmatic*, în *Trilogia cunoașterii*, Fundația regală pentru literatură și artă, București, 1943, p.

22

¹⁸⁶ L. Blaga, *Trilogia cunoașterii, Eonul dogmatic*, p. 7

Viziunea eretică a Pr. Doru Costache

Furat de elanul împăcării celor diferite, Pr. D. Costache ne introduce în studiul său „Logos, evoluție și finalitate în cercetarea antropologică. Spre o soluție transdisciplinară”¹⁸⁷ printr-un motto semnificativ: *Întru amintirea lui Herakleit din Efes și a Sfântului Maxim, teoreticienii ai mișcării ca manifestare a Logosului*. Acești doi teoreticienii au în comun noțiunea de Logos, dar lamentabil este faptul că, deosebirea duhurilor este un demers ortodox inexistent în cadrul gândirii citatului părinte asistent. Dacă nu avem acest dar deosebit, atunci măcar cel al inteligenței native peste medie și al erudiției șefului de promoție al Seminarului teologic și al brilliantului profesor și publicist din persoana aceluiași, ar fi trebuit să-l fi ajutat la executarea acestei distincții nete între filosoful păgân și sfântul creștin, stâlp al ortodoxiei pe care îl necinstim printr-o alăturare necuvioasă, după cum i s-a întâmplat Sfintei Prea Cuvioase Parascheva lângă hoitul cel nevrednic. Cum să se asemene nebuna înțelepciune omenească infirmată de veacuri, cu sfântul cel insuflat de dumnezeiești dogme? Din modul inept de a focaliza asupra similitudinilor, în maniera: „Heraclit a admis, după cum se știe existența unei substanțe primare care s-a diferențiat, o parte a ei prefăcându-se în "lume". Și după părerea stoicilor, substanța primară se transformă în întregime și devine "lume".”¹⁸⁸, s-ar cuveni în consecință alinierea citatului filosof antic alături de gnosticii iudei de factura lui Philon Iudeul, deoarece: „Philon avea la bază, după cum susține Lucian Blaga, "concepția monismului iudaic, pentru care... în cadrul divinității, nu se putea admite dispariție și degradare, deși era posibilă emanația din divinitate a unor existențe secundare (de ex., a Logosului) ”.”¹⁸⁹, sau altoreretici de mai târziu și nicidecum Sfântului Maxim, cel ce nu numai că a filosofat dumnezeiește, ci este numit în Biserică *Mărturisorul*.

Intențiile publice ale Pr. Costache după cum însuși mărturisește, ar fi următoarele:

„(1) să rezume unele aspecte importante ale controverselor dintre teologi și oamenii de știință privind originea și natura omului, descifrând câteva dintre cauzele conflictului;

(2) să distingă între rezultatele cercetării și ideologiile la care se apelează pentru interpretarea datelor cercetării, punând în discuție legitimitatea controverselor creaționism-evoluționism;

(3) să expună câteva dintre problemele antropologiei științifice de astăzi, cum apar din perspectiva noii cosmologii;

(4) să prezinte câteva repere ale antropologiei ortodoxe;

(5) să propună o cale de soluționare a conflictului amintit.”¹⁹⁰

Dacă Pr. Costache a încercat o mediere a conflictului creaționism-evoluționism de pe poziția nepărtinitoare a teologiei ortodoxe, aceasta nu presupunea neapărat și o poziție *echidistantă*, deoarece între, să zicem, afirmația că: $2 + 2 = 4,04$ și $2 + 2 = 404$ adevărul nu se va putea afla la mijloc. Întrucât părintele nu ne-a furnizat din partea creaționistă decât afirmații generale și personale, socotim cuvenit, spre dovedire a afirmației anterioare, să dăm cuvântul cărții de referință ce se intitulează chiar *Creaționismul științific*, în care este descris:

„B. Modelul creaționist. Diametral opus modelului evoluționist, modelul creaționist implică un proces de creație specială care este:

- 1) supranaturală;
- 2) direcționată din exterior;
- 3) teleologică (cu scopuri precise); și
- 4) încheiată.

¹⁸⁷ În B. Nicolescu și M. Stavinschi *Știință și Religie – antagonism sau complementaritate?*, XXI: Eonul dogmatic, București, 2002, p.278 și urm.

¹⁸⁸ Cf. T. Dima „Posibile semnificații... p. 72

¹⁸⁹ *Ibidem*, p. 73

¹⁹⁰ Pr. D. Costache „Logos, evoluție și finalitate... p. 278

Ca și evoluția, modelul creaționist se aplică universal... Creația originară a fost perfectă când a fost încheiată și de atunci încolo ea este într-un proces de deteriorare.”¹⁹¹

Am păstrat dinadins ultima frază ca să nu fim bănuți că am citat trunchiat de pe poziții pro-fundamentaliste. Reluând cele patru puncte (nefiorentine!) din perspectiva apologeticii ortodoxe nu am reușit să surprindem erezia. Cât despre ultima propoziție, deteriorarea „de atunci” înseamnă desigur de la căderea în păcat. Deoarece nici aici nu găsim vreo poticnire, decât aceea că răstoarnă cu totul cele predate în manualele evoluționiste, putem recomanda fără tăgadă corectitudinea acestor afirmații.

Reafirmarea celor de mai sus o întărim cu încă un citat:

„Modelul creaționist postulează astfel o perioadă de creație specială la început, în timpul căreia toate legile și categoriile fundamentale ale naturii, inclusiv speciile majore ale plantelor și ale animalelor, și omul, au fost aduse în ființă prin procese speciale *creatoare* și de integrare care nu mai operează acum. Odată creația terminată, aceste procese de creație au fost înlocuite de procese de *conservare*, care au fost concepute de Creator pentru a întreține și a menține sistemele de bază pe care le-a creat El.”¹⁹²

Argumentele evoluționiste au intoxicat și intoxică încă generații întregi, fiind de departe „ideologia” dominantă pe plan mondial în ultimii 70 de ani. Este de prisos a le relua, continuăm – zadarnic – încercând a afla în cele de mai sus cum de reușește „*creaționism(-ul)*, ca ideologie care ignoră dinamica vieții (proiectată chiar de Logosul divin!), încercând, în schimb, să propună o mitologică tehnologie dumnezeiască.”¹⁹³ Ce fel de dogmatică ne-a fost predată nouă, ortodocșilor? Ce nu este adevărat și *ortodox* în cele afirmate, - atenție - de savanți, nu de teologi? Oare nu a fost o creație *specială și desăvârșită*? και ειδεν ο Θεός τα πάντα ὅσα ἐποίησεν και ἰδὸν καλα λίαν και εἶπεν εὖ εἶπετο ἑσπέρα και εἶπεν εὖ πρωί ἡμέρα ἕκτη¹⁹⁴; și ziua a șaptea ce a însemnat dacă nu terminarea creației?: „S-a odihnit Dumnezeu de lucruri, ca de acum zidiri nouă să nu mai facă mai multe decât făpturile cele zidite, căci nu era trebuință de mai multe, ci destule s-a făcut, și s-au săvârșit toate făpturile cele de sus și cele de jos, însă nu S-a odihnit nici nu Se odihnește, nici nu se va odihni Cel ce ține și ocârmuiește toate făpturile...”¹⁹⁵ Procesele de *conservare* sunt cele *proniatoare*, și se putea eventual, adăuga – ca o „complementaritate nu antagonism” – că aici Dumnezeu era prezent în creație prin energiile Sale necreate, lucru ignorat de creaționiști.

Hotărârea Sinodului VI Ecumenic (Constantinopol 680-681): condamnarea monergismului

În sprijinul argumentării sale Pr. D. Costache aduce și acuza de monergism teologic: „Pentru că problema era poziția teologiei ortodoxe față de creaționism și evoluționism (...) este vorba de a extinde paradigma hotărârii Sinodului VI Ecumenic la orice discuție privind Biserica și teologia ei. Sinodul VI Ecumenic a condamnat o erezie numită "monergism". În observațiile pe care le-a făcut, creaționismul științific sau nu, este o formă de monergism, pentru că afirmă că lumea este pur și simplu înghiontită de Dumnezeu; salturile respective – pentru că există salturi și în creaționism, nu doar în evoluționism – sunt explicabile printr-un pressing de sus, supranatural.”¹⁹⁶ ...Și parcă spuneau anticii: *si tacuisses...*

Să începem prin a cerceta mai întâi hotărârea sinodală privitoare la monergism:

¹⁹¹ Dr. H. Morris, *Creaționismul științific*, Societatea Misionară Română, 1992, p. 10

¹⁹² *Ibidem*

¹⁹³ Pr. D. Costache „Logos, evoluție și finalitate... p.288

¹⁹⁴ Facerea I, 31: „Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau bune foarte. Și a fost seară și a fost dimineață: ziua a șasea.”

¹⁹⁵ *Hronograf*, „Pelerinul român”, Oradea, 1992, p. 22

¹⁹⁶ Cf. „Controversa creaționism-evoluționism în dezbatere” în *Vestitorul Ortodoxiei*, 31 martie 2002, p. 9

„...fiindcă începătorul răutății nu a încetat de la început să găsească un colaborator în șarpe și prin el să introducă în firea omenească otrava, tot așa și acum n-a încetat să născocoască unelte potrivite propriei voințe, ne referim la Teodor, fost episcop de Faran, la Serghie, Pyr, Pavel și Petru, care au ocupat scaunul întâistătorilor orașului imperial, și mai ales Honorie, fost papă al vechii Rome, Chir, fost episcop al Alexandriei, Macarie, de curând ajuns pe scaunul Antiohiei, și Ștefan, ucenicul său, prin aceștia el n-a încetat să stârnească rătăcirii scandaloase în întreaga Biserică semănând în poporul ortodox, prin expresii noi, erezia unei singure voințe și a unei *singure lucrări* (monergism) în cele două firi ale Unuia din Sfânta Treime, Hristos adevăratul nostru Dumnezeu; în consonanță cu smintita rătăcire (*kakodoxia*) a rău-credincioșilor Apollinarie, Sever și Temistie râvnind cu cuget viclean să nimicească și desăvârșirea înnomenirii aceluiasi unic Domn Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, introducând blasfemiator lipsa de voință și nelucrarea în trupul său însuflețit în mod înțelegător (*noetikos*) și Ștefan ucenicul acestuia; nu s-a lenevit prin aceia să stârnească în întreaga Biserică smintelile rătăcirii că ale unei singure voințe și ale unei *singure lucrări* în cele două firi ale Unuia din Sfânta Treime Hristos Adevăratul nostru Dumnezeu, poporului drept credincios semănând prin noi expresii erezia în consens cu secta nesănătoasă și rău credincioasă a rău credincioșilor Apollinarie, Sever și Temistie și desăvârșirea înnomenirii a însuși Unuia Domnului nostru Iisus Hristos Dumnezeul nostru după ce au încercat nimicind printr-o cugetare vicleană, introducând nebunește prin aceasta că trupul Său însuflețit noetic era fără de voință și fără de lucrare...

Prezentul Sfânt Sinod ecumenic a primit cu credință și cu brațele deschise propunerea (*anafora*) făcută de Prea Sfântul și Preafericitul papă al vechii Rome, Agaton, împăratului nostru drept măritor și prea credincios, Constantin, prin care a respins nominal pe cei care au predicat și învățat după cum s-a zis mai sus o singură voință și o singură lucrare în iconomia lui Hristos Cel întrupat, adevăratul nostru Dumnezeu.

În același fel a primit și propunerea sinodală a sfântului Sinod al celor 125 de episcopi iubitori de Dumnezeu (adunați) de către același Prea Sfințit papă, Măriei sale de Dumnezeu înțeleptit.”

Sinergia și „logica terțului inclus”

Pr. Costache susține în continuare că în actul creației lui Dumnezeu a fost vorba despre *sinergie*. La întrebarea pe care Pr. C. Coman, prodecan al Facultății de teologie ortodoxă și moderator al discuției o pune delicat și timid în numele nostru al celor foarte nedumeriți, și anume: „Sinergia între cine și cine?” urmează răspunsul prompt: „Între Dumnezeu și creația Sa, care este fundamentată în Logos (...)”¹⁹⁷ Și ... puncte-puncte, rămânem și noi, cei ce n-am fost personal de față la această dezbatere. Ce legătură poate fi între aceste panseuri și horosul sinodal? Dacă Dumnezeu a creat lumea *din nimic*, ce fel de sinergie a putut avea El cu Creația Sa? Părintele are o altă definiție a *energiei* decât cea teologică? În cazul acesta, nu se fac referiri la energiile naturale: fizică, chimică, electrică, bio- etc., ci e vorba de o lucrare a unei ființe raționale (logice). Are creația o lucrare (energie) în sens teologic? Așa spune Sinodul VI despre cele două lucrări ale Mântuitorului cea *divină* și cea *umană* potrivit celor două naturi? Cum este posibil să se afirme în mod consecvent și *în mai multe locuri și articole* (nu sunt citate de față în întregime, fiind disponibile la cerere), că în momentul zilelor creației – despre care este vorba în zisa controversă – a putut fi vorba despre sinergia lui Dumnezeu cu Creația ce tocmai era în curs de apariție? Cum a putut chiar omul, creat după chipul și asemănarea cu Dumnezeu să co-laboreze cu Dumnezeu (sinergie) la propria sa creație, chiar dacă nu una *ex nihilo* ci din pământ (țărână)? Sau poate că e invers, creația colaborează cu Dumnezeu la crearea omului prin vreo sinergie? Aici nu e ortodoxie, ci erezia *evoluționismului teist*. Acest scurt-circuit dogmatic și logic nu are nici un efect asupra Pr. Costache, deoarece în încheierea discuției dânsul afirmă: „Deci, lumea este făcută din

---

¹⁹⁷ *Ibidem*

nimic, dar organizarea ei se realizează după principiul sinergiei, pentru că Tatăl creează lumea privind Chipul lui Hristos.”¹⁹⁸

Mergând în continuare pe linia pe care s-a angajat, Pr. Costache poate fi total descalificat de către orice credincios ortodox, și chiar și de către învățăceii săi ce vor constata în curând erorile sale „cu mai mare durere” decât a constatat părintele așa-numita „rătăcire” a îmbunătățitului Ieromonah Serafim Rose, cel situat după opinia părintelui asistent „pe o poziție paralelă (la infinit, euclidiană) cu tradiția sfinților.” Am încercat să identificăm acest citat din cuprinsul articolului „Logos, evoluție și finalitate...” de la p. 288, dar deși este cules cu un font (corp literă) mai mic, ceea ce indică citatul, nu ni s-a făcut onoarea de a se indica sursa, lucru repetat de altfel pe parcursul lucrării. (Chiar dacă citatele aparțin aceluiași autor, ar trebui indicată sursa pentru conformitate.)

Dar nu acest amănunt este grav, el poate fi datorat unor scăpări de culegere sau tipărire, ci acea așa-zisă „logică a terțului inclus” preluată de la cripto new-agerul Basarab Nicolescu: „și care este o logică antinomică pe care o vedem în toate dogmele Bisericii. Când ereticul spune: „Dumnezeu este Unul”, celălalt eretic spune: „Dumnezeu este Trei”. Ortodoxia spune: „Dumnezeu este Unul și Trei”. Când ereticul spune „Hristos este Dumnezeu”, celălalt eretic spune: „Nu, Hristos e om”, Ortodoxia spune: „Hristos este Dumnezeu și Om”. Aceasta este logica terțului inclus.”¹⁹⁹ Ortodoxia este nevoită a spune că, tot luptând să apere „cauza dreaptă” a noilor organizații ale noii ordini mondiale ale noului (n)eon (anti)dogmatic cu noile sale reprezentări ale lumii, Pr. Costache a ajuns să confunde - ceea ce este foarte grav - *firea cu ipostasul*. Dumnezeu este *Unul – în fire* (ουσια) și în *Trei ipostasuri* (persoane). Hristos este *un ipostas și două naturi* (firi): divino-uman, Θεαντροπος.

Așadar ilogica așa numitului terț declarat „inclus” este clară și pentru un elev de liceu. Este vorba de fapt chiar despre cel clasic exclus! Acestea reprezintă două categorii logice *distincte care nu se contrazic și nu se pot exclude!*

Cât privește logica folosită, cu smerenie remarcăm la „eoniști” doar pe cea clasică a dialecticii hegeliene preluată de Marx, și anume:

teză: *evoluționism naturalist*;

antiteză: *creaționism științific* (teologie fundamentalistă);

sinteză: *noua reprezentare a lumii* (eonul dogmatic), paradigmă cosmologico-teologică superioară. Identitatea gândirii în cauză, cu evoluționismul teist este demonstrată încă odată fără tăgadă.

Poziția inconsecventă a doctorului Alexandros Kalomiros

Invocarea autorității doctorului Alexandros Kalomiros (1931-1990) merită la rândul ei o observație. Cu adevărat acesta a fost o personalitate deosebită, fiind contemporan cu Ierom. Serafim Rose. La noi a fost publicat la editura *Deisis* un volum intitulat „Sfinții Părinți despre originile și destinul omului și cosmosului” în traducerea Pr. Prof. Ioan Ică de la Sibiu. În postfață părintele profesor se declară un admirator entuziast al evoluționistului teist care a fost A. Kalomiros:

„Doresc să relev în principal efortul salutar în direcția necesarei deconstrucții a rezistentelor filosofeme scolastice ce parazitează încă discursul teologic contemporan cu *crispări angoasate în fața evoluției*, cu refuzul spiritualist al realităților devenirii lumii materiale... Gradul în care vom fi „șocați” de lectura acestor eseuri teologice va constitui un barometru fidel al *disponibilității noastre mentale și psihologice* de a recepta *interpretarea provocatoare și benefică* a acestei revelații la adresa schemelor dualiste sau moniste inadecvate... Eseurile doctorului se pot constitui – nu în ultimul rând pentru preoți și profesorii de religie – într-o

¹⁹⁸ *Ibid.*, p. 13

¹⁹⁹ *Ibid.*, p. 13

binevenită terapie purificatoare a discursului catehetic și a pedagogiei religioase a Bisericii” (subl. ns.)

Mărturisim „șocurile” survenite în urma constatării prezenței ereziei evoluționismului teist pe o scară atât de răspândită la înalte nivele ale învățământului teologic românesc, care pot da rezultate de acest gen:

„Trecerea de la evul mediu la modernitate a găsit însă *Biserica nepregătită*, cu o *conștiință relaxată*... și cu o *amintire ștearsă a modului* de lucru al Părinților... Mai mult, din cauza *înfrângerii suferite în fața științelor*, în sec. XVII-XIX, *teologii* consideră că nici nu mai trebuie purtată vreo discuție cu lumea științei, și că ceea ce au ei acum de făcut este numai să redescopere și să conserve cu pietate realizările generațiilor creștine din trecut. Acest blocaj, cu totul străin de spiritul apostolic al misiunii Bisericii, determină cea mai mare parte a teologilor să rămână insensibili față de importantele mutații din cosmologia contemporană. *Într-o profundă criză a conștiinței sale profetice*, *Biserica pare să fi pierdut puterea de a discerne și de a spera în semnele unei noi "pliniri a vremii"*. Or, pronia dumnezeiască pare să fi condus lumea științei – *dincolo de percepția Bisericii* – către momentul unei întâlniri cu viziunea teologică tradițională despre lume.”²⁰⁰ (subl. ns.)

În calitate de teolog al Bisericii, cu biata putere de discernere a duhurilor ce a mai rămas din harul Mirungerii, plus cel preoțesc transmis la hirotonie, completat cu oarece studii teologice, nu putem spune decât că *această „vreme nouă” și „lume nouă” de care se tot face vorbire, este new age-ul masonic al noii ordini mondiale și nimic altceva*, vreme cu care Biserica nu vrea să aibă de a face, fiind „plănuțită” de către cel rău și uneltele sale omenești.

Întorcându-ne la Al. Kalomiros, ne întrebăm cum de i-a scăpat Părintelui Ică din vedere cartea acestuia de referință care i-a adus celebritatea în lumea ortodoxă: *Against false union* (Împotriva mincinoasei uniri) apărută în 1964? Întrucât ea nu a fost încă tradusă în românește (cel puțin după cunoștința noastră la data scrierii acestui articol) am recurs la lecturarea ei în limba engleză, cartea fiind disponibilă pe internet, și ne-am oprit asupra unor pasaje edificatoare pentru problema ce ne interesează:

„De la protestantism la ateism și materialism nu a fost o distanță prea mare. Multe felurite filosofii au început să pretindă poziția pe care o avea credința în mentalitatea creștinului, și, până la urmă, *scientismul a cucerit lumea*. Acesta a avut o putere deosebit de mare în a cuceri masele din cauză că realizările din domeniul tehnologiei aminteau de minuni, și îi făceau pe oameni să se extazieze în fața lor, oameni care, din lipsă de criterii spirituale, au căzut pradă ușoară materialismului. *Știința a dat apoi lumii un sentiment de falsă cunoaștere. Chiar dacă tot timpul și-a schimbat părerile și teoriile, acestea au avut de fiecare dată o aură a cunoașterii certificate; și acest lucru a influențat mințile oamenilor într-un mod magic.*”²⁰¹ (subl. ns.)

Să recurgem în continuare la lecturarea opiniilor lui Kalomiros în legătură cu oportunitatea unor „dialoguri” de felul celui propagat de reprezentanții „eonului dogmatic”:

„O discuție (dialog) între ateism și catolicism este cu puțință. Ei vorbesc de pe același nivel filosofic, cu argumente de același ordin. Dar *o discuție între ateism și ortodoxie este imposibilă*, deoarece ortodoxia vorbește o limbă complet incomprehensibilă ateismului. *Ea înțelege uimitor de bine limbajul ateismului dar, în clipa în care va vorbi același limbaj, încetează a mai fi ortodoxie.*

²⁰⁰ Pr. D. Costache „Perspectivele Teologiei Patristice în contextul cosmologiei contemporane” în *Noua reprezentare a lumii, XXI Eonul dogmatic*, București, 2002, pp. 57-58

²⁰¹ Al. Kalomiros *Against false union*, Cap. VI. ”The Mystery Of Iniquity (Taina Fărădelegii)

Să luăm de pildă discuția privitoare la natura omului. Catolicismul crede că omul e alcătuit dintr-un trup și un suflet. Ateismul nu acceptă existența sufletului și învață că omul constă doar din trup. Această negare a constituit un răspuns viziunii catolice despre om... În acest fel, taina existenței omului a decăzut la nivelul naiv al unei definiții filosofice. Aici a găsit-o ateismul și a început să brodeze pe aceasta, deoarece ateismul și el se situează la nivelul definițiilor filosofice. Astfel a început un schimb de *nesfârșite argumente filosofico-științifice*, care vor continua până la sfârșitul lumii *fără a dovedi nimic*, deoarece dovada este căutată în sfera rațiunii pure și nu în cea care se află dincolo, în transcendență. Rațiunea nu are decât o valoare auxiliară; singură, nu duce nici la cunoaștere nici la certitudini.

Cum a putut ortodoxia așadar să ia parte la o asemenea copilărească discuție naivă fără să se înjosească la acest nivel al naivității? Ortodoxia refuză să dea o definiție filosofică a omului, a trupului, a sufletului. Ea știe că omul este mai mult decât ceea ce se vede dar știe la fel de bine că nu poate nici să descrie și nici să definească sufletul, și nici să privească trupul materiei ca pe ceva comprehensibil minții omenești. Atâta vreme ce mintea omenească poate să analizeze lucrurile, poate doar să înțeleagă niște simboluri pe care le-a creat ea însăși, nu să ajungă și la esența lucrurilor.

...Ortodoxia este o experiență spirituală, o viață în Domnul, o serie de contacte ontologice, și nu un sistem de silogisme omenești. Silogismele sale există, și sunt în cea mai mare parte logice, dar sunt pur auxiliare. Fundamentele ei nu sunt formate din silogisme sau din speculații filosofice, ci experiențe vii, ale lucrării divine în inimile curate ale Sfinților, *cum va putea așadar ateismul să ducă o discuție cu ortodoxia?*²⁰² (subl. ns.)

Poziția lui Kalomiros în această privință apare cum nu se poate mai clar: ortodoxia nu are cum să dialogheze, nici cu știința atee sau deistă clasică (Newton, Galilei, etc.), și nici cu cea panteistă de tip new age (Capra, Bohm, etc.)

Istoricul științei Al. Koyré

Pe parcursul dialogului este invocată autoritatea istoricului științei Al. Koyré. Să cercetăm și noi care sunt opiniile acestuia în privința influenței științei asupra mentalului și sufletelor oamenilor: „Revelatoare, mai ales, fiindcă Koyré, ca și Blaga, a fost convins în studiile sale istorice de ideea "unității gândirii, îndeosebi în formele ei cele mai înalte", în speță de ideea unității gândirii științifice și filosofice... Încercând să caracterizeze unghiul de vedere în care a întreprins cercetarea revoluției științifice din secolul al XVII-lea în clasicele sale "Studii galileene" Koyré va scrie că el a analizat această revoluție drept rezultat "al unei profunde transformări spirituale care a zdruncinat din temelii nu numai conținutul dar și cadrele însele ale gândirii noastre; substituirea unui univers infinit și omogen cosmosului finit și ierarhic organizat al gândirii antice și medievale implică și necesită prefacerea totală a primelor principii ale rațiunii științifice și filosofice. Prefacerea totală de asemenea a noțiunilor fundamentale ale mișcării, ale spațiului, ale cunoașterii și ființei." ²⁰³ (subl. ns.) „Puțin mai târziu, în prefața lucrării pe care o pregătea atunci când a redactat acest curriculum vitae, Koyré preciza că el vede în revoluția științifică a secolului XVII-lea expresia și consecința "unui proces mai profund și mai grav datorită căruia omul... și-a pierdut locul în lume sau poate, mai exact, a pierdut lumea însăși, care constituia cadrul existenței sale și obiectul cunoașterii sale, și a trebuit să transforme și să schimbe nu numai concepțiile sale fundamentale, ci chiar structurile gândirii sale." (subl. ns.) (Vezi Al. Koyré, "Du monde clos a l'univers infini", Paris, "Gallimard", 1973, pp. 10-11.)²⁰⁴

---

²⁰² *Ibidem*, Cap. XX "Fearful Mysteries" (Înfricoșătoarele Taine)

²⁰³ Cf. M. Flonta „Istoria științei și analiza culturală a cunoașterii pozitive” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație...*, pp. 193-194

²⁰⁴ *Ibidem*, nota 23, p. 197

Aceasta s-a întâmplat deoarece acel om apusean l-a pierdut mai întâi pe Dumnezeu prin căderea întregii bisericii apusene în jurul anului 1000. După această dată filosofii și savanții apuseni au continuat vertiginos prăbușirea cunoașterii omenești: „Cusanus face trecerea între cele două evuri afirmând că lumea n-ar avea margini sau început și centru. Mașina lumii e astfel întocmită încât pare a avea pretutindeni un centru și nicăieri o limită.”²⁰⁵ (subl. ns.) „Profunzimea revoluției înfăptuite de Galilei și Newton în știința naturii a fost subliniată de Al. Koyré astfel: „Ceea ce aveau de făcut fondatorii științei moderne, printre ei fiind și Galilei, nu era o critică și o combatere a unor anumite teorii eronate și deci corectarea și înlocuirea lor prin altele mai bune. Ei trebuiau să facă ceva cu totul deosebit. Trebuiau să reformeze structura intelectului nostru însuși, să reformuleze și să reformeze conceptele lui, să dezvolte o nouă abordare a existenței, un nou concept al cunoașterii, un nou concept al științei, și chiar să înlocuiască un punct de vedere atât de natural, acela al simțului comun, cu un altul care nu este de loc natural.”²⁰⁶ (subl. ns.)

Afirmările acestea adevărate venite din partea unuia ce nu a fost nici teolog și nici ortodox susțin teza contrară opiniilor „eonului dogmatic”.

Texte și idei comparate

Pentru a fi mai sistematici, oferim mai jos câteva mostre de texte și idei comparate:

Pr. Doru Costache
XXI: Eonul dogmatic

„Din punctul meu, nu este un conflict între antropologia științifică și cea teologică, ci între două interpretări reduționiste ale datului antropologic: *supranaturalismul*, în cazul creaționismului, și *naturalismul*, în cazul evoluționismului.”²⁰⁷
(subl. ns.)

Lucian Blaga
Filosofia

„Transnaturalismul meu metafizic se află la egală depărtare de *supranaturalismul* teologic și de *naturalismul* scientist.”²¹³ (subl. ns.)

Teologie ortodoxă Creacionism Științific
Sfinții Părinți

²⁰⁵ A. Botez „O teorie originală despre spațio-temporalitate, câmp stilistic și creație științifică” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație...*, p. 208

²⁰⁶ Al. Koyré, *Galilei și Platon*, în I. Pârnu, *Istoria științei și reconstrucția ei conceptuală. Antologie*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1981, p. 168

²⁰⁷ Pr. D. Costache „Logos, evoluție și finalitate... p.284

²⁰⁸ *Ibidem*, p. 304

²⁰⁹ *Ibidem*..., p. 280

²¹⁰ Pr. D. Costache „Apologetic, moral și mistic: trei moduri ale viziunii ecleziale asupra Creației – elemente de cosmologie tradițională” în *Noua reprezentare a lumii, XXI Eonul dogmatic*, București, 2002, p. 45

²¹¹ Basarab Nicolescu și Magda Stavinschi *Știință și religie – antagonism sau complementaritate?* p. 8

²¹² Pr. D. Costache „Apologetic, moral și mistic...”, p. 58

²¹³ Cf. D. Ghișe, „Valorificarea – dimensiune necesară a construcției culturale” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație. Culegere de studii*, Cartea Românească, 1987, p. 17

Ortodoxie și erezie

„Doctrină filosofică, decizie, decret, opinie, dogma avea la greci sensuri diferite de cele ce aveau să-i fie date mai târziu, pozitive sau negative.”²¹⁴
„Trebuie să izolăm dogma... de toate subînțeleșurile cu care credința o înzestreaă.”²¹⁵

„Dogmă: [gr. dogma - dogmata = opinie, hotărâre]: doctrină de credință formulată în mod sinodal, în care Biserica recunoaște conținutul deplin și dezvoltarea ortodoxă a învățăturii apostolice...”²²¹

„...atât oamenii de știință cât și teologii se înșeală, fiecare considerând că se află în posesia întregului adevăr.”²⁰⁸ (subl. ns.)

„pentru teologi, sugestionați... de existența statică a unui adevăr presupus absolut... adică o singură revelație cu constelații fixe.”²¹⁶ (subl. ns.)

„A. Creația nu poate fi dovedită. Este imposibil să pui la cale un experiment științific prin care să descrii procesul creației, sau chiar numai să evaluezi dacă un astfel de proces poate avea loc. Creatorul nu creează după principiul unui savant.”²²⁵

²¹⁴ Cf. Gh. Vlăduțescu „Ideea dogmatică, Intellect, Rațiune” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație. Culegere de studii*, p. 58

²¹⁵ *Ibidem*, p. 57

²¹⁶ L. Blaga, *Trilogia cunoașterii, Eonul dogmatic*, Ed. Fundației pentru literatură și artă, București, 1943, p. 8, 9

²¹⁷ Cf. Gh. Vlăduțescu „Ideea dogmatică, Intellect, Rațiune” în *Lucian Blaga – cunoaștere și creație. Culegere de studii*, notă subsol, p. 61

²¹⁸ Cf. T. Dima „Posibile semnificații... p. 71

²¹⁹ L. Blaga, *Trilogia cunoașterii, Eonul dogmatic*, p. 7

²²⁰ L. Blaga, *Eonul dogmatic*, Ed. Humanitas, București, 1993, p. 188

²²¹ Pr. Prof. I. Bria, *Dicționar de teologie ortodoxă A-Z*, Ed. IBM al BOR, București, 1994, p. 127

²²² Sf. Vasile cel Mare *Hexaameron* 9, 1

²²³ Sf. Ignatie Briancianinov „Despre creștinism Predică la Duminica Tomei” în *Predici la Triod și Pentecostar*, Ed. Σοφία, București, 2003, p. 200

²²⁴ Sf. Grigorie Palama, citat în D. Stăniloae, *Viața și învățătura Sf. Grigorie Palama*, Ed. Scripta, București 1993, p. 32

²²⁵ Dr. H. Morris, *Creaționismul științific*, Societatea Misionară Română, 1992, p. 5

„Privit și de această dată în afara istoriei universului și a vieții, omul e prezentat (de către teologi) drept ființă superioară...”²⁰⁹
(subl. ns.)

„Numele său, (al asociației Eonul ...) trimițând la *celebra profetie* a lui Blaga, privind un veac al adunării, al asocierii, nu vrea decât să exprime vocația tradiției ortodoxe de a concilia.”
(subl. ns.)

„Adâncul, marea, întunericul, noaptea – toate acestea reprezintă *metafore* pentru un rezervor minunat de posibilități privind ființele ce vor veni...”²¹⁰
(subl. ns.)

„Credința într-o dogmă implică credința că *istoria poate fi suspendată.*”²¹⁷ (subl. ns.)

„Lucian Blaga voia un nou „eon”, adică o nouă lume spirituală de lungă durată”²¹⁸

„Cei care *nu interpretează cuvintele Scripturii în sensul lor propriu* spun că apa de care vorbește Scriptura nu e apă, ci altceva, de altă natură, și interpretează cuvintele plantă și pește cum li se pare lor... *Eu când aud că Scriptura zice iarbă, înțeleg iarbă; când aud plantă, pește, fiară, dobitoc, pe toate le înțeleg așa cum sunt spuse... Mi se pare însă că cei care nu înțeleg lucrul acesta, adică cei care folosesc interpretarea alegorică, au încercat să dea Scripturii o vrednicie închipuită, punând pe seama ei propriile idei, schimbând sensul cuvintelor Scripturii cu folosirea unui limbaj figurat. Înseamnă însă să te faci mai înțelept decât cuvintele Duhului când, în chip de interpretare a*

Scripturii, introduci în Scriptură ideile tale. Deci să fie înțeleasă Scriptura așa cum a fost scrisă!”²²² (subl. ns.)

„Aceste gânduri sau cunoștințe privesc numai cele vremelnice și deșarte, îl duc pe cel care le are la slavă deșartă, la trufie, la amăgire de sine, la irosirea vieții numai în griji pentru ceea ce este *stricacios și trecător*, la viața păcătoasă, la lepădarea și uitarea lui Dumnezeu și a veșniciei. Iar când omul neluminat cu lumina lui Hristos cutează să facă *judecăți cu privire la lucrurile duhovnicești*, mintea lui rătăcește ca într-o pustie întunecată, fără hotare, și în locul adevăratelor cunoștințe – de a căror dobândire nu este nicidecum în stare – *alcătuieste păreri și închipuiri, le îmbracă în cuvinte întunecoase și viclean alcătuite, amăgind pe sine și aproapele, văzând înțelepciune acolo unde cu toată dreptatea trebuie văzută numai vătămare de minte și aiurare.*”²²³

„XXI: Eonul dogmatic

se dorește, așadar, un spirit care să anime, într-o anumită manieră de gândire și viață, aspecte diverse ale culturii contemporane. De aceea se propune drept *mediator* între zone privite deseori ca *ireductibil separate*, constituindu-se în *placa turnantă* a întâlnirii *între mentalități, tradiții religioase și culturale diferite, între diverse domenii ale cunoașterii și ale expresiei creativității umane*, fără anularea particularităților de dragul sintezei și fără a renunța la elementele comune

„Căutarea unui acord de natură sistematică între filosofie și teologie a fost pentru mulți gânditori, și nu dintre cei mai neînsemnați, o problemă. Pe noi aceste limanuri cu sirene răgușite nu ne pot ispiti în nici un fel. Nu putem crede că rezultatele obținute în cele două domenii *învrăjbite* ar fi atât de stabile, încât ținta nobilă de a le împăca să

elementele comune merite atâta repetată
pentru promovarea trudă... Cercetările
specificităților.” (subl. noastre se vor mișca
ns.) însă prin aceleași
tărâmurii adverse,
dintre care unul
aparține filosofiei și
celălalt teologiei.”²¹⁹
(subl. ns.)

„Purificarea de ne-
știință nu o aduce
știința, ci Sfânta
Scriptură și adevărul
creștin. Necesară și
mântuitor este a cugeta
în toate la fel cu
Părinții, Apostolii,
Profeții, cu toți prin
care a grăit Duhul
Sfânt atât despre
Dumnezeu cât și
despre făpturi.

Descoperirile altora,
chiar de ar fi adevărate,
nu contribuie la
mântuire. Să fim siguri
că nimic din ce e
necesar și folositor la
mântuire nu lipsește în
învățătura Duhului
Sfânt.”²²⁴ (subl. ns.)

„Fără un nou *umanism*,
reușind să dea o
finalitate spirituală
tehnostiinței dezlănțuite
dar oarbe, este greu de
văzut cum specia
noastră umană ar putea
supraviețui. În acest
context contribuția
dialogului între știința
contemporană și religia
și teologia ortodoxă
poate fi crucială.”²¹¹
(subl. ns.)

„nu avem nevoie astăzi
de ceea ce au spus
Părinții, decât pentru a

„Ivirea unei noi
religiozități, care ar
pune personalitatea
omenească în slujba
dogmei de mâine, ni se
pare mai mult decât
firească.”²²⁰ (subl. ns.)

cunoaște și asuma caracterul eclezial al manierei lor de lucru.”²¹² (subl. ns.)

Concluzii

Pentru cei care vor cu adevărat să se lumineze asupra subiectului „Creaționism și evoluționism”, și să se întemeieze pe solida temelie a Sfintei Scripturi și a Sfinților Părinți nu putem la ora actuală recomanda ceva mai bun decât cartea de referință a Ierom. Serafim Rose *Cartea Facerii, Crearea lumii și omul începuturilor*, unde se vor găsi toate argumentele necesare și o bogată bibliografie întregitoare.

În încheiere vom da cuvântul unuia din cei ce au grăit cu „putere multă”: Sfântul Ignatie Briancianinov, unul dintre Sfinții Părinți ai sec. XIX.

Legat de antropologie: „Omul este o taină pentru sine însuși. Oare această taină va rămâne pecetluită și nu există nici un mijloc pentru a fi descoperită? Da! A pecetluit-o pentru om păcatul și căderea... Înțelepții acestei lumi bântuie prin bezna iluziilor și rătăcirilor, atribuind învățaturii despre om un caracter plin de libertinism și deșertăciune, *schimbând astfel adevărul prin tot felul de ipoteze și supoziții*. În aceeași prăpastie a iluziilor și rătăcirilor nimeresc orbii conduși de alți orbi... Toate câte s-au spus de către rațiunea umană căzută, diavolească și mândră, dar care se consideră lucidă și bine cultivată, nu merită atenție și vor rămâne necomentate.”²²⁶ (subl. ns.)

Despre științele omenești (cu care chipurile ar trebui ca Biserica să poarte oarece dialog): „Foarte mulți oameni au fost aduși la cunoașterea Adevărului prin această lumină (dumnezeiască) și n-au fost lăsați să se piardă în comoditățile posibile ale acestei vieți pământești, pe care vrăjmașul omenirii le-a inventat, *prin tot felul de științe și arte care au contribuit la marea sporire a păcatului, spre întărirea căderii și înfrumusețării ei cu idolii bunăstării și ai veseliei. Științele omenești, aducându-i satisfacție omului și prezentând harul dumnezeiesc și pe însuși Creatorul ca ceva netrebuincios, hulind, respingând și umilind Duhul Sfânt, s-au făcut arme puternice și mijloace ale păcatului și diavolului*. Lumina oamenilor s-a contopit cu "lumina" demonilor, formând deșteptăciunea (înțelepciunea) omenească, străină de Dumnezeu, distrugându-l astfel pe om cu mândria cea asemenea diavolului. (I Cor. III, 17-18)²²⁷ Înconjurat de boala învățaturii, omul înțelept al acestui veac le supune pe toate rațiunii sale, slujindu-și lui însuși, devenind astfel propriu-i idol, întruchipând propunerea oferită de Satana: "Veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul." Înțelepciunea oferită sie însuși este o înșelare de sine, o minciună drăcească, o cunoaștere falsă care îl pune pe om într-o stare de amăgire față de propria-i persoană și față de cele ce-l înconjoară. Toată această înțelepciune este spurcăciune și o nebunie în fața lui Dumnezeu, o îndrăcire. Orbirea sa o proclamă ca fiind o viziune și de o competență corespunzătoare, făcând astfel ca să fie de nevindecat, căderea fiindu-i asemenea cu cea a nenorociților de farisei și cărturari (Ioan IX, 41)²²⁸... *Filosofii și pictorii au fost cei mai mari susținători ai închinării la idoli, precum și dușmani ai adevăratei cunoașteri a lui Dumnezeu*. Din momentul în care credința creștină a cuprins lumea, *știința a născut nenumărate erezii și cu ele s-a străduit să răstoarne temelia creștinismului...* (Dacă iscodirea a fost cea care i-a făcut pe primii oameni părtași căderii, știința i-a luat locul – n. trad. în volumul citat) Acum oamenii creștini proveniți din vechii închinători la idoli, revin la starea de dinainte pentru *că nu pot să respingă progresul științei*. Acea știință îi face pe

²²⁶ Sf. Ignatie Briancianinov *Cuvânt despre om*, Bunavestire Bacău, 2001, pp. 13-14

²²⁷ „De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el, pentru că sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteți voi. Nimeni să nu se amăgească. Dacă i se pare cuiva, între voi, că este înțelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înțelept.”

²²⁸ „Iisus le-a zis: Dacă ați fi orbi n-ați avea păcat. Dar acum ziceți: Noi vedem. De aceea păcatul rămâne asupra voastră.

oameni să se închine din nou la idoli și să-i slujească Satanei, dar printr-o altă formă de înșelare, mai lesnicioasă.”²²⁹ (subl. ns.)

Vom încheia cu un buchet de stihuri din Prohod, în chip de rezumat și mărturisire de credință a tuturor celor care trăiesc în duhul drepte credințe:

Înainte regilor voi spune învățătura Ta și nu mă voi rușina (Prohodul, Starea I-a, 46)

Rușinați să fie trufașii ce fără vină mă apasă, căci învățăturile Tale le cercetez (Starea II-a, 6)

Născocirile omenești le urăsc, iar legea Ta o iubesc (41)

Tu ești adăpostul și scutul meu și în cuvântul Tău nădăjduiesc (42)

Disprețuit-ai pe toți cei ce se depărtează de legea Ta, că născocirile lor sunt mincinoase. (46)

Cuvântul Tău e lămurit și curat și robul Tău l-a iubit și l-a prețuit (Starea a III-a, 9)²³⁰

Postul Sfintelor Paști,
2003

Bibliografie:

Biblia, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1977

Hronograf, Ed. „Pelerinul român”, Oradea, 1992

Prohodul Domnului, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1942

Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1992

Sf. Ignatie Briancianinov, *Cuvânt despre om*, Ed. Bunavestire, Bacău, 2001

Sf. Ignatie Briancianinov, *Predici la Triod și Pentecostar*, Ed. Σοφία, București, 2003

Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, Ed. Scripta, București, 1993

Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1989

Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Hexaemeron*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1986

Bădulescu Dan, *Împărăția răului NEW AGE*, Christiana, București, 2001

Rose Serafim, *Cartea Facerii, Crearea lumii și omul începuturilor*, Ed. Σοφία, București, 2001

Stăniloae Dumitru, *Poziția domnului Lucian Blaga față de Creștinism și Ortodoxie*, Paideia, 1993

Stăniloae Dumitru, *Viața și învățătura Sf. Grigorie Palama*, Ed. Scripta, București 1993

Uscă Ioan Sorin, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinților Părinți: Facerea*, Christiana, București, 2002

Aviezer Nathan, *La începuturi... Creația biblică și știința*, Ed. Doina, 1998

Blaga Lucian, *Eonul dogmatic*, Ed. Humanitas, București, 1993

Blaga Lucian, *Opere filosofice*, Ed. Minerva, București, 1988

Blaga Lucian, *Hronicul și cântecul vârstelor*, Ed. Minerva, București, 1997

Ham Ken, *Evoluția: adevăr sau minciună?* Master Books, 1996

Kalomiros Alexandros, *Sfinții Părinți despre originile și destinul omului și cosmosului*, Ed. Deisis, Sibiu, 1998

Morris Henry, *Creționismul științific*, Societatea Misionară Română, 1992

Morris Henry, *Introducere în Știința creționistă*, Anastasia, 2000

---

²²⁹ *Ibidem*, pp. 76-78

²³⁰ *Prohodul Domnului*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1942

Ortodoxie și erezie

Nicolescu B. și Stavinschi M., *Știință și religie – antagonism sau complementaritate? XXI: Eonul dogmatic*, București, 2002

Portelli Constantin, *Unificarea religiilor și integrarea lor cu știința*, Genuine, București, 1999

Popescu Dumitru, *Știință și teologie*, XXI: Eonul dogmatic, București, 2001

Popescu Dumitru *Teologie și cultură*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1993

Vlăducă I., Firmilian G. *Ortodoxia și eroarea evoluționistă*, Scara, București, 2002

Bria Ion, *Dicționar de teologie ortodoxă, A-Z*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1994

Lucian Blaga – cunoaștere și creație, Cartea românească, București, 1987

Noua reprezentare a lumii. Studii interdisciplinare, 1, XXI: Eonul dogmatic, București, 2002

Ortodoxia, Anul LI, Nr. 3-4, iulie-decembrie, 2000, București

Vestitorul Ortodoxiei, 31 martie, 2002

Internet: http://www.geocities.com/xxi_eonul_dogmatic